

सामवेदसंहिता

सम्पादक :

पं० श्रीपाद दामोदर सातवलेकर

स्वाध्याय-मण्डल

पारडी

(जि० बलसाड)

प्रकाशक :
स्वाध्याय मण्डलं
पारडी नगरम्,
वलसाड प्रदेशे, गुजरात प्रान्ते

चतुर्थ संस्करणम्

मुद्रक :
दिल्लीस्थ पाणिनी मुद्रणालय एवं प्रकाशक द्वारा ज्ञान आफ़सेट मुद्रणालये मुद्रितम्

सामवेदानुक्रमः ।

प्रस्तावः

पृष्ठं १-१६

पूर्वाचिकः

१-४०

(दैवतकाण्डानुसारेण)

आग्नेयं काण्डम् १-८

गायत्र्यः	पृ० १-३
बृहत्यः	३-४
त्रिष्टुभः	४-६
अनुष्टुभः	६-७
उष्णिहः	७-८

ऐन्द्रं काण्डम् । ९-३९

गायत्र्यः	९-१५
बृहत्यः	१६-२०
त्रिष्टुभः	२०-२३
अनुष्टुभः	२३-२५
जगत्यः	२५-२६
उष्णिहः	२६-२७
ककुभः	२७
पंचमः	२७-२९
द्विपदाः	२९-३१
अत्यष्टयः	३१-३२

पाचमानं काण्डम् । ३३-४०

गायत्र्यः	३३-३५
बृहत्यः	३५-३६
त्रिष्टुभः	३६-३८
अनुष्टुभः	३८
जगत्यः	३८-३९
उष्णिक्कुभः	३९-४०

(प्रपाठकानुसारेण)

प्रथमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (प्रथमोऽध्यायः)	पृ० १-४
द्वितीयोऽर्धः (प्रथमोऽध्यायः)	४-७

द्वितीयः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः	७-८
प्रथमोऽर्धः (द्वितीयोऽध्यायः)	९-१०
द्वितीयोऽर्धः	१०-१३

तृतीयः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः	१३-१५
प्रथमोऽर्धः (तृतीयोऽध्यायः)	१६
द्वितीयोऽर्धः	१६-१९

चतुर्थः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः	१९-२३
द्वितीयोऽर्धः	२३
द्वितीयोऽर्धः (चतुर्थोऽध्यायः)	२४-२६

पञ्चमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः	२६-२९
द्वितीयोऽर्धः	३०-३२
द्वितीयोऽर्धः (पञ्चमोऽध्यायः)	३३-३४

षष्ठः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः	३४-३८
द्वितीयोऽर्धः	३८-४०
(षष्ठोऽध्यायः)	४१-४४

आरण्यकम्

पृ० ४१-४४

महानाम्न्यार्चिकः

४१

उत्तरार्चिकः

४६-१२७

प्रथमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (प्रथमोऽध्यायः) पृ० ४६-४९

द्वितीयोऽर्धः (द्वितीयोऽध्यायः) ५०-५३

द्वितीयः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (तृतीयोऽध्यायः) ५३-५६

द्वितीयोऽर्धः (चतुर्थोऽध्यायः) ५७-६०

तृतीयः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (पञ्चमोऽध्यायः) ६१-६५

द्वितीयोऽर्धः (षष्ठोऽध्यायः) ६५-७०

चतुर्थः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (सप्तमोऽध्यायः) ७०-७५

द्वितीयोऽर्धः (अष्टमोऽध्यायः) ७५-७९

पंचमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (नवमोऽध्यायः) ७९-८३

द्वितीयोऽर्धः (दशमोऽध्यायः) ८४-८९

षष्ठः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (एकादशोऽध्यायः) पृ० ८९-९१

द्वितीयोऽर्धः (द्वादशोऽध्यायः) ९२-९६

तृतीयोऽर्धः (त्रयोदशोऽध्यायः) ९६-९९

सप्तमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (चतुर्दशोऽध्यायः) १००-१०२

द्वितीयोऽर्धः (पंचदशोऽध्यायः) १०३-१०५

तृतीयोऽर्धः (षोडशोऽध्यायः) १०५-१०८

अष्टमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (सप्तदशोऽध्यायः) १०९-१११

द्वितीयोऽर्धः (अष्टादशोऽध्यायः) १११-११४

तृतीयोऽर्धः (एकोनविंशोऽध्यायः) ११५-११९

नवमः प्रपाठकः

प्रथमोऽर्धः (विंशोऽध्यायः) ११९-१२२

द्वितीयोऽर्धः (विंशोऽध्यायः) १२२-१२५

तृतीयोऽर्धः (एकविंशोऽध्यायः) १२५-१२७

सामवेदविषयकः प्रस्तावः ।

सामवेदस्य विभूतिमत्त्वम् ।

श्रीमता भगवता वासुदेवेन श्रीमद्भगवद्गीतायां विभूतिवर्णनप्रसंगे 'वेदानां सामवेदोऽस्मि' (भ. गीता. १०।२२) इत्युक्तम् । दर्शितं च तत्र यद्वेदानां मध्ये सामवेदो भगवद्विभूतिरिति । महाभारतेऽप्यनुशासनपर्वणि (१४।३१७) 'सामवेदश्च वेदानां, यजुषां शतरुद्रियं' इति सामवेदप्रशंसोपलभ्यते । यत्तु भगवद्गीतायां 'प्रणवः सर्ववेदेषु' (गीता. ७।८) तथानुगीतायां 'ओंकारः सर्ववेदानां' (म. भ. ४।४।६) इति ओंकारस्य सर्ववेदश्रेष्ठत्वं प्रतिपाद्यते, न तत्पूर्वोक्तवचनविरोधि, ओंकारस्योद्गीथपर्यायवाचित्वाद्, उद्गीथस्य च सामवेदसारभूतत्वात् । तथोक्तं छान्दोग्ये— 'साज्ञ उद्गीथो रसः' (छां. ५-१-२) इति । को नाम सामवेदोऽस्मिन् विशेषोऽस्ति, येन तस्य भगवद्विभूतिरूपवन्मित्रवेदाऽ-साधारणं सिध्येत् ? उच्यते—

यद्यद्विभूतिस्तत्सत्त्वं श्रीमदूर्जितमेव वा । तत्तदेवावगच्छ त्वं मम तेजोऽशसम्भवम् (भ. गी. १०।४१) इत्युक्तं विभूतिलक्षणम् । तद्यथा, यत्र यत्र विशेषेण भूतिमत्त्वं, श्रीमत्त्वं, समूर्जितत्वं च दृश्येत, तत्र तत्र भगवत्तेजोऽ-शसंभूतिरनुमातुं शक्येति । एवमेवात्र सामवेदे शब्दब्रह्मणो विशेषेण भूतिमत्त्वं गानरूपत्वात् सामवेदस्य श्रिया युक्तत्वं च तानसंयोगान्मन्त्रपर्वणां समूर्जितत्वं चानुसंधानाद्विकार-विश्लेषण-विकर्षणा-ऽभ्यास-विराम-स्तोभानां सुतरां समनुभूयते । यथा छन्दो वाक्यप्रयोगेषु, काव्यं छन्दसु, गानं काव्येषु, तानसंलापनं च गानेषु विशिष्यते; तथैव वेदाः सर्वेषु वाङ्मयेषु, सामवेदोऽखिलेषु वेदेषु, गानं च सामसु विशिष्यते । उक्तं च यथा 'वाच ऋग्रसः, ऋचः साम रसः, साम्न उद्गीथो रसः' । (छां. उप. १।१।२) इति । अत एवैतस्य सामवेदस्य विभूतिमत्त्वं युक्तमेवोक्तम् । तथैव— 'सामवेद एव पुष्पम्' । (छां. उ. ३।३।१) यथा वृक्षस्य पुष्पमेव रमणीयं रूपं सौन्दर्यातिशयात्, तथैव सामवेदोऽपि वेदवृक्षस्य पुष्पमेव तस्यापूर्वगानमयत्वात् । एतेनास्य विभूतिमत्त्वमपि सिद्ध्यति ।

को नाम सामवेदः ?

अत्र पृच्छ्यते को नाम सामवेद इति । किं नाम मन्त्रात्मक एव सामवेद, आहोस्विज्ञानरूप एवेति । छान्दोग्योपनिषदि 'या ऋक् तत् साम' (छां. उ. १।३।४) इत्युक्त्वा प्रदर्शितं यद्वचामेव संग्रहः सामवेद इति । 'ऋचि अध्युद्धं साम' (छां. उ. १-६-१) इति वचनमपि तदेव द्रष्टव्यम् । अत्र चैवमुच्यते ऋगाश्रितमेव भवति साम, नान्याश्रितमिति । ऋक्साम्नोर्दम्पतित्वमपि वर्णितमथर्ववेदे बृहदारण्यकोपनिषदि च, यथा—

अमोऽहमस्मि सा त्वं, सामाहमस्म्यृकत्वं, द्यौरहं पृथिवी त्वं, ताविह संभवाव, प्रजामाजनयावहै ।

(अथर्व. १२।२।७१; ऐतरेय. ब्रा० ८।२७; बृ० उ० ६।४।२९)

अहं अमसंज्ञकः पतिरूपोऽस्मि, त्वं च ऋग्रूपा पत्नीति । साम्नो निर्वचनमपि तदेव दर्शयति यथा—' सा च अमश्नोति तत्साम्नः सामत्वं । ' (वृ. उ. १-३-२२) सा नाम ऋक्, तथा सह संबद्धः अमो नाम स्वरः षड्जर्षभादितानरूपो यत्र वर्तते, तत् सामेति । अनेन साम्नो विशेषस्त्वं तस्य गानरूपत्वात् सूच्यते । ऋग्रुथर्ववेदाः केवलं मन्त्रमयाः, न तथा सामवेदः, स तु ऋगाश्रयभूतोऽपि प्राधान्येन गानमय एवेति । तथा चोक्तम्—

' गीतिषु सामाख्या ' (जै. सू. २।१।३६) इति सामसंज्ञा मन्त्राणां गीतिष्वेव भवति, न केवलेषु मन्त्रेषु, न वा केवलेषु गानेषु इत्येवमाह जैमिनिः । ' का साम्नो गतिरिति ? स्वर इति होवाच । ' इति छान्दोग्योपनिषदि (१।८।४) शाळावत्यदाभ्यसेधादे गदितम् । ' तस्य हैतस्य साम्नो यः स्वं वेद, भवति हास्य स्वं, तस्य स्वर एव स्वम् । ' (वृ. उ. १।३।२५) इति वचनमपि तदेव कथयति, यत् साम्नः स्वर एव स्वं निजं रूपमिति । एषां सामस्वराणां मण्डलं नारदो व्याकरोति—

सप्त स्वराः, त्रयो ग्रामाः, मूर्च्छनास्त्वेकविंशतिः । ताना एकोनपञ्चाशत्, इत्येतत्स्वरमण्डलम्
(नारदीयशिक्षायाम्)

सामस्वराणां निर्णयो नारदीयशिक्षायां सामविधानब्राह्मणे चैवं दृश्यते—

यः सामगानां प्रथमः स वेणोर्मध्यमः स्वरः । यो द्वितीयः स गान्धारः, तृतीयस्तृषभः स्मृतः ।
चतुर्थः षड्ज इत्याहुः, पञ्चमो धैवतो भवेत् । षष्ठो निषादो विज्ञेयः, सप्तमः पञ्चमः स्मृतः ॥
(नारदीयशिक्षायाम्)

अत्र धैवतनिषादयोः स्थानव्युत्क्रमो दृश्यते; स नारदशिक्षायामुक्तोऽपि चिन्त्य एव । अस्तु । एते सामस्वराः सामाङ्कानुसारेणैवं भवन्ति—

अतिकुष्टः	पञ्चमः । प ।	(कुष्टः) तद्योऽसौ कुष्टतम इव
१ प्रथमः (वेणोः)	मध्यमः । म ।	साम्नः स्वरस्तं देवा उपजीवन्ति । प ।
२ द्वितीयः	गान्धारः । ग ।	१. योऽवरेषां प्रथमस्तं मनुष्याः । म ।
३ तृतीयः	ऋषभः । रे ।	२. यो द्वितीयस्तं गन्धर्वाप्सरसः । ग ।
४ चतुर्थः	षड्जः । सा ।	३. यस्तृतीयस्तं पशवः (वृषभः, ऋषभः) । रे ।
५ पञ्चमः, (मन्द्रः)	निषादः । नि ।	४. यश्चतुर्थस्तं पितरो ये चाण्डेषु शेरते । सा ।
६ षष्ठः (अतिस्वार्थः)	धैवतः । ध ।	५. यः पञ्चमस्तमसुररक्षांसि, (निषादः) । नि ।
७ सप्तमः	पञ्चमः । प ।	(अन्यः) योऽन्यस्तमोषधयो वनस्पतय- श्रान्यजगत् (सामविधान ब्राह्मणे) । ध ।

सामगानस्यैतत्खलु स्वरमण्डलं, यस्मिन् साम गीयत उद्गातृभिः । अथ विकार-विश्लेषण-विकर्षणा-ऽभ्यास-विराम-स्तो-भाख्याः षट् सामविकारा भवन्ति । त एते—

१. विकारो यथा ' अग्ने ' इत्यस्य ' ओग्नःयि ' इति,
२. विश्लेषणं यथा ' चीतये ' इत्यस्य ' चीयि तोयारयि ' इति,
३. विकर्षणं यथा ' ये ' इत्यस्य ' या २३ यि ' इति,
४. अभ्यास इति पुनः पुनरुच्चारो यथा ' तोयारयि । तोयारयि ' इति,
५. विरामो यथा ' गृणानो हव्यदातये ' इत्यस्य ' गृणानोह । व्यदातये ' इति । ' गृणानोह ' इत्यस्य पदान्तत्वाभावे-
ऽपि गानसौकर्यार्थं शब्दमध्य एव विरामादस्य विरामसंज्ञा भवति ।
६. स्तोभ ऋग्विलक्षणो वर्णो, यथा ' औहोवा । हाडे । ' इत्यादिः ।

एतैः षट्सामविकारैः संवर्धितं साम उक्तपूर्वं स्वरमण्डले गीयते । अत एवोच्यते सामवेदो गानमयो, न तु केवलं मन्त्र-
मय इति ।

को नामात्र सामवेदः, य एष इदानीं पाठकानां पुरस्तात्पुस्तकरूपेणावस्थाप्यते सोऽथवा गानात्मकः कश्चिदन्यः ? उच्यते,
य एतेन ग्रन्थरूपेण प्रस्तूयते, स केवलं ऋचां सङ्ग्रहभूतो मन्त्रमय एव, नैष गानमयः । अस्मिन्ग्रन्थे न विद्यत एकमपि
गानम् । सामगानस्य योनिमन्त्रा एते । एतान्मन्त्रानाश्रित्यैव पूज्यपादैरनेकैर्ऋषिभिः सहस्रशः प्रदर्शितान्येनेकविधानि गानानि,
तानि तु तेषामृषीणां नामभिरेवेदानीं पर्यन्तं व्यवह्रियन्ते, यथा 'गोतमस्य पर्क', कश्यपस्य बाहिर्षम्' इत्यादीनि । तानि
तु सर्वाण्येव यथाक्रमं ग्रामाण्योद्बोद्धेपु प्रकरणेषु सत्वरमेव मुद्रापाठ्यन्ते । तान्येव सामानित्युच्यन्ते । तानि तु मन्त्रेभ्यः
पृथक्कराण्येव, यथा—

ऋग्वेदमन्त्रः ।

अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि ॥ (ऋ. ६-१६-१०)

सामवेदमन्त्रः (सामयोनिः)

अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि ॥ (साम. १।१।१।१)

अस्य गानानि ।

(१) गोतमस्य पर्कम् ।

ओ३ग्रा३ई । आ२या२ह्री३ऽ३ । वो३इतो॒या॒ऽ३२इ । तो॒या॒ऽ३२इ । गृ॒णानो॒ ह ।

व्य॒दातो॒या॒ऽ३२इ । तो॒या॒ऽ३२इ ।

ना॒इ हो॒तासा॒ऽ३२३ । त्सा॒ऽ३२३ । वा॒ऽ३२३३३ औ॒होवा॒ । ह्री॒ऽ३२३३३ ॥ १ ॥

(२) कश्यपस्य बाहिर्षम् ।

अग्न आयाह्री वी । तथा इ । गृणानो हव्यदाताऽ३२३ याइ । नि होता सत्सि

वर्हाऽ३२३ इषी । वर्हाऽ३२इषाऽ३२३३ औहोवा । वर्हीऽ३३षीऽ३२३३३ ॥ २ ॥

(३) गोतमस्य पर्कम् ।

अग्न आयाहि । वाऽ३३ इतयाइ । गृणानो हव्यदाऽ३३ताऽ३३ये । नि होताऽ३३

२३३ सा । त्साऽ३३३३ इवाऽ३३ । हाऽ३३३३ इषोऽ३३हा इ ॥ ३ ॥

अत्र प्रथमा ऋक्, सैव सामवेदे गानोपबृंहणार्थं सङ्गृहीता, अत्र साममन्त्रे स्थिता अङ्काः अनुदात्तानुदात्तस्वरितानां बोधका
एव, नैते गानस्वराः । यत्र ऋग्वेदेऽनुदात्तचिह्नमधोरेपया दर्शितं, तदेव सामवेदे '३' इत्येवं त्रिसंज्ञकेनाङ्केन चिह्नितम्,
तथैव च ऋग्वेदे अनुदात्तात्पर उदात्तस्तस्य नैव किञ्चिदपि चिह्नं, स तु '१' इत्येकसंज्ञकेनैवाङ्केन प्रदर्श्यते सामवेदे ।
ऋग्वेदे वृत्तीयस्य स्वरितस्य ऊर्ध्वरेषैव चिह्नं, तत्तु सामवेदे '२' इति द्विसंज्ञकेनाङ्केन प्रदर्श्यते । यथा—

अग्न आ याहि वीतये

अग्न आ याहि वीतये

उ अ. उ स्व प्र अउस्व

(उ) उदात्तः, (झ) अनुदात्तः, (स्व) स्वरितः, (प्र) प्रचयः, (स) सञ्जतरः इति स्वराः । प्रचयस्य चिह्नं नास्ति । सञ्जतरूपोऽन्तिमोऽनुदात्तोऽनुदात्तवदधोरेषयैव प्रदर्श्यते । तौ प्रचयसञ्जतरौ तु स्वरितमेव यथाक्रममनु-
गच्छतः यत्र भवतः ।

एवं उभयो ऋक्सामयोः स्वरचिह्नप्रदर्शनपद्धतिभेदेऽपि न तत्रोदात्तादिस्वरभेदोऽस्ति । ' या ऋक् तदेव साम ।
इति छान्दोग्यवचनमत्रैव सुतरां संगच्छते । नैते सामाङ्गा गानार्थं समभिप्रयुक्ताः, किन्तु उदात्तानुदात्तस्वरितदर्शनार्थमेव
सामाक्षराणामुपरि लिखिता भवन्तीति विज्ञेयम् ।

सामगानं तु इतोऽप्यन्यदेव । अस्मादेव एकस्माद्दृग्मन्त्रात् ' गौतमस्य द्वे, कदयपस्यैकं ' एवं सामत्रयं संपद्यते, तत्
सामगानग्रंथेषु प्रसिद्धम् । तदेतत्सामगानं तानालापसंलापस्तोभयुक्तत्वात् सप्तस्वरसंयुक्तत्वाच्च गानसंज्ञां लभते । एतदेव
साम यद् ' ऋचग्यधूढं साम गीयत ' इत्युक्तपूर्वम् । अत एवोच्यते एष सामवेदः सामगानानां योनिभूतानां मन्त्राणां
केवलं संग्रह एव, अ ' सामयोनिमन्त्रसंहिता ' इति वक्तव्ये ' सामवेदसंहिता ' इति संक्षेपेणोच्यते ।

उत्तरार्चिकस्य पूर्वार्चिकेन संबन्धः ।

सामवेदस्य पूर्वार्चिकोत्तरार्चिकाख्यौ द्वौ भेदौ । तत्र पूर्वार्चिके ५८५ एकर्चानि सूक्तानि विद्यन्ते । तत्रोत्तरार्चिकस्थानि
पूर्वार्चिकपठितान्येकर्चानि सूक्तानि ' योनि '—नाम्ना व्यवह्रियन्ते । एता एव योनीराशित्वाधोनिर्दिष्टेषु गानग्रंथेषु नानास्वर-
क्रमपूर्वकं गानमुपवर्णितम् । यः कोऽपि स्वरक्रमः पूर्वार्चिकपठिताया योनेर्भवति, तेनैव स्वरक्रमेण योनिभूतैः संयुक्ताना-
मुत्तरार्चिकपठितानां ऋचां गानं भवति ।

तत्र पूर्वार्चिके षट् प्रपाठकाः, प्रत्येकं प्रपाठके च द्वावर्धौ, तयोश्च १० दशतयः । यद्यपि दशर्चमिका दशतिः सामान्यतो
भवति, तथापि कासुचिदशतिषु न्यूनत्वमाधिनयं वोपलभ्यते । अधस्ताच्च सूची दीयते—

प्रपा० १= २ अर्धौ= १० दशतयः	(तत्र प्रथमार्धे तृतीयदशत्यां १४ ऋचः, द्वितीयार्धे प्रथमदशत्यामष्टौ, तृतीयदशत्या- मष्टौ, पञ्चमदशत्यां षट्, शेषासु १०)	योगेन	=९६ ऋचः ।
॥ २= ॥ ॥	(प्रथमार्धे द्वितीयदशत्यामष्टौ, द्वितीयार्धे पञ्चमदशत्यां नव)		=९७ ।
॥ ३= ॥ ॥	(प्रथमार्धे तृतीयदशत्यां नव)		=९९ ।
॥ ४= ॥ ॥	(प्रथमार्धे चतुर्थदशत्यां नव, द्वितीयार्धे द्वितीयदशत्यामष्टौ, चतुर्थदशत्यामेकादश)		=९८ ।
॥ ५= ॥ ॥	(प्रथमार्धे प्रथमदशत्यामष्टौ, चतुर्थदशत्यामष्टौ)		=९६ ।
॥ ६= ॥ ॥	९ दशतयः (प्रथमार्धे द्वितीयदशत्यां १४, तृतीयदशत्यां १२, पञ्चम्यां दशत्यां १२, द्वितीयार्धे प्रथमदशत्यां नव, द्वितीय- दशत्यां १२, तृतीयदशत्यां १२, चतुर्थदशत्यां ८)		=९९ ।
	सम्पूर्ण योगः		=५८५

उत्तरार्चिके च नव प्रपाठकाः, तेषु प्रथमानां पञ्चानां द्वौर्ध्वौ । शेषाणां चतुर्णां प्रपाठकानां तु प्रत्येकं त्रयोऽर्धाः । केषां-
चिन्मतानुसारं तु ११ प्रपाठकाः, प्रत्येकं द्वयोर्ध्वोरर्धयोर्विभक्ताः । एवं २२ अर्धाः संजायन्ते । अर्धाश्च खण्डेषु विभक्ताः ।
अग्रत उत्तरार्चिकसूक्तानां सूची दीयते ।

प्रपाठकाः	अर्धाः	खण्डाः	सूक्तानि	योगेन ऋचः
१	१	६	२३ (तत्र सूक्तेषु १६ तृचानि, ७ सुक्तेषु च द्वे द्वे ऋचौ)	६२
	२	६	२२ (१८ तृचानि, ४ सूक्तेषु च द्वे द्वे ऋचौ)	६२
२	१	६	१९ (१ सूक्ते चतस्रः, १५ तृचानि, ३ सूक्तेषु च द्वे द्वे)	५५
	२	६	१९ (१ सूक्ते पञ्च " " ")	५६
३	१	७	२२ (२ सूक्तयोः षट्, १७ तृचानि, ३ सुक्तेषु च द्वे द्वे)	६९
	२	७	२३ (" सप्त, १ सूक्ते चतस्रः, १८ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	७६
४	१	७	२४ (२ सूक्तयोर्दश, १ सूक्ते चतस्रः, १८ तृचानि, २ सूक्तयोः एकमेकचर्म)	८३
	२	६	१४ (२ सूक्तयोर्द्वादश, ११ तृचानि, १ सूक्ते द्वे)	५९
५	१	९	२० (३ नवर्चानि, १ पञ्चर्चम्, १२ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे, २ द्वे चतुष्के)	८०
	२	१२	२३ (१ दशर्चम्, १ अष्टर्चम्, ५ षडर्चानि, १४ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	९४
६	१	३	११ (१ सूक्ते चतस्रः, ८ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	३२
	२	६	२० (" १४ तृचानि, ५ सूक्तेषु ")	५६
	३	६	१८ (१ षडर्चम्, १ पञ्चर्चम्, १ सूक्ते चतस्रः, ११ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे, २ एकर्चम्)	५४
७	१	४	१६ (१ पञ्चर्चम्, १२ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे, १ एकर्चम्)	४६
	२	४	१४ (१० तृचानि, ४ सूक्तेषु द्वे द्वे)	३८
	३	४	२१ (१ सूक्ते चतस्रः, ६ तृचानि, ८ सूक्तेषु द्वे द्वे, ६ एकर्चानि)	४४
८	१	४	१४ (१२ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	४०
	२	४	१९ (१ षडर्चम्, १२ तृचानि, ६ सूक्तेषु द्वे द्वे)	५४
	३	५	१८ (२ सूक्तयोः चतस्रः, १४ तृचानि, २ सूक्तयोः द्वे द्वे)	५४
९	१	४ तथा पञ्चम १८	(१५ तृचानि, ३ सूक्तेषु द्वे द्वे)	५१
			खंडकस्यैकं सूक्तम्	
	२	२ खंडौ, तथा	पञ्चमस्यैकं सूक्तम् (एवं नवमे प्रपाठके, प्रथमद्वितीयाध्यायोः ७ खण्डाः)	
			१३ (१ षडर्चम्, ७ तृचानि, १ सूक्ते द्वे, ४ एकर्चानि)	३३
	३	१	९ (१ तृचानि)	२७

९ प्रपाठकाः २२ अर्धाः ११९ खण्डाः ४०० सूक्तानि

योगेन १२२५

उत्तरार्चिके च ४०० सूक्तानि । तेषु १३ एकर्चानि, ६६ सूक्तेषु द्वे ऋचौ, २८७ सूक्तेषु तिस्रः, ९ सूक्तेषु चतस्रः, ४ सूक्तेषु पञ्च, १० सूक्तेषु षट्, २ सूक्तयोः सप्त, १ सूक्ते अष्टौ, ३ सूक्तेषु नव, ३ सूक्तेषु दश, २ सूक्तयोश्च द्वादश ऋचौ विद्यन्ते । अस्यां गणनायां च द्वयोः सूक्तयोर्द्वयोश्चोर्न्यूनत्वं केषुचिदग्रंथेष्वधिक्यं च दृश्यते ।

अत्रेदं विचारणीयं यदुत्तरार्चिके २८७ तृचानि विद्यन्ते । एषां मध्ये केवलं २२६ तृचानां प्रथमा ऋचः पूर्वार्चिक उपलभ्यन्ते । अवशिष्टानां ६१ तृचानां संबन्धिन्यः प्रथमा ऋचः पूर्वार्चिके नैवोपलभ्यन्ते । कारणं चेदमस्य यदिमाः ६१ उत्तरार्चिकयोनयः प्रातःसवने प्रयुज्यन्ते, गायत्रेण च रागेण गीयन्ते । उक्तं च “ गायत्रं वै प्रातःसवनम् ” (ऐतरेय ब्रा. २।८) । यासां २२६ तृचयोनीनां यज्ञान्तरे सवनान्तरे वा प्रयोगस्तासामेवारम्भिका ऋचः पूर्वार्चिके संगृहीताः ।

सामवेदस्य पौरुषेयापौरुषेयवादे तु योनिमन्त्राणामपौरुषेयत्वं, सामगानानां तु पौरुषेयत्वं कैश्चित्कल्प्यते । वस्तुतस्तु योनिमन्त्राणां तदुत्पन्नसाम्नां चापौरुषेयत्वमेव प्रतिपाद्यते मीमांसकैः । उत्तराग्रन्थगततृच आद्यायामृचि समुत्पन्नं योनिमन्त्र-

गानं पूर्वाचिकमन्त्रवदपौरुषेयम् । उत्तरयोर्कचोस्तु योनिमन्त्रसमुत्पन्नस्य साक्षं जावापः क्रियत इत्यतस्तादृशस्वरद्वयस्य गानमप्यपौरुषेयमेव । इति मीमांसकानां मतं विस्तरेण विवेचितं पूर्वमीमांसायाम् । सुत्रैस्तत्सर्वमत्रानुसन्धेयम् ।

सामशाखाविचारः ।

‘सहस्रवर्त्मा सामवेद’ इति यदुक्तं भगवता पतंजलिना व्याकरणमहाभाष्ये तस्मात्केचनैवमनुमिमते, यत्सामवेदस्य सहस्रसंख्यकाः शाखाः सन्तीति । तत्तु न सम्भविष्यति प्रतिभाति । वर्त्मशब्दस्य शाखार्थत्वाभावात् । ‘सहस्र’ वर्त्मा सामवेद’ इति वचनं सामगानं गानपद्धतिभेदेन सहस्रधा विभियत इत्येव दर्शयति, न तु सामवेदस्य सहस्र शाखाः सन्तीति । यतो यथा वेदान्तराणां शाखानामानि यत्रकुत्रापि दृश्यन्ते, तथा सामवेदस्य शाखासहस्रं न कुत्रापि निर्दिष्टमुपलभ्यते । त्रयोदशैव तु नामानि सामतर्पणविधौ सन्ति, यथा—

राणायन - शाठ्यमुन्य - व्यास - भागुरि - औलुण्डी - गौलुगुलवि - भानुमानौपमन्यव - काराटि-
मशकगार्ग्य - वार्षगव्य - कुथुम - शालिहोत्र - जैमिनि - त्रयोदशैते मे सामगाचार्याः स्वस्ति कुर्वन्तु
तर्पिताः । (सामतर्पणम्)

सत्स्वप्येतेषु त्रयोदशसु नामसु, दुर्भाग्यवशादधुना अन्याः शाखासंहिता नोपलभ्यन्ते, केवलं “राणायनीय, कौथुमी जैमिनीय” इति शाखात्रयस्यैव संहिताः समुपलभ्यन्ते । यत्तु चरणव्यूहे सहस्रं शाखाः सामवेदस्येत्युक्तं, तत्तु वज्जीय-पण्डितैः सत्यव्रत-सामश्रमिभिः पौराणिकमिति मत्वा त्यक्तुमर्हमिति प्रतिपादितमेव । पुराणेषु कतिपयान्यन्यान्यपि सामशाखा-नामानि समुपलभ्यन्ते । तेषां सर्वेषां समन्वयः संशोधकैरवश्यं कर्तव्य इति । पूर्वोपदिष्टमहाभाष्यवचनं चरणव्यूहवचनं च प्रमाणीकृत्य सहस्रशब्दस्यानेकार्थकत्वमवलम्ब्य यावन्ति शाखानामानि प्रमाणग्रन्थेषु समुपलभ्यन्ते, तेषां गणनया इतर-वेदापेक्षया प्रभूतशाखात्वं सामवेदस्याभ्युपेतुं शक्यत इति केचित् ।

वर्तते तावदेषां सामसंहिता राणायनीयानां कौथुमानां च । तयोर्मन्त्रभेदो नास्ति, केवलं गणनापद्धतिभेद एव । एके प्रपाठक-अर्धप्रपाठक-दशतिभिः, अन्ये तु अध्यायैः खण्डैश्च मन्त्रान् गणयन्ति । एषा गणनास्माभिरास्मिन्पुस्तके यथास्थानं सुविन्यस्ता । अत एषा संहिता राणायनीयानां कौथुमानां च भवति । जैमिनीयानां तु संहिता पाठभेदसंहिता पुस्तकान्ते प्रदर्शयिष्यते । कौथुमी-राणायनीयशाखयोर्मध्ये क्वचित् स्वरभेदोऽपि दृश्यते, क्वचित्पाठभेदोऽपि । यथा कौथुमीया ‘हाउ’ इति वदन्ति राणायनीयास्तु ‘हावु’ इति । ‘राइ’ इत्यस्य स्थाने ‘रायि’ इति च । ‘वाजेषु नो’ इति ऋग्वेदिनः कौथुमीयाश्च पठन्ति ‘वाजेषु णो’ इत्यन्ये । एवमुच्चारणभेदाः सन्ति । अत्र केचन कुसुमशब्दाद्व्युत्पन्नं ‘कौसुम’ पदं ‘कौथुम’ शब्दस्य पूर्वरूपं मन्यन्ते । तत्र सामप्रातिशाख्यस्य ‘पुष्पसूत्रं, कुसुमसूत्रं, कौसुमसूत्रं’ इति संज्ञाया विद्यमानत्वात् । तत्प्रातिशाख्यं कदाचित्कौथुम्या एव शाखाया स्यात् ।

सामस्वरप्रयोगः ।

ऋग्यजुः सामाथर्ववेदानां पठनसमये प्रायशः स्वरत्रयमेव प्रयुज्यते, कचिद्दीर्घस्वरिते चतुर्थस्वरोऽपि श्रूयते यथा—

अ शि मी ले पु रो हि तम् । (ऋज्वन्त्रः)

अ शि मी ले पु रो हि तम् । (सामयोनिमन्त्रः)

अ. उ. स्व. प्र. अ. उ. स्व. प्र.
नी. सा. रे. रे. नी. सा. रे. रे.
रे..... मी ई ले..... हि...तं
सा ... शि रो
नी अ पु

अत्र निषाद-षड्ज-र्षभाणां स्वराणां श्रवणं भवति । अनुदात्तस्तु कचिद्वैवतेऽपि श्रूयते, यथा 'सं षां कर्मणां' इत्यत्र 'षां' इत्यनुदात्तो धैवतो भवति । एवं वेदपाठसमये स्वरत्रयमेव विशेषेण प्रयुज्यते । स्वरास्तु निम्नमध्यमोच्चभेदेन विभिन्नसवनेषु उच्चनीचा भवेयुः, परन्तु सर्वत्र स्वरत्रयस्यैव श्रवणं भवतीत्यत्र ज्ञातव्यम् । तथाच—

उदात्तः स्वरितश्चार्चिं प्रचयो निहतः स्वरः । तत्र तु स्वरितात्पूर्वमुदात्तः प्रथमः स्वरः ॥
स्वरितोऽन्य उदात्तश्च प्रचयश्च द्वितीयगः । द्वितृतीयस्वरः कम्पोऽनुदात्तस्तु तृतीयगः ॥
स्वरितः कम्पते तत्र यत्रोदात्तः परो भवेत् । एकोदात्तात्परः स्वारः प्रचयश्चाच्चवद्भवेत् ॥
सर्वेऽवशिष्टाः स्वरिताः स्मर्यन्ते सामशाखिना ।
इति वचनेनार्चिकस्वराणां लक्षणविधानादार्चिकेषु ऋग्वेदवदेव स्वरानिर्णयः ।

सामगाने तु सप्तानामपि स्वराणां संप्रयोगोऽवरोहक्रमेण प्रायशः श्रूयते । एतदेव सामगानस्यान्येभ्यो वेदपाठिभ्यो वैशिष्ट्यम् । 'यः सामगानां प्रथमः स वेणोर्मध्यमः स्वरः ।' इति नारदीयशिक्षायां कथितं, तेन सामगानस्योपरिस्थितै-
रङ्गैः सप्त स्वरा एवं प्रकटीभवन्ति, यथा १ मध्यमः, २ गान्धारः, ३ ऋषभः, ४ षड्जः, ५ निषादः, ६ धैवतः, ७ पञ्चमः ।
सामगाने लिखितानामङ्गानामेष एव स्वरनिर्णयः, यमाश्रित्य सामगानस्थितानङ्गांश्च दृष्ट्वा स्वरज्ञा असंशयं सामगानं कर्तुं शक्यन्ति । सामगानेषु ये स्वनङ्किताः स्वरास्ते पूर्वस्वराङ्केन समा इति बोद्धव्यम् । परन्तु सामयोनिमन्त्रेषु तु अनङ्कितान्यक्षराणि प्रचयस्वराणि प्रायशो भवन्ति यथा—

३१ २ ३ १२ ३ २
सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः

इत्यत्र 'शी-षः-स-ह' इत्येतेषामक्षराणां प्रचयः स्वरो बोद्धव्यः, एवमेवान्यत्रापि ज्ञातव्यम् । तथा—

रकार-ककार-उकाराः, सामचिह्नेषु विशिष्यन्ते । एवमन्तिम उदात्तः '२' इति द्विसंज्ञकेनाङ्केन लिङ्गयत, यथा—

गिरा (साम० ८); ऋज्जले गिरा (साम० १२); दिवि (साम० २०); रथिम् (साम० २२); बृहत् (साम० ९८); इति ।

यदा तु द्वाबुदात्तौ समागच्छेताम् तदा तत्रत्यः प्रथम एवोदात्त '१' इत्येतेनैकसंज्ञकेनाङ्केन लिङ्गयतेऽन्यस्तु वर्तत अलिङ्गित एव, परं तस्मात्परः स्वरितो '२' इति रकारसहितेन द्व्यङ्केन प्रदर्श्यते । यथा—

'उत द्विषो मर्त्यस्य । (साम० ६); मूर्ध्नो विश्वस्य । (साम० ९); देवो ह्यसि (साम० १०); चायोरनीके (साम० १३); प्रति त्वं चारु (साम० १६) ।' इति ।

अनुदात्तात्परः स्वरितोऽपि '२' इत्येवं रकारसहितेन द्व्यङ्केन चिह्नितो भवति, किंतु तदा पूर्वोऽनुदात्तः '३' इति ककारसहितेन त्र्यङ्केन लिङ्गयते यथा—

'तन्वा (साम० ५२); देव्ये (साम० ५६); बलं न्युज्जवीर्यम् (साम० ९५); दूष्यम् (साम० ११३); चम्बोः (साम० ४९०); वाजं वाज्य (साम० ६५५) ।' इति ।

यदा तु द्वाबुदात्तौ समागच्छेतां ताभ्यां परतश्चानुदात्तो यदि स्यात्तदा प्रथम एवोदात्तः '२' इति उकारसहितेन द्व्यङ्केन लिङ्गयतेऽन्यस्त्वचिह्नित एव रक्षयते, यथा—

'ऊत्या वसो (साम० ४१); त्वमित्स (साम० ४२); यो विश्वा (साम० ४४); त्वं विष्णु (साम० ९१); ब्रह्मेति (साम० ९४); रं जनं (साम० ९६); व्यं वचो (साम० ९८); इति ।

इत्येवं सर्वेषां स्वरचिह्नानां यथास्थानं सुविन्यासो दृश्यते सामवेदे सामगानेषु च ।

सामपाठभेदाः ।

कचिदेते सामवेदमन्त्राः पदभेदेन, कचित् शब्दव्युत्क्रमेण, क्वचित् स्वरभेदेन, क्वचिच्च पादव्युत्क्रमेण ऋग्वेदपाठाद्विज्ञा इव दृश्यन्ते । अन्यसनीयोऽयं ऋक्सामपाठभेदविषयः । सांख्यायनादिषु ऋग्वेदीयशाखास्वन्थासु पाठभेदभिन्ना एते मन्त्रा भवेयुरिति यत्कैश्चिन्मन्यते, तदेव समीचीनमिव प्रतिभाति । सर्वेऽपि पाठभेदा एवमन्विष्य शाखान्तरेषु द्रष्टव्याः इति ।

सामवेदे वालखिल्यमन्त्रा अपि संगृहीताः सन्ति । अतो वालखिल्यमन्त्राणां शाकलके ऋग्वेदे संग्रहकरणादूर्ध्वमेव सामवेदरचना संजाता इत्यनुमातुं शक्यते; अथवा यस्यां ऋक्संज्ञायां वालखिल्यमन्त्राः मूलतः सन्ति, तस्याः शाखासंहिताया एवैते साममन्त्राः संगृहीता भवेयुरिति मतं समीचीनतरम् । शाकलीये ऋग्वेदे 'अथ वालखिल्यं, इति वालखिल्यम्' इति परिधीकरणादनुमीयते, यदेते वालखिल्यमन्त्राः पूर्वं ऋग्वेदीयशाकलसंहितायां नासन्ति । अन्यथा 'अथ-इति'-करणस्य न किञ्चिदपि संभाव्यते प्रयोजनान्तरम् । सामवेदे तु वालखिल्यमन्त्राणां संग्रहादेवानुमीयते यदेतद्वेदे शाकलके वालखिल्यसूक्तसंग्रहः सामवेदात्प्राचीन एवेति ।

"वेदानां सामवेदोऽस्मि" इति भगवद्गीतावचनबलेन भगवद्गीताकालात्पूर्वमेव सामवेदस्यास्येद्व्याहृत्यं विभूतिरूपत्वं च महापुरुषैः स्वीकृतमिति प्रतिभाति । भगवद्गीताकालश्च वर्षाणां सहस्रद्वयादर्वाचीनस्तु न कथमपि संभाव्यते । सामवेदस्य विभूतिमत्त्वस्वीकारायपि समुचितकालखण्डस्य व्यतिगमनमावश्यकमेव ।

ननु सन्त्यस्मिन्सामवेदे १०५ मन्त्राः (अथवा विद्यावारण्यकं महानाम्न्यार्चिकं च ७६ मन्त्राः) ये समुपलभ्यमानायां ऋग्वेदस्य शाकलशाखायां नोपलभ्यन्ते, कथं कुतो वा तेषामस्मिन्सामवेद आगमः ? उच्यते, यद्यपि शाकलसंहितायामेतेषां मन्त्राणामदर्शनं, तथापि सांख्यायनसंहितायां तेषां दर्शनं भवेदिति यत्कैश्चित्तर्क्यते तद्युक्तियुक्तमिति वयमुत्पश्यामः ।

ऋग्वेदादिषु सामप्रशंसा ।

वेदमन्त्रेषु बहुविधा सामप्रशंसा श्रूयते, ऋग्वेदमन्त्रेषु शंसितं बहुशोऽङ्गिरसां साम, यथा—

(देवाः) अङ्गिरसां सामभिः स्तूयमानाः । (ऋ. १।१०।१२)

अङ्गिरसो न सामभिः (ऋ. १०।७८।५) इत्यादि ।

शकुनिपक्षिगानं सामगानमिव प्रतिभातीत्युक्तम्—

उभौ वाचौ वदति सामगा इव गायत्रं च त्रैष्टुभं चानु राजति ॥

उद्गातेव शकुने साम गायसि; ब्रह्मपुत्र इव सवनेषु शंससि ॥ (ऋ० २।४३।१-२)

शकुनिस्वरवत्सामगाने स्वरप्रयोगो भवतीत्यनुमीयत एतस्मान्मन्त्रवर्णात् । यो जागर्ति, तमेव विद्वांसं सामानि यन्ति, यस्तु निद्राति, स सामगाने न शक्यो भवितुं प्रवीण इति प्रदर्शयन्नाह—

'यो जागार तमृचः कामयन्ते यो जागार तमु सामानि यन्ति' । (ऋ० ५।४४।१४)

इति, तथा च सर्वे विद्वांसं सामगायकमेव प्रशंसन्तीति कथयति—

'तमेव ऋषिं तमु ब्रह्माणमाहुयंश्चन्यं सामगामुकथशासम्' (ऋ. १०।१०७।६)

तथैव गीयमानं साम गायकमवतीति प्रदर्शयति—

उपगासिषत् श्रवत्साम गीयमानम् (ऋ. ८।८।५)

यूयमुषिमवथ सामविप्रं (ऋ. ५।५४।१४)

सामविप्रं सामकुशलं सामगानप्रवीणं वा देवा अवन्तीति । तथा च शुद्धां देवतां शुद्धेनैव साक्षा स्तोता स्तौत्विति निदर्शयन्नाह—

'एतो न्विन्द्रं स्तवाम शुद्धं शुद्धेन साक्षा ।' (ऋ. ८।९५।७)

इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहत् । (ऋ. ८।९८।१; अथर्व. २०।६२।५)

बृहस्पतिः सामभिः ऋको अर्चन्तु । (ऋ. १०।३६।५)

अर्चन्त एके महि साम मन्वत (ऋ. ८।२९।१०)

तथा चान्यापि सामप्रशंसा—

आङ्गूष्यं शवसानाय साम । (ऋ. १।६२।२)

ऋतस्य सामव्रणयन्त देवाः । (ऋ. १।१४७।१)

गायत्रेण प्रति मिमीते अर्कमर्केण साम त्रैष्टुभेन वाकम् । (ऋ. १।१६४।२४; अथर्व. ९।१०।१२)

ये न परः साम्नो विदुः । (ऋ. २।२३।१६)

त्वष्टाजनत् साम्नः साम्नः कविः । (ऋ. २।२३।१७)

साम कृण्वन् सामन्यो विपश्चित् क्रन्दन्नेति । (ऋ. ९।९६।२२)

परावतो न साम तद्यत्रा रणन्ति धीतयः । (ऋ. ९।१११।२)

स हि द्युता विद्युता वेति स्माम (ऋ. १०।९९।२)

ईदंविधानि सामानि परस्मात्पुरुषादेव समुद्रूतानीत्युच्यते, यथा—

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे । (ऋ. १०।९०।९) इति ।

एवं विधा अनेके सामप्रशंसापरा मन्त्रा यथर्ववेदे तथैव यजुर्वेदेऽथर्ववेदेऽपि दृश्यन्ते । यथा—

... सामगेभिः आदित्येभिः। इष्टापूर्तमवतु नः। (अथर्व. २।१२।४)

ऋचं साम यजामहे याभ्यां कर्माणि कुर्वते । (अथर्व. ७।५४।१)

बृहतः परि सामानि । (अथर्व. ८।९।४)

षड् जाता भूता प्रथमजर्तस्य षड् सामानि षडहं वहन्ति ।

षड्योगं सीरमनु सामसाम षडाहुर्धावापृथिवीः षडुर्वीः । (अथर्व. ८।९।१६)

सामानि यस्य लोमानि । (अथर्व. ९।६।२)

..... सपत्नह ऋक्संशितः सामतेजाः । (अथर्व. १०।५।२०)

यत्र ऋचयः प्रथमजा ऋचः साम यजुर्मही । (अथर्व. १०।७।१४)

सामानि यस्य लोमानि..... स्कम्भं तं ब्रूहि कतमः स्विदेव सः । (अथर्व. १०।७।२०)

साम्ना ये साम संविदुरजस्तद्दृशे क्व । (अथर्व. १०।८।४१)

.....सामानि विभ्रती । (अथर्व. १०।१०।१४)

ब्रह्मणा परिगृहीता साम्ना पर्युदा । (अथर्व. ११।३।१५)

ऋक्साम यजुरूच्छिष्ट उद्गीथः प्रस्तुतं स्तुतम् ।

उच्छिष्टे स्वरः साम्नो मेडिश्च तन्मयि । (अथर्व. ११।७।५)

ऋचः सामानि भेषजा ॥ (अथर्व. ११।७।२४)

शरीरं ब्रह्म प्राविशदचः सामाथो यजुः । (अथर्व. ११।८।२३)

ऋचः सामानि छन्दांसि..... उच्छिष्टाज्जज्ञिरे सर्वे । (अथर्व. ११।७।२४)

ब्रह्माणो यस्यामर्चन्त्यग्निः साम्ना यजुर्वेदः । (अथर्व. १२।१।३८)

तमृचश्च सामानि च यजूंषि च ब्रह्म चानुव्यचलन् । (अथर्व. १५।६।८)

ऋचां च वै स साम्नां च..... ब्रह्मणश्च प्रियं धाम भवति । (अथर्व. १५।६।९)

एतैर्मन्त्रैरसंशयं सूच्यते यदगर्ध्वसमये सामगानं समृद्धमेवासीदिति । ऋग्वेदे दृश्यन्त एतानि साम्नां नामानि वैरूपं, बृहत्, गौरिवीति, रैवतं, अर्कं, गायत्रं, श्लोकं, भद्रं, इत्यादीनि । एवमेव वेदेऽथर्ववेदेऽपि सामनामानि दृश्यन्ते ।

यजुर्वेदे रथन्तरं (वा. य. १०।१०), बृहत् (य. १०।११), वैरूपं (य. १०।१२), वैराजं (य. १०।१३), वैखानसं, वामदेव्यं, यज्ञायज्ञियं, (य. १२।४), शाकरं, रैवतं (य. १०।४), गायत्रं, गौरिचीतं, अभीवर्तं, क्रोशं, सत्र्यस्यर्धिं, प्रजापतेर्हृदयं, श्लोकं, अनुश्लोकं, भद्रं, राजन्, अवर्यं, इलान्दम् इत्यादीनि ।

ऐतरेये ब्राह्मणेऽपि- बृहत्, रथन्तरं, वैरूपं, वैराजं, शाकरं, रैवतं, गायत्रं, श्यैतं, नौधसं, रौरवं, यौधाजयं, अग्निष्टोमोयं, भासं, विकर्णम् इत्यादीनि दृश्यन्ते ।

एतानि साक्षां वैशिष्ट्यबोधकानि नामानि सूचयन्ति, यद्वेदसमयेऽपि विविधानि सामगानान्यासञ्जिति । यजुर्वेद-स्याथर्ववेदस्यैतरेयस्य ब्राह्मणस्य च समये तु यज्ञस्य समृद्धत्वात्सामसमृद्धिरेवासीदिति स्पष्टम् । ये तु सामगानमाधुनिक-मेवेति वदन्ति, तेषां निर्मूलमेव तत्कथनमित्येतेन सिद्धयति ।

सामस्वरगणना ।

सामवेदस्य स्वरगणना अत्यन्तमेव समीचीना वर्तते । नैतादृशी परिगणना स्वराणां केनापि कृताऽन्येषां वेदानाम् । अत्र अस्या गणनाया विषये किञ्चिद् अवश्यं वक्तव्यम्—

१०८४ ^{३१ २} रैवतीर्नः सधमाद् इन्द्रे सन्तु ^{३ २ ३ १ २} तुविवाजाः । ^{३ १ २} क्षुमन्तो याभिर्मदेम ॥ १ ॥

१०८५ ^{२ ३ २ ३} आ घ त्वावान् ^{१ २ ३ २} त्मना युक्तः ^{३ १ २} स्तोतृभ्यो ^{३ २} धृष्णवियानः ।

^{३ २ ३} ऋणोरक्षं ^{३ २ ३ ३ २ २} न चक्रयोः

१०८६ ^१ आ यद् ^{२ २} दुयः ^{३ १} शतक्रतवा ^{२ २} कामं ^{३ २} जरितृणाम् ।

^{३ २ ३} ऋणोरक्षं ^{३ १} न शचीभिः ॥ ३ ॥ १४ (टी) ॥ (धा० १८ । उ० २ । स्व० ४)

अत्र अङ्कचिह्नरहितान्यक्षराण्येतानि (प्रथममन्त्रे) नः । स । स । न्तु । इति चत्वारि ।

(द्वितीयमन्त्रे) धृ । ण । वि । र । इति चत्वारि ।

(तृतीयमन्त्रे) य । दु । श । त । क्र । का । ज । रि । र । श । इति दश ।

सर्वाण्येतानि मिलित्वा अष्टादश भवन्ति । एतानि (धा. १८) इति संकेतेन संलिखितानि । अत्र त्वयं विशेषः, यान्य-न्याक्षराणि “ जाः । म । मिः । ” इति त्रीणि, तानि अङ्कचिह्नरहितान्यपि नैव गण्यन्ते, तेषामन्ते अवस्थानात् । चिह्न-रहितान्यन्याक्षराणि नैव गणनीयानीति नियमात् । एवं अस्मिन्मन्त्रत्रये अष्टादशाक्षराणि चिह्नरहितानीति द्रष्टव्यम् ।

उकारचिह्निते द्वे एवाक्षरे । द्वितीयमन्त्रे ‘ णो ’ इति, तृतीयमन्त्रेऽपि तदेवाक्षरमुकारितं, एवमुकारचिह्नितौ द्वावेवात्रोदात्तौ, तौ तु ‘ उ० २ ’ इति संकेतेनात्र प्रदर्शितौ ।

रकारचिह्नितः स्वरितास्तु अत्र चत्वारः । द्वितीयमन्त्रे (ऋयोः) इत्येकः ।

तृतीये मन्त्रे त्रयः “ ^{२ २} वः । ^{२ २} मं । ^{२ २} ची । ” इति । एवं चत्वारो भवन्ति । ते ‘ स्व. ४ ’ इति संकेतेन दर्शिताः ।

एतथा स्वरगणनया मन्त्राणां मध्ये स्वरप्रमादो न भवितुं कदाचिदपि शक्नोति । अतः एवंविधा गणना स्वरस्थिरीकर-णाय सर्वेषु वेदेषु कर्तुं योग्यैव । अस्याश्च गणनाया संकेतो ‘ टी ’ इति दृश्यतेऽत्र । ‘ टी ’ इत्यसादेवाक्षरादेवा स्वरगणना ज्ञायते, यथा—

‘ टी ’ इत्यत्र ‘ ट्+ई ’ इति द्वावेव वर्णौ स्तः । ई इति ‘ अ-आ-इ-ई ’ इत्यत्र, चतुर्थः स्वरः वर्तते, स तु ‘ स्व. ४ ’ इति संकेतेन सूच्यते । ठ इति ट-वर्गस्य द्वितीयं व्यञ्जनं, तत् ‘ उ० २ ’ इति संकेतेन सूच्यते, द्वितीयमेवैतद्व्यञ्जनं ट-वर्गं ।

‘ धा० १८ ’ इति संकेते स्थिता १८ संख्या तस्याः पञ्चभिर्भागिर्हरेऽवाशिष्टास्त्रयः । तृतीयस्य वर्गस्यैषा संख्या सूचिका ।

क-च-ट-त-प इति पञ्चैव वर्गाः, तत्र तृतीयः 'ट' इति वर्गोऽनया संख्यया सूच्यते । अस्मिन्वर्गे च द्वितीयं 'ठ' इति व्यञ्जनं, तत् सूचितं 'उ० २' इत्येतया उकारसहितया द्विसंख्यया । 'स्व० ४' इत्येतेन चतुर्थः स्वर सूचितः 'ई' इति । एवं (इ+ई) 'ठी' इति सर्वेषां संकेतानां बोधकं अक्षरं भवति ।

पञ्चभिर्भागद्वारेणावशिष्टया संख्यया वर्गाणामेवं बोधो भवति—

अवशिष्टा संख्या	वर्ग
१	क
२	च
३	ट
४	त
५	प

यत्र १५, २०, ४० इत्येवं धारीसंख्या भवेदादा तत्र पवर्गेणैव भाव्यम् । उदात्तस्वरेण वर्गरथं व्यञ्जनं बुध्यते, तद्यथा—

उ० १	क च ट त प
उ० २	ख छ ठ थ फ
उ० ३	ग ज ड द ब
उ० ४	घ झ ढ ध भ
उ० ५	ङ ञ ण न म

स्वरितेनाङ्केन स्वरा बुध्यन्ते यथा—

स्व. १	अ
स्व. २	आ
स्व. ३	इ
स्व. ४	ई
स्व. ५	उ इत्यादयः ।

यत्र तूदात्तो नास्ति, तदा धारीनिर्दिष्टा संख्या एकोना संख्या कर्तव्या, यथा (धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २) (या) (साममन्त्रक्रमाङ्काः ८४१-८४३) इत्यत्र उदात्तस्याभावात् धारीसंख्या १७ इत्येकोना भूत्वा १६ भवति । उदात्तस्याभावात् य-र-ल-व-शा ग्राह्याः । यत्र तूदात्तो न भवेत्तत्र यवर्गो ग्राह्य इति नियमः । अत्र १६ इति संख्या एकोना भूत्वा संजाता, तस्याः पञ्चभागद्वारेण एकोऽवशिष्टः । अतो य-वर्गस्य प्रथमेव 'य' इति व्यञ्जनमत्र ग्राह्यम् । अत्र स्वरितौ द्वौ, द्वितीयस्वरो 'आ' इति, स चात्र यकारेण सह मिलित्वा 'या' इति संकेतो जातः ।

यत्रोदात्तो न भवति, तत्र धारीसंख्या एकोनां कृत्वा, तां पञ्चभिर्हृत्वा यदि किमपि नावशिष्येत्तर्हि तत्र 'ह' इति संकेताक्षरं भवति यथा—

(साममन्त्रक्रमसंख्यां ८८०-८८२) (धा. २१ । उ० नास्ति । स्व० १) (इ)- अत्र २१ संख्यायां एकोनायां कृतायां २० संजाता, सा पञ्चभिर्हृत्वा न किञ्चिदप्यवशिष्यते, अतः 'ह' इति संकेताक्षरं स्वरितोऽप्यत्र एक एव, अतः अत्र 'ह' इत्येव संकेतः ।

यत्र तूदात्तो वा स्वरितोऽपि वा न भवेत्, तदा तत्र 'औ' कारो भवति, यथा (धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति) (औ) । (साममन्त्रसंख्या १३२६-१३२८)

उ- नास्ति अतः १५ संख्या एकोनां कृत्वा, सा संख्या १४ संजाता । सा तु पञ्चभिर्हृत्वा ४ अवशिष्टाः, उकाराभावाद्यवर्ग-

स्यैतन्नुत्थाक्षरं य-र-क-व इति वकारः, स्वरितस्वाभावात् औकारः, एवं ' वौ ' कारः संजात इति । एवं सर्वत्र बोध्यम् ।

आत्रायं गणनाप्रकार उत्तरार्चिकस्य प्रदर्शितः । पूर्वार्चिकस्य गणनाप्रकारेऽस्ति कश्चिद्विशेषः । पूर्वार्चिके ' स्वरितः-प्रथमो भवति, मध्यम उदात्तो, धारी चान्त्य ' इति । अत्र स्वरितधार्योर्व्यत्ययेन निवेशनं भवति । यथा— (साम-क्रमाङ्कः ११-२०) ' नमस्ते अग्न ओजसे ' इति पूर्वार्चिकस्य द्वितीये खण्डे ' स्वरिताः ६ । उदात्तौ २ । धारीगणना ५२ । (खा) । ' अत्र स्वरितसंख्यया कवर्गो लभ्यते पञ्चभिर्हारात् । उदात्तस्य संख्यया वर्गस्थं द्वितीयं व्यञ्जनम् । धारी-संख्यया च पञ्चभिर्हाराद् द्वितीयः स्वरः । तेन ' खा ' इति संकेतो भवति । सर्वमन्यत्समानम् ।

महत्संख्यस्याः स्वरगणनाया औचित्यमपीव वर्तते । अतः सर्वः सामवेदः पुनरन्यैव रीत्या परिगणनीय इत्युचितं प्रति-भाति । यतो मुद्रितेषु ग्रंथेषु, लिखितेषु च ग्रंथेषु गणना कुत्रापि समीचीना न दृश्यते । या च यौरोपीयैः पण्डितैर्मुद्रिता साप्यशुद्धैव । अतः पुनः परीक्षणीयोऽयं विषयः ।

सामवेद-ग्रन्थाः ।

एतान् सामथोनिमन्त्रानांश्चित् यानि गानानि ऋषिभी रचितानि, तेषां गानग्रन्थाः (१) (ग्राम) गेयगानं, वा प्रकृति-गानं, वा (२) आरण्यक (गेय) गानं, (३) ऊहगानं, (४) ऊह्यगानं, रहस्यगानं वेति प्रसिद्धाः । अनेक विधानि तेषु पर्वण्युपप्रकरणरूपाणि सन्ति । तेषां मध्ये गानसंख्या जैमिनीय शाखानुसारेण ३६८१ इति, कौथुमी राणाथनीय-शाखयोगानुसारेण २७२२ इति च भवति । यथा—

जैमिनीय—गानानि		कौथुमीय—गानानि	
ग्रामगेय-गानानि	१२३२		११९७
आरण्यगेय-गानानि—	२९१		२९४
ऊह-गानानि	१८०२		१०२६
ऊह्य-गानानि—	३५६		२०५
	<u>३६८१</u>		<u>२७२२</u>

सर्वाण्येतानि गानानि सविस्तरेण गानग्रन्थेषु मुद्रापयिष्यन्तेऽस्माभिः । गानविषये यकिञ्चिद्वक्तव्यं तत्सर्वं गानग्रन्थस्य भूमिकायामेव वक्ष्यामः । कौथुमीय—शाखापेक्षया १८२ संख्यया न्यूना मन्त्राः जैमिनीय-शाखायां वर्तन्ते । यथा—

जैमिनीयाः		कौथुमीयाः	
पूर्वार्चिके	५८७		५८५
आरण्यके	५९		५९
उत्तरार्चिके	१०४१		१२२५
	<u>१६८७</u>		<u>१८६९</u>
महानाम्नी मन्त्राः	६		६
	<u>१६९३</u>		<u>१८७५</u>

परं जैमिनीयानां गानानि कौथुमेभ्यः सहस्राधिकानीति जैमिनीयानां विशेषः । जैमिनीय-शाखायाः मन्त्रक्रमपाठविशेष-श्चात्र परिशिष्टे परिदर्शितः ।

सामब्राह्मणानि ।

(१) ताण्ड्यब्राह्मणं (प्रौढब्राह्मणं, पञ्चविंशब्राह्मणं वा) (२) षड्विंशब्राह्मणं, (३) सामविधानब्राह्मणं, (४) आर्षेयब्राह्मणं, (५) देवताध्यायब्राह्मणं, (६) उपनिषद्ब्राह्मणं (संहितोपनिषद्ब्राह्मणं मन्त्रब्राह्मणं वा), (७) वंशब्राह्मणं, ह्यथादीनि ब्राह्मणानि ।

षड्विंशं ताण्ड्यब्राह्मणस्यैव षड्विंशोऽध्यायः । अत एव पूर्वो भागः पञ्चविंशब्राह्मणमित्युच्यतेऽपरं षड्विंशमिति । पञ्चविंशं षड्विंशं ब्राह्मणं च छान्दोग्योपनिषच्च मिलित्वा ताण्ड्यमहाब्राह्मणं भवति । षड्विंशोऽद्भुतकथानां सद्भावात्तद्भुतब्राह्मणमित्युच्यते, अन्यानि त्वनुब्राह्मणानीति कथ्यन्ते । जैमिनीयोपनिषद्ब्राह्मणे केनोपनिषद् वर्तते । अतः जैमिनीयशाखाया अपरं नाम तलवकार-शाखा इति भवेत्, यतस्तलवशाया केनोपनिषदिति प्रसिद्धैव ।

सामसूत्राणि तु (१) मशक-कल्पसूत्रं, (२) क्षुद्रसूक्तं, (३) लाट्यायनश्रौतसूत्रं, (४) गोभिलगृह्यसूत्रं, राणायणीय-शाखायाः द्राक्षायणश्रौतसूत्रं, खादिरगृह्यसूत्रं, पुष्पसूत्रं, इत्येवमादीनि सन्ति । पुष्पसूत्रं सामवेदस्य प्रातिशाख्यमिति प्रसिद्धिः ।

सर्वेऽप्येते ग्रन्था यथाकालं मुद्रापयिष्यन्ते । एतेषामध्ययनेन विना न सामवेदस्याध्ययनं साङ्गं भवितुमर्हतीति ।

अनुनासिक-निदर्शनम् ।

सामवेदसंहितामुद्रणं कैश्चिदनुनासिकचिह्नेन सहितमन्यैश्चानुनासिकचिह्नरहितं कृतम् । यथा—

सामवेद—मन्त्रक्रमाङ्कः	अनुनासिकचिह्न—रहितं	अनुनासिकचिह्न—सहितं	उत्तरवर्णः
१५	स्तोमं रुद्राय	स्तोमं रुद्राय	र
२७	अपां रेतांसि	अपां रेतांसि	र स
२७८	शतं शतं	शतं शतं	श
२८१	त्रिंशत्	त्रिंशत्	,,
९८	ज्योतीषि	ज्योतीषि	ष
८८१	ज्योतीष्यायवे	ज्योतीष्यायवे	,,
१९	धियं सचन्ते	धियं सचन्ते	स
८७९	आ वंसते	आ वंसते	,,
२	यज्ञानां होता	यज्ञानां होता	ह
,,	विश्वेषां हितः	विश्वेषां हितः	,,

एवमन्यत्रापि द्रष्टव्यम् । अनुनासिक-चिह्नरहित-मुद्रणे प्रमुखाः पं भवभूति-भट्टाचार्याः, पं. नरेन्द्रचन्द्र-वेदान्ततीर्थाः कलकत्ता-निवासिन-श्रैवमादयः । अनुनासिकचिह्नसहितमुद्रणे प्रमुखा म० स्टिवेनसन, बेन्फे यौरोपीयाः, पं. सत्यव्रतसाम-श्रमिणः कलकत्ता-निवासिन-श्रैवमादयः ।

लिखितग्रन्थेष्वपि द्विविधा ग्रन्थाः समुपलभ्यन्ते । एवं द्विविधायां संमत्यामस्मिन्सामवेदसंहिताया योनिमन्त्रमुद्रणसमये-ऽनुनासिकस्य ' ५ ' रंगचिह्नं संप्रयोक्तव्यं न वेति विचारणीयम् । ' या ऋक् तत् साम ' इति छान्दोग्योपनिषद्ब्रह्मचर्यबलेन ऋग्वेदस्यैव सामयोनिमन्त्र इति निश्चितमेव । ऋग्विलक्षणः साममन्त्रो नैव भवितुं शक्य इति सिद्धान्तः । ऋग्वेदे तु ' य-र-ल-वेभ्योऽन्तस्थेभ्य ऊष्मभ्यश्च श-ष स-हेभ्यः पूर्वोऽनुस्वारो बिन्दुरूपेणैव ' वंसते ' इतिवल्लिख्यते, न तु ' वंसते ' इतिः वद्वक्चिह्नेन सहितः । अथर्ववेदिनोऽपि ऋग्वेदवदेव लिखन्ति । सामयोनिमन्त्रास्तु समुद्रुता ऋग्वेदादेव अतस्ते समुल्लेखनीयाः । ऋग्वेदवदेवेति विस्मृश्यास्माभिरत्रास्मिन्ग्रन्थे सर्वत्रानुनासिक-चिह्नरहितमेव कर्तव्यं, परं सामपाठिनां पद्धतिमनुसृत्य सर्वत्रानुनासिकचिह्नसहितमेव मुद्रणं कृतम् । ऋग्वेदे तु स्वरापूर्वोऽनुनासिको रङ्गचिह्नेनैव सर्वत्र प्रदर्श्यते, अतः सोऽस्माभिरत्रापि ऋग्वेदवदेव संमुद्रितः यथा ' महौ इंद्रः ' इति, परं शषसहरेफपूर्वोऽनुनासिको बिन्दुरूपेणैव प्रदर्शितं ऋग्वेदवत्, यथा ' स्तोमं रुद्राय ' इत्यादिः ।

सामगानानि तु योनिमन्त्राभितान्यपि सर्वथा विकारविश्लेषणादिभिः पृथक्प्राण्येवातस्तत्रत्यो रङ्गः ' ५ ' इति चिह्नेनैव सर्वत्र प्रदर्शयिष्यते ।

रङ्गस्य व्याहरणम् ।

अनुस्वारपदे पूर्वं विकारमुपगच्छति । वेष्टितं बिंदुमात्रं च तद्विखित्वा प्रकीर्तितम् ॥
रेफोष्मसु प्रत्ययेषु निदर्शनमथोच्यते । चित्रं राधोऽशुर्मदाय हवींषितो धियं सचे ॥
त्वं होतेति च पञ्चानां निदर्शनमिति रितम् । उष्माणस्तु यदान्येन व्यंजनेन समन्विताः ।
स्थिताश्च प्रत्यये तेषां वैकृतं तुल्यमुच्यते । सोमं श्रीणन्ति नृपाहि सँस्थे त्वं ह्यंगदेति च ॥
मात्रा द्विमात्रोऽनुस्वारो द्विमात्रान्मात्र एव च । मात्रिकादपि संयोगे मात्रिकस्तु द्विरूपवत् ॥

एतेन वचनजातेन अनुनासिकचिह्नसहितलेखनमेव सप्रमाणं भवति । इति रङ्गविधायकाः ब्रुवन्ति ।
रङ्गचिह्ने लिखितेऽलिखितेऽपि वा, अनुनासिकस्य व्याहरणं कथं वा कर्तव्यमिति मुख्यः प्रश्नोऽत्र वर्तते । रङ्गस्यास्य देशभेदेन विभिद्यते समभिव्याहरणम् । ' गँ, गुँ, ण्वँ, ग्वँ, ' इत्येवमादीनि क्रियन्तेऽस्योदीरणानि । एतान्यसमीचीनान्येवेति प्रति-
भाति, यतस्तत्र गकारस्य कण्ठ्यस्य, उकार-वकारयोरौष्ठ्ययोगेन्दने नास्ति प्रमाणलेशोऽपि । अनुस्वारस्य नासिकैव स्थानम्,
अनुनासिकस्य तु मुखनासिके । एवं सति स्थानान्तरयोः कण्ठ्यौष्ठ्योर्वर्णयोर्भाषणं नैव कथंचिदपि प्रमाणयितुं शक्यते ।
व्याहरणशुद्धाशुद्धत्वविनिर्णये स्थानविचार एव बलवत्तरं प्रमाणं भवति । तद्यथा—

अनुस्वारयमानां च नासिकास्थानमुच्यते ॥२२॥ यथा सौराष्ट्रिका नारी तक्कं इत्यभिभाषते ।
एवं रङ्गाः प्रयोक्तव्याः खे अराँ इव खे दया ॥२६॥ रङ्गवर्णं प्रयुज्जीरन्नो ग्रसेत्पूर्वमक्षरम् ।
दीर्घस्वरं प्रयुज्जीयात्पश्चात्नासिक्यमाचरेत् ॥२७॥ हृदये चैकमात्रस्तु अर्धमात्रस्तु मूर्धनि ।
नासिकायां तथार्थं च रङ्गस्यैव द्विमात्रता ॥२८॥ हृदयादुत्करे तिष्ठन् कांस्येन समनुस्वरन् ।
मार्दवं च द्विमात्रं च जघन्घाँ इति निदर्शनम् ॥२९॥ (पाणिनीय-शिक्षा)

नासिकास्थानीयोऽनुस्वारः स्पर्शेषु थ-व-लेषु च परेषु सत्सु परसवर्णतामस्येति । ' अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः ।
वा पदान्तस्य । (पा. भा. ८।४।५८-५९) अपदान्तस्यानुस्वारस्य नित्यं परसवर्णो भवति, पदान्तस्य तु वैकल्पिकः ।
यथा— ओङ्कारः, पञ्चाङ्गः, घण्टा, मन्त्रः, अम्बा । त्वं करोषि-त्वङ्करोषि, सं यन्ता-सँयन्ता, सं वत्सरः—
सँवत्सरः, यं लोक्रं-यँल्लोक्रं । परसवर्णे कृतेऽकृते वा, लिखितेऽलिखिते वा, व्याहरणं त्वेतेषां समानमेव भवति, परवर्णा-
नुयायित्वादनुस्वारस्य । श-ष-स-ह-रेफेषु परेषु सत्सु संपूर्णतयानुस्वारो नैव परसवर्णतां भजते, तदा तस्यानुनासिको
भवति—

अनुस्वारस्य ९ इत्यादेशः शषसहरेफेषु (प्रतिज्ञापरिशिष्टसूत्रे ३।१)

नश्चापदान्तस्य झलि (पा. भा. ८।३।२४)

नस्य मस्य चापदान्तस्य झल्यनुस्वारः । ' यशांसि, आक्रांस्यते ' ।

एवं अनुस्वारस्य रङ्गादेशो भवति वैकल्पिकः । ' आतोऽटि नित्यं ' (पा. सू.) इति सूत्रेण नित्यादेशोऽपि तैत्तिरीयाः
' महँ इन्द्रः ' इति, ऋग्वेदिनस्तु ' महँ इन्द्रः ' इति पठन्ति । अत एव आदेशो नित्योऽपि छन्दसि वैकल्पिकः सञ्जातः ।
एवमेव उष्मपूर्वमनुस्वारं ऋग्वेदिनोऽनुस्वारं बिंदुरूपं लिखन्ति, तमेव वाजसनेयिनोऽनुनासिकं रङ्गचिह्नयुतं लिखन्ति एवमेष
वैकल्पिकः पाठो छन्दसि दृश्यते ।

यदा तु रङ्गो भवति तदा तस्यानुनासिकस्य व्याहरणं कथं कर्तव्यमिति प्रश्नोऽत्र व्यथयति संशोधकं, यतस्तस्य मिद्यते-
ऽनेकधा निगदनम् । ' मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः ' (पा. सू.) इत्याह भगवान्पाणिनिः । मुखसहितनासिकयो-
च्चार्यमाणो वर्णोऽनुनासिकसंज्ञो भवति, अस्मैव रङ्ग इति शिक्षायां, प्रातिशाख्ये च ' रक्त, राग ' इति च संज्ञा भवन्ति । स
ह्रस्वदीर्घगुरुभेदविधा विभिद्यते ।

अनुनासिकोच्चारणविषये यदुक्तं पाणिनीयायां शिक्षायां तच्च तत्त्वतोऽनुसन्धेयमत्र । पूर्वस्वरं दीर्घं प्रयुज्जीयात् . पश्चात्ता-

सिक्कं व्याहरणमाचरेदिति, अनुनासिको हृदय एकमात्रोऽर्धमात्रो मूर्धनि, नासिकायां चार्धमात्रः, एवं रङ्गो द्विमात्रकः । यथा सौराष्ट्रिका नारी 'तर्क' इत्यभिभाषते, यथा च कांस्यस्य सङ्कारो भवति समभिघातादूर्ध्वं, तथैव मार्दवपूर्वकं रङ्गमभिभाषेत । एवं रङ्गविषये पाणिनीयानुशासनम् । रङ्गचिह्ने लिखितेऽलिखितेऽपि तस्य व्याहरणं समानमेव भवति, यथा जिह्वामूलीयोपध्मानीयौ विसर्गौ चिह्नेन सहितौ लिखितौ चिह्नरहितौ वापि, तथापि द्वयोरपि तुल्यमेव भवति समुच्चारणम् । यथा— 'कः पदार्थः = कः पदार्थः । रामः कः = रामः कः । एवमेवास्य रङ्गस्य चिह्नेन रहितस्य सहितस्य वा तुल्यमेव पाणिनीयानुशासनानुसारेण व्याहरणं भवतीति ज्ञातव्यम् ।

एवं सति, तस्य रङ्गस्य 'ग्वं, ग्वँ, गुं, ' इत्यादीनि मार्दवहीनानि कठोराणि स्थानव्यभिचारदोषदुष्टानि व्याहरणानि, सर्वथा त्याज्यान्वेयेति । एवं शषसहरेफेपु परेषु सत्सु अनुनासिकपूर्वं स्वरं दीर्घमुच्चार्य नासिकायामेवानुनासिकं गुञ्जयित्वा, तदूर्ध्वं अग्रेवासिनं वर्णं प्रयुञ्जीयात्, यथा ' वंसते ' इत्यस्य ' वा अंसते ' इति । न तु ' वग्वंसते ' इति ।

यथा हिन्दी भाषायां ' नहीँ, कहाँ, ' इति, मराठीभाषायामपि ' कहीँ ' इत्यादीनां व्याहरणानि मुखसहितनासिकायां भवन्ति, तथैव वेदेषु रङ्गस्योच्चारणं भवितुमर्हति । परतस्तु विद्वांस एव प्रमाणमित्यलं पल्लवितेन ।

परिचय-ग्रन्थाः ।

मुद्रित-ग्रन्थाः ।

सामवेदस्यास्य मुद्रणसमये ये ग्रन्था अवलोकितास्तेषां मध्ये प्रमुखा मुद्रितग्रन्था एते—

(१) लन्दनपुर्यां श्रीमता रेवरण्ड जे. स्टीवेन्सन (Rev. J. Stevenson) महोदयेन सम्पादितं, तच्च श्रीमता एच्. एच्. विलसन (H. H. Wilson, M. A., F. R. S.) महाशयानां निरीक्षणेन सन १८४३ ख्रिष्टाब्दे मुद्रितं, सामवेदस्य पुस्तकम् । अस्मिन्ग्रन्थे आरण्यकं पर्व, महानाम्न्यार्चिकं च नास्ति । नापि स्वरचिह्नानि प्रदर्शितानि । स्वराचिह्नाभावात् धारीगणनात्र मुद्रितापि निष्प्रयोजनैव संजाता । अत्र मुद्रिता मन्त्रा अशुद्धपदच्छेददोषेणान्यैश्च बहुविधैर्मुद्रणप्रमादैर्दोषपूर्णं एव सन्ति । वर्षशतात्पूर्वं लन्डननगरे मुद्रितमित्यर्थमेव ते सम्पादक-निरीक्षक-मुद्रकाः प्रशंसामर्हन्ति । अत्रैक एव गुणो दृश्यते यन्मन्त्रा असंकीर्णतया पृथक्पृथक् मुद्रिताः । अन्ते परिशिष्टरूपेण बहवः पाठभेदा अपि संकलिताः सन्ति ।

(२) शार्मण्यदेशे वाल्तेननगरे सन १८४८ ख्रिष्टाब्दे श्री० बेन्के- महाशयैः प्रकाशितं सामवेदस्य पुस्तकं, प्रायशः शुद्धं, स्वराङ्गैः संयुतं, बहुभिः पाठभेदैः सहितं, महत्या पाठभेदविचिकित्सात्मकया भूमिकया युतं, संशोधनकर्मणि संपादकस्य प्रवीणत्वमसंशयं प्रकटयति । समस्तेषु मुद्रितग्रन्थेषु वर्तते एतदेवादर्शपुस्तकम् । अत्र धारीगणना मुद्रिता परिशिष्टाविभागे, परं सा सदोषैवेति प्रतिभाति ।

(३) डा० डब्ल्यु० कलान्देन ब्रेस्लौनगरे सन १९०७ ख्रिष्टाब्दे सामवेदस्य जैमिनीयसंहितायाः पुस्तकं रोमनाक्षरमुद्रितम् । पाठभेदसहितं विस्तृतया भूमिकया च शोभितमतीव शुद्धं पुस्तकं वर्तते ।

(४) कालिकातानगरे पूज्यपादैः सत्यव्रतसामश्रमिभिर्महता प्रयत्नेन संशोधय, सायणभाष्यसंहिता, सामवेदसंहिता, पदपाठेन सामगानादिभिः, सर्वैः स्तोभपादैश्च संयुता ' रायल एशियाटिक सोसायटी ' द्वारा मुद्राप्य प्रकाशिता ।

(५) कालिकातानगरे सन १९३६ ख्रिष्टाब्दे श्री-नरेन्द्रचन्द्र वेदान्ततीर्थैः एम्. ए. उपाधिधारिभिः सांख्यतीर्थमीमांसा-तीर्थ- तत्त्वरत्नशास्त्रिभिः सामवेदसंहिता सायणभाष्य- भाष्यसार- पदपाठदिप्पण्यादिभिः सहिता, श्रीभवभूतिभट्टाचार्यैः विद्याभूषणैः एम्. ए. इत्युपपदधारिभिः संस्कृता प्रकाशिता च । एभिरेव सामवेदस्य केवलं संहितापाठोऽपि पृथक्कया मुद्राप्य प्रकाशितः । अत्र सामवेदस्य पूर्वार्ध एव संगृहीतः ।

(६) लवपुरे (लाहौरे) श्रीमद्भिः पण्डितवरैः (डाक्टरैर्युपपदधारिभिः) आचार्यै रघुवीरशर्माभिः सुसंपाद्य प्रकाशिता जैमिनीया सामवेदसंहिता । एषा स्वरचिह्नरहिताऽस्ति ।

(७) अजमीरनगरे वैदिकग्रन्थालयस्थैः पण्डितैर्मुद्रिता सामवेदसंहिता मूलमात्रैव ।

(८) अजमीरनगरे आर्यसाहित्यमण्डलेन प्रकाशिता पण्डितजयदेवशर्मणा हिंदीभाषायामनूदिता सामवेदसंहिता ।
पुतानि मुद्रितानि पुस्तकानि पाठभेदनिश्चयार्थं संप्रयुक्तानि ।

लिखित-ग्रन्थाः ।

लिखित-ग्रन्थेषु आदर्शग्रन्था अतीव शुद्धा एते संमिलिताः—

- (१) वटोदरनगरादानीता श्रीमतां नरहरिशंकर-आर्द्रशंकर-शास्त्रिणां ग्रंथसंग्रहासंप्राप्ता सामवेदसंहिता । एतत्पुस्तकं वैदिकानां सामपाठिनां पठनपाठनपरम्परया शोधितमतीव शुद्धं शोभनाक्षरैश्च लिखितमस्ति ।
- (२) अष्टे-नगरादानीता श्री. शम्भुराव गोविन्दराव लिमये इत्येतेषां ग्रन्थसंग्रहात् संप्राप्ता सामवेदसंहितातीव शुद्धा ।
- (३) जुनागढासंप्राप्ता श्रीमतां जयन्तीलालदयाराम त्रिपाठिनां कौथुमी-शास्त्रीयानां संग्रहादानीता परिशुद्धा सामवेदसंहिता ।
- (४) वरगुर-नगरे तंजावरप्रान्ते श्री. नागेशरावद्वारा ग्रन्थलिपिकायां मुद्रापितः संहिताग्रन्थो गानग्रन्थाश्च । सर्वे एते ग्रन्थाः कौथुमीशास्त्राया दाक्षिणात्यपाठमणालिकया मुद्रिताः शुद्धाः सन्ति ।
- (५) श्रीमतां लक्ष्मण-शंकर-द्रविडानां पुण्यपत्तननिवासिनां राणायणीयशास्त्राध्यायिनां ग्रंथसंग्रहादानीता सामवेद-संहिताऽतीव शुद्धा सुपाठा सुपाठ्या च ।

एतान्ग्रन्थानवलोक्य सामवेदस्यास्य कृतं मुद्रणम् ।

वेदादि धर्मग्रन्थानां अल्पमूल्येन वितरणम् ।

आसीत् कश्चिद्देशीय एकः श्रेष्ठी “ नारायणजी पुरुषोत्तम ” नामा सत्यवाक्, उदारधी धर्मनिष्ठश्च । स आर्यसमाजस्य परमो भक्त आसीत् । आर्यग्रन्थानां वेदादिग्रन्थानां च प्रचारार्थं स यत्नवान् प्रचारचिन्तनपरश्चाद्वर्निशमासीत् । यदा तस्य स्वर्गरोदणस्य समयः समागतः, तदा स्वकीया सर्व संपत् तेन आर्यग्रन्थानां प्रकाशनार्थं समर्पिता । एतेन धनेन “ नारायणजी पुरुषोत्तम निधिः ” निर्मितः ।

कञ्चित्कालात्पूर्वं चतुर्णामपि वेदानां विनामूल्येन प्रदानं वेदाभ्यासिनामध्ययनार्थं कृतमासीदस्माद्विधेर्धनेन । तदनन्तरं श्रीमताचार्येण मयासंकरेण कृतः पूर्वमीमांसाया गुर्जरभाषायामनुवादो मुद्राप्य प्रकाशितो मीमांसाध्येतृभ्यो वितर्यते विनामूल्येन, तदपि अस्य निधेर्धनेनैव क्रियते ।

अस्य निधेर्विश्वस्तैरिदानीमेव निश्चयः कृतः, यदस्य निधेः पञ्चमहस्वरूप्यकमितं धनं सामवेदप्रकाशनार्थं स्वाध्यायमण्डलाय देयम् । एतेन धनेन सामवेदस्य मुद्रणं भवतु, स च सामवेदोऽल्पेनैव मूल्येन वेदाध्येतृभ्यः प्रदेयः । अस्मिन् प्रकाशनकर्मणि या हातिर्भवेत्तस्या भारं निधिविश्वस्ताः सहिष्यन्ति । सामवेदप्रेमिभ्य एष वेदग्रन्थोऽल्पेन मूल्येन प्राप्यतु इत्येष प्रशस्ततम उद्देशो विश्वस्तानां वर्तते । अन्येषामपि वेदानामेवमेव मुद्रणव्यवस्थां चिकीर्षन्ति निधेर्विश्वस्ताः ।

वेदपाठकानां वेदाध्येतृणां हितार्थं निधिविश्वस्तानामेष निश्चयो वर्तते । सर्वजगन्नाथः परमेश्वरः आर्यधर्मग्रन्थानामेवं प्रकाशनं कर्तुं विश्वस्तानां बलं संवर्धयतु, तथा च ‘ कृण्वन्तो विश्वमार्य ’ इति वेदादेशस्य साफल्यार्थं एष निधिः सदैव एवमेव विविवानि आर्यधर्मग्रन्थानां प्रकाशनकार्याणि करोतु इति आशासने विश्वस्ताः ।

पारडी, जि. सूरत

१६।२।५६

माघ शु. ५, सं. २०१२

श्रीपाद दामोदर सातवळेकरः

अध्यक्षः— स्वाध्यायमण्डलस्य

सामवेद-संहिता

पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः)

आग्नेयं काण्डम् ।

अथ प्रथमोऽध्यायः ।

अथ प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽधः ।

[१]

(१-१०) १-२, ४, ७, ९ भारद्वाजो बार्हस्पत्यः, ३ मेधातिथिः काण्वः, ५ उशनाः काव्यः, ६ सुदीतिपुरुमीढावाङ्गि-
रसौ तयोर्वान्यतरः, ८ वत्सः काण्वः, १० वामदेवः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

- १ अ॒ग्न आ या॒हि वी॒तये॑ गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये । नि होता स॒त्सि ब॒र्हिषि॑ ॥ १ ॥
- २ त्वम॒ग्ने य॒ज्ञानां॑ होता विश्वे॒षां हितः॑ । दे॒वेभिर्मा॑नुषे जने ॥ २ ॥
- ३ अ॒ग्निं दू॒तं वृ॒णीमहे॑ हो॒तारं॑ विश्ववे॒दसम् । अस्य॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒क्रतुम्॑ ॥ ३ ॥
- ४ अ॒ग्निर्वृ॒त्राणि॑ जङ्घन॒द् द्र॒विण॑स्युर्वि॒पन्य॑या । स॒मिद्धः॑ शु॒क्र आ॒हुतः॑ ॥ ४ ॥
- ५ प्रेष्टं॑ वो अ॒तिथि॑स्तु॒षे मि॒त्रमि॒व प्रि॒यम् । अ॒ग्ने रथं॑ न वे॒द्यम् ॥ ५ ॥
- ६ त्वं नो॑ अ॒ग्ने म॒होमिः॑ पा॒हि विश्व॑स्या अ॒रातेः॑ । उ॒त द्वि॒षो म॒र्यस्य॑ ॥ ६ ॥
- ७ ए॒ह्यु पु॒ ब्रवा॑णि तेऽ॒ग्न इ॒त्थेतरा॑ गिरः । ए॒भिर्ध॒र्मास॑ इ॒न्दुमिः॑ ॥ ७ ॥
- ८ आ ते॑ व॒त्सो म॒नो यम॑त्परमा॒श्रित्स॑ध॒स्यात् । अ॒ग्ने त्वां॑ का॒मये॑ गिरा ॥ ८ ॥
- ९ त्वाम॒ग्ने पु॒ष्करा॑द॒ध्यथ॒र्वा निर॑मन्थत । मूर्ध्नो॑ विश्वस्य॒ वाघ॑तः ॥ ९ ॥
- १० अ॒ग्ने वि॒वस्व॑दा भ॒रास॑भ्यमू॒तये॑ महे । द॒वो ह्य॑सि नो द॒रो ॥ १० ॥

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्वरिताः ९ । उ० ना० । धा० ३० । वे ॥]

[२]

(१-१०) १ आयुङ्क्षाहिः (ऋ० विरूप आङ्गिरसः); २ वामदेवो गौतमः; ३, ८-९ प्रयोगो भार्गवः; ४ मधु-
च्छन्दा वैश्वामित्रः; ५, ७ शुनःशेष आजीगर्तिः; ६ मेधातिथिः काण्वः; १० वत्सः काण्वः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

- ११ नमस्ते अग्न ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः । अमैरमित्रमर्दय ॥ १ ॥
१२ दूतं वो विश्ववेदसः हव्यवाहममर्त्यम् । यजिष्ठमृजसे गिरा । ॥ २ ॥
१३ उप त्वा जामयो गिरो देदिशतीर्हविष्कृतः । वायोरनीके अस्थिरन् ॥ ३ ॥
१४ उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्धिया वयम् । नमो भरन्त एमसि ॥ ४ ॥
१५ जराबोध तद्विविडुडि विशेविशे यज्ञियाय । स्तोमश्छद्राय दृशीकम् ॥ ५ ॥
१६ प्रति त्वं चारुमध्वरं गोपीथाय प्र हूयसे । मरुद्भिरग्न आ गहि ॥ ६ ॥
१७ अश्वं न त्वा वारवन्तं वन्दध्या अग्नि नमोभिः । सन्नाजन्तमध्वराणाम् ॥ ७ ॥
१८ और्वभृगुवच्छुचिमम्रवानवदा हुवे । अग्निः समुद्रवाससम् ॥ ८ ॥
१९ अग्निमिन्धानो मनसा धियँसचेत मर्त्यः । अग्निमिन्धे विवस्वभिः ॥ ९ ॥
२० आदित्प्रत्नस्य रेतसो ज्योतिः पश्यन्ति वासरम् । परो यदिध्यते दिवि ॥ १० ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [स्व० ६ । उ० २ । धा० ५२ । स्वा ॥]

[३]

१-१४) १ प्रयोगो भार्गवः; २, ५ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३, १० वामदेवो गौतमः; ४, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः;

७ विरूप आङ्गिरसः; ८ शुनःशेष आजीगर्तिः; ९ गोपवन आत्रेयः; ११ प्रस्कण्वः काण्वः; १२ मेधातिथिः

काण्वः; १३ सिन्धुद्वीप आम्बरीषः, त्रित आत्यो वा; १४ उशना काव्यः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

- २१ अग्निं वो वृधन्तमध्वराणां पुरुतमम् । अच्छा नप्वे सहस्वते ॥ १ ॥
२२ अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यँसद्विष्वं न्यश्त्रिणम् । अग्निर्नो वँसते रयिम् ॥ २ ॥
२३ अग्ने मृड महाँ अस्यय आ देवयुं जनम् । इयेथ बर्हिरासदम् । ॥ ३ ॥
२४ अग्ने रक्षा णो अँहसः प्रति स्म देव रीषतः । तपिष्ठैरजरो दह ॥ ४ ॥
२५ अग्ने युङ्क्षा हि ये तवाश्वाङ्गो देव साधवः । अरं वहन्त्याशवः ॥ ५ ॥
२६ नि त्वा नक्ष्य विस्पते धुमन्तं धीमहे वयम् । सुवीरमग्न आहुत ॥ ६ ॥
२७ अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् । अपाँ रताँसि जिन्वति ॥ ७ ॥
२८ इमम् शु त्वमस्माकँ सनि गायत्रं नव्याँसम् । अग्ने देवेषु प्र वोचः ॥ ८ ॥
२९ तं त्वा गोपवनो गिरा जनिष्ठदग्ने अङ्गिरः । स पावक शुधी हवम् ॥ ९ ॥

- ३० परि वाजपतिः कविरग्निर्हव्यान्यक्रमीत् । दधद्रत्नानि दाशुषे ॥ १० ॥
 ३१ उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यम् ॥ ११ ॥
 ३२ कविमग्निमुप स्तुहि सत्यधर्माणमध्वरे । देवममीवचातनम् ॥ १२ ॥
 ३३ शं नो देवीरभिष्ट्ये शं नो भवन्तु पीतये । शं योरभि स्रवन्तु नः ॥ १३ ॥
 ३४ कस्य नूनं परीणासि धियो जिन्वसि सत्पते । गोषाता यस्य ते गिरः ॥ १४ ॥

इति तृतीया दशतिः ॥३॥ तृतीयः खण्डः ॥३॥ [स्व० ९ । उ० २ । धा० ५७ । धे ॥]

[४]

(१-१०) १, ३, ७ शंसुर्बाह्विस्पत्यः (७ तृणपाणिः) ; २, ५, ८-९ भर्गः प्रागाथः ; ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; ६ प्रस्कण्वः

काण्वः ; १० सोमरिः काण्वः ॥ अग्निः ॥ बृहती ॥

- ३५ यज्ञायज्ञा वो अग्नये गिरागिरा च दक्षसे । प्रप्र वयममृतं जातवेदसं प्रियं मित्रं न शंसिषम् ॥ १॥
 ३६ पाहि नो अग्न एकया पाहयूश्च द्वितीयया । पाहि गीर्भस्तिस्त्रिभिर्रुर्जां पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥ २॥
 ३७ बृहद्भिरग्ने अर्चिभिः शुक्रेण देव शोचिषा । भरद्वाजे समिधानो यविष्य रेवत्पावक दीदिहि ॥ ३॥
 ३८ त्वे अग्ने स्वाहुत प्रियासः सन्तु सूरयः । यन्तारो ये मघवानो जनानामूर्ध्वं दयन्त गोनाम् ॥ ४॥
 ३९ अग्ने जरितर्विदपतिस्तपानो देव रक्षसः । अप्रोषिवान् गृहपते महाः असि दिवस्पायुर्दुरोणयुः ॥ ५॥
 ४० अग्ने विवस्वदुषसश्चित्रं राधो अमर्त्य । आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमघा देवाः उषर्वधः ॥ ६॥
 ४१ त्वं नश्चित्र ऊत्या वसो राधांसि चोदय । अस्य रायस्त्वमग्ने रथीरासि विदा गाधं तुचे तु नः ॥ ७॥
 ४२ त्वमित्सप्रथा अस्यग्ने त्रातश्चतः कविः । त्वां विप्रासः समिधान दीदिव आ विवासन्ति वैधसः ॥ ८॥
 ४३ आ नो अग्ने वयोवृधं रयि पावक शंस्यम् । रास्वा च न उपमाते पुरुस्पृहं सुनीती सुयशस्तरम् ॥ ९॥
 ४४ यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् । मधोर्न पात्रा प्रथमान्यस्मै प्र स्तोमा यन्त्वग्नये ॥ १०॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥४॥ चतुर्थः खण्डः ॥४॥ [स्व० ९ । उ० ३ । धा० ८३ । दी ॥]

[५]

(१-१०) १ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; २ भर्गः प्रागाथः ; ३, ७ सौमरिः काण्वः ; ४ मनुर्वैवस्वतः ; ५ सुदीतिपुरुमी-
 लात्रांगिरसौ ; ६ प्रस्कण्वः काण्वः ; ८ मेधातिमेध्यातिथी काण्वौ ; ९ विश्वामित्रो गाथिनः ; १० कण्वो घौरः

॥ अग्निः, ८ इन्द्रः ॥ बृहती ॥

- ४५ एना वो अग्नि नमसोर्जो नपातमा हुवे । प्रियं चेतिष्ठमरतिं स्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतम् ॥ १॥
 ४६ शेषे वनेषु मातृषु सं त्वा मर्तास इन्धते । अतन्द्रो हव्यं वहासि हविष्कृत आदिदेवेषु राजासि ॥ २॥
 ४७ अदृशि गातुवित्तमो यस्मिन्त्रनान्यावधुः । उपो षु जातमार्यस्य वर्धनमग्निं नक्षन्तु नो गिरः ॥ ३॥

- ४८ अग्निरुक्थे पुरोहितो प्रावाणो बर्हिर्ध्वरे । ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पते देवा अवो वरेण्यम् ॥४॥
 ४९ अग्निमीडिष्वावसे गाथाभिः शीरशोचिषम् । अग्निं राये पुरुमीढ श्रुतं नरोऽग्निः सुदीतये छर्दिः ॥५॥
 ५० श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभिर्देवैरग्रे सयावभिः । आ सीदतु बर्हिषि मित्रो अर्यमा प्रातर्यावभिरध्वरे ॥६॥
 ५१ प्र देवोदासो अग्निर्देव इन्द्रो न मज्जना । अनु मातरं पृथिवीं वि वावृते तस्थौ नाकस्य शर्मणि ॥७॥
 ५२ अध उमो अध वा दिवो बृहतो रोचनादधि । अया वर्धस्य तन्वा गिरा ममा जाता सुकतो पृण ॥८॥
 ५३ कायमानो वना त्वं यन्मातरजगन्नपः । न तत्ते अग्ने प्रमृषे निवर्तनं यद् दूरे सन्निहाभुवः ॥९॥
 ५४ नि त्वामग्ने मनुर्दधे ज्योतिर्जनाय शश्वते । दीदेथ कण्व ऋतजात उक्षितो यं नमस्यन्ति कृष्टयः ॥१०॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥५॥ पञ्चमः खण्डः ॥५॥ [स्व० उ० ६ । धा० ७१ । वा ॥]

इति प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

(१-८) १, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ३, ५ कण्वो घोरः; ४ सौमरिः काण्वः; ६ उत्कलः कात्यः; ८ विश्वामित्रो गाथिनः ॥ अग्निः, २ ब्रह्मणस्पतिः; ३ यूयः ॥ बृहती ॥

अथ प्रथमप्रपाठकस्थ द्वितीयोऽर्धः ॥ १ ॥

- ५५ देवो वो द्रविणोदाः पूर्णां विवष्ट्रासिचम् । उद्रा सिञ्चध्वमुप वा पृणध्वमादिद्वो देव ओहते ॥१॥
 ५६ प्रेतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सनुता । अरुद्रा वीरं नयं पङ्क्तिराधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥२॥
 ५७ ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये तिष्ठा देवो न सविता । ऊर्ध्वो वाजस्य सनिता यदग्निभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे ॥३॥
 ५८ प्र यो राये निनीषति मर्तो यस्ते वसो दाशत् । स वीरं धत्ते अग्न उक्थशंसिनं त्मना सहस्रपोषिणम् ४
 ५९ प्र वो यज्ञं पुरुषां विशां देवयतीनाम् । अग्निं सूक्तोभिर्वचोभिर्वृणीमहे यंसमिदन्य इन्धते ॥५॥
 ६० अयमग्निः सुवीर्यस्येशे हि सौभगस्य । राय ईशे स्वपत्यस्य गोमत ईशे वृत्रहथानाम् ॥६॥
 ६१ त्वमग्ने गृहपतिस्त्वं होता नो अध्वरे । त्वं पोता विश्ववार प्रचेता यक्षि यासि च वार्यम् ॥७॥
 ६२ सम्वायस्त्वा ववृमहे देवं मर्तास ऊतये । अपां नपातं सुभगं सुदंससं सुप्रतूर्तिमनेहसम् ॥८॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० ११ । उ० २ । धा० ५७ । ख ॥]

[७]

(१-१०) १ श्यावाश्वो वामदेवो वा; २ उपस्तुतो बार्हिष्ठव्यः; ३ बृहदुक्थो वामदेव्यः; ४ कुत्स आगिरसः; ५-६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ७ वामदेवो गौतमः; ८, १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ त्रिशिरास्वाष्ट्रः ॥ १, ३, ५, ९

त्रिष्टुप्; २, ४ जगती; १० त्रिपाद्विराड्गायत्री ॥

६३ आ जुहोता हविषा मर्जयध्वं नि होतारं गृहपतिं दधिध्वम् ।

इडस्पदे नमसा गातहव्यं सपर्यता यजतं पस्त्यानाम्

॥ १ ॥

- ६४ चित्र इच्छिशोस्तृणस्य वक्षथो न यो मात्रावन्वेति धातवे ।
 अनुधा यदजीजनदधा चिदा ववक्षत्सद्यो महि दूत्यांश्चरन् ॥ २ ॥
- ६५ इदं त एकं पर उ त एकं तृतीयेन ज्योतिषा सं विशस्व ।
 संवेशनस्तन्वेश्चारुधे प्रियो देवानां परमे जनित्रे ॥ ३ ॥
- ६६ इमं स्तोममर्हते जातवेदसे रथमिव सं महेमा मनीषया
 भद्रा हि नः प्रमतिरस्य संसद्यने सख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ ४ ॥
- ६७ मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् ।
 कविं सम्राजमतिरिथ जनानामासन्नः पात्रं जनयन्त देवाः ॥ ५ ॥
- ६८ वि त्वदापो न पर्वतस्य पृष्ठादुक्थेभिरग्ने जनयन्त देवाः ।
 तं त्वा गिरः सुष्टुतयो वाजयन्त्याजि न गिर्ववाहो जिग्युरश्वाः ॥ ६ ॥
- ६९ आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं रोदस्योः ।
 अग्निं पुरा तनयित्वोरचित्ताद्विरण्यरूपमवसे कृणुध्वम् ॥ ७ ॥
- ७० इन्धे राजा समयो नमोभिरस्य प्रतीकमाहुतं घृतेन ।
 नरो हव्येभिरीडते सबाध आग्निरग्रमुषसामशोचि ॥ ८ ॥
- ७१ प्र केतुना बृहता यात्यग्निरा रोदसी वृषभो रोरवीति ।
 दिवश्चिदन्तादुपमामुदानडपामुपस्थे महिषो ववर्ध ॥ ९ ॥
- ७२ अग्निं नरो दीधितिभिरण्योर्हस्तच्युतं जनयत प्रशस्तम् । दूरेदशं गृहपतिमथव्युम् ॥ १० ॥
 इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १५ । उ० ८ । धा० १०४ । बी ॥]

[८]

(१-८) १ बुधगविष्टिरावाग्नेयैः २, ५ वत्सविर्भालन्दनः ३ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः ४, ७ विश्वामित्रो गाथिनः ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ८ पायुर्भरद्वाजः ॥ अग्निः, ३ पृषा ॥ त्रिष्टुप् ॥

- ७३ अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
 यक्षा इव प्र वयामुज्जिह्वानाः प्र भानवः सस्रते नाकमच्छ ॥ १ ॥
- ७४ प्र भूर्जयन्तं महां विषोधां मूरैर्मूरं पुरां दर्माणम् ।
 नयन्तं गीर्मिवना धियं धा हरिदमधुं न वर्मणा धनर्धिम् ॥ २ ॥

- ७५ शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।
विश्वा हि माया अवसि स्वधावन्मद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु ॥ ३ ॥
- ७६ इडामग्ने पुरुदंसं सनि गोः शश्वत्तमं हवमानाय साध ।
स्यान्नः सुनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमतिर्भूत्वसे ॥ ४ ॥
- ७७ प्र होता जातो महावभोविन्नुषन्ना सीददपां विवर्ते ।
दधद्यो ध्रायी सुते वयांसि यन्ता वसूनि विधते तनूपाः ॥ ५ ॥
- ७८ प सन्नाजमसुरस्य प्रशस्तं पुंसः कृष्टीनामनुमाद्यस्य ।
इन्द्रस्येव प्र तवसस्कृतानि वन्दद्वारा वन्दमाना विवष्टु ॥ ६ ॥
- ७९ अरण्योर्निहितो जातवेदा गर्भ इवेत्सुभृतो गर्भिणीभिः ।
दिवेदिव ईड्यो जागृवद्भिर्हविर्मद्भिर्मनुष्येभिरग्निः ॥ ७ ॥
- ८० सनादग्ने मृणसि यातुधानान्न त्वा रक्षांसि पृतनाशु जिग्युः ।
अनु दह सहमूरान्कयादो मा ते हत्या मुक्षत दैव्यायाः ॥ ८ ॥

इति अष्टमी दशतिः ॥८॥ अष्टमः खण्डः ॥८॥ [स्व० १३ । उ० १ । आ० ६ । टौ ॥]

[९]

(१-१०) १ गय आत्रेयः; २ वामदेवः; ३, ४ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५ द्वितो मृत्वाहा आत्रेयः; ६ वसुधव आत्रेयः; ७, ९ गोपत्रन आत्रेयः; ८ पूरुत्रेयः; १० वामदेवः, कश्यपो वा मारीचो, मनुर्वा वैवस्वत, उभौ

वा ॥ अग्निः ॥ अनुष्टुप् ॥

- ८१ अग्न ओजिष्ठना भर द्युम्नमस्मभ्यमग्निगो । प्र नो राये पनीयसे रत्ति वाजाय पन्थाम् ॥ १ ॥
- ८२ यदि वीरो अनु व्यादग्निमिन्धीत मर्त्यः । आजुह्वद्व्यमानुषक शम भक्षीत दैव्यम् ॥ २ ॥
- ८३ त्वेषस्ते धूम ऋण्वति दिवि सं च्छुक्र आततः । सूर्गे न हि द्युता त्वं कृपा पावक रोचसे ॥ ३ ॥
- ८४ त्वं हि क्षैतवद्यशोऽग्ने मित्रो न पत्यसे । त्वं विचर्षणे श्रवो वसो पुष्टि न पुष्यसि ॥ ४ ॥
- ८५ प्रातरग्निः पुरुप्रियो विश स्तवेतातिथिः । विश्वे यास्मिन्नमर्त्ये हव्यं मर्तास इन्धते ॥ ५ ॥
- ८६ यद्वाहिष्ठं तदग्नये बृहदर्च विभावसो । महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते ॥ ६ ॥
- ८७ विशोविशो वो अतिथि वाजयन्तः पुरुप्रियम् । अग्नि वो दुर्य वचः स्तुषे शूषस्य मन्मभिः ॥ ७ ॥
- ८८ बृहद्रयो हि भानवेऽर्चा देवायाग्नये । यं मित्रं न प्रशस्तये मर्तासो दधिरे पुरः ॥ ८ ॥
- ८९ अग्नम् कृण्वन्तम ज्येष्ठमग्निमानवम् । य स भुतर्षज्ञाश्चैव बृहदनीक इन्धते । ॥ ९ ॥

१०६ ^{अ० २२ ३ २}श्रुष्टयग्ने नवस्य मे ^{१ २}स्तोमस्य वीर विश्पते । नि मायिनस्तपसा ^{२ ३ २ ३ १ २}रक्षसो दह ॥ १० ॥
इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥ [स्व० ९ । उ० ३ । धा० ४२ ॥ दा ॥]

[२]

(१-८) १ प्रयोगो भार्गवः (ऋ० सौभरिः काण्वः) ; २, ३, ५-७ सौभरिः काण्वः ; ४ प्रयोगो भार्गवः सौभरिः

काण्वो वा ; ८ विश्वमना वैयङ्ग्यः ॥ अग्निः ॥ उष्णिक्

१०७ ^{१ २२}प्र म० हिष्टाय गायत ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २}ऋताग्ने बृहते ^३शुक्रशोचिषे । उपस्तुतासो ^{१ २ ३ १ २}अग्नये ॥ १ ॥

१०८ ^{१ २२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २}प्र सो अग्ने तवोतिभिः ^{३ १ २}सुवीराभिस्तरति ^{२ २ २ ३ १ २}वाजकर्मभिः । यस्य त्व० सख्यमाविथ ॥ २ ॥

१०९ ^{१ २ अ० २२}तं गूर्धया ^{३ १ २ ३ १ २}स्वर्णरं देवासो देवमरति ^{३ २ ३ १ २}दधन्विरे । देवत्रा हव्यमूहिषे ॥ ३ ॥

११० ^{१ २}मा नो ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}हृणांथा अतिथि वसुरग्निः ^{३ २ ३ २}पुरुप्रशस्त एषः । यः ^{२ ३ १ २}सुहोता स्वध्वरः । ॥ ४ ॥

१११ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}भद्रो नो ^{३ १ २ ३ १ २}अग्निराहुतो भद्रा रातिः ^{३ १ २ ३ २}सुभग भद्रो अध्वरः । भद्रा उत ^{३ १ २ ३ १ २}प्रशस्तयः ॥ ५ ॥

११२ ^{१ २}यजिष्ठं त्वा ^{३ १ २ ३ १ २}ववृमहे देवं देवत्रा ^{३ २ ३ १ २}होतारममर्त्यम् । अस्य ^{३ १ २ ३ १ २}यज्ञस्य सुकतुम् ॥ ६ ॥

११३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}तदग्ने ^{३ १ २ ३ १ २}द्युम्नमा भर ^{३ १ २ ३ १ २}यत्सासाहा सद्ने कं ^{३ १ २ ३ १ २}चिदत्रिणम् । मन्युं ^{३ १ २ ३ १ २}जनस्य दूढ्यम् ॥ ७ ॥

११४ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}यद्वा उ ^{३ १ २ ३ १ २}विश्वपतिः शितः ^{३ १ २ ३ १ २}सुप्रीतो मनुषो विशे । विश्वेदग्निः ^{३ १ २ ३ १ २}प्राति रक्षांसि ^{३ १ २ ३ १ २}सेधति ॥ ८ ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥ [स्व० १२ । उ० २ । धा० ४४ । ङी ॥]

इत्याग्नेयं पर्व काण्वम् वा ॥ इति प्रथमोऽध्यायः ॥ इति प्रथमं पर्व ॥

आग्नेयकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११४

गायत्र्यः	३४	(१-३४)
बृहत्यः	२८	(३५-६२)
त्रिष्टुभः	१८	(६३-८०)
अनुष्टुभः	१६	(८१-९६)
उष्णिहः	१८	(९७-११४)

११४

अथ ऐन्द्रं काण्डम् ।

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

[३]

(१-१०) १ शंयुर्बाह्विस्पत्यः; २ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आंगिरसः; ३ हर्यतः प्रागाथः; ४, ५ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा, ५ सुकक्षः) आंगिरसः; ६ देवजामय इन्द्रमातरः ऋषिकाः; ७, ८ गोपूकृत्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ;

९, १० मेधातिथिः काण्वः त्रियमेधश्चांगिरसः ॥ इन्द्रः (ऋ० ३ अग्निर्हवीषि वा) ॥ गायत्री ॥

११५ तद्वो गाय सुते सचा पुरुहूताय सत्वने । शं यद्ववे न शाकिने ॥ १ ॥

११६ यस्ते नूनं शतक्रतविन्द्रं द्युम्नितमो मदः । तेन नूनं मदे मदेः ॥ २ ॥

११७ गाव उप वदावटे मही यज्ञस्य रप्सुदा । उभा कर्णा हिरण्यया ॥ ३ ॥

११८ अरमश्वाय गायत श्रुतकक्षारं गवे । अरमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ ४ ॥

११९ तमिन्द्रं वाजयामासि महे वृत्राय हन्तवे । स वृषा वृषभो भुवत् ॥ ५ ॥

१२० त्वमिन्द्र बलादधि सहस्रो जात ओजसः । त्वं सन्वृषन्वृषेदसि ॥ ६ ॥

१२१ यज्ञ इन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिं व्यवर्तयत् । चक्राण ओपशं दिवि ॥ ७ ॥

१२२ यदिन्द्राह यथा त्वमीशीय वस्व एक इत् । स्तोता मे गोसखा स्यात् ॥ ८ ॥

१२३ पन्यं पन्यमिप्तोतार आ धावत मघाय । सोमं वीराय शूराय ॥ ९ ॥

१२४ इदं वसो सुतमन्धः पिबा सुपूर्णमुदरम् । अनाभयिन्नरिमा ते ॥ १० ॥

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० १० । उ० ४ । धा० ४६ । भू ॥]

[४]

(१-१०) १, २ सुकक्षश्रुतकक्षौ (ऋ० सुकक्ष आंगिरसः); ३ भारद्वाजः (ऋ० शंयुर्बाह्विस्पत्यः); ४ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा आंगिरसः) । ५, ६ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७, ९, १० त्रिशोकः काण्वः; ८ वालिष्ठोः

मैत्रावरुणिः ॥ इन्द्रः (९ ऋ० अग्निर्हवीषि वा) ॥ गायत्री ॥

१२५ उद्देदमि श्रुतामघं वृषभं नर्यापसम् । अस्तारमेषि सूर्य ॥ १ ॥

१२६ यद्य कश्च वृत्रहन्नुदगा अभि सूर्य । सर्वं तदिन्द्र ते वशे ॥ २ ॥

१२७ य आनयत्परावतः सुनीती तुर्वशं यदुम् । इन्द्रः स नो युवा सखा ॥ ३ ॥

१२८ मा न इन्द्राभ्यां दिशः सूरौ अक्तुष्वा यमत् । त्वा युजा वनेम तत् ॥ ४ ॥

१२९ एन्द्रं सानसि रयि सजित्वान सदासहम् । वर्षिष्ठमूतये भर ॥ ५ ॥

१ (सा. सं.)

- १३० इन्द्रं वयं महाधन इन्द्रमर्भे हवामहे । युजं वृत्रेषु वज्रिणम् ॥ ६ ॥
 १३१ अपिबत्कद्रुवः सुतमिन्द्रः सहस्रबाहे । तत्राददिष्ट पौंस्यम् ॥ ७ ॥
 १३२ वयमिन्द्र त्वायवोऽभि प्र नोनमो वृषन् । विद्धी त्वा ३ स्य नो वसो ॥ ८ ॥
 १३३ आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिःरानुषक् । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ ९ ॥
 १३४ मिन्धि विश्वा अप द्विषः परि बाधो जही रुधः । वसु स्पर्हं तदा भर ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [स्व० ८ । ड० ३ । धा० ३२ । डा ॥]

[५]

- (१-१०) १ कण्वो घौरः; २ त्रिशोकः काण्वः; ३ वरसः काण्वः; ४ कुसीदी काण्वः; ५ मेधातिथिः काण्वः;
 ६ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षः) आंगिरसः ७ श्यावाश्व आत्रेयः; ८ प्रगाथः काण्वः; ९ वरसः काण्वः;
 १० इरिबिठिः काण्वः ॥ इन्द्रः (ऋ० १ मरुतः; ४ विश्वे देवाः; ५ ब्रह्मणस्पतिः; ७ सविता) ॥ गायत्री ॥

- १३५ इहेव शृण्व एषां कशा हस्तेषु यद्वदान् । नि यामं चित्रमृजते ॥ १ ॥
 १३६ इम उ त्वा वि चक्षते सखाय इन्द्र सोमिनः । पुष्टावन्तो यथा पशुम् ॥ २ ॥
 १३७ समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमन्त कृष्टयः । समुद्रायेव सिन्धवः ॥ ३ ॥
 १३८ देवानामिदवो महत्तदा वृणीमहे वयम् । वृष्णामस्मभ्यमूतये ॥ ४ ॥
 १३९ सोमानांस्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तं य औशिजः ॥ ५ ॥
 १४० बोधन्मना इदस्तु नो वृत्रहा भूर्यासुतिः । शृणोतु शक्र आशिषम् ॥ ६ ॥
 १४१ अद्य नो देव सवितः प्रजावत्सावीः सौभगम् । परा दुःष्वन्यसुव ॥ ७ ॥
 १४२ क्वश्स्य वृषभो युवा तुविग्रीवो अनानतः । ब्रह्मा कस्तसंपर्यति ॥ ८ ॥
 १४३ उपह्वरे गिरीणां सङ्गमे च नदीनाम् । धिया विप्रो अजायत ॥ ९ ॥
 १४४ प्र संभ्राजं चर्षणीनामिन्द्रस्तोता नव्यं गीर्भिः । नरं नृषाहं मंहिष्ठम् ॥ १० ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० ९ । ड० ना । धा० ४४ । ली ।]

॥ इति द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

- (१-१०) १ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षः) आङ्गिरसः; २ मेधातिथिः (ऋ० शंयुर्बाईस्पत्यः) काण्वः; ३ गौतमो
 राट्गणः; ४ मरुद्वाजो बाईस्पत्यः; ५ बिन्दुः पूतदक्षो वा आङ्गिरसः; ६, ७ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा (ऋ०
 सुकक्षः) आङ्गिरसः; ८ वरसः काण्वः; ९ शुनःशेष आजीगर्तिः; १० शुनःशेषो आजीगर्तिः; वामदेवो
 वा ॥ इन्द्रः (४ ऋ० इन्द्रावृषणौ) ५ मरुतः ॥ गायत्री ॥

- १४५ अपातु शिप्रयन्धसः सुदक्षस्य प्रहोषिणः । इन्द्रोरिन्द्रो यवाशिरः ॥ १ ॥

- १४६ इमा उ त्वा पुरुवसोऽभि प्र नोननुगिरः । गावो वत्सं न धेनवः ॥ २ ॥
- १४७ अत्राह गौरमन्वत नाम त्वष्टुरपीच्यम् । इत्था चन्द्रमसो गृहे ॥ ३ ॥
- १४८ यदिन्द्रो अनयद्रितो महीरपो वृषन्तमः । तत्र पूषाभवत्सचा ॥ ४ ॥
- १४९ गौर्धयति मरुताऽश्रवस्युर्माता मघोनाम् । युक्ता वह्नी रथानाम् ॥ ५ ॥
- १५० उप नो हरिभिः सुतं याहि मदानां पते । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ६ ॥
- १५१ इष्टा होत्रा असृक्षतेन्द्रं वृधन्तो अध्वरे । अच्छावभृथमोजसा ॥ ७ ॥
- १५२ अहमिद्धि पितुष्परि मेधामृतस्य जग्रह । अहःसूर्य इवाजनि ॥ ८ ॥
- १५३ रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः । क्षुमन्तो याभिर्मदेम ॥ ९ ॥
- १५४ सोमः पूषा च चेतुर्विश्वासाऽसुक्षितीनाम् । देवत्रा रथ्योहिता ॥ १० ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [स्व० ८ । उ० ५ । धा० ४४ । णी ॥]

[७]

- (१-१०) १, ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; २ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ मेधातिथिः काण्वः; प्रियमेधश्चांगिरसः;
५ हरिम्बिधिः काण्वः; ६, १० मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ त्रिशोकः काण्वः; ८ कुसीदी काण्वः; ९ शुनःशेष आजी-
गर्तिः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ।

- १५५ पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत । विश्वासाहःशतक्रतुं महिष्ठं चर्यणीनाम् ॥ १ ॥
- १५६ प्र व इन्द्राय मादनःहर्यश्वाय गायत । सखायः सोमपात्रे ॥ २ ॥
- १५७ वयमु त्वा तदिदृथो इन्द्र त्वायन्तः सखायः । कण्वा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ ३ ॥
- १५८ इन्द्राय मघ्नं सुतं परि षोभन्तु नो गिरः । अर्कमर्चन्तु कारवः ॥ ४ ॥
- १५९ अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि । पहीमस्य द्रवा पिब ॥ ५ ॥
- १६० सुरूपकलुमूतये सुदुधामिव गोदुहे । जुह्मसि द्यविद्यवि ॥ ६ ॥
- १६१ अभि त्वा वृषभा सुते सुतःसृजामि पीतये । तृम्पा व्यश्नुही मदम् ॥ ७ ॥
- १६२ य इन्द्र चमसेष्वा सोमश्चमूष ते सुतः । पिबेदस्य त्वमीशिषे ॥ ८ ॥
- १६३ योगेयोगे तवस्तरं वाजेवाजे हवामहे । सखाय इन्द्रमूतये ॥ ९ ॥
- १६४ आ त्वेता नि पीदतेन्द्रमभि प्र गायत । सखायः स्तोमवाहसः ॥ १० ॥

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [स्व० ५ । उ० २ । धा० ३९ । णी ॥]

[८]

(१-१०) १ विश्वामित्रो गायिनः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ कुसीदी काण्डः; ४ प्रियमेध आंगिरसः;

५, ८ वामदेवो गौतमः; ६, ९ श्रुतकक्षः सुकक्षोः वा आंगिरसः; (९ ऋ० सुकक्ष आंगिरसः);

७ मेधातिथिः काण्वः; १० बिन्दुः पूतदक्षो वा आंगिरसः ॥ इन्द्रः (ऋ० ७ सदसस्पतिः;

१० मरुतः) ॥ गायत्री ॥

१६५ इदं ह्यन्वोजसा सुतं राधानां पते । पिबा त्वाऽस्य गर्धणः ॥ १ ॥

१६६ महाइन्द्रः पुरश्च नो महित्वमस्तु वज्रिणे । द्यौर्न प्रथिना शवः ॥ २ ॥

१६७ आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं चित्रं ग्राभं सं गृभाय । महाहस्ती दक्षिणेन ॥ ३ ॥

१६८ आभि प्र गोपतिं गिरेन्द्रमर्च यथा विदे । सूनुं सत्यस्य सत्पतिम् ॥ ४ ॥

१६९ कया नश्चित्र आ भुवदूती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥ ५ ॥

१७० त्वमु वः सत्रासाहं विश्वासु गीर्षायितम् । आ च्यावयस्यूतये ॥ ६ ॥

१७१ सदसस्पतिमद्भुतं प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् । सानि मेधामयासिषम् ॥ ७ ॥

१७२ ये ते पन्था अधो दिवो येभिर्व्यश्वमैरयः । उत श्रोषन्तु नो भुवः ॥ ८ ॥

१७३ भद्रं भद्रं न आ भरेषमूर्जं शतक्रतो । यदिन्द्र मृडयासि नः ॥ ९ ॥

१७४ अस्ति सोमो अयं सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः । उत स्वराजो अश्विना ॥ १० ॥

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १२ । उ० १ । धा० ४० ॥ चौ ॥]

[९]

(१-१०) १ देवजामय इन्द्रमातरः; २ गोधा ऋषिका; ३ दध्यङ्ङाथर्वणः; ४ प्रस्कण्वः काण्वः; ५ गौतमो राहुगणः;

६ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ वामदेवो गौतमः; ८ वत्सः काण्वः; ९ श्रुतः शेष आजीगर्तिः; १० उल्लो वातायनः ॥

इन्द्रः (ऋ० ४ अश्विनौ; १० वायुः) ॥ गायत्री ॥

१७५ ईङ्गयन्तीरपस्युव इन्द्रं जातमुपासते । वन्वानासः सुवीर्यम् ॥ १ ॥

१७६ नकि देवा इनीमसि न कया योपयामसि । मन्त्रश्रुत्यं चरामसि ॥ २ ॥

१७७ दोषो आगाद् बृहदाय द्युमद्रामन्नाथर्वण । स्तुहि देवं सवितारम् ॥ ३ ॥

१७८ एषो उषा अपूव्या व्युच्छति प्रिया दिवः । स्तुषे वामश्विना बृहत् ॥ ४ ॥

१७९ इन्द्रो दधीचो अस्थभिर्वृत्राण्यप्रतिष्कृतः । जघान नवतीर्नव ॥ ५ ॥

१८० इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः । महा अमिष्टिरोजसा ॥ ६ ॥

१८१ आ तू न इन्द्र वृत्रहन्तस्माकमर्थमा गहि । महान्महीभिरुतिभिः ॥ ७ ॥

१८२ ओजस्तदस्य तिविष उभे यत्समवर्तयत् । इन्द्रश्चमैव रोदसी ॥ ८ ॥

१८३ अयमु ते समतसि कपोत इव गर्भधिम् । वचस्तच्चित्र ओहसे ॥ ९ ॥

१८४ वात आ वातु भेषजं शम्भु मयोभु नो हृदे । प्र न आयूषि तारिषत् ॥ १० ॥

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १० । उ० २ । धा० ४५ । फु ॥]

[१०]

(१-९) १ कण्वो घोरः; २, ३, ९ वत्सः (ऋ० २, ९ वशोऽश्वः) काण्वः; ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः;
५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ हरिश्चिदिः काण्वः; ८ सत्यवतिर्वशिणिः ॥ इन्द्रः (ऋ०
१ वरुणमित्रार्यमणः; ८ आदित्यः) गायत्री ॥

१८५ यं रक्षन्ति प्रचेतसो वरुणो मित्रो अर्यमा । न किः स दभ्यते जनः ॥ १ ॥

१८६ गव्यो धु णो यथा पुराश्वयोत रथया । वरिवस्या महोनाम् ॥ २ ॥

१८७ इमास्त इन्द्र पृश्नयो घृतं दुहत आशिरम् । पनामृतस्य पिप्युषीः ॥ ३ ॥

१८८ अया धिया च गव्यया पुरुणामनुरुष्टुत । यत्सोमेसोम आभुवः ॥ ४ ॥

१८९ पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती । यज्ञं वष्टु धियावसुः ॥ ५ ॥

१९० क इमं नाहुषीष्वा इन्द्र सोमस्य तर्पयात् । स नो वसून्वा भरात् ॥ ६ ॥

१९१ आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् । एदं बर्हिः सदो मम ॥ ७ ॥

१९२ महि त्रीणामवरस्तु द्युक्षं मित्रस्यार्यमणः । दुराधर्षं वरुणस्य ॥ ८ ॥

१९३ त्वावतः पुरुवसो वयमिन्द्र प्रणेतः । स्मसि स्थातर्हरीणाम् ॥ ९ ॥

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० ६ । उ० ४ । धा० ३५ । धु ॥]

इति द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः; द्वितीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ।

अथ तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ।

[१]

(१-१०) १ प्रगाथः काण्वः; २ विश्वामित्रो गायनिः; ३, १० वामदेवो गौतमः; ४, ६ श्रुतकक्षः आङ्गिरसः;
(ऋ० ४ सुकक्षो वा; ६ सुकक्ष आङ्गिरसः); ५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ गुत्तमदः शौतकः; ८, ९ भरद्वाजः

(ऋ० - ८ शयुः) बर्हिस्पत्यः ॥ इन्द्रः (९ ऋ० इन्द्रावूषणौ) ॥ गायत्री ॥

१९४ उत्त्वा मन्दन्तु सोमाः कृणुष्व राधो अद्रिवः । अव ब्रह्मद्विषो जहि ॥ १ ॥

१९५ गिर्वणः पाहि नः सुतं मधोर्धाराभिरज्यसे । इन्द्र त्वादातमिद्यशः ॥ २ ॥

१९६ सदा व इन्द्रश्चर्षदा उपो नु स सपथेन । न देवो वृतः शर इन्द्रः ॥ ३ ॥

१९७ आ त्वा विशन्तिवन्दवः समुद्रमिव सिन्धवः । न त्वामिन्द्राति रिच्यने ॥ ४ ॥

१९८ इन्द्रमिद्राथिनो बृहदिन्द्रमर्कैभिरर्किणः । इन्द्रं वाणीरनुषत ॥ ५ ॥

- १९९ इन्द्र इषे ददातु न ऋभुक्षणम्भुःरयिम् । वाजी ददातु वाजिनम् ॥ ६ ॥
 २०० इन्द्रो अङ्ग महद्भयमभी षदप चुच्यवत् । स हि स्थिरो विचर्षणिः ॥ ७ ॥
 २०१ इमा उ त्वा सुतेसुते नक्षन्ते गिर्वर्णा गिरः । गावो वत्सं न धेनवः ॥ ८ ॥
 २०२ इन्द्रा तु पूषणा वयसख्याय स्वस्तये । हुवेम वाजसातये ॥ ९ ॥
 २०३ न कि इन्द्र त्वदुत्तरं न ज्यायो अस्ति वृत्रहन् । न क्येवं यथा त्वम् ॥ १० ॥

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० ८ । उ० ७ । धा० ३५ । डु ॥]

[२]

- (१-१०) १, ४ त्रिशोकः काण्वः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ वत्सः काण्वः; (ऋ० वशोऽद्वयः); ५ सुकक्ष आङ्गिरसः;
 ६, ९ वामदेवो गौतमः; ७ विश्वामित्रो गायनिः । ८ गोपूज्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ; १० श्रुतकक्षः सुकक्षो वा

आङ्गिरसः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ॥

- २०४ तरणिं वो जनानां त्रदं वाजस्य गोमतः । समानमु प्र शंसिषम् ॥ १ ॥
 २०५ असुग्रमिन्द्र ते गिरः प्रति त्वामुदहासत । सजोषा वृषभं पतिम् ॥ २ ॥
 २०६ सुनीथो घा स मर्त्यो यं मरुतो यमर्यमा । मित्रास्पान्त्यद्रुहः ॥ ३ ॥
 २०७ यद्रीडाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पशानि पराभृतम् । वसु स्पार्हं तदा भर ॥ ४ ॥
 २०८ श्रुतं वो वृत्रहन्तमं प्र शधे चर्षणीनाम् । आशिषे राधसे महे ॥ ५ ॥
 २०९ अरं त इन्द्र श्रवसे गमेम शूर त्वावतः । अरशक्र परेमणि ॥ ६ ॥
 २१० धानावन्तं करम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् । इन्द्र प्रातर्जुषस्व नः ॥ ७ ॥
 २११ अपां फेनेन नमुचेः शिर इन्द्रोदचर्ययः । विश्वा यदजय स्पृधः ॥ ८ ॥
 २१२ इमे त इन्द्र सोमाः सुतासो ये च सोन्वाः । तेषां मत्स्व प्रभूवसो ॥ ९ ॥
 २१३ तुभ्यसुतासः सोमाः स्तीर्णे बहिर्विभावसो । स्तोतृभ्य इन्द्र मृडय ॥ १० ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्व० ८ । उ० २ । धा० ३३ । डि ॥]

[३]

- (१-९) १ श्रुतः शेष आङ्गीर्गतिः; २ श्रुतकक्ष आङ्गिरसः (ऋ० सुकक्षो आङ्गिरसो वा); ३ त्रिशोकः काण्वः;
 ४ मेधातिथिः काण्वः; ५ गौतमो राहुगणः; ६ ब्रह्मातिथिः काण्वः; ७ विश्वामित्रो गायिनो जमदग्निर्वा;
 ८ प्रस्कण्वः काण्वः (ऋ० कण्वो घौः); ९ मेधातिथिः काण्वः ॥ इन्द्रः (ऋ० ५ विश्वेदेवाः),

६ अश्विनौ; मित्रावरुणौ; ८ मरुतः; ९ विष्णुः) ॥ गायत्री ॥

- २१४ आ व इन्द्रं कृविं यथा वाजयन्तः शतक्रतुम् । मरुद्भिश्च इन्दुभिः ॥ १ ॥
 २१५ अतश्चिदिन्द्र न उपा याहि शतवाजया । इषा सहस्रवाजया ॥ २ ॥

- २१६ आ बुन्द वृत्रहा ददे जातः पृच्छाद्वि मातरम् । क उग्राः के ह शृण्वरे ॥ ३ ॥
 २१७ बृवदुक्थं हवामहे सुप्रकरस्नमृतये । साधः कृण्वन्तमवसे ॥ ४ ॥
 २१८ ऋजुनीती नो वरुणो मित्रो नयति विद्वान् । अर्यमा देवैः सजोषाः ॥ ५ ॥
 २१९ दूरादिहेव यत्सतोऽरुणस्सुरशिष्वितत् । वि भानुं विश्वथातनत् ॥ ६ ॥
 २२० आ नो मित्रावरुणा धृतैर्गन्वूतिमुक्षतम् । मध्वा रजांसि सुक्रत् ॥ ७ ॥
 २२१ उदु त्ये सूनवो गिरः काष्ठा यज्ञेष्वन्नत । वाश्रा अमिह्य यातवे ॥ ८ ॥
 २२२ इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । समूढमस्य पांसुले ॥ ९ ॥

इति तृतीया दशतिः ॥३॥ एकादशः खण्डः ॥१॥ [स्व० ६ । उ० १ धा० ३९ । को ॥]

[४]

(१-१०) १, ७, ८ मेधातिथिः काण्वः; २ वामदेवो गौतमः; ३, ५ मेधातिथिः काण्वः, प्रियमेधश्चाङ्गिरसः; ४ विश्वामित्रो गायनिः; ६ दुर्मित्रः (सुमित्रो वा) कौत्सः; ९ विश्वामित्रो गायिनोऽभीपाद् उदलो वा; १० श्रुतकक्षः

(क्र० सुकक्षो वा) आंगिरसः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ॥

- २२३ अतीहि मन्युषाविणं सुषुवांसमुपेरय । अस्य रातौ सुतं पिब ॥ १ ॥
 २२४ कदु प्रचेतसे महे वचो देवाय शस्यते । तदिध्यस्य वर्धनम् ॥ २ ॥
 २२५ उक्थं च न शस्यमानं नागो रयिरा चिकेत । न गायत्रं गीयमानम् ॥ ३ ॥
 २२६ इन्द्र उक्थेभिर्मन्दिष्ठो वाजानां च वाजपतिः । हरिवांसुतानांसखा ॥ ४ ॥
 २२७ आ याह्युप नः सुतं वाजेभिर्मा हृणीयथाः । महांसव युवजानिः ॥ ५ ॥
 २२८ कदा वसो स्तोत्रं हृत्य आ अव श्मशा रुधद्राः । दीर्घंसुतं वाताप्याय ॥ ६ ॥
 २२९ ब्राह्मणादेन्द्र राधसः पिबा सोमसृत् रनु । तवेदंसख्यमस्तृतम् ॥ ७ ॥
 २३० वयं घा ते अपि स्मसि स्तोतार इन्द्र गिर्वणः । त्वं नो जिन्व सोमपाः ॥ ८ ॥
 २३१ एन्द्र पृक्षु कासु चिन्मृणं तनूषु धेहि नः । सत्राजिदुग्र पौंस्यम् ॥ ९ ॥
 २३२ एवा ह्यसि वीर्युरवा शूर उत स्थिरः । एवा ते राध्यं मनः ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥४॥ द्वादशः खण्डः ॥१२॥ [स्व० १२ । उ० ना । धा० ३० । यौ ॥]

इति द्वितीयोऽध्यायः ॥२॥

इत्येकसामि समाप्तम् ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

[५]

- (१-१०) १, ६, ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २ भरद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्हस्पत्यः; ३ प्रस्कण्वः काण्वः; ४ नोधा गौतमः;
 ५ कलिः प्रागाथः; ७ मेधातिथिः काण्वः; ८ भर्गः प्रागाथः; १० प्रगाथो घौरः काण्वः ॥ इन्द्रः, ९ मरुतः ॥ बृहती ॥
 २३३ अभि त्वा शूर नोनुमोऽदुग्धा इव धेनवः । ईशानमस्य जगतः स्वर्दशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ १ ॥
 २३४ त्वामिद्धि हवामहे सातौ वाजस्य कारवः । त्वां वृत्रेष्विन्द्र सत्पतिं नरस्त्वां काष्ठास्वर्वतः ॥ २ ॥
 २३५ अभि प्र वः सुराधसमिन्द्रमर्चं यथा विदे । यो जरितृभ्यो मघवा पुरुवसुः सहस्रेणैव शिक्षति ॥ ३ ॥
 २३६ नं वो दस्ममृतीषहं वसोर्मन्दानमन्धसः । अभि वत्सं न स्वसरेषु धेनव इन्द्रं गीर्भिर्नवामहे ॥ ४ ॥
 २३७ तरोमिर्वो विदद्वसुपिन्द्रं सवाध ऊतये । बृहद्वायन्तः सुतसोमे अध्वरे हुवे भरं न कारिणम् ॥ ५ ॥
 २३८ तरणिरितिसिषासति वाजं पुरन्ध्या युजा । आ व इन्द्रं पुरुहूतं नमे गिरा नैमिं तथैव सुद्रुवम् ॥ ६ ॥
 २३९ पिबा सुतस्य रसिनो मत्स्वा न इन्द्र गोमतः । आपिनो बोधि सधमाद्ये वृधेऽस्मा अवन्तु ते धियः ७
 २४० त्वं ह्येहि चेरवे विदा भर्गं वसुन्तये । उद्धावृषस्व मघवन् गाविष्ठ्य उदिन्द्राश्वमिष्ठ्ये ॥ ८ ॥
 २४१ न हि वश्चरमं च न वसिष्ठः परिमं सते । अस्माकमद्य मरुतः सुते सचा विश्वे पिबन्तु कामिनः ॥ ९ ॥
 २४२ मा चिदन्यद्वि शंसत सखायो मा रिषण्यत । इन्द्रमिस्ततोता वृषणं सचा सुते मुहुर्बुधा च शंसत १०
 इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० १२ । उ० ५ । धा० ७३ ॥ जि ॥]
 इति तृतीय प्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

- (१-१०) १ पुरुहन्मा आंगिरसः; २, ३ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ; ४ विश्वामित्रो गाथिनः; ५ गौतमो
 (गौतमो वा) राहूगणः; ६ नृमेघपुरुमेधावांगिरसौ; ७, ८, ९ मेधातिथिर्मेध्यातिथिर्वा (ऋ० मेध्यातिथिः)
 काण्वः; १० देवातिथिः काण्वः ॥ इन्द्रः ॥ बृहती ॥
 २४३ नकिष्टं कमेणा नशद्यश्चकार सदावृधम् । इन्द्रं न यज्ञैर्विश्वगूतमृष्वसमधृष्टं धृष्णुमोजसा ॥ १ ॥
 २४४ य ऋते चिदभिश्चिषः पुरा जनुभ्य आतृदः । सन्धाता सन्धि मघवा पुरुवसुर्निष्कर्ता विहुतं पुनः २
 २४५ आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिरण्यये । ब्रह्मयुजो हरय इन्द्रं केशिनो वहन्तु सोमपीतये ॥ ३ ॥
 २४६ आ मन्द्रैरिन्द्र हरिमिर्याहि मयूररोमभिः । मा त्वा के चिन्नि येमुरिन्न पाशिनोऽति धन्वेव तां इहि ४
 २४७ त्वमङ्ग प्र शंसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् । न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्दितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ ५ ॥
 २४८ त्वमिन्द्र यशा अस्यृजीषी शवसस्पतिः । त्वं वृत्राणि हंस्यप्रतीन्येक इत्पुर्वनुत्तश्चरणीधृतिः ॥ ६ ॥
 २४९ इन्द्रमिदेवतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे । इन्द्रं समीके वानिनो हवामहे इन्द्रं धनस्य सातये ॥ ७ ॥

२५० इमा उ त्वा पुरुवसो गिरो वर्धन्तु या मम । पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोऽभिस्तोमैरनूषत ॥ ८ ॥
 २५१ उदु त्वे मधुमत्तमा गिर स्तोमास ईरते । सत्राजितो धनसा अक्षितोतयो वाजयन्तो रथा इव ॥ ९ ॥
 २५२ यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् । आपित्वे नः प्रपित्वे तूयमा गहि कण्वेषु सु सचा पिब ॥ १० ॥
 इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [स्व० ११ । उ० ७ । धा० ७२ । स्त्रा ॥]

[७]

(१-१०) १ भगः प्रागाथः; २, ८ रेभः काश्यपः; ३ जमदग्निर्भागवः; ४, ९ मेधातिथिः काण्वः; (ऋ० मेध्या-
 तिथिः काण्वः); ५, ६ नृमेधपुरुमेधावांगिरसौ; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० भरद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्ह-
 स्पत्यः ॥ इन्द्रः; ३ मित्रावरुणादित्याः ॥ बृहती ॥

२५३ शङ्ख्युश्च शचीपत इन्द्र विश्वाभिरुतिभिः । भगं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ १ ॥
 २५४ या इन्द्र भुज आभरः स्वर्वाऽअसुरेभ्यः । स्तोतारमिन्मघवन्नस्य वर्धये ये च त्वे वृक्तवर्हिणः ॥ २ ॥
 २५५ प्र मित्राय प्रायम्णे सचथ्यमृतावसो । वरुथ्येऽवरुणे छन्द्य वचः स्तोत्रं राजसु गायत ॥ ३ ॥
 २५६ अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः । समीचीनास ऋभवः समस्वरन्नुद्रा गृणन्त पूर्व्यम् ॥ ४ ॥
 २५७ प्र व इन्द्राय बृहते मरुतो ब्रह्मार्चत । वृत्रं हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥ ५ ॥
 २५८ बृहदिन्द्राय गायत मरुतो वृत्रहन्तमम् । येन ज्योतिरजनयन्मृतावृधो देवं देवाय जागृवि ॥ ६ ॥
 २५९ इन्द्र कृतं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा । शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ ७ ॥
 २६० मा न इन्द्र परा वृणन्मवा नः सधमाद्ये । त्वं न ऊती त्वमिन्न आप्यं मा न इन्द्र परावृणक् ॥ ८ ॥
 २६१ वयं घ त्वा सुतावन्त आपो न वृक्तवर्हिणः । पवित्रस्य प्रस्ववणेष्ु वृत्रहन्परि स्तोतार आसते ॥ ९ ॥
 २६२ यदिन्द्र नाहुषीन्वा ओजो नृम्णं च कृष्टिषु । यद्वा पञ्चक्षितीनां युम्नमा भर सत्रा विश्वानि पौरस्याः ॥ १० ॥
 इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० १० । उ० १ । धा० ६२ । पा ॥]

[८]

(१-१०) १ मेधातिथिः (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः; २ रेभः काश्यपः; ३ वसः (ऋ० वसोऽश्वयः);
 ४ भरद्वाजः (शंयुः) बार्हस्पत्यः; ५ नृमेध आंगिरसः; ६ पुरुहन्मा आंगिरसः; ७ नृमेध-पुरुमेधावांगिरसौ;
 ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ; १० कलिः प्रागाथः ॥ इन्द्रः ॥ बृहती ॥

२६३ सत्यमित्था वृषेदसि वृषजृतिर्नोऽविता । वृषा ह्युग्र शृण्वणे परावति वृषो अर्वावति श्रुतः ॥ १ ॥
 २६४ यच्छक्रासि परावति यदर्वावति वृत्रहन् । अतस्त्वा गीर्भ्युगदिन्द्र केशिभिः सुतावाऽआ विवासनि ॥ २ ॥
 २६५ अभि वो वीरमन्त्रसो मदेष्ु गाय गिरा महा विचेतसम् । इन्द्रं नाम श्रुत्यं शाकिनं वचो यथा ॥ ३ ॥
 २६६ इन्द्र त्रिधातु शरणं त्रिवरुथं स्वस्तये । छर्दिगच्छ मन्त्रवद्भ्यश्च महां च यावथा दिद्युमेभ्यः ॥ ४ ॥

३ (सा. सं.)

२६७ श्रान्त इव सूर्यं विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत । वसूनि जातो जनिमान्योजसा प्रति भागं न दीधिमः ॥ ५ ॥
 २६८ न सीमदेव आप तदिषं दीर्घायो मर्त्यः । एतन्वा चिद्य एतशो युयोजत इन्द्रो हरी युयोजते ॥ ६ ॥
 २६९ आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्रं समत्सु भूषत । उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहन्परमज्या ऋचीषम ॥ ७ ॥
 २७० तवेदिन्द्रावमं वसु त्वं पुष्यासि मध्यमम् । सत्रा विश्वस्य परमस्य राजसि न किष्टा गोषु वृण्वते ॥ ८ ॥
 २७१ कवेयथ कवेदसि पुरुत्रा चिद्धि ते मनः । अलर्षिं युध्म खजकृत्पुंरंदर प्र गायत्रा अगासिषुः ॥ ९ ॥
 २७२ वयमेनमिदा ह्योपीपेमेह वज्रिणम् । तस्मा उ अद्य सवने सुतं भरा नूनं भूषत श्रुते ॥ १० ॥
 इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [स्व० १४ । उ० ५ । धा० ७४ । ती ॥]

[९]

(१-१०) १, ६ पुरुहन्मा आंगिरसः; २ भर्गः प्रागायः; ३ हरिश्चिठिः काण्वः; ४ जमदग्निर्भागवः; ५, ७ देवा-
 तिथिः काण्वः; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १० मेधयः काण्वः ॥ इन्द्रः

(ऋ० ३ वास्तोष्पतिर्वा; ४ सूर्यः; ९ इन्द्राग्नी) ॥ बृहती ॥

२७३ यो राजा चर्षणीनां याता रथेभिरग्निगुः । विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठं यो वृत्रहा गृणे ॥ १ ॥
 २७४ यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि । मघवच्छग्धि तव तन्न ऊतये वि द्विषो वि मृधो जहि ॥ २ ॥
 २७५ वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणां सत्रं सोम्यानाम् । द्रप्सः पुरां भेत्ता शश्वतीनामिन्द्रो मुनीनां सखा ॥ ३ ॥
 २७६ वणमहां असि सूर्यं बडादित्य महां असि । महस्ते सतो महिमा पनिष्टम म्हा देव महां असि ॥ ४ ॥
 २७७ अश्वी रथी सुरूप इद्रोमां यदिन्द्र ते सखा । श्वात्रभाजा वयसा सचते सदा चन्द्रैर्याति सभामुप ॥ ५ ॥
 २७८ यद्द्याव इन्द्र ते शतं शतं भूमीस्त स्युः । न त्वा वज्रिन्सहस्रं सूर्या अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ ६ ॥
 २७९ यदिन्द्र प्रागपागुदग्यन्वा ह्ययसे नृभिः । सिमा पुरू नृषूतो अस्यानवेऽसि प्रशर्ध तुवंशे ॥ ७ ॥
 २८० कस्तमिन्द्र त्वा वसवा मर्त्यो दधर्षति । श्रद्धा हि ते मघवन्पार्ये दिवि वाजी वाजं सिषासति ॥ ८ ॥
 २८१ इन्द्राग्नी अपादियं पूर्वागात्पद्धतीभ्यः । हित्वा शिरो जिह्वया रारपच्चरत्विंशत्पदा न्यक्रमीत् ॥ ९ ॥
 २८२ इन्द्र नेदीय एदिहि मितमेधाभिरुतिभिः । आ शंतम शंतमाभिरभिष्टिभिरा स्वापे स्वापिभिः ॥ १० ॥
 इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [स्व १६ । उ० ५ । धा ७२ । ङा ॥]

[१०]

(१-१०) १ नृमेघ आंगिरसः; २, ३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ४ भरद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्हस्पत्यः; ५ पुरुच्छेपो देवो-
 दासिः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ मेघातिथिः काण्वः; ८ भर्गः प्रागायः; ९, १० मेघातिथिः-मेघातिथी काण्वौ ॥

इन्द्रः (५ ऋ० आश्विनौ) ॥ बृहती ॥

२८३ इत ऊती वो अजरं प्रहेतारमप्रहितम् । आशुं जतारं हेतारं रथीतममनूर्तं तुग्रियावृधम् ॥ १ ॥
 २८४ मो षु त्वा वाघतश्च नारे अस्मन्नि रीरमन् । आराचाद्वा सधमादं न आ गद्दीह वा सन्नुप श्रुधि ॥ २ ॥

२८५ सुनोत सोमपात्रे सोममिन्द्राय वज्रिणे । पचता पक्तीरवसे कृणुध्वमितपूणवितपूणते मयः ॥ ३ ॥
 २८६ यः सत्राहा विचर्षणिर्निद्रं तं हूमहे वयम् । सहस्रमन्यो तुविनुग्ण सत्पते भवा समत्सु नो वृधे ॥ ४ ॥
 २८७ शचीभिर्नः शचीवसू दिवा नक्तं दिशस्यतम् । मा वाँ रातिरूपदसत्कदाचनास्मद्रातिः कदाचन ॥ ५ ॥
 २८८ यदा कदा च मीदुषे स्तोता जरेत मर्त्यः । आदिद्वन्द्वे वरुणं विपा गिरा धर्त्तारं विवतानाम् ॥ ६ ॥
 २८९ पाहि गा अन्धसो मद इन्द्राय मेध्यातिथे । यः संमिश्रो हव्यो हिरण्यय इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ ७ ॥
 २९० उभयश्शृणवच्च न इन्द्रो अर्वागिदं वचः । सत्राच्या मघवान्सोमपीतये धिया शविष्ठ आ गमत् ॥ ८ ॥
 २९१ महे च न त्वादिवः परा शुल्काय दीयसे । न सहस्राय नायुताय वज्रिवो न शताय शतामघ ॥ ९ ॥
 २९२ वस्या इन्द्रासि मे पितुस्त भ्रातुरभुञ्जतः । माता च मे छदयथः समा वसो वसुत्वनाय रावसे ॥ १० ॥
 इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ पष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १५ । उ० ४ । धा० ७६ । श्रू ॥]

इति तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, तृतीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ चतुर्थप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ।

[१]

(१-१०) १ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ६, ७ वामदेवो गौतमः; ३ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ, विश्वामित्र इत्येके;
 ४ नोधा गौतमः; ५ मेधातिथिः (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः; ८ श्रुष्टिगुः काण्वः; ९ मेध्यातिथिः
 (मेधातिथिर्वा) काण्वः; १० नृमेध आंगिरसः ॥ इन्द्रः; ७ बहुः ॥ वृहती ॥

२९३ इम इन्द्राय सुन्विरे सोमासो दध्याशिरः । ताँआ मदाय वज्रहस्त पीतये हविभ्यां याह्योक्त आ ॥ १ ॥
 २९४ इम इन्द्र मदाय ते सोमाश्चिकित्र उक्थिनः । मधोः पपान उप नो गिरः शृणु रास्व स्तोत्राय गिर्वणः २
 २९५ आ त्वाश्च सबर्दुघाश्चुवे गायत्रवोपसम् । इन्द्रं धेनुं सुदुघामन्यामिषमुखारामरङ्कृतम् ॥ ३ ॥
 २९६ न त्वा बृहन्तो अद्रयो वरन्त इन्द्र वीडवः । यच्छिक्षलि स्तुवते मावते वसु न किष्टदा मिनाति ते ॥ ४ ॥
 २९७ क ई वेद सुते सचा पिबन्तं कद्रयो दधे । अयं यः पुरो विभिनत्योजसा मन्दानः शिप्रवन्धसः ॥ ५ ॥
 २९८ यदिन्द्र शासो अवतं व्यावथा सदसस्पतिः । अस्माकमंशु मघवन्पुष्टस्पृहं वसव्ये अधि बर्हय ॥ ६ ॥
 २९९ त्वष्टा नो दैव्यं वचः पर्जन्यो ब्रह्मणस्पतिः । पुत्रैर्भ्रातृभिरदितिर्नु पातु नो दुष्टरं वामणं वचः ॥ ७ ॥
 ३०० कदा चन स्तरीरलि नेन्द्र सञ्चलि दाशुषे । उपोपेन्नु मघवन्भूय इन्दु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥ ८ ॥
 ३०१ युङ्क्त्वा हि वृत्रहन्तम हरी इन्द्र परावतः । अर्वाचीनो मघवन्सोमपीतय उग्र ऋध्वेभिरा गहि ॥ ९ ॥
 ३०२ त्वामिदा ह्यो नरोऽपीप्यन्वजिन्मूर्धयः । स इन्द्र स्तोमवाहस इह श्रुधुप स्वसरमा गहि ॥ १० ॥
 इति प्रथमा दशतिः ॥ ११ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १३ । उ० १ । धा० ६२ । णि ॥

[२]

(१-१०) १, २, ७, ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ अश्विनौ वैवस्वतौ; ४ प्ररुक्णवः काणवः; ५ मेधातिथि-मेध्यातिथी काणवौ; ६ देवातिथिः काणवः; ९ नृमेध आंगिरसः; १० नोषाः गौतमः ॥ इन्द्रः; १ उषा; २, ३ (क्र० ४)

अश्विनौ ॥ बृहती ॥

३०३ प्रत्यु अदर्यायत्यूच्छन्ती दुहिता दिवः । अपो मही वृणुते चक्षुषा तमो ज्योतिष्कृणोति सूनरी ॥ १ ॥
 ३०४ इमा उ वां दिविष्ट्य उक्षा हवन्ते अश्विना । अयं वामहेऽवसे शचीवसू विशं विशं हि गच्छयः ॥ २ ॥
 ३०५ कुष्ठः को वामश्विना तपानो देवा मर्यः । घृता वामश्मया क्षपमाणोऽशुनेत्थमु आद्वन्यथा ॥ ३ ॥
 ३०६ अयं वां मधुमत्तमः सुतः सोमो दिविष्टिषु । तमश्विना पिबतं तिरोअहयं धत्तं रत्नानि दाशुषे ॥ ४ ॥
 ३०७ आ त्वा सोमस्य गल्दया सदा याचन्नहं ज्या । भूर्णं सृगं न सवनेषु चुकुधं क ईशानं याचिषत् ॥ ५ ॥
 ३०८ अध्वर्यो द्रावया त्वं सोममिन्द्रः पिपासति । उपो नूनं युयुजे वृषणा हरी आ च जगाम वृत्रहा ॥ ६ ॥
 ३०९ अभीषतस्तदा भरेन्द्र ज्यायः कनीयसः । पुरुवसुर्हि मघवन्बभूविथ भरेभरे च हव्यः ॥ ७ ॥
 ३१० यदिन्द्र यावतस्त्वमेतावदहमीशीय । स्तोतारमिदधिषे रदावसो न पापत्वाय रक्षसिषम् ॥ ८ ॥
 ३११ त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वमि विश्वा असि स्पृधः । अशस्तिहा जनिता वृत्रतूरसि त्वं तूर्य तरुष्यतः ॥ ९ ॥
 ३१२ प्र यो रिरिक्ष ओजसा दिवः सदोभ्यस्परि । न त्वा विव्याच रज इन्द्र पार्थिवमति विश्वं ववक्षिथ १०
 इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० १० । उ० ३ । भा० ७७ । वे ॥]

इति बृहती समाप्ताः ।

[३]

(१-१०) १, २, ६, वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ गातुरात्रेयः; ४ पृथुर्वैन्यः; ५ सप्तगुरांगिरसः; ७ गौरिवीतिः साकथ्यः; ८ वेनो भार्गवः; ९ बृहस्पतिर्निकुलो वा; १० सुहोत्रो भारद्वाजः ॥ इन्द्रः; (क्र० ५ इन्द्रो वैकुण्ठः)

८ वेनः ॥ त्रिष्टुप् ॥

३१३ असावि देवं गोश्रुजीकमन्धो न्यस्मिभिन्द्रो अनुषेमुवोच ।
 बोधामसि त्वा हर्यश्व यज्ञैर्वोधा न स्तोममन्धसो मदेषु ॥ १ ॥
 ३१४ योनिष्ट इन्द्र सदने अकारि तमा नृभिः पुरुहूत प्र याहि ।
 असो यथा नोऽविता वृधश्चिददो वसूनि ममदश्च सोमैः ॥ २ ॥
 ३१५ अददेखसमसृजो वि खानि त्वमणवान्वदधानां अरम्णाः ।
 महान्तमिन्द्र पर्वतं वि यद्वः सृजद्धारा अव यदानवान्हन ॥ ३ ॥
 ३१६ सुष्वाणास इन्द्र स्तुमसि त्वा सनिष्यन्तश्चित्तुविनृम्ण वाजम् ।
 आ नो भर सुवितं यस्य कोना तना त्मना सङ्ग्रामात्पोताः ॥ ४ ॥

- ३१७ जगृह्णा ते दक्षिणामिन्द्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसूनाम् ।
विद्वा हि त्वा गोपतिं शूरं गोनामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रथिं दाः ॥ ५ ॥
- ३१८ इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजते धियस्ताः ।
शूरो नृपाता श्रवसश्च काम आ गोमति व्रजे भजा त्वं नः ॥ ६ ॥
- ३१९ वयः सुपर्णा उप सेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाधमानाः ।
अप ध्वान्तमूर्णुहि पूरि चक्षुर्ममुग्ध्याः स्मान्निधयेव बद्धान् ॥ ७ ॥
- ३२० नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तः हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा ।
हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥ ८ ॥
- ३२१ ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन आवः ।
स बुध्न्या उपमा अस्य विष्टाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥ ९ ॥
- ३२२ अपूर्व्या पुरुतमान्यस्मै महे वीराय तवसे तुराय ।
विरिणिने वज्रिणे शन्तमानि वचांस्स्यस्मै स्थविराय तक्षुः ॥ १० ॥

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० १३ । उ० ६ । धा० ९१ । ट ॥]

[४]

(१-९) १, २, ४ सुतानो मारुतः (ऋ० तिरश्चीराङ्गिरसः) ; ३ बृहदुक्थो वामदेव्यः ; ५ वामदेवो गोतमः ; ६, ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; ७ विश्वामित्रो गार्ग्यः ; ९ गोरिवीतिः शाक्यः ॥ इन्द्रः ॥ त्रिःशुप्, (६ ऋ० विराट्) ॥

- ३२३ अव द्रप्सो अंशुमतीमतिष्ठदीयानः कृष्णो दशभिः सहस्रैः ।
आवत्तमिन्द्रः शच्या धमन्तमप स्नीहितं नृमणा अधद्राः ॥ १ ॥
- ३२४ वृत्रस्य त्वा श्वसथादीषमाणा विश्वे देवा अजहुर्ये सखायः ।
मरुद्भिरिन्द्र सख्यं ते अस्त्वथेमा विश्वाः पृतना जयासि ॥ २ ॥
- ३२५ विधुं दद्राणं समने बहूनां युवानं सन्तं पलितो जगार ।
देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्या ममार स ह्यः समान ॥ ३ ॥
- ३२६ त्वं ह त्यत्सप्तभ्यो जायमानोऽशत्रुभ्यो अभवः शत्रुरिन्द्र ।
गूढे द्यावापृथिवी अन्वविन्दो विभुमद्भ्यो भुवनेभ्यो रणं धाः ॥ ४ ॥
- ३२७ मर्दि न त्वा वज्रिणं भृष्टिमन्तं पुरुधस्मानं वृषभं स्थिरस्नुम् ॥
करोष्यस्तर्षणीर्दुवस्युरिन्द्र बुध्नं वृत्रहणं गृणीषे ॥ ५ ॥

३२८ प्र वो महे महे वृधे भरध्वं प्रचेतसे प्र सुमतिं कृणुध्वम् ।

विशः पूर्वीः प्र चर चर्षणिप्राः

॥ ६ ॥

३२९ शुनं हवेम मघवानमिन्द्रमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।

शृण्वन्तमुग्रमूतये समत्सु घ्नन्तं वृत्राणि सञ्जितं धनानि

॥ ७ ॥

३३० उदु ब्रह्माण्यैरत श्रवस्येन्द्रं समये महया वसिष्ठ ।

आ यो विश्वानि श्रवसा ततानोपश्रोता म ईवतो वच्चांसि

॥ ८ ॥

३३१ चक्रं यदस्याप्स्वा निपत्तमुतो तदस्मै मध्विष्यच्छद्यात् ।

पृथिव्यामतिषितं यदूधः पयो गोष्ववधा ओषधीषु

॥ ९ ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्त० १६ । सू० ६ । भा० ७३ । कि ॥]

[५]

(१-१०) १ अरिष्टनेमिस्ताक्षर्यः; २ भरद्वाजः (ऋ० गगो भारद्वाजः); ३ विमद पेन्द्रः, वसुकृष्ण वासुकः

(ऋ० प्राजापत्यो वा); ४-६, ९ वामदेवो गौतमः (९ ऋ० यमी वैवस्वती) ७ विश्वामित्रो गाथिनः; ८ रेणु-

वैश्वामित्रः; १० गोतमो राहुगणः ॥ इन्द्रः (ऋ० १ ताक्षर्यः ; ७ पर्वतेन्द्रौ; ९ यमो वैवस्वतः) ॥ त्रिष्टुप् ॥

३३२ त्वम् षु वाजिनं देवजूतं सहोवानं तरुतारं रथानाम् ।

अरिष्टनेमि पृतनाजमाशुस्वस्तये तार्क्ष्यमिहा हवेम

॥ १ ॥

३३३ त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रमिदं हविर्मघवा वेत्विन्द्रः

॥ २ ॥

३३४ यजामह इन्द्रं वज्रदक्षिणं हरीणां रथ्यां विव्रतानाम् ।

प्र श्मश्रुभिर्दोषुवदूर्ध्वधा भुवद्वि सेनाभिर्भयमानो वि राभसा

॥ ३ ॥

३३५ सत्राहणं दाधृषि तुघ्नमिन्द्रं महामपारं वृषभं सुवज्रम् ।

हन्ता यो वृत्रं सनितोत वाजं दाता मघानि मघवा सुराधाः

॥ ४ ॥

३३६ यो नो वनुष्यन्नभिदाति मर्त उगणा वा मन्यमानस्तुरो वा ।

क्षिपी युधा शवसा वा तमिन्द्राभी श्याम वृषमणस्त्वोताः

॥ ५ ॥

३३७ यं वृषेषु क्षितय स्पर्धमाना यं युक्तेषु तुरयन्तो हवन्ते ।

यं शूरसातौ यमपामुपज्मन्यं विप्रासो वाजयन्ते स इन्द्रः

॥ ६ ॥

३३८ इन्द्रापर्वता बृहता रथेन वामीरिष आ बहत्सुवीराः ।

वीतः हव्यान्ध्वरेषु देवा वर्धेथां गीर्मिरिडया मदन्ता

॥ ७ ॥

३३९ इन्द्राय गिरो अनिशितसर्गा अपः प्रैरयत्सगरस्य बुध्नात् ।

यो अक्षेणेव चक्रियौ शचीभिर्विष्वक्तस्तम्भ पृथिवीमुत द्याम्

॥ ८ ॥

३४० आ त्वा सखायः सखाया बवृत्युस्तिरः पुरु चिदर्णवां जगम्याः ।

पितुर्नपातमा दधीत वेधा अस्मिन्मध्ये प्रतरां दीद्यानः

॥ ९ ॥

३४१ को अद्य युङ्क्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुह्णायून् ।

आसन्नेषामप्सुवाहो मयोभून्त्य एषां ऋत्यामृणधत्स जीवात्

॥ १० ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ५ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥ [स्व० १८ । उ० ४ । धा० ८६ । इ ॥]

इति त्रिदुप् समाप्ता ॥ इति चतुर्थप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

(१-१०) १ मधुच्छन्नाः वैश्वामित्रः; २ जेता माधुच्छन्दपः; ३, ६ गोतमो राहुगणः; ४ अत्रिभौगः; ५, ८ तिर-
श्चोराङ्गिरसः; ७ नोपातिथिः काण्वः; ९ विश्वामित्रो गायित्रः; १० तिरश्चोराङ्गिरसः शंयुर्वाहंस्त्वयो वा ॥

॥ इन्द्रः ॥ अनुदुप् ॥

३४२ गायन्ति त्वा गायत्रिणोऽर्चन्त्यर्कमर्किणः । ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत उद्वक्षमिव येमिरे

॥ १ ॥

३४३ इन्द्रं विश्वा अवीवृधन्त्समुद्रव्यचसं गिरः । रथीतमरथीनां वाजानां सत्पतिं पतिम्

॥ २ ॥

३४४ इमामिन्द्र सुतं पिब ज्येष्ठममर्त्यं मदम् । शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने

॥ ३ ॥

३४५ यदिन्द्र चित्र म इह नास्ति त्वादातमद्रिवः । राधस्तन्नो विद्वत्स उभयाहस्त्या भर

॥ ४ ॥

३४६ ध्रुवीं हव तिरश्च्या इन्द्र यस्त्वा सपर्यति । सुवीर्यस्य गोमतो रायस्पृधिं महाश्रसि

॥ ५ ॥

३४७ असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गहि । आ त्वा पृणक्विबन्दित्र्य रजः सूर्यो न रदिमभिः

॥ ६ ॥

३४८ एन्द्र याहि हरिभिहप कण्वस्य सुदुतिम् । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो

॥ ७ ॥

३४९ आ त्वा गिरो रथीरिवास्थुः सुतेषु गर्विणः । अमि त्वा समनूषत गावो वत्सं न धेनवः

॥ ८ ॥

३५० पतो निन्द्रस्तवाम शुद्धशुद्धेन साम्ना । शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वाऽसः शुद्धैराशीर्वान्ममत्तु

॥ ९ ॥

३५१ यो रथि वो रयिन्तमो यो धुस्तेधुस्त्वत्तमः । सोमः सुतः स इन्द्र तेऽस्ति स्वधापते मदः

॥ १० ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥ [स्व० ४ । उ० ४ धा० ५४ ॥ धी ॥]

इति तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

[७]

(१-८) १ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ वामदेवो गौतमः, ३ प्रियमेध आङ्गिरसः, ४ प्रगावः काण्वः,
५ इषावाक्ष आत्रेयः, ६ शंयुर्बार्हस्पत्यः, ७ वामदेवो गौतमः, ८ जेता माधुच्छन्दसः ॥ इन्द्रः, ५ मरुतः,

७ दधिका वा ॥ अनुष्टुप् ॥

- ३५२ प्रत्यस्मै पिपीषते विश्वानि विदुषे भर । अरङ्गमाय जग्मयेऽपश्चादध्वने नरः ॥ १ ॥
- ३५३ आ नो वयो वयःशयं महान्तं गह्वरेष्ठां महान्तं पूर्वनेष्टाम् । उग्रं वचो अपावधीः ॥ २ ॥
- ३५४ आ त्वा रथं यथोतये सुज्ञाय वर्तयामसि । तुविकूर्मिमृतीषहमिन्द्रः शविष्ट सत्पतिम् ॥ ३ ॥
- ३५५ स पूर्व्यो महोनां वेनः क्रतुभिरानजे । यस्य द्वारा मनुः पिता देवेषु धिय आनजे ॥ ४ ॥
- ३५६ यदी बहत्त्याशवो आजमाना रथेष्व । पिबन्तो मदिरं मधु तत्र श्रवांसि कृण्वते ॥ ५ ॥
- ३५७ त्वमु वो अप्रहणं गृणीषे शवसस्पतिम् । इन्द्रं विश्वासाहं नरः शचिष्टं विश्ववेदसम् । ॥ ६ ॥
- ३५८ दधिकाव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः । सुरभि नो मुखा करत्र न आयूषि तारिषत् ॥ ७ ॥
- ३५९ पुरां भिन्दुयुवा कविरमितौजा अजायत । इन्द्रो विश्वस्य कर्मणो धर्ता वज्री पुरुष्टुतः ॥ ८ ॥
- इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० ५ । उ० २ । धा० ४५ । णु ॥]

[८]

(१-१०) १, ३, ५ प्रियमेध आङ्गिरसः, २, १० वामदेवो गौतमः, ४ माधुच्छन्दा वैश्वामित्रः, ६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः,
७ आत्रिमौमः, ८ प्रत्कण्वः काण्वः, ९ अत्रि जाप्यः (ऋ० कुत्स आंगिरसो वा) ॥ इन्द्रः, (६ ऋ० अग्निः)

८ उषाः, ९ विश्वेदेवाः ॥ अनुष्टुप् ॥

- ३६० प्रप्र वस्त्रिभूमिषं वन्दद्दीरायेन्दवे । धिया वो मेधसातये पुरन्ध्या विवासति । ॥ १ ॥
- ३६१ कश्यपस्य स्वर्विदो यावाहुः सयुजाविति । ययोविश्वमपि व्रतं यज्ञं धीरा निचाय्य ॥ २ ॥
- ३६२ अर्चेत प्रार्चेता नरः प्रियमेधासो अर्चेत । अर्चेन्तु पुत्रका उत पुरमिद् धृण्वर्चेत ॥ ३ ॥
- ३६३ उक्थमिन्द्राय शस्यं वर्धनं पुरुनिःषिधे । शक्रो यथा सुतेषु नो रारणत्सख्येषु च ॥ ४ ॥
- ३६४ विश्वानरस्य वस्पतिमनान्तस्य शवसः । एवैश्च चर्षणीनामूती हुवे रथानाम् । ॥ ५ ॥
- ३६५ स धा यस्ते दिवो नरो धिया मर्तस्य शमतः । ऊती स बृहतो दिवो द्विषो अश्वो न तरति ॥ ६ ॥
- ३६६ विमोष्ट इन्द्र राधसो विभ्वी रतिः शतक्रतो । अथा नो विश्वचर्षणे ह्युस्रसुदत्र मंहय ॥ ७ ॥
- ३६७ वयश्चित्ते पतत्रिणो द्विपाञ्चतुष्पादर्जुनि । उषः प्रारभतूँरनु दिवो अन्तेभ्यस्पति ॥ ८ ॥
- ३६८ अमी ये देवा स्थान मध्य आ रोचने दिवः । कङ्क ऋतं कदमृतं का प्रतना व आहुतिः ॥ ९ ॥

३६९ ऋचं साम यजामहे याभ्यां कर्माणि कृण्वते । वि ते सदसि राजतो यज्ञं देवेषु वक्षंतः ॥ १० ॥
इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ इत्यनुष्टुभः ॥ [स्व० ७ । उ० ३ । धा० ५४ । जी १]

[९]

(१-११) १ रेभः काश्यपः; २ सुवेदाः शैलषिः; ३ वामदेवो गौतमः; ४, ७, ८ सम्य अङ्गिरसः; ५ विश्वामित्रो गार्धिनः; ६ कृष्ण अङ्गिरसः; ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १० मेधातिथिः काण्डः (ऋ० मान्धाता यौवनाश्वः);

११ कुक्ष अङ्गिरसः ॥ इन्द्रः; ९ द्यावापृथिवी ॥ जगती; १ अति जगती; १० महापङ्क्तिः ॥

- ३७० विश्वाः पृतना अभिभूतं नरः सज्जस्ततश्चुरिन्द्रं जजनुश्च राजसे ।
॥ १ ॥
- ३७१ अस्ते दधामि प्रथमाय मन्यवेऽहन्यदस्यु नयं विवेरपः ।
॥ २ ॥
- ३७२ समेत विश्वा ओजसा पतिं दिवो य एक इन्द्ररतिथिर्जनानाम् ।
॥ ३ ॥
- ३७३ इमे त इन्द्र ते वयं पुरुषुत ये त्वारभ्य चरामसि प्रभवसो ।
न हि त्वदन्यो गिर्वणो गिरः सद्यत्क्षोणीरिव प्रति तद्वयं नो वचः ॥ ४ ॥
- ३७४ चर्षणीधृतं मघवानमुक्थ्याऽमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत ।
॥ ५ ॥
- ३७५ अच्छा व इन्द्रं मतयः स्वर्गुवः सध्रीचीर्विश्वा उशतीरनूषत ।
॥ ६ ॥
- ३७६ अभि त्वं मेघं पुरुहूतमृगिमिमिन्द्रं गीर्भिर्मदता वस्वो अर्णवम् ।
॥ ७ ॥
- ३७७ त्यस्तु मेघं महया स्वर्विदंशतं यस्य सुभुवः साकमीरते ।
॥ ८ ॥
- ३७८ घृतवती भुवनानामभिध्रियोर्वी पृथ्वी मधुदुधे सुपेशसा ।
॥ ९ ॥
- ३७९ उमे यदिन्द्र रोदसी आपप्राथोषा इव । महान्तं त्वा महीनां सभ्राजं चर्षणीनाम् ।
॥ १० ॥

३८० प्र मन्दिने पितुमदर्चता वचो यः कृष्णगर्भा निरहन्नुजिध्वना ।

अवस्थवो वृषणं वज्रदक्षिणं मरुत्वन्तं सखाय हुवेमहि

॥ ११ ॥

इति नवम दशतिः ॥ ९ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० १४ । उ० ७ । धा० ९३ । धि ॥]

॥ इति जगत्यः ॥

[१०]

(१-१०) १ नारदः काण्वः; २,३ गोपूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ; ४ पर्वतः काण्वः; ५-७, १० विश्वमना वैयश्वः;

८ नृमेध जाङ्गिरसः; ९ गोतमो राहुगणः ॥ इन्द्रः ॥ उष्णिक् ॥

३८१ इन्द्रं सुतेषु सोमेषु क्रतुं पुनीष उक्थ्यम् । विदे वृधस्य दक्षस्य महाहि षः ॥ १ ॥

३८२ तमु अभि प्र गायत पुरुहूतं पुरुषदुतम् । इन्द्रं गीभिस्तवीषमा विवास्त ॥ २ ॥

३८३ ते ते मदं गृणीमसि वृषणं पृथु सासहिम् । उ लोककृत्नुमद्रिवो हरिश्चियम् ॥ ३ ॥

३८४ यत्सोममिन्द्र विष्णवि यद्वा य त्रित आप्त्ये । यद्वा मरुत्सु मन्दसे समिन्दुभिः ॥ ४ ॥

३८५ एदु मधोर्मदिन्तरं सिञ्चाध्वर्यो अन्धसः । एवा हि वीरस्तवते सदावृधः । ॥ ५ ॥

३८६ एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत पिवाति सोम्यं मधु । प्र राधांसि चोदयते महित्वना ॥ ६ ॥

३८७ एतो न्विन्द्रं स्तवाम सखायः स्तोम्यं नरम् । कृषीर्यो विश्वा अभ्यस्त्येक इत् ॥ ७ ॥

३८८ इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहत् । ब्रह्मकृते विपश्चिते पनस्यवे ॥ ८ ॥

३८९ य एक इद्विदयते वसु मर्ताय दाशुषे । ईशानो अप्रतिष्कृत इन्द्रो अङ्ग ॥ ९ ॥

३९० सखाय आ शिषामहे ब्रह्मेन्द्राय वज्रिणे । स्तुष ऊ षु वो नृतमाय धृष्णवे ॥ १० ॥

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [स्व० १० । उ० ४ । धा० ६२ । खा ॥]

इति चतुर्थप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, चतुर्थः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ पञ्चमः प्रपाठकः ।

[१]

(१-८) १ प्रगाथो घौरः काण्वः; २ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ नृमेध जाङ्गिरसः; ४ पर्वतः काण्वः; ५, ७ हरिश्चिदिः

काण्वः; ६ विश्वमना वैयश्वः; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ॥ इन्द्रः; ५, ७ आदित्याः ॥ उष्णिक्; ८ विराडुष्णिक् ॥

३९१ गृणे तदिन्द्र ते शव उपमां देवतातये । यद्वंसि वृत्रमोजसा शचीपते ॥ १ ॥

३९२ यस्य त्यच्छम्बरं मदे दिवोदासाय रन्धयन् । अयंस सोम इन्द्र ते सुतः पिब ॥ २ ॥

३९३ एन्द्र नो गधि प्रिय सत्राजिदगोह्य । गिरिर्न विश्वतः पृथुः पतिर्दिवः ॥ ३ ॥

३९४ य इन्द्र सोमपातमो मदः शविष्ठ चेतति । येना हंसि न्याश्रिणं तमीमहे ॥ ४ ॥

३९५ तुचे तुनाय तत्सु नो द्राघीय आयुर्जीवसे । आदित्यासः समद्वसः कृणोतन ॥ ५ ॥

- ३९६ वेत्था हि निर्ऋतीनां वज्रहस्त परिवृजम् । अहरहः शुन्ध्युः परिपदामिव ॥ ६ ॥
 ३९७ अपामीवामप स्त्रिधमप सेधत दुमेतिम् । आदित्यासो युयोतना नो अहसः ॥ ७ ॥
 ३९८ पिवा सोममिन्द्र मन्दतु त्वा यं ते सुषाव हर्यश्वाद्रिः । सोतुर्बाहुभ्यां सुयतो नार्वा ॥ ८ ॥
 इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ इत्युष्णिहः । [स्व० ५ । उ० २ । धा० ५१ । फ ॥]

[२]

(१-१०) सौमगिः काण्वः; ७, ८ नृमेध आंगिरसः ॥ इन्द्रः; ३, ६ मरुतः ॥ ककुप् ॥

- ४०९ अत्रातृव्यो अना त्वमनापिरिन्द्र जनुषा सनादसि । युधेदापित्वमिच्छसे ॥ १ ॥
 ४०० यो न इदमिदं पुरा प्र वस्य अनिनाय तमु व स्तुषे । सखाय इन्द्रमूतये ॥ २ ॥
 ४०१ आ गन्ता मा रिषण्यत प्रस्थावानो माप स्यात समन्यवः । दृढा चिद्यमयिष्णवः ॥ ३ ॥
 ४०२ आ याहायमिन्दवेऽश्वपते गोपत उर्वरापते । सोमं सोमपते पिब ॥ ४ ॥
 ४०३ त्वया ह स्विद्युजा वयं प्रति श्वसन्तं वृषभ वृवीमहि । सस्थे जरस्य गोमतः ॥ ५ ॥
 ४०४ गावश्चिद्धा समन्यवः सजात्येन मरुतः सबन्धवः । रिहते ककुभो मिथः ॥ ६ ॥
 ४०५ त्वं न इन्द्रा भर ओजो नृम्णं शतक्रतो विचर्षणे । आ वीरं पृतनासहम् ॥ ७ ॥
 ४०६ अधा हीन्द्रा गर्विण उप त्वा काम ईमहे ससृग्महे । उदेव ग्मन्त उदभिः ॥ ८ ॥
 ४०७ सीदन्तस्ते वयो यथा गोश्रीते मधौ मदिरे विवक्षणे । अभि त्वामिन्द्र नोनुमः ॥ ९ ॥
 ४०८ वयमु त्वामपूर्य स्थूरं न कच्चिद्भरन्तोऽवस्यवः । वज्रि चित्रहवामहे ॥ १० ॥
 इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ इति ककुभः ॥ [स्व० २ । उ० २ । धा० ४१ । छ ॥]

[३]

(१-१०) १-८ गोतमो (सम्मदो वा) राहूगणः; ९ त्रिवः आप्त्यः (क० कुत्स आंगिरसो वा); १० अवस्थुरा-
 त्रेयः ॥ इन्द्रः; ९ विश्वेदेवाः; १० आश्विनौ ॥ पंक्तिः ।

- ४०९ स्वादौरित्था विष्वतो मधोः पिबन्ति गौर्यः । ॥ १ ॥
 या इन्द्रेण सयावरीवृष्णा मदन्ति शोमथा वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ २ ॥
 ४१० इत्था हि सोम इन्मदो ब्रह्म चकार वधेनम् । ॥ ३ ॥
 शविष्ठ वज्रिन्नोजसा पृथिव्या निः शशा अहिमर्चन्ननु स्वराज्यम् ॥ ४ ॥
 ४११ इन्द्रो मदाय वावृधे शवसे वृत्रहा नृभिः । ॥ ५ ॥
 तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भं हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविषत् ॥ ६ ॥

- ४१२ इन्द्र तुभ्यमिदं विवो नुसं वज्रिन्वीर्यम् ।
 यद्वा त्वं मायिनं मृगं तव त्यन्माययावधीरर्चन्नु स्वराज्यम् ॥ ४ ॥
- ४१३ प्रेक्षामीहि धृष्णुहि न ते वज्रो नि यंसते ।
 इन्द्र नृम्णहि ते शवो हनो वृत्रं जया अपोऽर्चन्नु स्वराज्यम् ॥ ५ ॥
- ४१४ यदुदीरत आजयो धृष्णवे धीयते धनम् ।
 युद्धश्वा मदच्युता हरी कंहनः कं वसौ दधोऽस्माहन्द्र वसौ दधः ॥ ६ ॥
- ४१५ अक्षन्मीमदन्त ह्यव प्रिया अधूषत ।
 अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्टया मती योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ७ ॥
- ४१६ उपो षु शृणुही गिरो मघवन्मातथा इव ।
 कदा नः सूनृतावतः कर इदर्थयास इद्योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ८ ॥
- ४१७ चन्द्रमा अन्स्वांऽश्नन्तरा सुपर्णा धावते दिवि ।
 न वो हिरण्यनेमयः पदं विन्दन्ति विद्युतो विस्रं मे अस्य रोदसी ॥ ९ ॥
- ४१८ प्रति प्रियतमं रथं वृषणं वसुवाहनम् ।
 स्तोता वामश्विनावृषि स्तोमेभिर्भूषति प्रति माध्वी मम श्रुतंहवम् ॥ १० ॥

इवि तृतीया दशतिः ॥३॥ सप्तमः खण्डः ॥७॥ [स्व० १३ । उ० ५ । आ० ७५ । णु ॥]

[४]

- (१-८) १, ७ वसुश्रुत आग्नेयः; २, ४ त्रिमद ऐन्द्रः (क० प्राजापत्यो वा, वसुकृद्वा वासुकः); ३ सत्यश्रवा आग्नेयः; ५, ६ गोतमो राहूगणः; ८ अंहोसुगवामदेव्यः (क० कुलमलबर्हिषः शैलुषिर्वा;) ॥ अग्निः; ३ उषाः; ४ सोमः; ५, ६ इन्द्रः; ८ विश्वेदेवाः ॥ पंक्तिः; ८ बृहती ॥

- ४१९ आ ते अश इधीमहि द्युमन्तं देवाजरम् ।
 यद्वा स्या ते पनीयसी समिदीदयति द्यवीषः स्तोतृभ्य आ भर ॥ १ ॥
- ४२० आग्निं न स्ववृक्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे ।
 शीरं पावकशोचिषं वि वो मदे यज्ञेषु स्तीर्णबर्हिषं विवक्षसे ॥ २ ॥
- ४२१ महे नो अद्य बोधयोषो राये दिवि त्मती ।
 यथा चिन्नो अबोधयः सत्यश्रवसि वाग्ये सुजाते अश्वसुनुते ॥ ३ ॥

- ४२२ भद्रं नो अपि वातय मनो दक्षमुत क्रतुम् ।
 अथा ते सख्ये अन्धसो वि वो मदं रणा गावो न यवसे विवक्षसे ॥ ४ ॥
- ४२३ कृत्वा महा९ अनुष्वधं भीम आ वावृते शवः ।
 श्रिय ऋष्व उपाकयोर्नि शिप्री हरिवां दधे हस्तयोर्विज्रमायसम् ॥ ५ ॥
- ४२४ स घा ते वृषण९ रथमधि तिष्ठाति गौविदम् ।
 यः पात्र९ हारियोजनं पूर्णमिन्द्राचिकेतंति योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ६ ॥
- ४२५ अग्निं तं मन्ये यो वसुरस्तं यं यन्ति धेनवः ।
 अस्तमर्वन्त आशवोऽस्तं नित्यासो वाजिन इष९ स्तोतृभ्य आ भर ॥ ७ ॥
- ४२६ न तम९हो न दुरितं देवासो अष्ट मर्त्यम् ।
 सजोषसो यमर्यमा मित्रो नयति वरुणो अति द्विषः ॥ ८ ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० ७ । ड० ३ । धा० ५७ । जे ॥]
 इति पंक्तयः ॥

[५]

(१-१०) ऋण-त्रसदस्युः (ऋ० १, ३-५, १० अग्नेयो धिण्या ऐश्वराः; २, ६, इयस्वस्रैवृषणः, त्रसदस्युः पौरकुत्सः) ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ८ वामदेवो गौतमः ॥ पञ्चमानः सोमः; ७ मरुतः; ८ अग्निः ९ वाजिनः ॥

द्विपदा विराट्; ८ पदपंक्तिः; ९ पुरउष्णिक्; २, ६ त्रिपदा अनुष्टुप्पिपीलिकामध्या ॥

- ४२७ परि प्र धन्वेन्द्राय सोम स्वादुर्मित्राय पूणे भगाय ॥ १ ॥
- ४२८ पर्युषु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि सक्षणिः । द्विषस्तरध्या ऋणया न ईरसे ॥ २ ॥
- ४२९ पवस्व सोम महान्तसमुद्रः पिता देवानां विश्वाभि धाम ॥ ३ ॥
- ४३० पवस्व सोम महे दक्षायाश्चो न नित्तो वाजी धनाय ॥ ४ ॥
- ४३१ इन्दुः पविष्ट चारुर्मदायापामुपस्थे कविर्मगाय ॥ ५ ॥
- ४३२ अनु हि त्वा सुत९ सोम मदामसि महे समर्थराज्ये । वाजा९ अभि पञ्चमान प्र गाहसे ॥ ६ ॥
- ४३३ क ई व्यक्ता नरः सनीडा रुद्रस्य मर्या अथा स्वश्वाः ॥ ७ ॥
- ४३४ अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतु न भद्र९ हृदिस्पृशम् । ऋध्यामा त ओहैः ॥ ८ ॥
- ४३५ आविर्मर्या आ वाज वाजिनो अगं देवस्य सवितुः सवम् । स्वर्गा९ अर्वन्तो जयत ॥ ९ ॥
- ४३६ पवस्व सोम धुम्नी सुधारो महा९ अवीनामनुपूर्वः ॥ १० ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ इति त्रयः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० ८ । ड० २ । धा० ३५ । डु ॥]

इति पञ्चमप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[६]

(१-१०) त्रसदस्युः; ७ संवर्त आंगिरसः ॥ इन्द्रः; ६ विश्वेदेवाः; ७ उषाः ॥

द्विपदा विराट् ॥

- ४३७ विश्वतोदावन्विश्वतो न आ भर ये त्वा शविष्ठमीमहे ॥ १ ॥
 ४३८ एष ब्रह्मा य ऋत्विय इन्द्रो नाम श्रुतो गृणे ॥ २ ॥
 ४३९ ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो अर्कैरवर्धयन्नहये हन्तवा उ ॥ ३ ॥
 ४४० अनवस्ते रथमश्वाय तक्षुस्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् ॥ ४ ॥
 ४४१ शं पदं मघं रयीषिणो न काममव्रतो हिनोति न स्पृशद्रयिम् ॥ ५ ॥
 ४४२ सदा गावः शुचयो विश्वधायसः सदा देवा अरेपसः ॥ ६ ॥
 ४४३ आ याहि वनसा सह गावः सचन्त वर्तनि यदूधभिः ॥ ७ ॥
 ४४४ उप प्रक्षे मधुमति क्षियन्तः पुष्येम रयि धीमहे त इन्द्र ॥ ८ ॥
 ४४५ अर्चन्त्यकं मरुतः स्वका आ स्तोमति श्रुतो युवा स इन्द्रः ॥ ९ ॥
 ४४६ प्र व इन्द्राय वृत्रहन्तमाय विप्राय गार्धं गायत यं जुजोपते ॥ १० ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्वं ७ । ड० २ । धा० ४२ । छ ।]

[७]

(१-१०) १ पृषधः काण्वः; २, ३, ४ वन्धुः सुवधुः श्रुतवन्धुर्विप्रवन्धुश्च क्रमेण गोपायना कौपायना वा; ५ संवर्त आंगिरसः; ६ भुवन आप्यः; साधनो वा भौवनः; ७ कवय ऐलूयः; ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ आत्रेयः;

१० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ॥ अग्निः; ५ उषाः; ६, ७, ९ विश्वेदेवाः; ३, ४, ८, १० इन्द्रः ॥ द्विपदा

विराट्, १० एकपदा ॥

- ४४७ अचेत्यग्निश्चिकितिर्हव्यवाङ्गु सुमद्रथः ॥ १ ॥
 ४४८ अग्ने त्वं नो अन्तम उत त्राता शिवो भुवो वरूथ्यः ॥ २ ॥
 ४४९ भगो न चित्रो अग्निर्महोनां दधाति रत्नम् ॥ ३ ॥
 ४५० विश्वस्य प्र स्तोम पुरो वा सन्यदि वेह नूनम् ॥ ४ ॥
 ४५१ उषा अप स्वसुष्टमः सं वर्तयति वर्तनि सुजातता ॥ ५ ॥
 ४५२ इमा नु कं भुवना सीषधेमेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ॥ ६ ॥
 ४५३ वि स्तुतयो यथा पथा इन्द्र त्वयन्तु रातयः ॥ ७ ॥
 ४५४ अया वाजं देवहितं सनेम मदैम शतहिमाः सुवीराः ॥ ८ ॥

४५५ ऊर्जा मित्रो वरुणः पिन्वतेडाः धीवरीमिषं कृणुही न इन्द्र

॥ ९ ॥

४५६ इन्द्रो विश्वस्य राजति

॥ १० ॥

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ५१ ॥ [स्व० ५१ उ० ४ धा० ४१ ज ॥]

[८]

(१-१०) १, १० गुत्समदः शौनकः; २ गौरागिरसः; ३, ५, ९, परच्छेपो दैवोदासिः; ४ रेभः काश्यपः;
६ एवयामरुदात्रेयः; ७ अनानतः पारुच्छेपिः; ८ नकुलः ॥ १, ३, ४, १० इन्द्रः; २ सूर्यः; ५ विश्वेदेवाः; ६ मरुतः;
७ पवमानः सोमः; ८ सविता; ९ अग्निः ॥ १, १० अष्टिः (१० अतिशक्वरी वा); ३, ५, ७-९ अत्यष्टिः;
२, ४, ६, अतिजगती (अष्टिर्वा ?) ॥

४५७ त्रिकटुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तृप्त्सोममपिबद्विष्णुनां सुतं यथावशम् ।

स ईममाद महि कर्म कर्तवे महामुरुः सैनसश्चदेवो देवसत्य इन्द्रः सत्यमिन्द्रम्

॥ १ ॥

४५८ अयस सहस्रमानवो दशः कवीनां मतिज्योतिर्विधर्म ।

ब्रध्नः समीचीरुषसः समैरयदरेपसः सचेतसः स्वसरे मय्युमन्तश्चिता गोः

॥ २ ॥

४५९ एन्द्र याह्युप नः परावतो नायमच्छा विदथानीव सत्पतिरस्ता राजेव सत्पतिः ।

हवामहे त्वा प्रयस्वन्तः सुतेष्वा पुत्रासो न पितरं वाजसातये मंहिष्ठं वाजसातये

॥ ३ ॥

४६० तमिन्द्रं जोहवीमि मघवानमुग्रसत्रा दधानमप्रतिष्कृतस्रवांसि भूरि ।

मंहिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियो ववर्त राये नो विश्वा सुपथा कृणोतु वज्री

॥ ४ ॥

४६१ अस्तु श्रौषट् पुरो अग्नि धिया दध आ नु त्यच्छधो दिव्यं वृणीमह इन्द्रवायू वृणीमहे ।

यद्ध क्राणा विवस्वते नाभा सन्दाय नव्यसे । अथ प्र नूनमुप यन्ति धीतयो देवाअच्छा न धीतयः ५

४६२ प्र वो महे मतयो यन्तु विष्णवे मरुत्वते गिरिजा एवयामरुत् ।

प्र शर्धाय प्र यज्यवे सुखादये तवसे भन्ददिष्टये धुनिव्रताय शवसे

॥ ६ ॥

४६३ अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति सयुग्वभिः सूरौ न सयुग्वभिः ।

धारा पृष्ठस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः । विश्वा यद्रूपा परियास्युक्कभिः सप्तास्येभिर्ऋकभिः ॥ ७ ॥

४६४ अभि त्यं देवससवितारमोण्याः कविकृतुमर्चामि सत्यसवस रत्नधामभि प्रियं मतिम् ।

ऊर्जा यस्यामतिर्भा अदिद्युतस्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीतं सुकतुः कृपा स्वः

॥ ८ ॥

४६५ अग्निं होतारं मन्ये दास्वन्तं वसोः सूनुं सहसो जातवेदसं विप्रं न जातवेदसम् ।

य ऊर्ध्वया स्वध्वरो देवो देवाच्या कृपा । घृतस्य विश्राष्टिमनु शुक्रशोचिष आजुह्वानस्य सर्पिषः ॥९॥

४६६ तव त्यक्त्यं नृतोऽप इन्द्र प्रथमं पूर्वं दिवि प्रवाच्यं कृतम् ।

यो देवस्य शवसा प्रारिणा असु रिणन्नपः । भुवो विश्वमभ्यदैवमोजसा विदेदूर्जं शतक्रतुर्विदेद्विषम् १०

[स्व० ३ उ० ६ धा० १० । ट ॥]

इति अष्टमी दशतिः ॥८॥ द्वादशः खण्डः ॥१२॥ इत्यैन्द्रं पर्वं काण्डं वा समाप्तम् ॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥

ऐन्द्रकाण्डे ।

गायत्र्यः ११५-२३२ (११८)

तत्र १५५ 'पान्तं' इत्यनुष्टुप् ।

बृहत्यः १३३-३१२ (८०)

त्रिष्टुभः ३१३-३४१ (२९)

तत्र ३२८ 'प्र वो' इति त्रिपाद्विराट् ।

अनुष्टुभः ३४२-३६९ (२८)

जगत्यः ३७०-३८० (११)

तत्र ३७९ 'उभे यदिन्द्रे'ति महापंक्तिः ।

उष्णिहः ३८१-३९८ (१८)

तत्र ३९८ 'पिबे'ति विराट् ।

ककुभः ३९९-४०८ (१०)

पंक्तयः ४०९-४२६ (१८)

तत्र ४२६ 'नतमि' त्युपरिष्ठाद्बृहती ।

द्विपदाः ४२७-४५५ (२९)

[तत्र ४२८; ४३२; ४३४; ४३५ अनुष्टुबादयस्तत्रैवोक्ताः]

अत्यष्टयः ४५६-४६६ (११)

तत्र ५६६ 'इन्द्रो विश्वस्ये'त्येकपदा ।

३५२

ऐन्द्रकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ३५२

आग्नेयकाण्डस्य " " ११४

सर्वयोगः ४६६

अथ पावमानं काण्डम् ।

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

[९]

(१-१०) १, ४ अमदीयुराङ्गिरसः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भार्गवो वा; ५ त्रित आप्त्यः; ६ कश्यपोः मारीचः; ७ जमदग्निर्भार्गवः; ८ दृढच्युत आगस्त्यः; ९, १० असितः काश्यपो देवलो वा ॥

पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

४६७ उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सङ्गम्या ददे । उग्रश्शर्म महि श्रवः ॥ १ ॥

४६८ स्वादिष्टया मदिष्टया पवस्व सोम धारया । इन्द्राय पातवे सुतः ॥ २ ॥

४६९ वृषा पवस्व धारया मरुत्वते च मत्सरः । विश्वा दधान ओजसा

४७० यस्ते मदो वरेण्यस्तेना पवस्वान्धसा । देवावीरवशस्सहा ॥ ४ ॥

४७१ निस्त्रो वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः । हरिरेति कनिकदत् ॥ ५ ॥

४७२ इन्द्रायेन्दो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः । अर्कस्य योनिमासदम् ॥ ६ ॥

४७३ असाव्यश्शर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः । श्येनो न योनिमासदत् ॥ ७ ॥

४७४ पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे । मरुद्भ्यो वायवे मदः ॥ ८ ॥

४७५ परि स्वानो गिरिष्ठाः पवित्रे सोमो अक्षरत् । मदेषु सर्वथा असि ॥ ९ ॥

४७६ परि प्रिया दिवः कविर्वयाश्सि नप्त्योर्हितः । स्वानैर्याति कविकतुः ॥ १० ॥

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [स्व० ६ । उ० ३ धा० ४२ । गा ॥]

[१०]

(१-१०) १ (कविर्मेधावी) श्यावाश्व आत्रेयः; २ त्रित आप्त्यः; ३, ८ अमदीयुराङ्गिरसः; ४ भृगुर्वारुणिर्जमद-
ग्निर्भार्गवो वा; ५, ६ कश्यपो मारीचः; ७ निधुविः काश्यपः; ९, १० असितः काश्यपो देवलो वा ॥

पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

४७७ प्र सोमासो मदच्युतः श्रवसे नो मघोनाम् । सुता विदथे अक्रमुः ॥ १ ॥

४७८ प्र सोमासो विपश्चितोपो नयन्त ऊर्मयः । वनानि महिषा इव ॥ २ ॥

४७९ पवस्वेन्दो वृषा सुतः कृधी नो यशसो जने । विश्वा अप द्विपो जहि ॥ ३ ॥

४८० वृषा ह्यसि भानुना द्युमन्तं त्वा हवामहे । पवमान स्वर्दशम् ॥ ४ ॥

४८१ इन्दुः पविष्ट चेतनः प्रियः कवीनां मतिः । सृजदध्वरथीरिव ॥ ५ ॥

४८२ असृक्षत प्र वाजिनो गव्या सोमासो अश्वया । शुक्रासो वीरयाशवः ॥ ६ ॥

- ४८३ पवस्व देव आयुषगिन्द्रं गच्छतु ते मदः । वायुमा रोह धर्मणा ॥ ७ ॥
 ४८४ पवमानो अजीजनदिवश्चित्रं न तन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥ ८ ॥
 ४८५ परि स्वानास इन्दवो मदाय बर्हणा गिरा । मधो अर्षन्ति धारया ॥ ९ ॥
 ४८६ परि प्रासिष्यदत्कविः सिन्धोरूमावधि श्रितः । कारं विभ्रत्पुरुस्पृहम् ॥ १० ॥

इति दशमी दशतिः ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ [स्व० ११ । उ० ना । आ० ३९ । हो ॥]

इति पञ्चमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः, पञ्चमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ५ ॥

[१]

अथ षष्ठप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ६ ॥

(१-१०) १, ८, ९ अमहीयुरागिरसः; २ बृहन्मतिरागिरसः; ३ जमदग्निर्भागवः; ४ प्रभूवसुरागिरसः; ५ मेधा-

तिथिः काण्वः; ६, ७ निधुविः काश्यपः; १० उचथ्य आगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

- ४८७ उपो षु जातमप्तरं गोभिर्भङ्गं परिष्कृतम् । इन्दुं देवा अयासिषुः ॥ १ ॥
 ४८८ पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः । शुम्भन्ति विप्रं धीतिभिः ॥ २ ॥
 ४८९ आविशन्कलशः सुतो विश्वा अर्षन्नाभि श्रियः । इन्दुरिन्द्राय धीयते ॥ ३ ॥
 ४९० असजि रथ्यो यथा पवित्रे चम्बोः सुतः । कार्मन्वाजी न्यक्रीत् ॥ ४ ॥
 ४९१ प्र यद्वावो न भूण्यस्त्वेषा आयासो अक्रमुः । घ्नन्तः कृष्णामप त्वचम् ॥ ५ ॥
 ४९२ अपघ्नन्पवसे मृधः क्रतुवित्सोम मत्सरः । नुदस्वादेवयं जनम् ॥ ६ ॥
 ४९३ अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः । हिन्वानो मानुषीरपः ॥ ७ ॥
 ४९४ स पवस्व य आविथेन्द्रं वृत्राय हन्तवे । वत्रिवांसं महीरपः ॥ ८ ॥
 ४९५ अया वीती परि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव ॥ ९ ॥
 ४९६ परि द्युक्षः सनद्रयि भरद्वाजं नो अन्धस्ता । स्वानो अर्ष पवित्र आ ॥ १० ॥

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [स्व० ९ । उ० ६ । आ० ३५ । हु ॥]

[२]

१-१४) १ मेधातिथिः काण्वः; २, ७ भृगुर्वाहणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ३ उचथ्य आगिरसः; ४ अवत्सारः काश्यपः;

५ निधुविः काश्यपः; ६, १० अतितः काश्यपो देवलो वा; ८, ९ कश्यपो मारीचः; ११ कविर्भागवः; १२

जमदग्निर्भागवः; १३ अयास्य आगिरसः; १४ अमहीयुरागिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

- ४९७ अचिक्रद्वृषा हरिर्महान्मित्रो न दर्शतः । सः सूर्येण दिद्युते ॥ १ ॥
 ४९८ आ ते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ २ ॥
 ४९९ अध्वर्यो अद्रिभिः सुतः सोमं पवित्र आ नय । पुनाहीन्द्राय पातवे ॥ ३ ॥
 ५०० तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः । तरत्स मन्दी धावति ॥ ४ ॥

- ५०१ आ पवस्व सहस्रिणः रयिः सोम सुवीर्यम् । अस्मे अवारसि धारय ॥ ५ ॥
- ५०२ अनु प्रत्नास आयवः पदं नवीयो अक्रमुः । रुचे जनन्त सुयम् ॥ ६ ॥
- ५०३ अर्षा सोम द्युमन्तमोभि द्रोणानि रोखत् । सीदन्योनौ वनेष्वा ॥ ७ ॥
- ५०४ वृषा सोम द्युमाः असि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दधिषे ॥ ८ ॥
- ५०५ इषे पवस्व धारया मृज्यमानो मनीषिभिः । इन्दो रुचामि गा इहि ॥ ९ ॥
- ५०६ मन्द्रया सोम धारया वृषा पवस्व देवयुः । अन्या वारेभिरस्मयुः ॥ १० ॥
- ५०७ अया सोम सुकृत्वाया महान्तसन्नभ्यवर्चयाः । मन्दान इवृषायसे ॥ ११ ॥
- ५०८ अयं विचर्षणिर्हितः पवमानः स चेतति । हिन्वान आप्यं बृहत् ॥ १२ ॥
- ५०९ प्र न इन्दो महे तु न ऊर्मि न बिभ्रदर्षसि । अभि देवाः अयास्यः ॥ १३ ॥
- ५१० अपम्रन्पवते मृधोष सोमो अराण्यः । गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १४ ॥

इति द्वितीया दक्षतिः ॥ २ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [स्व० १५ । ड० २ । धा० ५७ । फो ॥]

इति गायत्र्यः ॥

[३]

(१-१२) सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहुगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गायिनः, ६ जमदग्निर्भर्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः) पवमानः सोमः ॥ बृहती ॥

- ५११ पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि । आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देवो हिरण्ययः ॥ ११ ॥
- ५१२ परीतो पिञ्जता सुतः सोमो य उत्तमः हविः । दधन्वा यो नर्यो अण्स्वाश्नन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः २
- ५१३ आ सोम स्वानो अद्रिमिस्तिरो वाराण्यव्यया । जनो न पुरि चम्बोर्विशद्वरिः सदो वनेषु दधिषे ॥ ३ ॥
- ५१४ प्र सोम देववीतये सिन्धुर्न पिप्ये अर्णसा । अशोः पयसा मदिरा न जागृविरच्छा कोशं मधुश्चुतम् ४
- ५१५ सोम उ ष्वाणः सोतुभिरधि णुभिरवीनाम् । अश्वयेव हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ५
- ५१६ तवाहः सोम रारण सख्य इन्दो दिवेदिवे । पुरुणि बभ्रो नि चरन्ति मामव परिधीरति ताः इहि ॥ ६ ॥
- ५१७ मृज्यमानः सुहस्त्या समुद्रे वाचमिन्वसि । रयि पिशङ्ग बहुले पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ ७ ॥
- ५१८ अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम् । समुद्रस्याधि विष्टपे मनीषिणो मत्सरासो मदच्युतः ॥ ८ ॥
- ५१९ पुनानः सोम जागृविरन्या वारैः परि प्रियः । त्वं विप्रो अभवोऽङ्गिरस्तम मध्वा यक्षं मिमिक्ष णः ॥ ९ ॥
- ५२० इन्द्राय पवते मदः सोमो मरुत्वते सुतः । सहस्रधारो अत्यव्यमर्षति तमी मृजन्त्यायवः ॥ १० ॥
- ५२१ पवस्व वाजसातमोभि विश्वानि वार्या । त्वः समुद्रः प्रथमे विधर्म देवेभ्यः सोम मत्सरः ॥ ११ ॥

५२२ पवमाना अस्तुक्षत पवित्रमति धारया । मरुत्वन्तो मत्सरा इन्द्रिया हया मेधामभि प्रयांसि च ॥ १२ ॥
इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ इति बृहत्यः ॥ स्व० १९ । उ० ३ । धा ९१ । द ॥

[४]

(१-१०) १, ९ उशना काव्यः; २ वृषगणो वासिष्ठः; ३, ७ पराशरः शाकल्यः; ४, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५, १०

प्रतर्दनो देवोदासिः; ८ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

- ५२३ प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष ।
अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति ॥ १ ॥
- ५२४ प्र काव्यमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा विवक्ति ।
महिम्रतः शुचिबन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन् ॥ २ ॥
- ५२५ तिस्रो वाच ईरयति प्र वहिर्ऋतस्य धीर्ति ब्रह्मणो मनीषाम् ।
गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ ३ ॥
- ५२६ अस्य प्रेषा ह्यमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम् ।
सुतः पवित्रं पर्येति रेभन् मितेव सञ्च पशुमन्ति होता ॥ ४ ॥
- ५२७ सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।
जनितान्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः ॥ ५ ॥
- ५२८ अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामङ्गोषिणमवावशन्त वाणीः ।
वना वसानो वरुणा न सिन्धुर्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ ६ ॥
- ५२९ अक्रांत्समुद्रः प्रथमे विधर्मं जनयन् प्रजा भुवनस्य गोपाः ।
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्ये बृहत्सोमो वावृधे स्वानो अद्रिः ॥ ७ ॥
- ५३० कनिकान्ति हरिरा सृज्यमानः सीदन्वनस्य जठरे पुनानः ।
नृभिर्यतः कृणुते निर्णिजं गामतो मतिं जनयत स्वधाभिः ॥ ८ ॥
- ५३१ एष स्य ते मधुमा इन्द्र सोमो वृषा वृष्णः परि पवित्रे अक्षाः ।
सहस्रदाः शतदा मूरिदावा शश्वत्तमं बहिरा वाज्यस्थात् ॥ ९ ॥
- ५३२ पवस्व सोम मधुमा ऋतावापो वसानो अधि सानो अव्ये ।
अव द्राणानि घृतवन्ति रोह मदिन्तमो मत्सर इन्द्रपानः ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १८ । उ० ३ । धा० ८७ । डे ॥]

५२२ पवमाना असृक्षत पवित्रमति धारया । मत्स्रन्तो मत्सरा इन्द्रिया हया मेधामभि प्रयांसि च ॥ १२ ॥
इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ इति बृहत्सः ॥ स्व० १९ । उ० ३ । धा ९१ । वृ ॥

[४]

(१-१०) १, ९ उशना कान्यः; २ वृषगणो बालिष्ठः; ३, ७ पराशरः शाक्यः; ४, ६ बलिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५, १०
प्रतर्दनो देवोदासिः; ८ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

५२३ प्र तु ब्रव परि कौशं नि पीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष ।
अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति ॥ १ ॥

५२४ प्र कायमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा विवक्ति ।
महिब्रतः शुचिबन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन् ॥ २ ॥

५२५ तिस्रो वाच ईरयति प्र वहिर्ऋतस्य धीतिं ब्रह्मणो मनीषाम् ।
गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ ३ ॥

५२६ अस्य प्रेषा हेमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम् ।
सुतः पवित्रं पर्येति रेभन् मितेव सन्न पशुमन्ति होता ॥ ४ ॥

५२७ सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।
जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः ॥ ५ ॥

५२८ अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामङ्गोषिणमवावशन्त वाणीः ।
वना वसानो वरुणो न सिन्धुर्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ ६ ॥

५२९ अक्रांत्समुद्रः प्रथमे विधर्मं जनयन् प्रजा भुवनस्य गोपाः ।
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्ये बृहत्सोमो वावृधे स्वानो अद्रिः ॥ ७ ॥

५३० कनिक्रान्ति हरिरा सृज्यमानः सीदन्वनस्य जठरे पुनानः ।
नृभिर्यतः कृणुते निर्णिजं गामतो मतिं जनयत स्वधामिः ॥ ८ ॥

५३१ एष स्य ते मधुमाँ इन्द्र सोमो वृषा वृष्णः परि पवित्रे अक्षाः ।
सहस्रदाः शतदा भूरिदावा शश्वत्तमं बर्हिरा वाज्यस्थात् ॥ ९ ॥

५३२ पवस्व सोम मधुमाँ ऋतावापो वसानो अधि सानो अव्ये ।
अव द्रोणानि घृतवन्ति रोह मदन्तिमो मत्सर इन्द्रपानः ॥ १० ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [स्व० १८ । उ० ३ । धा० ८७ । डे ॥]

[५]

(१-१२) १ प्रतर्दनो देवोदासिः; २, १० पराशरः शाक्यः; ३ इन्द्रप्रमतिर्वासिष्ठः; ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५ कर्णधृद्वासिष्ठः; ६ नोधा गौतमः; ७ कण्वो घोरः; ८ मन्युर्वासिष्ठः; ९ कुत्स आङ्गिरसः; ११ कश्यपो मारीचः;

१२ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

५३३ प्र सेनानीः शूरो अग्ने रथानां गव्यमेति हृषते अस्य सेना ।
भद्रान् कृण्वन्निन्द्रहवात्सखिम्य आ सोमो वत्सा रभसानि दसे ॥ १ ॥

५३४ प्र ते धारा मधुमतीरसृग्रन्वारं यत्पूतो अत्येष्यव्यम् ।
पवमान पवसे धाम गोनां जनयत्सूर्यमपिन्वो अर्कैः । ॥ २ ॥

५३५ प्र गायताभ्यर्चाम देवात्सोमं हि नोत महते धनाय ।
स्वादुः पवतामति वारमव्यमा सीदतु कलशं देव इन्दुः । ॥ ३ ॥

५३६ प्र हिन्वानो जनिता रोदस्यो रथो न वाजं सनिषन्नयासीत् ।
इन्द्रं गच्छन्नायुधा सशिशानो विश्वा वसु हस्तयोरादधानः ॥ ४ ॥

५३७ तक्षद्यदी मनसो वैनतो वाग् ज्येष्ठस्य धर्मं दुक्षोरनीके ।
आदीमायन्वरमा वावशाना जुष्टं पतिं कलशं गाव इन्दुम् ॥ ५ ॥

५३८ साकमुक्षो मर्जयन्त स्वसारो दश धीरस्य धीतयो धनुवीः ।
हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी ॥ ६ ॥

५३९ अधि यदस्मिन्वाजिनीव शुभः स्पधेन्ते धियः सूरं न विशः ।
अपो वृणानः पवते कवीयान्व्रजं न पशुवर्धनाय मनम ॥ ७ ॥

५४० इन्दुर्वाजी पवते गोन्योधा इन्द्रे सोमः सह इन्वन्मदाय ।
हन्ति रक्षो बाधते पर्यराति वरिवस्कृण्वन्वृजनस्य राजा ॥ ८ ॥

५४१ अया पवा पवस्वैना वसूनि माश्चत्व इन्दो सरसि प्र धन्व ।
ब्रध्नाश्चिद्यस्य वातो न जूतिं पुरुमेधाश्चित्तकवे नरं ध्राम् ॥ ९ ॥

५४२ महत्तत्सोमो महिषश्चकारापां यज्ञभौवृणीत देवान् ।
अदधादिन्द्रे पवमान ओजोजनयत्सूर्यं ज्योतिरिन्दुः ॥ १० ॥

५४३ असर्जि वक्वा रथ्ये यथाजौ धिया मनोता प्रथमा मनीषा ।
दश स्वसारो अधि सानो अव्ये मृजान्ति वह्निं सदनेष्वच्छ ॥ ११ ॥

५४४ अपामिवेदूर्ध्वस्तर्तुराणाः प्र मनीषा ईरते सोममच्छ ।

नमस्यन्तीरुप च यन्ति सं चाच विशन्त्युशतीरुशन्तम्

॥ १२ ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [स्व० १९ । उ० ३ । धा० ८२ । दा ॥]

इति त्रिष्टुभः ॥ इति षष्ठप्रपाठस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ६ ॥

[६]

(१-९) १ अन्धीगुः श्यावाश्विः; २ नहुषो मानवः; ३ ययातिर्नाहुषः; ४ मनुः सांवरणः; ५, ८, जम्बरीषो वार्षागिरः
ऋजिष्वा भारद्वाजश्च; ६, ७ रेभसून् काश्यपौ; ९ प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा ॥ पवमानः सोमः अनुष्टुप्; ७ बृहती ॥

अथ षष्ठप्रपाठस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ६ ॥

५४५ पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादवित्तवे । अप श्वानश्चथिष्टव सखायो दीर्यजिह्वम् ॥ १ ॥

५४६ अयं पूषा रयिर्भगः सोमः पुनानो अर्षति । पतिर्विश्वस्य भूमनो व्यस्यद्रोदसी उभे ॥ २ ॥

५४७ सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः । पवित्रवन्तो अक्षरन् देवान् गच्छन्तु वो मदाः ॥ ३ ॥

५४८ सोमाः पवन्त इन्द्रवोस्मभ्यं गातुवित्तमाः । मित्राः स्वाना अरेपसः स्वाध्यः स्वर्विदः ॥ ४ ॥

५४९ अमी नो वाजसातमश्चर्यिर्मर्ष शतस्पृहम् । इन्दो सहस्रभर्षसं तुविद्युन्नं विभासहम् ॥ ५ ॥

५५० अमी नवन्ते अद्रुहः प्रियमिन्द्रस्य काव्यम् । वत्सं न पूर्वं आयुनि जातश्चिह्नन्ति मातरः ॥ ६ ॥

५५१ आ हर्यताय धृष्णवे धनुष्टन्वन्ति पौंस्यम् । शुक्रा वि यन्त्यसुराय निर्णिजे क्षिपामग्रे महीयुवः ७

५५२ परि त्यश्चर्यतश्चरि बभ्रुं पुनन्ति वारेण । यो देवान्विश्वाश्चरपरि मदेन सह गच्छति ॥ ८ ॥

५५३ प्र सुन्वानायान्धसो मर्तो न वष्ट तद्वचः । अप श्वानमराधसश्चता मखं न भृगवः ॥ ९ ॥

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [स्व० १० । उ० ५ । धा० ६१ । म ॥]

इत्यनुष्टुभः (एका बृहती) ॥

[७]

(१-१२) १-३, ५ कविर्भागवः; ४, ६ सिकता निवावरी; ७ रेणुर्वैश्वामित्रः; ८ वैनी भार्गवः; ९ वसुभारद्वाजः;

१० वत्समिर्भालन्दः; ११ गृत्समदः; शौनकः; १२ पवित्र आङ्गिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ जगती ॥

५५४ अमि प्रियाणि पवते चनोहितो नामानि यङ्को अधि येषु वर्धते ।

आ सूर्यस्य बृहतो बृहन्नधि रथं विष्वज्जमरुद्विचक्षणः ॥ १ ॥

५५५ अचोदसो नो धन्वन्तिवन्दवः प्र स्वानासो बृहदेवेषु हरयः ।

वि चिदश्नाना इषयो अरातयोऽर्यो नः सन्तु सनिषन्तु नो धियः ॥ २ ॥

५५६ एष प्र कोशे मधुमाश्चक्रिददिन्द्रस्य वज्रो चपुषो वपुष्टमः

अभ्युक्षतस्य सदुष्मा घृतश्चुतो वाश्वा अर्षन्ति पयसा च धेनवः ॥ ३ ॥

५५७ प्रो अयासीदिन्द्रस्य निष्कृतश्चखा सख्युर्न प्र मिनाति सङ्गिरम् ।

मर्ष इव युवतिभिः समर्षति सोमः कलशे शतचामना पथा ॥ ५ ॥

- ५५८ धर्ता दिवः पवते कृत्यो रसो दक्षो देवानामनुमाद्यो नृभिः ।
हरिः सृजानो अत्यो न सत्वमिदृथा पाजांसि कृणुषे नदीष्वाम् ॥ ५ ॥
- ५५९ वृषा मतीनां पवते विचक्षणः सोमो अह्नां प्रतरीतोपसादिवः ।
प्राणा सिन्धूनां कलशां अचिक्रददिन्द्रस्य हार्द्याविशन्मनीषिभिः ॥ ६ ॥
- ५६० त्रिरस्मै सप्त धेनवो दुदुहिरे सत्यामाशिरं परमे व्योमनि ।
चत्वार्यन्या भुवनानि निर्णिजे चारुणि चक्रे यद्वैतैरवर्धत ॥ ७ ॥
- ५६१ इन्द्राय सोम सुषुतः परि स्रवापामीवा भवतु रक्षसः सह ।
मा ते रसस्य मत्सत द्रयाविनो द्रविणस्थन्त इह सन्तिवन्दवः ॥ ८ ॥
- ५६२ असावि सोमो अरुषो वृषा हरी राजेव दस्मो अभि गा अभिक्रदत् ।
पुनानो वारमत्येप्यव्ययं श्येनो न योनिं घृतवन्तमासदत् ॥ ९ ॥
- ५६३ प्र देवमच्छा मधुमन्त इन्दवोऽसिष्यदन्त गाव आ न धेनवः ।
वर्हिषदो वचनावन्त ऊधभिः परिक्षुतमुखिया निर्णिजं धिरे ॥ १० ॥
- ५६४ अज्जते व्यज्जते समज्जते क्रतुं रिहन्ति मध्वाभ्यज्जते ।
सिन्धोऽह्नासे पतयन्तमुक्षणं हिरण्यपावाः पशुमप्सु गृभ्णते ॥ ११ ॥
- ५६५ पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विद्वतः ।
अतस्तनूनं तदामो अश्नुते श्रुतास इद्वहन्तः सं तदाशत ॥ १२ ॥
- इति सप्तमी वृषतिः ॥ ७ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [स्व० १५ । ड० ११ । वा० १३७ । पे ॥]
इति जगत्स्यः ॥

[८]

- (१-१२) १, ७, ११ अग्निश्चाक्षुषः; २ ऋतुर्मानवः; ३, ४, ९, १० पर्वतनारदौ काण्वो (३, १० सिद्धाण्डिन्या-
वस्परसौ काश्यपौ वा); ५ त्रित आप्यः; ६ मनुराप्सवः; ८, १२ द्वित आप्यः; ॥ पवमानः सोमः ॥ उणिक् ॥
- ५६६ इन्द्रमच्छ सुता इमे वृषणं यन्तु हरयः । श्रुष्टे जातास इन्दवः स्वविदः ॥ १ ॥
- ५६७ प्र धन्वा सोम जागृविरिन्द्रायेन्दो परि स्रव । द्युमन्तं शुष्ममा भर स्वविदम् ॥ २ ॥
- ५६८ सखाय आ नि धीवत पुनानाय प्र गायत । शिशुं न यज्ञैः परि भूषत श्रिये ॥ ३ ॥
- ५६९ तं वः सखायो मदाय पुनानमभि गायत । शिशुं न हव्यैः स्वदयन्त गूर्तभिः ॥ ४ ॥
- ५७० प्राणा शिशुमेहीनां हिंस्वश्रुतस्य दीधितिम् । विश्वा परि प्रिया भुवद्व द्विता ॥ ५ ॥
- ५७१ पवस्व देववीतय इन्दो धाराभिरोजसा । आ कलशं मधुमांसोम नः सवः ॥ ६ ॥

५७२ सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं वारं वि धावति । अग्रे वाचः पवमानः कनिकदत् ॥ ७ ॥

५७३ प्र पुनानाय वेधसै सोमाय वच उच्यते । भृति न भरा मतिभिर्जुषते ॥ ८ ॥

५७४ गोमन्त्र इन्द्रो अश्ववत्सुतः सुदक्ष धनिव । शुचि च वर्णमधि गोषु धारय ॥ ९ ॥

५७५ अस्मभ्यं त्वा वसुविदमभि वाणीरनूषत । गोमिष्टे वर्णमभि वासयामसि ॥ १० ॥

५७६ पवते हर्यतो हरिरपि हरांसि रं ह्या । अभ्यर्ष स्तोतृभ्यो वीरवधराः ॥ ११ ॥

५७७ परि कोशं मधुश्चुतः सोमः पुनानो अर्षति । अभि वाणीर्ऋषीणां सप्ता नूषत ॥ १२ ॥

इत्यष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [स्व० ८ । उ० ३ । धा० ४६ । उ ॥]

[९]

(१-८) १ गौरवीतिः शाक्यः; २ उध्वंसया आङ्गिरसः; ३, ८ ऋजिष्वा भारद्वाजः; ४ कृतयशा आंगिरसः;

५ ऋणचयो राजर्षिः; ६ शक्तिर्वासिष्ठः; ७ ऊह्रांगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ ककुप्, ५ यवमध्या गायत्री ॥

५७८ पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम क्रतुवित्तमो मदः । महि युक्षतमो मदः ॥ १ ॥

५७९ अभि युञ्ज बृहद्यश इषस्पते दिदीहि देव देवयुम् वि कोशं मध्यमं युव ॥ २ ॥

५८० आ सोता परि विश्वताश्वं न स्तोममन्तुरं रजस्तुम् । वनप्रक्षमुदप्रुतम् ॥ ३ ॥

५८१ पतमु त्यं मदच्युतः सहस्रधारं वृषभं दिवोदुहम् । विश्वा वसूनि विभ्रतम् ॥ ४ ॥

५८२ स सुन्वे यो वसूनां यो रायामानेता य इडानाम् । सोमो यः सुक्षितीनाम् ॥ ५ ॥

५८३ त्वं ह्याश्न दैव्य पवमान जनिमानि धुमत्तमः । अमृतत्वाय घोषयन् ॥ ६ ॥

५८४ पष स्य धारया सुतोऽव्या वारेभिः पवते मदिन्तमः । क्रीडन्मूर्मिरपामिव ॥ ७ ॥

५८५ य उत्रिया अपि या अन्तरश्मनि निर्गा अकृन्तदोजत्ता ।

अभि व्रजं तलिषे गव्यमद्वयं वर्माव धृष्णवा रुज । ओश्म वर्माव धृष्णवा रुज ॥ ८ ॥

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥ [स्व० ७ । उ० १ । धा० ४३ । चि ॥] इत्युष्णिक्ककुभः ॥

इति षष्ठप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः षष्ठप्रपाठकस्य समाप्तः ॥ ६ ॥ इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

इति छन्दोगप्रकृतिऋक् समाप्ता ॥ इति सौम्यं पावमानं काण्डं पर्व वा समाप्तम् ॥

॥ इति पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः) समाप्तः ॥ पावमानकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११९

तत्र गायत्र्यः ४६७—५१० (४४), बृहद्व्यः ५११—५२२ (१२), त्रिष्टुभः ५२३—

५४४ (२९), अनुष्टुभः ५४५—५५३ (९), [तत्र ' आहृत्यत ' इति ५५१ बृहती],

जगत्स्यः ५५४—५६५ (१२), उष्णिक्ककुभः ५६६—५८५ (२०), ११९

पेन्द्रकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ३५२

आग्नेयकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११४

सर्वयोगः ५८५

अथ आरण्यं काण्डम् ।

अथ षष्ठोऽध्यायः ।

[१]

(१-९) १ शंयुर्बाह्विस्पत्यः (भरद्वाजः) ; २ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ; ३, ६ वामदेवो गौतमः ; ४ शुनःशेष आजीगर्तिः कृत्रिमो देवरातो वैश्वामित्रो वा ; ५ कुत्स आंगिरसः (गुत्समदः) ; ७, ८ अमहीयुरांगिरसः ; ९ आत्मा ॥
इन्द्रः ; ४ वरुणः ; ५, ७, ८ पवमानः सोमः ; ६ विश्वे देवाः ; ९ अन्नम् ॥ १ बृहती ; २, ४, ५, ९ त्रिष्टुप् ;

३, ७-८ गायत्री ; ६ एकपाज्जगती ॥

५८६ इन्द्र ज्येष्ठं न आ भर ओजिष्ठं पुपुरि श्रवः । यद्दिधृक्षेम वज्रहस्त रोदसी उभे सुशिप्र पप्राः ॥ १ ॥

५८७ इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधिक्षमा विश्वरूपं यदस्य ।

ततो ददाति दाशुषे वसूनि चोदद्राध उपस्तुतं चिदर्वाक् ॥ २ ॥

५८८ यस्येदमा रजोयुजस्तुजे जने वनस्वः । इन्द्रस्य रन्त्यं बृहत् ॥ ३ ॥

५८९ उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रथाय । अथादित्य व्रते वयं तवानागसो अदितये स्याम ४

५९० त्वया वयं पवमानेन सोम भरे कृतं वि चिनुयाम शश्वत् ।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्ता मदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ ५ ॥

५९१ इमं वृषणं कृणुतैकमिन्माम् ॥ ६ ॥

५९२ स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भयः । वरिवोवित्परिस्त्रव ॥ ७ ॥

५९३ एना विश्वान्यर्य आ द्युम्नानि मानुषाणाम् । सिषासन्तो वनामहे ॥ ८ ॥

५९४ अहमस्मि प्रथमजा ऋतस्य पूर्वं देवेभ्यो अमृतस्य नाम ।

यो मा ददाति स इदेवमावदहमन्नमन्नमदन्तमाग्नि ॥ ९ ॥

इति प्रथमा दशतिः ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[२]

(१-७) १ श्रुतकक्ष आङ्गिरसः ; २ पवित्र आङ्गिरसः ; ३, ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः ; ५ प्रथो वासिष्ठः ; ६ गुत्समदः शौनकः ; ७ नृमेघपुरुमेघावांगिरसौ ॥ इन्द्रः ; २ पवमानः सोमः ; ५ विश्वे देवाः ; ६ वायुः ॥ गायत्री, २ जगती,

५ त्रिष्टुप्, ७ अनुष्टुप् ॥

५९५ त्वमेतदधारयः कृष्णासु रोहिणीषु च । परुष्णीषु रुद्रात्पयः ॥ १ ॥

५९६ अरुरुचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा मिमेति भुवनेषु वाजयुः ।

मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमादधुः ॥ २ ॥

६ (सा. सं.)

- ५९७ इन्द्र इन्द्र्योः सचा समिदल आ वचोयुजा । इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ ३ ॥
 ५९८ इन्द्र वाजेषु नोऽव सहस्रप्रधनेषु च । उग्र उग्रामिरुतिभिः ॥ ४ ॥
 ५९९ प्रथश्च यस्य सप्रथश्च नामानुष्टुभस्य हविषो हविर्यत् ।
 धातुद्युतानात्सवितुश्च विष्णो रथन्तरमा जभारा वसिष्ठः ॥ ५ ॥
 ६०० नियुत्वान्वायवा गह्वर्यं शुक्रो अयामि ते । गन्तासि सुन्वतो गृहम् ॥ ६ ॥
 ६०१ यज्ञायथा अपूर्व्यं मघवन्वृत्रहत्याय । तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तध्ना उतो दिवम् ॥ ७ ॥

इति द्वितीया दशतिः ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[३]

- (१-१३) १, ५, ७, १० वामदेवो गौतमः; २, ३, गौतमो राहुगणः; ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ गुरुसमदः शौनकः
 ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ ऋजिष्या भारद्वाजः; ११ हिरण्यस्तूप आंगिरसः; १२, १३ विश्वामित्रो गायिनः (१२ ब्रह्म) ॥
 १ प्रजापतिः; २, ३ सोमः; ४, ५, ८, १३ अग्निः; ६ जपानपादः; ७ रात्रिः; ९ विश्वेदेवाः; १० छिगोक्ता;
 ११ इन्द्रः; १२ आत्मा अग्निर्वा ॥ त्रिष्टुप्; १, ७ अनुष्टुप्; ४ गायत्री; ८, ९ जगती; १० महापंक्तिः ॥
 ६०२ मयि वचो अथो यशोऽथो यज्ञस्य यत्पयः । परमेष्ठी प्रजापतिर्दिवि घामिव दृढतु ॥ १ ॥
 ६०३ सं ते पयांसि समु यन्तु वाजाः सं वृण्यान्यभिमातिषाहः ।
 आप्यायमानो अमृताय सोम दिवि श्रवांस्युत्तमानि धिष्व ॥ २ ॥
 ६०४ त्वमिमा ओषधीः सोम विश्वास्त्वमपो अजनयस्त्वं गाः ।
 त्वमातनोरुर्वाऽन्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा बि तमो ववर्थ ॥ ३ ॥
 ६०५ अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥ ४ ॥
 ६०६ ते मन्वत प्रथमं नाम गोनां त्रिः सप्त परमं नाम जानन् ।
 ता जानतीरभ्यनूषत क्षा आविर्भुवन्नरुणैर्यशसा गावः ॥ ५ ॥
 ६०७ समन्या यन्त्युपयन्त्यन्याः समानमूर्ध्वं नद्यस्पृणन्ति ।
 तमू शुचिं शुचयो दीदिवांसमपानपातमुप यन्त्यापः ॥ ६ ॥
 ६०८ आ प्रागाद्भद्रा युवतिरहः केतूत्समीर्त्सति । अभूद्भद्रा निवेशनी विश्वस्य जगतो रात्री ॥ ७ ॥
 ६०९ प्रक्षस्य वृष्णो अरुणस्य नू महः प्र नो वचो विदथा जातवेदसे ।
 वैश्वानराय मतिर्नव्यसे शुचिः सोम इव पवते चारुग्रये ॥ ८ ॥
 ६१० विश्वे देवा मम शृण्वन्तु यज्ञमुभे रोदसी अपां नपाश्च मन्म ।
 मा वो वचांसि परिचक्ष्याणि वोचं सुहृष्विहो अन्तमा मदेम ॥ ९ ॥

- ६११ यशो मा द्यावापृथिवी यशो मेन्द्रवृहस्पती । यशो भगस्य बिन्दतु यशो मा प्रतिमुच्यताम् ।
यशसाऽस्याः सःसदोऽहं प्रवदिता स्याम् ॥ १० ॥
- ६१२ इन्द्रस्य तु वीर्याणि प्रवोचं यानि चकार प्रथमानि वज्री ।
अहन्नहिमन्वपस्ततर्दं प्र वक्षणा अभिनत्पर्वतानाम् ॥ ११ ॥
- ६१३ अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।
त्रिधातुरको रजसो विमानोजस्रं ज्योतिर्हविरस्मि सर्वम् ॥ १२ ॥
- ६१४ पात्यग्निर्विपो अग्रं पदं वेः पाति यद्वधरणं सूर्यस्य ।
पाति नाम्ना सप्तशीर्षाणिमग्निः पाति देवानामुपमादमृष्वः ॥ १३ ॥
- इति तृतीया दशतिः ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[४]

(१-१२) वामदेवो गौतमः; ३-७ नारायणः ॥ १-२ अग्निः; ३-७ पुरुषः; ८ द्यावापृथिवी; ९-११ इन्द्रः; १२ गावः ॥ अनुष्टुप्; १-२ पंक्तिः; ८, ११, १२ त्रिष्टुप् ॥

- ६१५ भ्राजन्त्यग्ने समिधान दीदिवो जिह्वा चरत्यन्तरासनि ।
स त्वं नो अग्ने पयसा वसुविद्वर्धि वचो दशोऽदाः ॥ १ ॥
- ६१६ वसन्त इन्नु रन्त्यो ग्रीष्म इन्नु रन्त्यः । वर्षाण्यनु शरदो हेमन्तः शिशिर इन्नु रन्त्यः ॥ २ ॥
- ६१७ सहस्रशीर्षाः पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपाद् । स भूमिं सर्वतो वृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥ ३ ॥
- ६१८ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः । तथा विष्वङ् व्यक्रामदशनानशने अभि ॥ ४ ॥
- ६१९ पुरुष एवेदं सर्वं यद्वृतं यच्च भान्यम् । पादोऽस्य सर्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ ५ ॥
- ६२० तावानस्य महिमा ततो ज्यायाश्च पूरुषः । उतामृतत्वस्येशानो यदग्नेनातिरोहति ॥ ६ ॥
- ६२१ ततो विराडजायत विराजो अधि पूरुषः । स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥ ७ ॥
- ६२२ मन्ये वां द्यावापृथिवी सुभोजसौ ये अप्रथेथाममितममि योजनम् ।
द्यावापृथिवी भवतः स्योने ते नो मुञ्चतमहसः ॥ ८ ॥
- ६२३ हरी त इन्द्र इमंभूयुतो ते हरितौ हरी । तं त्वा स्तुवन्ति कवयः परुषासो वनर्गवः ॥ ९ ॥
- ६२४ यद्वचो हिरण्यस्य यद्वा वचो गवामुत । सत्यस्य ब्रह्मणो वचस्तेन मा सःसृजामसि ॥ १० ॥
- ६२५ सहस्तश्च इन्द्र दक्षयोज ईशे ह्यस्य महतो विरिषिन् ।
कृतं न नृम्णास्थविरं च वाजं वृत्रेषु शन्नसहना रुधी नः ॥ ११ ॥

६२६ सहर्षभाः सहवत्सा उदेत विश्वा रूपाणि विभ्रतीर्द्यूधीः ।

उरुः पृथुरयं वो अस्तु लोक इमा आपः सुप्रपाणा इह स्त

॥ १२ ॥

इति चतुर्थी दशतिः ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[५]

(१-१४) १ शतं वैखानसाः; २ विभ्राद् सौर्यः; ३ कुक्ष आङ्गिरसः; ४-६ सापराज्ञी; ७-१४ प्रस्कण्वः काण्वः ।
सूर्यः; १ अग्निः पवमानः; ४-६ आत्मा वा ॥ गायत्री; २ जगती; ३ त्रिष्टुप् ॥

६२७ अन्न आयूषि पवस आसुवोर्जमिषं च नः । आरे वाधस्व दुच्छुनाम् ॥ १ ॥

६२८ विभ्राड् बृहत्पिबतु सौम्यं मध्वायुर्धद्यन्नपतावबिहुतम् ।

वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पिपति बहुधा वि राजति

॥ २ ॥

६२९ चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।

आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च

॥ ३ ॥

६३० आयं गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्तस्वः

॥ ४ ॥

६३१ अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती । व्यख्यन्महिषो दिवम्

॥ ५ ॥

६३२ त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतङ्गाय धीयते । प्रति वस्तोरह द्युभिः

॥ ६ ॥

६३३ अप त्वे तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः । सूराय विश्वचक्षसे

॥ ७ ॥

६३४ अद्वयन्नस्य केतवो वि रश्मयो जनाऽअनु । भ्राजन्तो अग्नयो यथा

॥ ८ ॥

६३५ तरणिधिवदर्शतो ज्योतिष्कदसि सूर्य । विश्वमाभासि रोचनम्

॥ ९ ॥

६३६ प्रत्यङ् देवानां विशः प्रत्यङ्ङुदेवि मानुषान् । प्रत्यङ् विश्वस्वर्दशे

॥ १० ॥

६३७ येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तं जनाऽअनु । त्वं वरुण पश्यसि

॥ ११ ॥

६३८ उद्व्यामेषि रजः पृथ्वहा भिमनो अक्तुभिः । पश्यन्नमानि सूर्य

॥ १२ ॥

६३९ अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः सूरौ रथस्य नण्यः । ताभिर्याति स्वयुक्तिभिः

॥ १३ ॥

६४० सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य । शौचिर्केशं विचक्षण

॥ १४ ॥

इति पञ्चमी दशतिः ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

इति षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ इति सामवेद-संहितायामारण्यं काण्डं पर्व वा समाप्तम् ॥

अथ महानाम्न्यार्चिकः ।

(१-१०) प्रजापतिः ॥ इन्द्रैलोक्यात्मा ॥ त्रिकं = [१ प्रथमं द्विपदा+ (२) ततस्त्रयः शाकराः पादाः+ (३) तत उपसर्गौ+ (३) उभयं (शाकरोपसर्गौ) + (५) ततः शाकरास्त्रयः पादाः + (६) उपसर्गः ।]

६४१ विदा मघवन् विदा गातुमनुशंसिषो दिशः । शिक्षा शचीनां पते पूर्वीणां पुरुवसो ॥ १ ॥

६४२ आभिष्टुमभिष्टिभिः स्वाऽश्नांशुः । प्रचेतन प्रचेतयेन्द्र युस्नाय न इये ॥ २ ॥

६४३ एवा हि शक्रो राये वाजाय वज्रिवः ।

शविष्ठ वज्रिन्नृजसे मंहिष्ठ वज्रिन्नृजसे । आ याहि पिव मत्स्व ॥ ३ ॥

६४४ विदा राये सुवीर्य भुवो वाजानां पतिर्वशां अनु । मंहिष्ठ वज्रिन्नृजसे यः शविष्ठः शूराणाम् ४

६४५ यो मंहिष्ठो मघोनामं जुर्व शोचिः । चिकित्वो अभि नो नयेद्रो विदे तमु स्तुहि ॥ ५ ॥

६४६ ईशो हि शक्रस्तमूतये हवामहे जेतारमपराजितम् । स नः स्वर्षदति द्विषः क्रतुश्छन्द क्रतं बृहत् ॥ ६ ॥

६४७ इन्द्रं धनस्य सातये हवामहे जेतारमपराजितम् । स नः स्वर्षदति द्विषः स नः स्वर्षदति द्विषः ॥ ७ ॥

६४८ पूर्वस्य यत्ते अद्रिर्वोऽशुर्मदाय । सुप्त आ धेहि नो वसो पूर्तिः शविष्ठ शस्यते ।

वशी हि शक्रो नूनं तन्नव्यसंन्यसे ॥ ८ ॥

६४९ प्रभो जनस्य वृत्रहन् त्समर्येषु ब्रवावहै । शूरो यो गोषु गच्छति सखा सुशेवो अद्रयुः ॥ ९ ॥

अथ पञ्च पुरीषपदानि ॥

६५० एवाहोऽऽऽऽऽ व । एवा ह्यग्ने । एवाहीन्द्र । एवा हि पृषन् । एवा हि देवाः ॐ एवाहि देवाः ॥ १० ॥

इति पञ्च पुरीषपदानि ॥

इति महानाम्न्यार्चिकः समाप्तः ॥

पूर्वार्चिकस्य मन्त्रसंख्या

१ आग्नेयस्य	काण्डस्य (१-११४)	११४
२ ऐन्द्रस्य	काण्डस्य (११५-४६६)	३५२
३ पावमानस्य	काण्डस्य (४६७-५८५)	११९
४ आरण्यकस्य	काण्डस्य (५८६-६४०)	५५
५ महानाम्न्यार्चिकस्य	(६४१-६५०)	१०

सर्वयोगः ६५०

सामवेदसंहिता ।

(उत्तरसंहिता) उत्तरार्चिकः ।

अथ प्रथमोऽध्यायः ।

अथ प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

[१]

(१-२३) १ असितः काश्यपो देवलो वा; २ कश्यपोः मारीचः; ३ शतं वैखानसः; ४, २१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५, ७ विश्वामित्रो गायिनः; ५ जमदग्निर्वा; ६ हरिम्बिष्ठः काण्वः; ८ अमहीयुरांगिरसः; ९ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; २ कश्यपो मारीचः; ३ गोतमो राहुगणः; ४ अत्रिभौमः, ५ विश्वामित्रो गायिनः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १० उशना काश्यः; ११ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १२ वामदेवो गौतमः; १३ नोधा गौतमः; १४ कलिः प्रागाथः; १५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १६ गौरवीतिः शाक्यः; १७ अभिश्वाक्षुषः; १८ अन्धीगुः श्यावाश्विः; १९ कविर्भागवः; २० शंयुर्बार्हस्पत्यः; (तृणपाणिः) २२ सोभरिः काण्वः; २३ नृपेक्ष आंगिरसः ॥ १-३, ८-१०, १५-१९ पवमानः सोमः; ४, २०, २१ अग्निः; ५ मित्रावरुणौ; ७ इन्द्राग्नी; ६, ११-१४, २२-२३ इन्द्रः ॥ १-८, १२ (१-२), १५, १८ (२-३), २१ गायत्री; ९, ११, १३, १४, २० प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतो बृहती); १० त्रिष्टुप्; १२ (३) पादनिचृत्; १६, २२ काकुमः प्रगाथः = (विषमा ककुप् समा सतो बृहती)

१७ उष्णिक्; १८ (१) अनुष्टुप्; १९ जगती; २३ (१) ककुप्, (२) उष्णिक्, (३) पुर उष्णिक् ॥

- ६५१ उपास्मै गायता नरः पवमानायन्देवे । अभि देवाः इयक्षते ॥ १ ॥
- ६५२ अभि ते मधुना पयोधर्वाणो अशिश्नयुः । देवं देवाय देवयु ॥ २ ॥
- ६५३ स नः पवस्व शं गवै शं जनाय शमर्वते । शं राजन्नोपधीभ्यः ॥ ३ ॥ ॥१(ती) ॥
- ६५४ द्विद्युतत्या रुचा परिष्टोमन्त्या कृपा । सोमाः शुक्रा गवाशिरः ॥ १ ॥
- ६५५ हिन्वानो हेतुभिर्हित आ वाजं वाज्यक्रमीत् । सीदन्तो वनुषो यथा ॥ २ ॥
- ६५६ ऋधक्सोम स्वस्तये संजग्मानो दिवा कवे । पवस्व सूर्यो दशे ॥ ३ ॥ ॥२(यि) ॥
- ६५७ पवमानस्य ते कवे वाजित्सर्गा असृक्षत । अर्वन्तो न श्रवस्यवः ॥ १ ॥
- ६५८ अच्छा कोशं मधुद्वुतमस्य वारे अन्यये । अवावशान्त धीतयः ॥ २ ॥
- ६५९ अच्छा समुद्रमिन्द्वोऽस्तं गावो न धेनवः । अगमन्तुतस्य योनिमा ॥ ३ ॥ ॥३(कौ) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

- ६६० अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये । नि होता सत्सि बर्हिषि ॥ १ ॥
- ६६१ तं त्वा समिद्धिरग्निरो घृतेन वर्धयामसि । बृहच्छोचा यविष्ठय ॥ २ ॥

- ६६२ स नः पृथु श्रवाय्यमच्छा देव विवाससि । बृहदग्रे सुवीर्यम् ॥ ३ ॥ ॥ ४ ॥
- ६६३ आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् । मध्वा रजांसि सुकतू ॥ १ ॥
- ६६४ उरुशंसो नमोवृधा मद्वा दक्षस्य राजथः । द्राघिष्ठाभिः शुचिव्रता ॥ २ ॥
- ६६५ गृणानां जमदग्निना योनावृतस्य सीदतम् । पातं सोममृतावृधा ॥ ३ ॥ ॥ ५ (यि) ॥
- ६६६ आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् । एदं बर्हिः सदो मम ॥ १ ॥
- ६६७ आ त्वां ब्रह्मयुजां हरी बहतामिन्द्र केशिना । उप ब्रह्माणे नः शृणु ॥ २ ॥
- ६६८ ब्रह्माणस्त्वा युजा वयं सोमपामिन्द्र सोमिनः । सुतावन्तो हवामहे ॥ ३ ॥ ॥ ६ (कौ) ॥
- ६६९ इन्द्राग्नी आ गतं सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यम् । अस्य पातं धियेषिता ॥ १ ॥
- ६७० इन्द्राग्नी जरितुः सचा यज्ञो जिगाति चेतनः । अया पातमिमं सुतम् ॥ २ ॥
- ६७१ इन्द्रमग्निं कविच्छदा यज्ञस्य जूत्या वृणे । ता सोमस्येह तृप्ताताम् ॥ ३ ॥ ॥ ७ (ता) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

- ६७२ उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सद्गम्या ददे । उग्रं शर्म महि श्रवः ॥ १ ॥
- ६७३ स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भ्यः । वरिवोवित्परि स्त्रव ॥ २ ॥
- ६७४ एना विश्वान्यर्य आ द्युमानि मानुषाणाम् । सिषासन्तो वनामहे ॥ ३ ॥ ॥ ८ (ठी) ॥
- ६७५ पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि । आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देवो हिरण्ययः ॥ १ ॥
- ६७६ दुहान ऊर्ध्वर्दिव्यं मधु प्रियं प्रत्नं सधस्थमासदत् । ॥ २ ॥ ॥ ९ (लु) ॥
- ६७७ प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष । ॥ १ ॥
- ६७८ स्वायुधः पवते देव इन्दुरशस्तिहा वृजना रक्षमाणः । ॥ २ ॥
- ६७९ ऋषिर्विप्रः पुरणता जनानामृध्वीर उशना काव्येन । ॥ ३ ॥ ॥ १० (हु) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

- ६८० अमि त्वा शूर नोनुमोऽदुग्धा इव धेनवः । ईशानमस्य जगतः स्वर्दशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ १ ॥

- ६८१ न त्वावाँ अन्यो दिव्यो न पार्थिवो न जातो न जनिष्यते ।
 अश्वायन्तो मधवन्निन्द्र वाजिनो गव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥ २ ॥ ॥ ११ (यी) ॥
- ६८२ कया नाश्वित्र आ भुवदूती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥ १ ॥
- ६८३ कस्त्वा सत्यो मदानां म॑हिष्ठो मत्सदन्धसः । दृढा चिदारुजे वसु ॥ २ ॥
- ६८४ अभी षु णः सखीनामविता जरितुणाम् । शतं भवास्यूतये ॥ ३ ॥ ॥ १२ (दा) ॥
- ६८५ तं वो दस्ममृतीषहं वसोमन्दानमन्धसः । अभि वत्सं न स्वसेरेषु धेनव इन्द्रं गीर्भिर्नवामहे ॥ १ ॥
- ६८६ द्युक्षं सुदानुं तविषीभिरावृतं गिरिं न पुरुभोजसम् ।
 क्षुमन्तं वाजं शतिनं सहस्रिणं मक्षू गोमन्तमीमहे ॥ २ ॥ ॥ १३ (ही) ॥
- ६८७ तरोभिर्वो विदद्वसुमिन्द्रं सवाध ऊतये । बृहद्वायन्तः सुतसोमे अश्वरे हुवे भरं न कारिणम् ॥ १ ॥
- ६८८ न यं दुध्रा वरन्ते न स्थिरा मुरो मदेषु शिप्रमन्धसः ।
 य आदृत्या शशमानाय सुन्वते दाता जरित्र उक्थ्यम् ॥ २ ॥ ॥ १४ (जु) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

- ६८९ स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया । इन्द्राय पातवे सुतः ॥ १ ॥
- ६९० रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि योनिमयोहते । द्रोणे सधस्थमासदत् ॥ २ ॥
- ६९१ वरिवोधातमो भुवो म॑हिष्ठो वृत्रहन्तमः । पर्षि राधो मघोनाम् ॥ ३ ॥ ॥ १५ (पौ) ॥
- ६९२ पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम क्रतुवित्तमो मदः । महि द्युक्षतमो मदः ॥ १ ॥
- ६९३ यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीत्वा स्वर्विदः ।
 स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषोऽच्छा वाजं नैतशः ॥ २ ॥ ॥ १६ (प) ॥
- ६९४ इन्द्रमच्छ सुता इमे वृषणं यन्तु हरयः । श्रुष्टे जातास इन्द्रवः स्वर्विदः ॥ १ ॥
- ६९५ अयं भराय सानसिरिन्द्राय पवते सुतः । सोमो जैत्रस्य चेतति यथा विदे ॥ २ ॥
- ६९६ अस्येदिन्द्रो मदेष्वा ग्राभं गृह्णाति सानसिम् । वज्रं च वृषणं भरत्समप्सुजित् ॥ ३ ॥ ॥ १७ (कि) ॥
- ६९७ पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादयित्वेव । अप श्वानंश्चाधिष्टन सखायो दीर्घजिह्वयम् ॥ १ ॥
- ६९८ यो धारया पावकया परिप्रस्यन्दते सुतः । इन्द्ररश्वो न कृत्यः ॥ २ ॥
- ६९९ तं दुरोषमभी नरः सोमं विश्वाच्या धिया । यज्ञाय सन्त्वद्वयः ॥ ३ ॥ ॥ १८ (यि) ॥

७०० अभि प्रियाणि पवते चनोहितो नामानि यद्वा अधि येषु वर्धते ।

आ सूर्यस्य बृहतो बृहन्नधि रथं विष्वञ्चमरुहद्विचक्षणः ॥ १ ॥

७०१ ऋतस्य जिह्वा पवते मधु प्रियं वक्ता पतिर्धियो अस्या अदाभ्यः ।

दधाति पुत्रः पित्रोरपीच्यांश्नाम तृतीयमधि रोचनं दिवः ॥ २ ॥

७०२ अव दुतानः कलशाऽअचिकदन्नृभिर्धेमाणः कोश आ हिरण्यये ।

अभी ऋतस्य दोहना अनूयताधि त्रिपृष्ठ उपसो वि राजसि ॥ ३ ॥ ॥ १९ (दि) ॥

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

७०३ यज्ञायज्ञा वो अग्नये गिरागिरा च दक्षसे ।

प्रप्र वयममृतं जातवेदसं प्रियं मित्रं न शऽसिपम् ॥ १ ॥

७०४ ऊर्जो नपातऽस हिनायमस्मयुर्दाशेम हव्यदातये ।

भुवद्वाजेष्वविता भुवद्बुध उत वाता तनूनाम् ॥ २ ॥ ॥ २० (यु) ॥

७०५ एह्यु पु ब्रवाणि तेऽग्न इत्येतरा गिरः । एभिर्वर्धास इन्दुभिः

यत्र क्व च ते मनो दक्षं दधस उत्तरम् । तत्र योनिं कृणवसे ॥ २ ॥

७०६ न हि ते पूर्वमाक्षिपद्भुवन्नेमानां पते । अथा दुवो वनवसे

वयमु त्वामपूर्व्य स्थूरं न कच्चिद्भरन्तोऽवस्यवः । वज्रि चित्रं हवामहे ॥ १ ॥

७०७ उप त्वा कर्मन्तये स नो युवोग्रश्चक्राम यो धृपत् ।

त्वामिध्यवितारं ववृमहे सखाय इन्द्र सानसिम् ॥ २ ॥ ॥ २२ (च) ॥

७१० अथा हीन्द्र गर्विण उप त्वा काम ईमहे सख्यमहे । उदेव गमन्त उदभिः ॥ १ ॥

७११ वार्ण त्वा यव्यामिर्वधन्ति शूर ब्रह्माणि । वावृध्वाऽसं चिदद्विवो दिवेदिवे ॥ २ ॥

७१२ युजन्ति हरी इधिरस्य गाथयोरौ रथ उर्युगे वचोयुजा । इन्द्रवाहा स्वर्विदा ॥ ३ ॥ ॥ २३ (यि) ॥

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

इति प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥ इति प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

७ (सा. सं.)

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

[२]

अथ प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ १ ॥

(१-२२) १, ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; २, ८, १३-१५ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ३ मेधातिथिः; काण्वः मित्र-
मेधश्चाङ्गिरसः; ५ हरिर्मिथिः काण्वः; ६ कुलीदी काण्वः; ७ त्रिशोकः काण्वः; ९ विश्वामित्रो गायनिः; १० मधुच्छन्दा
वैश्वामित्रः; ११ शुनःशेष आजीगर्तिः; १२ नारदः काण्वः; १६ अवत्सारः काश्यपः; १७ (१) शुनःशेष
आजीगर्तिः स देवरातः कृत्रिमो वैश्वामित्रः; १७ (२-३) मेधातिथिः काण्वः; १८ (१, ३) असितः
काश्यपो देवलो वा; १८ (२) अमहीयुराङ्गिरसः; १९ त्रित आप्यः; २० सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो
बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः; ३ गोतमो राहुगणः, ४ अत्रिर्मौमः, ५ विश्वामित्रो गायनिः, ६ जमदग्नि-
भार्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); २१ शावाश्व आत्रेयः; २२ (१-२) अग्निश्चाक्षुषः; २२ (३)
प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा ॥ १-१२ इन्द्रः; १३ अग्निः; १४ उषा; १५ अश्विनौ; १६-२२
पवमानः सोमः ॥ १ (२-३)-११; १६-१९, २१; गायत्री, १२, २२ (१-२) उद्भिक्;
१३-१५, २० प्रगाथः= (विवमा बृहती, समा सतो बृहती); १ (१), २२ (३) अनुष्टुप् ।

७१३ पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत । विश्वासाहं शतक्रतुं मं हिष्टं चर्षणीनाम् ॥ १ ॥

७१४ पुरुहूतं पुरुष्टुतं गाथान्या ३५ सनश्रुतम् । इन्द्र इति ब्रवीतन ॥ २ ॥

७१५ इन्द्र इक्षो महोनां दाता वाजानां नृतुः । महाऽअभिश्वा यमत् ॥ ३ ॥ १ (वा) ॥

७१६ प्र व इन्द्राय मादनं हर्यश्वाय गायत । सखायः सोमपात्रे ॥ १ ॥

७१७ शंसेदुक्थं सुदानव उत द्युक्षं यथा नरः । चक्रमा सत्यराधसे ॥ २ ॥

७१८ त्वं न इन्द्र वाजयुस्त्वं गव्युः शतक्रतो । त्वं हिरण्ययुर्वसो ॥ ३ ॥ २ (गौ) ॥

७१९ वयमु त्वा तादिदृथा इन्द्र त्वायन्तः सखायः । कण्वा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ १ ॥

७२० न धेमन्यदा पपन वज्रिन्नपसो नविष्टौ । तवेदु स्तोमैश्चिकेत ॥ २ ॥

७२१ इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्नाय स्पृहयन्ति । यन्ति प्रमादमतन्द्राः ॥ ३ ॥ ३ (पा) ॥

७२२ इन्द्राय मद्रने सुतं परि द्योभन्तु नो गिरः । अर्कमर्चन्तु कारवः ॥ १ ॥

७२३ यस्मिन्विद्वा अधि श्रियो रणन्ति सप्त ससदः । इन्द्रं सुते हवामहे ॥ २ ॥

७२४ त्रिकद्रुकेषु चेतनं देवासो यज्ञमलत । तमिद्वर्धन्तु नो गिरः ॥ ३ ॥ ४ (ला) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

७२५ अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि । पृहीमस्य द्रवा पिब ॥ १ ॥

७२६ शाचिगो शाचिपूजनाय रणाय ते सुतः । आखण्डल प्र ह्वयेसे ॥ २ ॥

॥ २ ॥ ॥ १३ (तु) ॥

॥ २ ॥ ॥१४(वा)॥

॥ २ ॥ ॥१५(चा)॥

Abstract

॥ २ ॥

॥ ३ ॥ ॥ १६ (ते) ॥

1000 2000 3000

॥ २ ॥

॥ ३ ॥ ॥ १७ (हृत्) ॥

100%
 100%
 100%

॥ २ ॥

॥ ३ ॥ ॥ १८ (बौ) ॥

11 2 11

॥ २ ॥

॥ ३ ॥ ॥ १९ (वि) ॥

11 2 11

७६८ आ ह॒र्यतो अ॒र्जुनो अ॒त्के अ॒व्यत प्रियः सूनु॑र्न म॒र्ज्यः ।

तमी॑ह॒न्वन्त्यप॒सो यथा रथं॑ नदी॒ष्वा गभ॑स्त्योः ॥ २ ॥ ॥२० (रु)॥

७६९ प्र सोमा॑सो म॒दच्युतः श्रव॑से नो म॒घोना॑म् । सु॒ता वि॒दथे अ॒क्रमुः ॥ १ ॥

७७० आदी॑ह॒सो यथा ग॑णं वि॒श्वस्या॒वीव॑शन्मतिम् । अ॒त्यो न गो॑भिर॒ज्यते ॥ २ ॥

७७१ आदी॑ह॒ त्रित॑स्य योष॒णो हरि॑ह॒न्वन्त्यद्रि॑भिः । इ॒न्दुमि॒न्द्राय पी॑तये ॥ ३ ॥ ॥२१ (ली)॥

७७२ अया प॒वस्व दे॒वयु रेभ॑न्पवि॒त्रं पर्ये॑षि वि॒श्वतः । म॒घोर्धारा अ॑सृक्षत ॥ १ ॥

७७३ प॒वते ह॒र्यतो हरिः ॥ २ ॥

७७४ प्र सु॒न्वा ना॒यान्ध॑सोः ॥ ३ ॥ ॥२२ (लि)॥

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

॥ इति प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः प्रथमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ १ ॥

॥ इति द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

[१]

अथ द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २ ॥

(१-१९) १ जमदाग्निर्भागवः; २, ५, १५ अमदीयुराङ्गिरसः; ३ कश्यपो मारीचः; ४, १० ऋगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ६-७ मेघातिथिः काण्वः; ८ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ११ उपमन्युर्वसिष्ठः;

१२ संयुर्वसिष्ठः; १३ वालखिल्याः, प्रस्कण्वः काण्वः; १४ नृमेघ आङ्गिरसः; १६ नहुषो मानवः; १७

(१-२) शिकता निवावरी; १७ (३) पृश्नियोऽजाः; १८ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; १९ जेता

माधुच्छन्वसः; ॥ १-५, १०-११, १५-१७ पवमानः सोमः; ६ अग्निः; ७ मित्रावरुणौ; ८, १२-१४,

१८-१९ इन्द्रः; ९ इन्द्राग्नी ॥ १-१०, १५, १८ गायत्री; ११ त्रिष्टुप्; १२-१४ प्रगाथः =

(विषमा बृहती, समा सतोबृहती), १६, १९ अनुष्टुप्; १७ जगती ॥

७७५ प॒वस्व वा॒चो अ॒ग्रियः सोम॑ चि॒त्राभि॑रूतिभिः । अ॒मि वि॒श्वानि का॒व्या ॥ १ ॥

७७६ त्व॑स॒मुद्रि॒या अपो॑ऽग्रि॒यो वाच॑ ईर॒यन् । प॒वस्व वि॒श्वच॑र्षणे ॥ २ ॥

७७७ तुभ्ये॑मा भुव॒ना कवे॑ महि॒स्ने सोम॑ तस्मि॒न्ने । तुभ्ये॑ धाव॒न्ति धे॒नवः ॥ ३ ॥ ॥ १ (यी)॥

७७८ प॒वस्वे॒न्दो वृ॒षा सु॒तः कृ॒धी नो य॑शसो जने । वि॒श्वा अप॑ द्वि॒पो जहि ॥ १ ॥

७७९ यस्य॑ ते स॒ख्ये वय॑सास॒ह्याम॑ पृ॒तन्य॑तः । तवे॒न्दो द्यु॒म॒न उ॒त्तमे ॥ २ ॥

७८० या ते भी॑मान्यायु॒धा ति॒ग्मानि॑ सन्ति धूर्व॑णे । र॒क्षा सम॑स्य नो नि॒दः ॥ ३ ॥ ॥ २ (ह) ॥

- ७८१ वृषा सोम द्युमाँसि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दध्निषे ॥ १ ॥
- ७८२ वृष्णस्ते वृष्ण्यंशवो वृषा वनं वृषा सुतः । स त्वं वृष्ण्वृषेदसि ॥ २ ॥
- ७८३ अश्वो न चक्रदो वृषा सं गा इन्द्रो समर्वतः । वि नो राये दुरो वृधि ॥ ३ ॥ ॥३ (लु)॥
- ७८४ वृषा ह्यसि भानुना द्युमन्तं त्वा हवामहे । पवमान स्वर्हशम् ॥ १ ॥
- ७८५ यदग्निः परिषिच्यसे मर्मज्यमान आयुभिः । द्रोणे सधस्थमश्नुषे ॥ २ ॥
- ७८६ आ पवस्व सुवीर्यं मन्दमानः स्वायुध । इहो ष्विन्दवा गहि ॥ ३ ॥ ॥४ (यौ)॥
- ७८७ पवमानस्य ते वयं पवित्रमभ्युन्दतः । सखित्वमा वृणीमहे ॥ १ ॥
- ७८८ ये ते पवित्रमूमेयोऽभिक्षरन्ति धारया । तेभिर्नः सोम मृडय ॥ २ ॥
- ७८९ स नः पुनान आ भर रयिं वीरवतीमिषम् । ईशानः सोम विश्वतः ॥ ३ ॥ ॥५ (ला) ॥
- इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥
- ७९९ अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् । अस्य यज्ञस्य सुकतम् ॥ १ ॥
- ७९१ अग्निमग्निं हवीमभिः सदा हवन्त विदपतिम् । हव्यवाहं पुरुप्रियम् ॥ २ ॥
- ७९२ अग्ने देवाँ इहा वह जज्ञानो वृक्तबर्हिषे । असि होता न ईड्यः ॥ ३ ॥ ॥६ (यौ)॥
- ७९३ मित्रं वयं हवामहे वरुणं सोमपीतये । या जाता पूतदक्षसा ॥ १ ॥
- ७९४ ऋतेन यावृतावृथावृतस्य ज्योतिषस्पती । ता मित्रावरुणा हुवे ॥ २ ॥
- ७९५ वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो विश्वाभिरूतिभिः । करतां नः सुराधसः ॥ ३ ॥ ॥७ (वा) ॥
- ७९६ इन्द्रमिन्द्राथिनो बृहदिन्द्रमर्कैभिरर्किणः । इन्द्रं वाणीरनूषत ॥ १ ॥
- ७९७ इन्द्र इक्षुर्योः सचा सम्मिदल आ वचोयुजा । इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ २ ॥
- ७९८ इन्द्र वाजेषु नोऽव सहस्रप्रधनेषु च । उग्र उग्रामिरूतिभिः ॥ ३ ॥
- ७९९ इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्यं रोहयद्वि । वि गोभिरद्रिमैरयत् ॥ ४ ॥ ॥८ (सा)॥
- ८०० इन्द्रे अग्ना नमो बृहत्सुवृत्तमेरयामहे । धिया धेना अवस्यवः ॥ १ ॥
- ८०१ ता हि शश्वन्त ईडत इत्था विप्रास ऊतये । सबाधो वाजसातये ॥ २ ॥
- ८०२ ता वां गीर्भिर्विपन्युवः प्रयस्वन्तो हवामहे । मेधसाता सनिष्यवः ॥ ३ ॥ ॥ ९ (हु)॥
- ॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥
- ८०३ वृषा पवस्व धारया मस्तवते च मत्सरः । विश्वा दधान ओजसा ॥ १ ॥

- ८०४ तं त्वा धर्तारमोण्योऽः पवमान स्वर्दशम् । हिन्वे वाजेषु वाजिनम् ॥ २ ॥
 ८०५ अया चित्तो विपानया हरिः पवस्व धारया । युजं वाजेषु चोदय ॥ ३ ॥ १० (ट) ॥
 ८०६ वृषा शोणो अशिकनिक्रदद्वा नदयन्नेषि पृथिवीमुत द्याम् ।
 इन्द्रस्येव वग्नुरा शृण्व आजौ प्रचोदयन्नर्षसि वाचमेमाम् ॥ १ ॥
 ८०७ रसाय्यः पयसा पिन्वमान ईरयन्नेषि मधुमन्तमशुम् ।
 पवमान सन्तनिमेषि कृण्वन्निन्द्राय सोम परिषिच्यमानः ॥ २ ॥
 ८०८ एवा पवस्व मदिरो मदायोदग्राभस्य नमयन्वधस्नुम् ।
 परि वर्ण भरमाणो रुशन्तं गव्युर्नो अर्षे परि सोम सिक्तः ॥ ३ ॥ ११ (रि) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

- ८०९ त्वामिद्धि हवामहे सातौ वाजस्य कारवः । त्वां वृत्रेभ्यिन्द्र सत्पतिं नरस्त्वां काष्ठास्वर्वतः ॥ १ ॥
 ८१० सं त्वं नश्चित्र वज्रहस्त धृष्णुया मह स्तवानो अद्रिवः ।
 गामश्वरथ्यमिन्द्र सं किर सत्रा वाजं न जिग्युषे ॥ २ ॥ १२ (कु) ॥

[अ० १० । उ० २ । स्व० ५]

- ८११ अमि प्र वः सुराश्वसमिन्द्रमर्च यथा विदे ।
 यो जरितृभ्यो मघवा पुरुवसुः सहस्रेणैव शिक्षति ॥ १ ॥
 ८१२ शतानीकैव प्र जिगाति धृष्णुया हन्ति वृत्राणि दाशुषे ।
 गिरेरिव प्र रसा अस्य पिन्विरे दत्राणि पुरुभोजसः ॥ २ ॥ १३ (हि) ॥

[अ० १६ । उ० ना० । स्व० ३]

- ८१३ त्वामिदा ह्यो नरोऽपीष्यन्वज्रिन् भूर्णयः ।
 स इन्द्र स्तोमवाहस इह श्रुध्युप स्वसरमा गहि ॥ १ ॥
 ८१४ मत्स्वा सुशिप्रिन्द्रगिवस्तमीमहे न्वया भूषन्ति वेधसः ।
 तव श्रवाःस्युपमान्युक्थ्य सुतेष्विन्द्र गर्विणः ॥ १ ॥ १४ (ल) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[अ० १९ । उ० ना० । स्व० १]

- ८१५ यस्ते मद्रो वरेण्यस्तेना पवस्वान्धसा । देवावीरघशसहा ॥ १ ॥
 ८१६ जग्निवृत्रममित्रियसस्निर्वाजं दिवेदिवे । गोपातिरश्वसा आसि ॥ २ ॥

८१७ सम्मिश्रो अरुषो भुवः सूपस्थाभिर्न धेनुभिः । सीदं च्छेद्येनो न योनिमा ॥३॥ ॥१५ (चौ)
[धा० १२ । उ० १ । स्व० नास्ति]

८१८ अयं पूषा रयिर्भगः सोमः पुनानो अर्षति । पतिर्विश्वस्य भूमनो व्यख्यद्रोदसी उमे ॥१॥

८१९ समु प्रिया अनूषत गावो मदाय घृष्वयः । सोमासः कृण्वते पथः पवमानास इन्द्रवः ॥२॥

८२० य ओजिष्ठस्तमा भर पवमान श्रवाय्यम् । यः पञ्च चर्षणीरभि रयि येन वनामहे ॥ ३ ॥ ॥१६ (फु)॥
[धा० १९ । उ० २ । स्व० ५]

८२१ वृषा मतीनां पवते विचक्षणः सोमो अह्नां प्रतरीतोषसां दिवः ।

प्राणा सिन्धूनां कलशां अचिक्रददिन्द्रस्य हार्द्याविशन्मनीषिभिः ॥ १ ॥

८२२ मनीषिभिः पवते पूर्यः कविर्नृभिर्यतः परि कोशां असिष्यदत् ।

त्रितस्य नाम जनयन्मधु क्षरन्निन्द्रस्य वायुं सख्याय वर्धयन् ॥ २ ॥

८२३ अयं पुनान उपसो अरोच्यदयं सिन्धुभ्यो अभवदु लोककृत् ।

अयं भिः सप्त दुदुहान आशिरं सोमो हृदे पवते चारु मत्सरः ॥ ३ ॥ ॥१७ (गौ)॥
॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥५॥ [धा० ३६ । उ० ३ । स्व० ४]

८२४ एवा ह्यसि वीर्युरेवा शूर उत स्थिरः । एवा ते राध्यं मनः ॥ १ ॥

८२५ एवा रातिस्तुविमघ विश्वेभिर्धायि धातुभिः । अघा चिदिन्द्र नः सचा ॥ २ ॥

८२६ मो षु ब्रह्मेव तन्द्रयुर्भवो वाजानां पते । मत्स्वा सुतस्य गोमतः ॥ ३ ॥ ॥१८ (ति)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

८२७ इन्द्रं विश्वा अवीवृधंतसमुद्रव्यचसं गिरः । रथीतमं रथीनां वाजानां सत्पतिं पतिम् ॥ १ ॥

८२८ सख्ये त इन्द्र वाजिनो मा भेम शवसस्पते । त्वामभि प्र नोनुमो जेतारमपराजितम् ॥ २ ॥

८२९ पूर्वोरिन्द्रस्य रातयो न वि दस्यंत्यूतयः ।

यदा वाजस्य गोमत स्तोतृभ्यो मंहते मघम् ॥ ३ ॥ ॥१९ (ली)॥
[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ४]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ ॥ इति द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २ ॥

॥ इति तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

[२]

अथ द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ २ N

(१-१९) १ जमदग्निर्भागवः; २ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ३ कविर्भागवः; ४ कश्यपो मारीचः; ५, मेधा-
तिथिः काण्वः; ६-७ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; २ कश्यपो
मारीचः; ३ गोतमो राहुगणः; ४ अत्रिर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः);
१० पराशरः शाक्यः; ११ पुरुहन्ता आङ्गिरसः; १२ मेधातिथिः काण्वः; १३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १४ त्रित आत्थः;
१५ ययातिर्नाहुषः; १६ पवित्र आंगिरसः; १७ सोमरिः काण्वः; १८ गोपूज्यश्चसूक्तिनौ काण्वायनौ; १९ तिरश्चोरा-
गिरसौ ॥ १-४, ९, १०, १४-१६ पवमानः सोमः ५, १७ अग्निः; ६ मित्रावरुणौ ७ मरुतः; ७ (१, ३) इन्द्रश्च;
८ इन्द्राग्नी; ११-१३, १८-१९ इन्द्रः ॥ १-८, १४ गायत्री; ९ (३) द्विपदा विराट्; १० त्रिष्टुप्; ९ (१-२)
११, १३ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १२ बृहती; १५, १९ अनुष्टुप्; १६ जगती, १७
प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); १८ उष्णिक् ॥

८३० एत असृग्रमिन्दवस्तिरः पवित्रमाशवः । विश्वान्यभि सौमगा ॥ १ ॥

८३१ विघ्नन्तो दुरिता पुरु सुगा तोकाय वाजिनः । त्मना कृण्वन्तो अर्वतः ॥ २ ॥

८३२ कृण्वन्तो वरिवो गवेऽभ्यर्षन्ति सुष्टुतिम् । इडामस्मभ्यः संयतम् ॥ ३ ॥ १ (या) ॥

[धा० ७। उ० नास्ति । स्व० २]

८३३ राजा मेधाभिरीयते पवमानो मनावधि । अन्तरिक्षेण यातवे ॥ १ ॥

८३४ आ नः सोम सहो जुवो रूपं न वर्चसे भर । सुष्वाणो देववीतये ॥ २ ॥

८३५ आ न इन्द्रो शातग्विनं गवां पोषः स्वश्यम् । बहा भगत्तिमूतये ॥ ३ ॥ २ (ला) ॥

[धा० १४। उ० नास्ति । स्व० २]

८३६ तं त्वा नृम्णानि बिभ्रतः सधस्थेषु महो दिवः । चारुः सुकृत्ययेमहे ॥ १ ॥

८३७ संवृक्तधृष्णमुक्थ्यं महामहित्रतं मदम् । शतं पुरो रुक्षणिम् ॥ २ ॥

८३८ अतस्त्वा रयिरभ्ययद्राजानः सुकृतो दिवः । सुपर्णो अव्यथी भरत् ॥ ३ ॥

८३९ अथा हिन्वान इन्द्रियं ज्यायो महित्वमानशे । अभिष्टिकृद्विचर्षणिः ॥ ४ ॥

८४० विश्वस्सा इ स्वर्दशे साधारणः रजस्तुरम् । गोपामृतस्य विभरत् ॥ ५ ॥ ३ (ह) ॥

[धा० २६। उ० नास्ति । स्व० ६]

८४१ इषे पञ्चस्व धारया मृज्यमानो मनीषिभिः । इन्दो रुचाभि गा इहि ॥ १ ॥

८४२ पुनानो वरिवस्क्रुधूर्जे जनाय गिर्वणः । हरे सृजान आशिरम् ॥ २ ॥

८ (सा. सं.)

८४३ पुनानो देववीतय इन्द्रस्य याहि निष्कृतम् । द्युतानो वाजिभिर्हितः ॥ ३ ॥ ॥४ (या)॥

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

८४४ अग्निनाग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाङ्जुहास्यः ॥ १ ॥

८४५ यस्त्वामग्ने हविष्पतिर्दूतं देव सपर्यति । तस्य स्म प्राविता भव ॥ २ ॥

८४६ यो अग्निं देववीतये हविष्माँ आविवासाति । तस्मै पावक मृडय ॥ ३ ॥ ॥५ (रि)॥

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३]

८४७ मित्रं हुवे पूतदक्षं वरुणं च रिशादसम् । धियं घृताचीँसाधन्ता ॥ १ ॥

८४८ ऋतेन मित्रावरुणाघृताघृताघृतस्पृशा । ऋतुं बृहन्तमाशाथे ॥ २ ॥

८४९ कवी नो मित्रावरुणा तुविजाता उरुक्षया । दक्षं दधाते अपसम् ॥ ३ ॥ ॥६ (व)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १]

८५० इन्द्रेण संहि दृक्षसे संजग्मानो अबिभ्युषा । मन्दू समानवर्चसा ॥ १ ॥

८५१ आदह स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमैरिरे । दधाना नाम यज्ञियम् ॥ २ ॥

८५२ वीडु चिदारुजत्नुभिर्गुहा चिदिन्द्र वह्निभिः । अविन्द उस्त्रिया अनु ॥ ३ ॥ ॥७ (ति)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

८५३ ता हुवे ययोरिदं पप्ने विश्वं पुरा कृतम् । इन्द्राग्नी न मर्धतः ॥ १ ॥

८५४ उग्रा विघनिना मृध इन्द्राग्नी हवामहे । ता नो मृडात ईदृशे ॥ २ ॥

८५५ हथो वृत्राण्यार्या हथो दासानि सत्पती । हथो विश्वाँ अप द्विषः ॥ ३ ॥ ॥८ (पी)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १० । उ० १ । स्व० ४]

८५६ अभि सोमास आयवः पवन्ते मद्यं मदम् ।

समुद्रस्याधि विष्टपे मनीषिणो मत्सरासो मदच्युतः ॥ १ ॥

८५७ तरत्समुद्रं पवमान ऊर्मिणा राजा देव ऋतं बृहत् ।

अर्षा मित्रस्य वरुणस्य धर्मणा प्र हिन्वान ऋतं बृहत् ॥ २ ॥

८५८ नृभिर्येमाणो हर्यतो विचक्षणो राजा देवः समुद्रयः ॥ ३ ॥ ॥९ (बु)॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ५]

८५९ तिष्ठो वाच ईरयति प्र वह्निर्ऋतस्य धीर्ति ब्रह्मणो मनीषाम् ।

गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ १ ॥

८६० ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमं गावो धेनवो वावशानाः सोमं विप्रा मतिभिः पृच्छमानाः ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमः सुत ऋच्यते पवमानः सोमे अर्कास्त्रिष्टुभः सं नवन्ते

॥ २ ॥

८६१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} एवा नः सोम परिषिच्यमान आ पवस्व पूयमानः स्वस्ति ।

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रमा विश बृहता मदेन वर्धया वाचं जनया पुरंधिम्

॥ ३ ॥ ॥ १० (पी) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ३० । उ० १ । स्व० ४]

८६२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यदथाव इन्द्र ते शतशतं भूमीस्त स्युः । न त्वा वज्रिन्सहस्रं सूर्या अनु न जातमष्ट रोदसी ॥ १ ॥

८६३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ प्रप्राथ महिना वृष्ण्या वृषन्विश्व शविष्ठ शवसा ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्मा अव मघवन् गोमति व्रजे वज्रि चित्राभिरुतिभिः

॥ २ ॥ ॥ ११ (ली) ॥

[धा० १९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

९६४ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वयं घ त्वा सुतावन्त आपो न वृक्तवर्हिषः । पवित्रस्य प्रस्त्रवणेषु वृत्रहन्परि स्तोतार आसते ॥ १ ॥

८६५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः ।

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कदा सुतं तृषाण ओक आ गमदिन्द्र स्वब्दीव वसंगः

॥ २ ॥

८६६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कण्वेभिर्धृष्णवा धृषद्वाजं दर्षि सहस्रिणम् ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पिशङ्गरूपं मघवन्विचर्षणे मक्षू गोमन्तमीमहे

॥ ३ ॥ ॥ १२ (छा) ॥

[धा० २७ । उ० २ । स्व० २]

८६७ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तरणिरित्सिषासति वाजं पुरंध्या युजा । आ व इन्द्रं पुरुहूतं नमे गिरा नैर्मि तष्टेव सुद्रुवम् ॥ १ ॥

८६८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न दुष्टुतिर्द्विषादेष्टु शस्यते न स्नेधन्तं रयिर्नशत् ।

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुशक्तिरिन्मघव तुभ्यं मावते देष्णं यत्पार्ये दिवि

॥ १३ ॥ ॥ १३ (यि) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

८६९ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तिस्रो वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः । हरिरेति कनिकदत्

॥ १ ॥

८७० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि ब्रह्मीरनूषत यद्दीर्घतस्य मातरः । मर्जयन्तीर्दिवः शिशुम्

॥ २ ॥

८७१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रायः समुद्राश्चतुरोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः । आ पवस्व सहस्रिणः

॥ ३ ॥ ॥ १४ (टा) ॥

[धा० १८ । उ० १ । स्व० २]

८७२ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः । पवित्रवन्तो अक्षरं देवांगच्छन्तु वो मदाः ॥ १ ॥

८७३ इन्दुरिन्द्राय पवते इति देवासौ अब्रुवन् । वाचस्पतिर्मखस्यते विश्वस्येशान ओजसः ॥ २ ॥

८७४ सहस्रधारः पवते समुद्रो वाचमीह्वयः । सोमस्पती रयीणां सखेन्द्रस्य दिवेदिवे ॥ ३ ॥ ॥१५(लि)॥

[धा० २९ । उ० नास्ति । स्व० २]

८७५ पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विश्वतः ।

अतप्ततनूर्न तदामो अश्नुते श्रुतास इद्वहन्तः सं तदाशत ॥ १ ॥

८७६ तपोष्पवित्रं विततं दिवस्पदेऽर्चन्तो अस्य तन्तवो व्यस्थिरन् ।

अवन्त्यस्य पवितारमाशवो दिवः पृष्ठमधि रोहन्ति तेजसा ॥ २ ॥

८७७ अरुरुचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा मिमेति भुवनेषु वाजयुः ।

मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमा दधुः ॥ ३ ॥ ॥१६(दु)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० ३८ । उ० १ । स्व० ५]

८७८ प्र मंहिष्ठाय गायत ऋतान्ने बृहते शुक्रशोचिषे । उपस्तुतासो अग्नये

॥ १ ॥

८७९ आ वसते मघवा वीरवद्यशः समिद्धो द्युम्याहुतः ।

कुविश्रो अस्य सुमतिर्भवीयस्यच्छा वाजेभिरागमत् ॥ २ ॥ ॥१७(या)॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

८८० ते ते मद्रं गृणीमासि वृषणं पुशु सासहिम् । उ लोककृत्नुमद्विवो हरिश्चियम्

॥ १ ॥

८८१ येन ज्योतींष्यायवे मनवे च विवेदिथ । मन्दानो अस्य बर्हिषो वि राजसि

॥ २ ॥

८८२ तदद्या चित्त उक्थिनोऽनु ष्टुवन्ति पूर्वथा । वृषपत्नीरपो जया दिवेदिवे

॥ ३ ॥ ॥१८(ह)॥

[धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० १]

८८३ श्रुधी हवं तिरश्च्या इन्द्र यस्त्वा सपर्यति । सुवीर्यस्य गोमनो रायस्पर्धि महाअसि ॥ १ ॥

८८४ यस्त इन्द्र नवीयसीं गिरं मन्द्रामजीजनत् । चिकित्विन्मनसं ग्रियं प्रत्नामृतस्य पिप्युपीम् ॥ २ ॥

८८५ तमुष्ट्वामयं गिर इन्द्रमुक्त्यानि वावृधुः । पुरुण्यस्य पौस्या सिषासन्तो वनामहे ॥ ३ ॥ ॥१९(फा)॥

॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० १५ । उ० २ । स्व० २]

इति द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, द्वितीयप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ २ ॥

॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

[१]

अथ तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३ ॥

(१-२२) १ अकृष्टा मापाः; २ अमहीयुराङ्गिरसः; ३ मेध्यातिथिः काण्वः; ४, १२ बृहन्मतिराङ्गिरसः; ५ भृगुर्वा-
 रुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ६ सुतंभर आत्रेयः; ७ गृत्समदः शौनकः; ८, २१ गोतमो राहूगणः; ९, १३ वसिष्ठो मैत्रा-
 वरुणिः; १० हृदच्युत आगस्त्यः; ११ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः ३ गोतमो राहूगणः;
 ४ अत्रिर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गार्थिनः; ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणि ।) १४ रेभः काश्यपः;
 १५ पुरुहन्मा आङ्गिरसः; १६ असितः काश्यपो देवलो वा; १७ (१) शक्तिर्वासिष्ठः, १७ (२)
 उरुगिरसः; १८ अग्निश्चाक्षुषः; १९ प्रतर्दनो दैवोदासिः; २० प्रयोगो भार्गवः; २१ पावकोऽग्निर्बार्ह-
 स्पत्यो वा, गृहपतियविष्टौ सहस्रः पुत्रावन्धतरो वा; २२, ॥ १-५; १०-१२, १६-१९ पवमानः
 सोमः; ६, २० अग्निः; ७ मित्रावरुणौ; ८, १३-१५, २१ इन्द्रः; ९ इन्द्राग्नी; २२ ॥ १, ६
 जगती; २-५, ७-१०, १२; १६, २० गायत्री; ११, १५ प्रगाथः = (विषमा बृहती,
 समा सतोबृहती); १३ विराट्; १४ (१) अति जगती, १४ (२-३) उपरिष्ठाद्
 बृहती; १७ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुभः, समा सतोबृहती), १८ उष्णिक्
 १९ त्रिष्टुप्; २१ अनुष्टुप् ॥

- ८८६ प्र त आश्विनीः पवमान धेनवो दिव्या असृग्रन्पयसा धरीमणि ।
 प्रान्तरिक्षात्स्थाविरीस्ते असृक्षत ये त्वा मृजत्तनृषिषाण वेधसः ॥ १ ॥
- ८८७ उभयतः पवमानस्य रश्मयो ध्रुवस्य सतः परि यन्ति केतवः ।
 यदी पवित्रे अधि मृज्यते हरिः सत्ता नि योनौ कलशेषु सीदति ॥ २ ॥
- ८८८ विश्वा धामानि विश्वचक्ष ऋभ्वसः प्रमोष्टे सतः परि यन्ति केतवः ।
 व्यानशी पवसे सोम धर्मणा पतिर्विश्वस्य भुवनस्य राजसि ॥ ३ ॥ ॥१(वी)॥
- [धा० ३५ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- ८८९ पवमानो अजीजनदिवश्चित्रं न तन्यतुम् । ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥ १ ॥
- ८९० पवमान रसस्तव मदो राजन्नदुच्छुनः । वि वारमव्यमर्षति ॥ २ ॥
- ८९१ पवमानस्य ते रसो दक्षो वि राजति द्युमान् । ज्योतिर्विश्वं स्वर्दृशे ॥ ३ ॥ ॥२(पा)॥
- [धा २० । उ० १ स्व० २]
- ८९२ प्र यद्वावो न भूर्णयस्त्वेषा अयासो अक्रमुः । घ्नन्तः कृष्णामप त्वचम् ॥ १ ॥
- ८९३ सुवितस्य वनामहेति सेतुं दुराय्यम् । साह्याम दस्युमव्रतम् ॥ २ ॥
- ८९४ शृण्वे वृष्टेरिव स्वनः पवमानस्य शुष्मिणः । चरन्ति विद्युतो दिवि ॥ ३ ॥

- ८९५ आ पवस्व महीमिषं गोमदिन्दो हिरण्यवत् । अश्ववत्सोम वीरवत् ॥ ४ ॥
 ८९६ पवस्व विश्वचर्षण आ मही रोदसी पृण । उषाः सूर्यो न रदिमभिः ॥ ५ ॥
 ८९७ परि णः शर्मयन्त्या धारया सोम विश्वतः । सग रसेव विष्टपम् ॥ ६ ॥ ॥३(भी)॥

[धा० ३५ । उ० ४ । स्व० ४]

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

- ८९८ आशुरर्ष बृहन्मते परि प्रियेण धाम्ना । यत्रा देवा इति ब्रुवन् ॥ १ ॥
 ८९९ परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं जनाय यातयन्निपः । पृष्टिं दिवः परि स्रव ॥ २ ॥
 ९०० अयं स यो दिवस्परि रघुयामा पवित्र आ । सिन्धोरूर्मा व्यक्षरत् ॥ ३ ॥
 ९०१ सुत एति पवित्र आ त्विषिं दधान ओजसा । विचक्षाणो विरोचयन् ॥ ४ ॥
 ९०२ आविवासन्परावतो अथो अर्वावतः सुतः । इन्द्राय सिच्यते मधु ॥ ५ ॥
 ९०३ समीचीना अनूषत हरिः हिन्वन्त्यद्रिमिः । इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ ६ ॥ ॥४(जी)॥

[धा० ३२ । उ० ३ । स्व० ४]

- ९०४ हिन्वन्ति सूरमुस्रयः स्वसारो जामयस्पतिम् । महामिन्दुं महीयुवः ॥ १ ॥
 ९०५ पवमान रुचारुचा देव देवेभ्यः सुतः । विश्वा वसून्त्या विश ॥ २ ॥
 ९०६ आ पवमान सुष्टुतिं वृष्टिं देवेभ्यो दुवः । इषे पवस्व संयतम् ॥ ३ ॥ ॥५(ह)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १]

- ९०७ जनस्य गोपा अजनिष्ट जागृविराग्निः सुदक्षः सुविताय नव्यसे ।
 घृतप्रतीको बृहता दिविस्पृशा द्युमद्वि भाति भरतेभ्यः शुचिः ॥ १ ॥
 ९०८ त्वामग्ने अङ्गिरसो गुहा हितमन्वविन्दं च्छिथ्रियाणं वनेवने ।
 स जायसे मथ्यमानः सहो महत्त्वामाहुः सहसस्पुत्रमङ्गिरः ॥ २ ॥
 ९०९ यज्ञस्य केतुं प्रथमं पुरोहितमग्निं नरास्त्रिषधस्थे समिन्धते ।
 इन्द्रेण देवैः सरथं स बर्हिषि सीदन्ति होता यजथाय सुकतुः ॥ ३ ॥ ॥६(वे)॥

[धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० ७]

- ९१० अयं वां मित्रावरुणा सुतः सोम ऋतावृधा । ममेदिह श्रुतं हवम् ॥ १ ॥
 ९११ राजानावनभिद्रुहा ध्रुवे सदस्युत्तमे । सहस्रस्थूण आशाते ॥ २ ॥
 ९१२ ता सभ्राजा घृतासुती आदित्या दानुनस्पती । सचेते अनवह्वरम् ॥ ३ ॥ ॥७(पि)॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]

- ९१३ इन्द्रो दधीचो अस्थमिवैत्राण्यप्रतिष्कृतः । जघान नवतीर्नव ॥ १ ॥
 ९१४ इच्छन्नश्वस्यं यच्छिरः पर्वतेष्वपश्रितम् । तद्विदच्छर्यणावति ॥ २ ॥
 ९१५ अत्राह गोरमन्वत नाम त्वष्टुरपीच्यम् । इत्था चन्द्रमसो गृहे ॥ ३ ॥ ८ (ठी) ॥

[धा० १३ । उ० २ । स्व० ४]

- ९१६ इयं वामस्य मन्मन इन्द्राग्नी पूर्व्यस्तुतिः । अभ्रादृष्टिरिवाजनि ॥ १ ॥
 ९१७ शृणुतं जरितुर्हवमिन्द्राग्नी वनतं गिरः । ईशाना पिप्यतं धियः ॥ २ ॥
 ९१८ मा पापत्वाय नो नरेन्द्राग्नी माभिशास्तये । मा नो रीरधतं निदे ॥ ३ ॥ ९ (चा) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १२ । उ० १ । स्व० २]

- ९१९ पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे । मरुद्भयो वायवे मदः ॥ १ ॥
 ९२० सं देवैः शोभते वृषा कविर्योनावधि प्रियः । पवमानो अदाभ्यः ॥ २ ॥
 ९२१ पवमान धिया हितोऽभि योनिं कनिकदत् । धर्मणा वायुमारुहः ॥ ३ ॥ १० (ख) ॥

[धा० ११ । उ० २ । स्व० १]

- ९२२ तवाहँसोम रारण सख्य इन्दो दिवेदिवे । पुरुणि वध्नो नि चरन्ति मामव परिधोऽरति ताँइहि १
 ९२३ तवाहँ नक्तमुत सोम ते दिवा दुहानो वध्न ऊधनि ।

वृणा तपन्तमति सूर्य परः शकुना इव पत्तिम

॥ २ ॥ ११ (ति) ॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

- ९२४ पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः । शुम्भन्ति विप्रं धीतिभिः ॥ १ ॥
 ९२५ आ योनिमरुणो रुद्रमदिन्द्रो वृषा सुतम् । ध्रुवे सदसि सीदतु ॥ २ ॥
 ९२६ नू नो रयिं महामिन्द्रोऽस्मभ्यँ सोम विश्वतः । आ पवस्व सहस्रिणम् ॥ ३ ॥ १२ (चा) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १२ । उ० १ । स्व० २]

- ९२७ पिबा सोममिन्द्र मदन्तु त्वा यं ते सुपाव हर्यश्वाद्रिः । सोतुर्वाहुभ्याँ सुयतो नार्या ॥ १ ॥
 ९२८ यस्ते मदो युज्यश्वाहरस्ति येन वृत्राणि हर्यश्व हँसि । स त्वामिन्द्र प्रभूवसो ममत्तु ॥ २ ॥
 ९२९ बोधा सु मे मधवन्वाचमेप्रां यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशस्तिम् ।

इमा ब्रह्म सधमादे जुषस्व

॥ ३ ॥ १३ (चा) ॥

[धा० १२ । उ० १ । स्व० २]

- ९३० विश्वाः पृतना अभिभूतरं नरः सज्जस्ततश्चुरिन्द्रं जजनुश्च राजसे ।
 कृत्वे वरे स्थेमन्यासुरीमुतोप्रमोजिष्ठं तरसं तरस्विनम् ॥ १ ॥

९३१ नेमिं नमन्ति चक्षसा मेघं विप्रा अमिस्वरे । सुदीतयो वो अद्रुहोऽपि कर्णे तरस्विनः समृक्मभिः ॥२॥

९३२ समु रेभासो अस्वरन्निन्द्रः सोमस्य पीतये ।

स्वः पतिर्यदी वृधे धृतव्रतो ह्योजसा समूतिभिः

॥ ३ ॥ ॥१४(ची)॥

[धा० २२। उ० १। स्व० ४]

९३३ यो राजा चर्षणीनां याता रथेभिरग्निगुः । विश्वासां तरुता पृतनानां ज्येष्ठे यो वृत्रहा गृणे ॥ १ ॥

९३४ इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन्मन्त्रवसे यस्य द्विता विधर्तरि ।

हस्तेन वज्रः प्रति धायि दर्शतो महान् देवो न सूर्यः

॥ २ ॥ ॥१५(चि)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १७। उ० १। स्व० ३]

९३५ परि प्रिया दिवः कविर्वयांसि नप्त्यार्हितः । स्वानैर्याति कविकतुः

॥ १ ॥

९३६ स सूनुर्मातरा शुचिर्जातो जाते अरोचयत् । महान्मही ऋतावृधा

॥ २ ॥

९३७ प्रप्र क्षयाय पन्थसे जनाय जुष्टो अद्रुहः । वीत्यर्ष पणिष्टये

॥ ३ ॥ ॥१६(रि)॥

[धा० ३। उ० नास्ति। स्व० ३]

९३८ त्वं ह्याङ्गं दैव्य पवमान जनिमानि द्युमत्तमः । अमृतत्वाय घोषयन्

॥ १ ॥

९३९ येना नवग्वा दध्यङ्गुपोर्णुते येन विप्रास आपिरे ।

देवानां सुप्ते अमृतस्य चारुणो येन श्रवांस्याशत

॥ २ ॥ ॥१७(पौ)॥

[धा० ११। उ० १। स्व० नास्ति]

९४० सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं वारं वि धावति । अग्रे वाचः पवमानः कनिक्रदत्

॥ १ ॥

९४१ धीभिर्मृजन्ति वाजिनं वने कीडन्तमत्यविम् । अभि त्रिपृष्ठं मतयः समस्वरन्

॥ २ ॥

९४२ असर्जि कलशां अभि मीढ्वांस्तर्तिर्न वाजयुः । पुनानो वाचं जनयन्नसिष्यदत् ॥ ३ ॥ ॥१८(फा)॥

[धा० १०। उ० २ स्व० २]

९४३ सोमः पवते जनिता मतानां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।

जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत्त विष्णोः

॥ १ ॥

९४४ ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणाम् ।

इयेनो गृधाणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन्

॥ २ ॥

९४५ प्रावीविपद्वाच ऊर्मि न सिन्धुगीर स्तोमान्पवमानो मनीषाः ।

अन्तः पश्यन्वृजनेमावराण्या तिष्ठति वृषभो गोषु जानन्

॥ ३ ॥ ॥१९(फु)॥

[धा० ३०। उ० २ स्व० ६]

- ९४६ अग्निं वो वृधन्तमध्वगणां पुरुतमम् । अच्छा नग्ने सहस्वते ॥ १ ॥
 ९४७ अयं यथा न आभुवस्त्वष्टा रूपेव तक्ष्या । अस्य कृत्वा यशस्वतः ॥ २ ॥
 ९४८ अयं विश्वा अभि श्रियोऽग्निर्देवेषु पत्यते । आ वाजैरुप नो गमत् ॥ ३ ॥ ॥ २० (डा) ॥
 [धा० ८ । उ० ३ । स्व० २]
 ९४९ इममिन्द्र सुतं पिव ज्येष्ठममर्त्यं मदम् । शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धाग ऋतस्य सादने ॥ १ ॥
 ९५० न किष्ट्वद्रथीतरो हरी यदिन्द्र यच्छसे । न किष्ट्वानु मज्जना न किः स्वश्व आनशे ॥ २ ॥
 ९५१ इन्द्राय नूनमर्चतोऽथानि च ब्रवीतन । सुता अमत्सुरिन्द्वो ज्येष्ठं नमस्यता सहः ॥ ३ ॥ ॥ २१ (र) ॥
 [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १]
 ९५२ इन्द्र जुषस्व प्र वह्ना याहि शूर हरिह । पिवा सुतस्य मतिर्न मधोश्चकानश्चार्मुदायः ॥ १ ॥
 ९५३ इन्द्र जडरं नव्यं न पृणस्व मधोर्दिवो न । अस्य सुतस्य स्वाश्नोप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः ॥ २ ॥
 ९५४ इन्द्रस्तुगायामित्रो न जघान वृत्रं यतिर्न । विभेद वलं भृगुर्न ससाह शत्रून्मदे सोमस्य ॥ ३ ॥ ॥ २२ (ड) ॥
 ॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० ११ । उ० ५ । स्व० १]
 ॥ इति तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३ ॥
 ॥ इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

अथ षष्ठोऽध्यायः ।

[२]

अथ तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३ ॥

- (१-२३) १ (अकृष्टा माषादयः) त्रयः ऋषयः; २ कश्यपो मारीचः; ३, ४, १३ असितः काश्यपो देवलो वा;
 ५ अवत्सारः काश्यपः; ६, १६ जमदग्निर्भागवः; ७ अरुणो वैतहव्यः; ८ उरुचकिरात्रेयः; ९ कुरुसुतिः काण्वः;
 १० भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ११ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो
 मारीचः, ३ गोतमो राहुगणः, ४ अत्रिभौमः, ५ विश्वामित्रो गायिनः, ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रा-
 वरुणिः); १४, १५, २३ गोतमो राहुगणः; १७ (१) ऊर्ध्वसन्ना आङ्गिरसः, १७ (२) कृतयशा आङ्गिरसः,
 १८ त्रित आप्त्यः; १९ रेभसून् काश्यपौ; २० मनुर्वासिष्ठः; २१ वसुश्रुत आत्रेयः; २२ नृमेध आङ्गि-
 रसः ॥ १-६, ११-१३; १६-२० पवमानः सोमः; ७, २१ अग्निः; ८ मित्रावरुणौ; ९, १४-१५,
 २२-२३ इन्द्रः, १० इंद्राग्नी ॥ १, ७ जगती; २-६, ८-११, १३, १६ गायत्री; १२ बृहती;
 १४, १५, २१ पंक्तिः; १७ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतो बृहती);

१८, २२ उष्णिक्; १९, २३ अनुष्टुप्; २० त्रिष्टुप् ॥

९५५ गोवित्पवस्व वसुविद्धिरण्यविद्वेतोधा इन्दो भुवनेष्वर्पितः ।

त्वत् सुवीरो असि सोम विश्ववित्तं त्वा नर उप गिरेम आसते

॥ १ ॥

९ (सा. सं.)

९५६ त्वं नृचक्षा असि सोम विश्वतः पवमान वृषभ ता वि धावसि ।

स नः पवस्व वसुमद्विरण्यवद्वयं स्याम भुवनेषु जीवसे

॥ २ ॥

९५७ ईशान इमा भुवनानि ईयसे युजान इन्दो हरितः सुपर्ण्यः ।

तास्ते क्षरन्तु मधुमद्घृतं पयस्तव व्रते सोम तिष्ठन्तु कृप्यः

॥ ३ ॥ ॥ १ (खी) ॥

[धा० ४१ । उ० २ । स्व० ४]

९५८ पवमानस्य विश्ववित्प्र ते सर्गा असृक्षत । सूर्यस्येव न रश्मयः

॥ १ ॥

९५९ केतुं कृण्वं दिवस्पारि विश्वा रूपाभ्यर्षसि । समुद्रः सोम पिन्वसे ।

॥ २ ॥

९६० जज्ञानो वाचमिष्यसि पवमान विधर्मणि । क्रन्दं देवो न सूर्यः

॥ ३ ॥ ॥ २ (पा) ॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० २]

९६१ प्र सोमासो अधन्विषुः पवमानास इन्द्रवः । श्रीणाना अप्सु वृञ्जते

॥ १ ॥

९६२ अभि गावो अधन्विषुरापो न प्रवता यतीः । पुनाना इन्द्रमाशत

॥ २ ॥

९६३ प्र पवमान धन्वसि सोमेन्द्राय मादनः । नृभिर्यतो वि नीयसे

॥ ३ ॥

९६४ इन्दो यदद्रिभिः सुतः पवित्रं परिदीयसे । अरमिन्द्रस्य धाम्ने

॥ ४ ॥

९६५ त्वं सोम नृमादनः पवस्व चर्षणीधृतिः । सस्त्रियो अनुमाद्यः

॥ ५ ॥

९६६ पवस्व वृत्रहन्तम उक्थेमिरनुमाद्यः । शुचिः पावको अद्भुतः

॥ ६ ॥

९६७ शुचिः पावक उच्यते सोमः सुतः स मधुमान् । देवावीरघशंसहा

॥ ७ ॥ ॥ ३ (है) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० ४१ । उ० नास्ति । स्व० ८]

९६८ प्र कविर्देववीतयेऽव्या वारेभिरव्यत । साह्यान्विश्वा अभि स्पृधः

॥ १ ॥

९६९ स हि ष्मा जरितृभ्य आ वाजं गोमन्तमिन्वति । पवमानः सहस्रिणम्

॥ २ ॥

९७० परि विश्वानि चेतसा मृज्यसे पवसे मती । स नः सोम श्रवो विदः

॥ ३ ॥

९७१ अभ्यर्ष बृहद्यशो मघवद्भ्यो ध्रुवं रयिम् । इषं स्तोतृभ्य आ भर

॥ ४ ॥

९७२ त्वं राजेव सुव्रतो गिरः सोमाविवेशिथ । पुनानो वहे अद्भुत

॥ ५ ॥

९७३ स वह्निरप्सु दुष्टरो मृज्यमानो गमस्त्योः । सोमश्चमूषु सीदति

॥ ६ ॥

९७४ क्रीडुर्मखो न मंहयुः पवित्रं सोम गच्छसि । दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम्

॥ ७ ॥ ॥ ४ (को) ॥

[धा० २१ । उ० १ । स्व० ९]

- ९.७५ यवयवं नो अन्धसा पुष्टपुष्टं परि स्रव । विश्वा च सोम सौभगा ॥ १ ॥
 ९.७६ इन्द्रो यथा तव स्तवो यथा ते जातमन्धसः । नि वर्हिषि प्रिये सदः ॥ २ ॥
 ९.७७ उन नो गोविदश्वविपवस्व सोमान्धसा । मध्वतमेभिर्हमिः ॥ ३ ॥
 ९.७८ यो जिनाति न जीयते हन्ति शत्रुमभीत्य । स पवस्व सहस्रजित् ॥ ४ ॥ ॥ ५. (हि) ॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- ९.७९ यास्ते धारा मधुश्चुतोऽसृग्रमिन्द्र ऊतये । ताभिः पवित्रमासदः ॥ १ ॥
 ९.८० सो अपेन्द्राय पीतये तिगो वाराण्यव्यया । सीदन्नृतस्य योनिमा ॥ २ ॥
 ९.८१ त्वं सोम परि स्रव स्वादिष्टो अङ्गिगोभ्यः । वग्वोविद्धृतं पयः ॥ ३ ॥ ॥ ६. (हि) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- ९.८२ तव श्रियो वर्धस्येव विद्युतोऽग्नेश्चिकित्र उपसामिवेतयः ।
 यदोषधीरभिसृष्टो वनानि च परि स्वयं चिनुषे अन्नमासनि ॥ १ ॥
 ९.८३ वानोपजत इषितो वशाः अनु तृषु यदन्ना वेविपद्वितिष्टसे
 आ ते यतन्ते रथ्योऽथ पृथक् शर्धाः स्यग्ने अजरस्य धक्षतः ॥ २ ॥
 ९.८४ मेधाकारं विदथस्य प्रसाधनमग्निं होतारं परिभूतरं मतिम् ।
 त्वामभस्य हविषः समानमित्वां महो वृणते नान्यं त्वत् ॥ ३ ॥ ॥ ७. (वु) ॥

[धा० ३५ । उ० ३ । स्व० ५]

- ९.८५ पुरुषा चिद्धयस्त्यवो नूनं वां वरुण । मित्र वसि वाऽसुमतिम् ॥ १ ॥
 ९.८६ ता वाऽसम्यगद्रुह्वाणेपमश्याम धाम च । वयं वां मित्रा स्याम ॥ २ ॥
 ९.८७ पातं नो मित्रा पायुभिरुत त्रायेथाऽसुत्रावा साह्याम दस्युं तनूभिः ॥ ३ ॥ ॥ ८. (य) ॥

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० १]

- ९.८८ उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिपे अवेपयः । सोममिन्द्र चम सुतम् ॥ १ ॥
 ९.८९ अनु त्वा रोदसी उभे स्पृशमानमददेताम् । इन्द्र यहस्युहामवः ॥ २ ॥
 ९.९० वाचमप्रापदीमहं नवस्यार्किसृतावृधम । इन्द्रान्पगितन्व ममे ॥ ३ ॥ ॥ ९. (दी) ॥

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ४]

- ९.९१ इन्द्राग्नी युवामिमेऽसि स्तोमा अनपत । पिबतऽशम्भुवा सुतम् ॥ १ ॥
 ९.९२ या वाऽसन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दाशुपे नरा । इन्द्राग्नी ताभिर्ग गतम् ॥ २ ॥

२ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ २ १ २ ३ १ २
९९३ ताभिरा गच्छतं नरोपेदं सवनं सुतम् । इन्द्राग्नी सोमपीतये ॥ ३ ॥ ॥ १० (हा) ॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २
९९४ अर्षा सोम द्युमत्तमोऽभि द्रोणानि रोहवत् । सीदन्योनौ वनेष्वा ॥ १ ॥

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
९९५ अपसा इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः । सोमा अर्षन्तु विष्णवे ॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
९९६ इषं तोकाय नो दधदस्मभ्यं सोम विश्वतः । आ पवस्व सहस्त्रिणम् ॥ ३ ॥ ॥ ११ (ला) ॥
[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० २]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
९९७ सोम उ ष्वाणः सोतुभिरधि णुभिरवीनाम् । अश्वयेव हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ॥ १ ॥

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
९९८ अनूपे गोमान् गोभिरक्षाः सोमो दुग्धाभिरक्षाः ।

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
समुद्रं न संवरणान्यग्मन्मन्दी मदाय तोशते ॥ २ ॥ ॥ १२ (फ) ॥
[धा० १५ । उ० २ । स्व० १]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
९९९ यत्सोम चित्रमुक्थ्यं दिव्यं पार्थिवं वसु । तन्नः पुनान आ भर ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००० वृषा पुनान आयूँषि स्तनयन्नधि बर्हिषि । हरिः सन्योनिमासदः ॥ २ ॥

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००१ युवँ हि स्थः स्वःपती इन्द्रश्च सोम गोपती । ईशाना पिप्यतं धियः ॥ ३ ॥ ॥ १३ (पु) ॥
इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १५ । उ० १ । स्व० ५]

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००२ इन्द्रो मदाय वावृधे शवसे वृत्रहा नृभिः ।
तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भे हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविपत् ॥ १ ॥

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००३ असि हि वीर सैन्योऽसि भूरि पराददिः ।
असि दभ्रस्य चिद्वधो यजमानाय शिश्नसि सुन्वते भूरि ते वसु ॥ २ ॥

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००४ यदुदीरत आजयोः ॥ ३ ॥ ॥ १४ (ख) ॥
[धा० २६ । उ० २ । स्व० ५]

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००५ स्वादोरिथा विषूवतो । ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००६ ता अस्य पृशानायुवः सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः ।
प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिन्वन्ति सायकं वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००७ ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।
व्रतान्यस्य सश्विरे वृक्षानि पूर्वचित्तये वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ ३ ॥ ॥ १५ (ब) ॥
॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २
१००८ असाव्य५ शुर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः । श्येनो न योनिमासदत् ॥ १ ॥

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१००९ शुभ्रमन्धो देववातमप्सु धौतं नृभिः सुतम् । स्वदन्ति गावः पयोभिः ॥ २ ॥

२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१० आदीमश्वं न हेतारमशुभन्नमृताय । मधो रस५ सधमादे ॥ ३ ॥ ॥१६(चु)॥

[धा० १२ । उ० १ । स्व० ५]

३ ५ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ १ २ ३ १ २
१०११ अभि युम्नं बृहद्यश इपस्पते दिदीहि देव देवयुम् । वि कोश मध्यमं युव ॥ १ ॥

१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१२ आ वच्यस्व सुदक्ष चम्बोः सुतो विशां वह्निर्न विदपतिः ।

३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
वृष्टिं दिवः पवस्व रीतिमपो जिन्वन् गविप्रये धियः ॥ २ ॥ ॥१७(डा)॥

[धा० १८ । उ० ३ । स्व० २]

३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१३ प्राणा शिशुर्महीना५ हिन्वन्नृतस्य दीधितिम् । विश्वा परि प्रिया भुवदध्र द्विता ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१४ उप वितस्य पाप्यो३ रभक्त यद्रुहा पदम् । यज्ञस्य सप्त धामभिरध प्रियम् ॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१५ त्रीणि वितस्य धारया पृष्ठेवैरयद्रयिम् । मिमीते अस्य योजना वि सुकतुः ॥ ३ ॥ ॥१८(री)॥

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१६ पवस्व वाजसातये पवित्रे धारया सुतः । इन्द्राय सोम विष्णवे देवेभ्यो मधुमत्तरः ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१७ त्वा५ रिहन्ति धीतयो हरिं पवित्रे अद्रुहः । वत्सं जातं न मातरः पवमान विधर्मणि ॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१८ त्वं द्यां च महिषत पृथिवीं चाति जम्भिषे । प्रति द्रापिममुञ्चथाः पवमान महित्वना ॥ ३ ॥ ॥१९(ता)॥

[धा० २४ । उ० १ । स्व० २]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०१९ इन्दुर्वाजी पवते गोन्योधा इन्द्रे सोमः सह इन्वन्मदाय ।

२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
हन्ति रक्षो बाधते पर्यराति वरिवस्कुण्वन्वृजनस्य राजा ॥ १ ॥

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०२० अध धारया मध्वा पृचानस्तिरो रोम पवते अद्रिदुग्धः ।

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
इन्दुरिन्द्रस्य सख्यं जुषाणो देवो देवस्य मत्सरो मदाय ॥ २ ॥

३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०२१ अभि व्रतानि पवते पुनानो देवो देवान्स्वेन रसेन पृञ्चन् ।

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
इन्दुर्मर्माणृतुथा वसानो दश क्षिपो अव्यत सानो अव्ये ॥ ३ ॥ ॥२०(पी)॥

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०२२ आ ते अग्न इधीमहि युमन्तं देवाजरम् ।

२ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
यज्ञ स्या ते पनीयसी समिदीदयति द्यवीष५ स्तोतृभ्य आ भर ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१०२३ आ ते अग्न ऋचा हविः शुक्रस्य ज्योतिषस्पते ।

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
सुश्वन्द्र दस्म विदपते हव्यवात् तुभ्य५ ह्वयत इष५ स्तोतृभ्य आ भर ॥ २ ॥

१०२४ ओमे सुश्चन्द्र विश्वते दर्वी श्रीर्णाप आसनि ।

उतो न उपपूर्या उक्थेपु शवसस्पत इपं स्तोतृभ्य आ भर

॥ ३ ॥ ॥ २१ (रा) ॥

[धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० २]

१०२५ इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहन् । ब्रह्मकृते विपश्चिते पनस्यवे

॥ १ ॥

१०२६ त्वमिन्द्रामिभूरग्नि त्वं सूर्यमरोचयः । विश्वकर्मा विश्वदेवो महाँ असि

॥ २ ॥

१०२७ विश्राजं ज्योतिषा स्वउरगच्छो रोचनं दिवः । देवास्त इन्द्र सख्याय येमिरे

॥ ३ ॥ ॥ २२ (घ) ॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१०२८ असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गहि । आ त्वा पृणक्विबन्द्रियं रजः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ १ ॥

१०२९ आ तिष्ठ बृहद्व्रथं युक्ता ते ब्रह्मणा हरी । अर्वाचीनं सु ते मनो ग्रावा कृणोतु वगनुना ॥ २ ॥

१०३० इन्द्रमिहरी बहतोऽप्रतिधृष्टशवसम् । ऋषीणा सुष्टुतीरुप यज्ञं च मानुषाणाम् ॥ ३ ॥ ॥ २३ (पा) ॥

॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० १० । उ० १ । स्व० २]

इति तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३ ॥

तृतीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ३ ॥

॥ इति षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

अथ सप्तमोऽध्यायः ।

[१]

अथ चतुर्थप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ४ ॥

(१-२४) १ (अकृष्टमाषादयः) त्रयः; २, ११ कश्यपो मारीचः; ३ मेधातिथिः काण्वः; ४ हिरण्यस्तूप आङ्गिरसः;

५ अवत्सारः काश्यपः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७, २१ कुत्स आङ्गिरसः; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ त्रिशोकः काण्वः;

१० श्यावाश्व आत्रेयः; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहुगणः,

४ अत्रिर्भोमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १३ अमहीशुरांगिरसः;

१४ शुनःशेष आजीगर्तिः; १५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १६ (१, ३, २-पूर्वार्धः) मान्धाता यौवनाश्वः,

१६ (२ उत्तरार्धः) गोधा ऋषिका; १७ असितः काश्यपो देवलो वा; १८ (१) ऋणंचयो राजर्षिः,

१८ (२) शक्तिर्वासिष्ठः; १९ पर्वतनारदौ काण्वौ; २० मनुः सांवरणः, २२ बन्धुः सुबन्धुः

श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च क्रमेण गोपायना लौपायना वा; २३ भुवन आप्त्यःसाधनो वा भौवनः ॥

१-६, ११-१३, १७-२१ पवमानः सोमः; ७, २२ अग्निः, ८ आदित्यः, ९, १४-१६

इन्द्रः; १० इन्द्राग्नी; २३ विश्वे देवाः, २४ ॥ १, ७ जगती; २-६, ८-११, १३-१५,

१७ गायत्री, १२ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६ महापंक्तिः;

१८ (१) यवमध्या गायत्री, १८ (२) सतो बृहती; १९ उष्णिक्; २०

अनुष्टुप्; २१ त्रिष्टुप्; २२ द्विपदा विराट्; २३ द्विपदा त्रिष्टुप्; २४ ॥

१०३१ ज्योतिर्यज्ञस्य पवने मधु प्रियं पिता देवानां जनिता विभूवसुः ।

दधाति रत्नं स्वधयोगपीत्यं मदिन्तमो मन्मरुद्विन्द्रयो रम्भः

॥ १ ॥

- १०३२ अभिक्रन्दन्कलशं वाज्यर्पति पतिर्दिवः शतधारो विचक्षणः ।
 हर्गिर्मित्रस्य सदानेषु सीदति मर्मृजानोऽविभिः सिन्धुभिर्वृषा ॥ २ ॥
- १०३३ अग्रे सिन्धूनां पवमानो अर्पस्यग्रे वाचो अग्रियो गोषु गच्छसि ।
 अग्रे वाजस्य भजसे महद्धनं स्वायुधः सोतृभिः सोम स्यसे ॥ ३ ॥ १ (ख) ॥

[धा० २५ । उ० नास्ति । स्व० ५]

- १०३४ असृक्षत प्र वाजिनो गव्या सोमासो अश्वया । शुक्रासो वीर्याशवः ॥ १ ॥
- १०३५ शुम्भमाना ऋतायुभिर्मृज्यमाना गभस्त्योः । पवन्ते वारे अव्यये ॥ २ ॥
- १०३६ ते विश्वा दाशुषे वसु सोमा दिव्यानि पार्थिवा । पवन्तामान्तरिक्ष्या ॥ ३ ॥ २ (वी) ॥

[धा० २० । उ० नास्ति । स्व० ४]

- १०३७ पवस्व देववीरानि पवित्रं सोम रक्षा । इन्द्रमिन्द्रो वृषा विश ॥ १ ॥
- १०३८ आ वच्यस्व महि प्सरो वपेन्द्रो युस्त्रयन्तमः । आ योनि धर्णसिः सदः ॥ २ ॥
- १०३९ अधुक्षत प्रियं मधु धारा सुतस्य वेधसः । अपो वसिष्ठ सुक्रतुः ॥ ३ ॥
- १०४० महान्तं त्वा महीरन्वापो अर्पन्ति सिन्धवः । यदोभिर्वासिप्यसे ॥ ४ ॥
- १०४१ समुद्रो अप्सु मामृजे विष्टम्भो धरुणो दिवः । सोमः पवित्रे अस्मयुः ॥ ५ ॥
- १०४२ अन्त्रिकददृषा हर्गिर्महान्मित्रो न दशतः । सः स्येण दिव्यते ॥ ६ ॥
- १०४३ गिरस्त इन्द्र ओजसा मर्मृज्यन्ते अपस्युवः । याभिर्मदाय शुम्भसे ॥ ७ ॥
- १०४४ ते त्वा मदाय ध्रुष्वय उ लोककृन्तुमीमहे । तव प्रशस्तये महं ॥ ८ ॥
- १०४५ गोषा इन्द्रो नृषा अस्यश्वसा वाजसा उत । आत्मा यज्ञस्य पूर्यः ॥ ९ ॥
- १०४६ अस्मभ्यमिन्द्रविन्द्रियं मथाः पवस्व आग्या । पत्रन्या वृष्टिमादिव ॥ १० ॥ ३ (कै) ॥

[धा० ५१ । उ० १ । स्व० ८]

- १०४७ सना च सोम जेषि च पवमान महि श्रवः । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १ ॥
- १०४८ सना ज्योतिः सना स्वर्विश्वा च सोम सोभगा । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ २ ॥
- १०४९ सना दक्षमुत क्रतुमप सोम मृधो जहि । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ३ ॥
- १०५० पवीतारः पुनीतन सोममिन्द्राय पातवे । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ४ ॥
- १०५१ त्वस्य न आ भज तव कत्वा तवोतिभिः । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ५ ॥
- १०५२ तव कत्वा तवोतिभिर्ज्योत्स्न्येभ्यो मय्यम । अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ ६ ॥

- १०५३ अ॒भ्यर्पे स्वा॒युध सोम॑ द्वि॒वर्हसं॑रयि॒म् । अथा नो वस्यस॑स्कृधि ॥ ७ ॥
 १०५४ अ॒भ्यर्ष॑र्षानप॒च्युतो वाजि॑न्त्समत्सु सास॒हिः । अथा नो वस्यस॑स्कृधि ॥ ८ ॥
 १०५५ त्वां यज्ञै॑रवी॒वृध॑न्पवमान वि॒धर्म॑णि । अथा नो वस्यस॑स्कृधि ॥ ९ ॥
 १०५६ रयिं न॑श्चि॒त्रम॑श्विनमिन्द्रो वि॒श्वायु॑मा भर । अथा नो वस्यस॑स्कृधि ॥ १० ॥ ॥४(चा)॥

[धा० २२ । उ० १ । स्व० २]

- १०५७ तर॑त्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्ध॑सः । तर॑त्स मन्दी धावति ॥ १ ॥
 १०५८ उ॒स्मा वेद॑ वसूनां म॒र्तस्य॑ दे॒व्यव॑सः । तर॑त्स मन्दी धावति ॥ २ ॥
 १०५९ ध्व॒स्त्रयोः पुरु॑षन्त्योरा सह॒स्त्राणि द॑द्महे । तर॑त्स मन्दी धावति ॥ ३ ॥
 १०६० आ यया॑स्त्रिंश॑तं तना सह॒स्त्राणि च द॑द्महे । तर॑त्स मन्दी धावति ॥ ४ ॥ ॥५(हा)॥

[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १०६१ एते सोमा असृ॑क्षत गृ॒णानाः शव॑से महे । मदि॑न्तमस्य धारया ॥ १ ॥
 १०६२ अभि ग॒व्यानि वी॑तये नृ॒ष्णा पु॑नानो अ॒र्षसि॑ । सन॒द्राजः परि॑ स्रव ॥ २ ॥
 १०६३ उत नो गोम॑तीरिषो वि॒श्वा अ॒र्प परि॑ष्टुमः । गृ॒णानो जम॑दग्निना ॥ ३ ॥ ॥६(वि)॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- १०६४ इमं॑ स्तोमम॒र्हते जा॑तवेद॒से रथ॑मिव सं महे॒मा मनी॑षया ।
 भद्रा हि नः प्र॑मतिरस्य सँस॒द्यग्ने स॒ख्ये मा रि॑षामा वयं तव ॥ १ ॥
 १०६५ भर॑मेधं कृ॒णवामा हवीं॑षि ते चि॒तय॑न्तः प॒र्वणा॑प॒र्वणा वय॑म् ।
 जी॒वात॑वे प्र॒तराँ सा॑धया धि॒योऽग्ने स॒ख्ये मा रि॑षामा वयं तव ॥ २ ॥
 १०६६ शके॑म त्वा समि॒धँ सा॑धया धि॒यस्त्वे दे॒वा ह॒विर॑दन्त्याहु॒तम् ।
 त्वमादि॒त्याँ आ व॒ह तान्हा॑ इ॒दम॑स्यग्ने स॒ख्ये मा रि॑षामा वयं तव ॥ ३ ॥ ॥७(छौ)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० ३७ । उ० २ । स्व० १०]

- १०६७ प्रति वाँसूर॑ उदिते मित्रं गृ॒णीषे वरु॑णम् । अ॒र्यम॑णँ रि॒शाद॑सम् ॥ १ ॥
 १०६८ रा॒या हि॒रण्य॑या मतिरि॒यम॑वृ॒काय॑ शवसे । इ॒यं वि॒प्रा मे॒धसा॑तये ॥ २ ॥
 १०६९ ते स्या॑म दे॒व वरु॑ण ते मि॒त्र सूरि॑भिः सह । इ॒षँस्व॑श्च धीम॒हि ॥ ३ ॥ ॥८(हा)॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १०७० भि॒न्धि वि॒श्वा अप॑ द्वि॒षः परि॑ वाधो ज॒ह्नी मृ॒धः । वसु॑ स्पादं तदा भर ॥ १ ॥

- १०७१ यस्य ते विश्वमानुषभूरदस्य वेदति । वसु स्वाहं तदा भर ॥ २ ॥
 १०७२ यद्वीडाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पशाने पराभृतम् । वसु स्वाहं तदा भर ॥ ३ ॥ ॥ ९ (चू) ॥
 [धा० १२ । उ० १ । स्व० ६]
- १०७३ यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा सस्नी वाजेषु कर्मसु । इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ १ ॥
 १०७४ तौशासा रथयावाना वृत्रहणापराजिता । इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ २ ॥
 १०७५ इदं वां मदिरे मध्वधुक्षन्नद्रिभिर्नरः । इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ ३ ॥ ॥ १० (टा) ॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० ८ । उ० १ । स्व० २]
- १०७६ इन्द्रायेन्द्रो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः । अर्कस्य योनिमासदम् ॥ १ ॥
 १०७७ तं त्वा विप्रा वचोविदः परिष्कृण्वन्ति धर्णसिम् । सं त्वा सृजन्त्यायवः ॥ २ ॥
 १०७८ रसं ते मित्रो अर्यमा पिबन्तु वरुणः कवे । पवमानस्य मरुतः ॥ ३ ॥ ॥ ११ (ल) ॥
 [धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १]
- १०७९ मृज्यमानः सुहस्त्या समुद्रे वाचमिन्वसि । रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ १ ॥
 १०८० पुनानो वारे पवमानो अव्यये वृषो अचिक्रदद्वने ।
 दैवानां सोम पवमान निष्कृतं गोमिरञ्जानो अर्षसि ॥ २ ॥ ॥ १२ (ति) ॥
 [धा० २४ । उ० १ । स्व० ३]
- १०८१ एतमु त्थं दश क्षिपो सृजन्ति सिन्धुमातरम् । समादित्येभिर्गृह्यत ॥ १ ॥
 १०८२ समिन्द्रेणोत वायुना सुत एति पवित्र आ । सः सूर्यस्य रदिमभिः ॥ २ ॥
 १०८३ स नो भगाय वायवे पूष्णे पवस्व मधुमान् । चारुमित्रे वरुणे च ॥ ३ ॥ ॥ १३ (टि) ॥
 ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ८ । उ० १ । स्व० ३]
- १०८४ रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे स्पन्तु तुविवाजाः । क्षुमन्तो याभिर्मदेम ॥ १ ॥
 १०८५ आ घ त्वावान् त्मना युक्तः स्तोतृभ्यो धृष्णवीथानः । ऋणोरक्षं न चक्रयोः ॥ २ ॥
 १०८६ आ यद् दुवः शतकृतवा कामं जरितृणाम् । ऋणोरक्षं न शर्चीभिः ॥ ३ ॥ ॥ १४ (टी) ॥
 [धा० १८ । उ० २ । स्व० ४]
- १०८७ सूरूपकृतनुमूतये सुदुग्रामिव गोदुहे । जुहूमसि द्यविद्यवि ॥ १ ॥
 १०८८ उप नः सवना गहि सोमस्य सोमपाः पिब । गोदा दद्रेवतो मदः ॥ २ ॥
 १०८९ अथा ते अन्तमानां विद्याम सुमतीनाम् । मा नो अति ख्य आ गहि ॥ ३ ॥ ॥ १५ (कौ) ॥
 [धा० ११ । उ० १ । स्व० नास्ति ।]

१०९० उभे यदिन्द्र रोदसी आपप्राथोषा इव । महान्तं त्वा महीनाः सम्राजं चर्षणीनाम् ।

देवी जनित्र्यजीजनद्द्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ १ ॥

१०९१ दीर्घः ह्यङ्कुशं यथा शक्ति विमर्षि मन्तुमः । पूर्वेण मघवन्पदा वयामजो यथा यमः ।

देवी जनित्र्यजीजनद्द्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ २ ॥

१०९२ अध स्स दुर्हणायतो मर्त्तस्य तनुहि स्थिरम् । अधस्पदं तर्मा कृधि यो अस्माः अभिदासति ।

देवी जनित्र्यजीजनद्द्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ ३ ॥ ॥१६(यो)॥

[इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० ४२ । उ० नास्ति । स्व० १०]

१०९३ परि स्वानो गिरिष्ठाः पवित्रे सोमो अक्षरत् । मदेषु सर्वथा असि ॥ १ ॥

१०९४ त्वं विप्रस्त्वं कविर्मधु प्र जातमन्धसः । मदेषु सर्वथा असि ॥ २ ॥

१०९५ त्वं विश्वे मजोप्रमो देवांसः पीतिमाशत । मदेषु सर्वथा असि ॥ ३ ॥ ॥१७(स्वा)॥

[धा० ११ । उ० २ । स्व० २]

१०९६ स सुन्वे यो वसूनां यो रायामानेता य इडानाम् । सोमो यः सुक्षितीनाम् ॥ १ ॥

१०९७ यस्य त इन्द्रः पिवाद्यस्य मरुतो यस्य वार्यमणा भगः ।

आ येन मित्रावरुणा करामह एन्द्रमवसे महे ॥ २ ॥ ॥१८(यो)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१०९८ तं वः सखायो मदाय पुनानमभि गायत । शिशुं न हव्यः स्वदयन्त गूर्तिभिः ॥ १ ॥

१०९९ सं वत्स इव मातृभिर्हिन्दुर्हिन्वानो अज्यते । देवावीर्मदो मतिभिः परिप्लुतः ॥ २ ॥

११०० अयं दक्षाय साधनोऽयं शर्धाय वीतये । अयं देवेभ्यो मधुमत्तगः सुतः ॥ ३ ॥ ॥१९(यि)॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

११०१ सोमाः पवन्त इन्द्रोऽस्मभ्यं गातुवित्तमाः । मित्राः स्वाना अरेपसः स्वाध्यः स्वर्विदः ॥ १ ॥

११०२ ते पूतासो विपश्चितः सोमासो दध्याशिरः । सूरासो न दशतासो जिगत्वो ध्रुवा घृते ॥ २ ॥

११०३ सुप्याणासो व्यद्रिभिश्चिताना गौरधि त्वचि । इपमस्मभ्यमभितः समस्वरन्वसुविदः ॥ ३ ॥ ॥२०(वा)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २]

११०४ अया पत्ना पवस्वना वसूनि माःश्चत्व इन्द्रो सरसि प्र धन्व ।

ब्रध्नश्चिद्यस्य वातो न जूर्ति पुरुमेधाश्चिन्नकवे नरं धात् ॥ १ ॥

११०५ उत न एता पवया पवस्वाधि श्रुते श्रवाय्यम्य तीर्थे ।

पष्टिः सहस्रा नैगुतो वसूनि वृक्षं न पक्वं धृतवद्रणाय ॥ २ ॥

- १११८ स योजत उरुगायस्य जूति वृथा क्रीडन्तं मिमते न गावः ।
परीणसं कृणुते तिग्मशृङ्गो दिवा हरिर्ददशे नक्तमृजः ॥ ३ ॥
- १११९ प्र स्वानासौ रथा इवार्वन्तो न श्रवस्यवः । सोमासो राये अक्रमुः ॥ ४ ॥
- ११२० हिन्वानासो रथा इव दधन्विरे गभस्त्योः । भरासः कारिणामिव ॥ ५ ॥
- ११२१ राजानो न प्रशस्तिभिः सोमासो गोभिरञ्जते । यज्ञो न सप्त धातृभिः ॥ ६ ॥
- ११२२ परि स्वानास इन्दवो मदाय बर्हेणा गिरा । मधो अर्पन्ति धारया ॥ ७ ॥
- ११२३ आपानासो विवस्वतो जिन्वन्त उषसो भगम् । सूर्यो अण्वं वि तन्वते ॥ ८ ॥
- ११२४ अप द्वारा मतीनां प्रत्ना ऋण्वन्ति कारवः । वृष्णो हरस आयवः ॥ ९ ॥
- ११२५ समीचीनास आशत होतारः सप्तजानयः । पदमेकस्य पिप्रतः ॥ १० ॥
- ११२६ नाभा नाभि न आ ददे चक्षुषा सूर्ये दशे । कविरपत्यमा दुहे ॥ ११ ॥
- ११२७ अभि प्रियं दिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहा हितम् । सूरः पश्यति चक्षसा ॥ १२ ॥ ॥ ११ ॥ (अ) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० ५७। उ० ४। स्व० ८]

- ११२८ असृग्रमिन्दवः पथा धर्मन्तृतस्य सुधियः । विदाना अस्य योजना ॥ १ ॥
- ११२९ प्र धारा मधो अग्रियो महीरपो वि गाहते । हविर्हविःषु बन्धः ॥ २ ॥
- ११३० प्र युजा वाचो अग्रियो वृषो अचिक्रदङ्गने । सखाभि सत्यो अश्वरः ॥ ३ ॥
- ११३१ परि यत्काव्या कविर्गुणा पुनानो अर्पति । स्वर्वाजी सिपासति ॥ ४ ॥
- ११३२ पवमानो अभि स्पृधो विशो राजेव सीदति । यदीमृष्वन्ति वेधसः ॥ ५ ॥
- ११३३ अद्या वारे परि प्रियो हरिर्वनेषु सीदति । रेभो वनुष्यते मती ॥ ६ ॥
- ११३४ स वायुमिन्द्रमश्विना साकं मदेन गच्छति । रणा यो अस्य धर्मणा ॥ ७ ॥
- ११३५ आ मित्रे वरुणे भगे मधोः पवन्त उर्मयः । विदाना अस्य शक्मभिः ॥ ८ ॥
- ११३६ अस्मभ्यं रोदसी रयि मध्वो वाजस्य सातये । श्रवो वसुनि सञ्जितम् ॥ ९ ॥
- ११३७ आ ते दक्षं मयोभुवं वहिमद्या वृणीमहे । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ १० ॥
- ११३८ आ मन्द्रमा चरेण्यमा विप्रमा मनीषिणम् । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ ११ ॥
- ११३९ आ रयिमा सुचेतुनमा सुक्रतो तनूष्वा । पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ १२ ॥ ॥ २ (ण) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० ३८। उ० ५। स्व० ११]

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
११४० मूर्धनं दिवो अरति पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् ।

३ २ ३ १ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
कविः सप्ताजमतिथि जनानामासन्नः पात्रं जनयन्त देवाः

॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २
११४१ त्वां विश्वे अमृतं जायमानं शिशुं न देवा अभि सं नवन्ते ।

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
तव क्रतुभिरमृतत्वमायन् वैश्वानर यत्पित्रोरदीदेः

॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
११४२ नाभिं यज्ञानां सदनं रयीणां महामाहावमभि सं नवन्त ।

३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
वैश्वानरं रथ्यमध्वराणां यज्ञस्य केतुं जनयन्त देवाः

॥ ३ ॥ ॥३॥ (कु)॥

[धा० २६ । उ० १ । स्व० ५]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ १ २ ३ २ ३ २
११४३ प्र वो मित्राय गायत वरुणाय विषा गिरा । महिक्षत्रावृतं बृहत्

॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११४४ सप्ताजा या घृतयोनी मित्रश्चोभा वरुणश्च । देवा देवेषु प्रशस्ता

॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११४५ ता नः शक्तं पार्थिवस्य महो रायो दिव्यस्य । महि वां क्षत्रं देवेषु

॥ ३ ॥ ॥४(र)॥

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० १]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ १ २ ३ १ २ ३ १ २
११४६ इन्द्रा याहि चित्रमानो सुता इमे त्वायवः । अण्वीभिस्तना पूतामः

॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११४७ इन्द्रा याहि धियेपितो विप्रजतः सुतावतः । उप ब्रह्माणि वाघतः

॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११४८ इन्द्रा याहि तूतुजान उप ब्रह्माणि हरिवः । सुते दाधिष्व नश्चनः

॥ ३ ॥ ॥५(ही)॥

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ १ २ ३ १ २ ३ १ २
११४९ तमीडिष्व यो अर्चिषा वना विश्वा परिष्वजत् । कृणा कृणोति जिह्वया

॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११५० य इद्ध आविवास्ति सुम्नमिन्द्रम्य मर्त्यः । द्युम्नाय सुतरा अपः

॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११५१ ता नो वाजयतीरिष आशून् पिपृतमर्त्यतः । एन्द्रमग्निं च वोढवे

॥ ३ ॥ ॥६(य)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
११५२ प्रो अयासीदिन्दुगिन्द्रस्य निष्कृतं सखा सख्युर्न प्र मिनाति सङ्गिरम् ।

॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
मर्य इव युवतिभिः समर्पति सोमः कलशे शतयामना पथा

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११५३ प्र वो धियो मन्द्रयुवो विपन्युवः पनस्युवः संवरणेवक्रमुः ।

॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
हरिं क्रीडन्तमभ्यनूपत स्तुभोऽभि धेनवः पयसेदशिध्रयुः

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
११५४ आ नः सोम संयतं पिप्युषीमिपमिन्द्रो पवस्व पवमान ऊर्मिणा ।

॥ ३ ॥ ॥७(त्रि)॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २
या नो दोहते त्रिरहस्यसदचुषी क्षुमद्राजवन्मधुमत्सुवीर्यम्

[धा० २८ । उ० २ । स्व० ३]

११५५ न किष्टं कर्मणा नशब्दश्चकार सदावृधम् । इन्द्रं न यज्ञैर्विश्वगृत्तमृश्वसमभृष्टं धृणुमोजसा ॥ १ ॥

११५६ अपाहमुग्रं पृतनासु सासद्भि यस्मिन्महीरुज्रयः ।

सं धेनवो जायमाने अनोनवृधावः आमीरनोनवुः ॥ २ ॥ ॥६(ही)॥

[इति नवुर्थः खण्डः ॥४॥ [धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ४]

११५७ सखाय आ नि पीदत पुनानाय प्रगायत । गिर्गु नः यज्ञेः परि भूषत श्रिये ॥ १ ॥

११५८ समी यत्सं न मातृभिः सृजता गयसाधनम् । देवायैमदमभि द्विशवसम् ॥ २ ॥

११५९ पुनाना दक्षसाधनं यथा शर्वाय वीतये । यथा मित्राय वरुणाय शन्तमम् ॥ ३ ॥ ॥७(पि)॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]

११६० प्र वाज्यक्षाः सहस्रभारस्तिरः पवित्रं वि वाग्मव्यम् ॥ १ ॥

११६१ स वाज्यक्षाः सहस्ररेता अद्रिर्मृजानो गोभिः श्रीणानः ॥ २ ॥

११६२ प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा नुभियमानां अर्द्राभिः सुतः ॥ ३ ॥ ॥८(पु)॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ५]

११६३ ये सोमासः पगावति ये अर्वावति सुन्विरे । ये वादः शर्यणावति ॥ १ ॥

११६४ य आर्जाकेषु कृत्वसु ये मथ्य पस्त्यानाम् । ये वा जनेषु पञ्चसु ॥ २ ॥

११६५ ते नो वृष्टि दिवस्पति पवन्तामा सुवीर्यम् । स्वाना देवास इन्द्रवः ॥ ३ ॥ ॥९(त्रि)॥

[इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १ । उ० १ । स्व० ३]

११६६ आ ते वत्सो मनो यमत्परमाच्चित्स्रम्यान् । अग्ने त्वां कामये गिरा ॥ १ ॥

११६७ पुरुवा हि महङ्कुम्भि दिशो विश्वा अनु प्रभुः । समत्सु त्वा हवामहे ॥ २ ॥

११६८ समत्सुशिमवसे वाजयन्तो हवामहे । वाजेषु चित्रगधसम् ॥ ३ ॥ ॥१०(डा)॥

[धा० १३ । उ० २ । स्व० २]

११६९ त्वं न इन्द्रा भर आर्जो नृमणः शतक्रतो विचर्यणे । आ वीरं पृतनासहम् ॥ १ ॥

११७० त्वं हि नः पिना वसो त्वं माता शतक्रतो वसूविथ । अथा ते सुहृमीमहे ॥ २ ॥

११७१ त्वां गुप्तिन्पुरुहूत वाजयन्तमुप व्रवे सहस्रकृत । स नो गम्ब सुवीर्यम् ॥ ३ ॥ ॥११(ल)॥

[धा० १४ । उ० ना० । स्व० १]

११७२ यदिन्द्र चित्र म इह नास्ति त्वादातमद्रिवः । राधस्तत्रो विद्वस् उभयाहस्त्या भर ॥१॥

११७३ यनायसं वरेण्यमिन्द्र वृक्षं तदा भर । विवाम तस्य ते वयमकूपारसा दातवः ॥ २ ॥

११७४ यत्त दिक्षु प्रगाध्यं मनो अस्ति श्रुते बृहत् । तेन दृढा चिदद्विव आ वाजं दर्पि स्नातये ॥३॥ ॥१४(पी)॥

॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [भा० २५ । उ० १ । स्व० ४]

॥ इति चतुर्थप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ २ ॥ चतुर्थप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ४ ॥

॥ इति अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अथ नवमोऽध्यायः ।

अथ पञ्चमप्रपाठके प्रथमोऽध्यायः ॥५॥

[१]

(१ २०) १ प्रतर्दतो देवोदासिः २, ३, ४ असितः काश्यपो देवको वा; ५, ११ उच्यथ आंगिरसः; ६, ७ अमर्ही
युराङ्गिरसः; ८, १५ निधुविः काश्यपः ९ वमिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० सुकक्ष आंगिरसः; १२ कविर्भागिवः; १३ देवातिथिः
काव्यः; १४ भर्गः प्रागाथः; १६ अम्बरीषो वार्षागिरः कजिश्वा भारद्वाजश्च; १७ अग्नये धिष्ण्या ऐश्वराः; १८ उशना
काव्यः; १९ नृमेध आंगिरसः २० जेता माधुच्छन्दसः ॥ १-८, ११-१२, १५-१७ पदमानः सोमः ९, १८
अग्निः १०, १३, १४, १९-२० इन्द्रः ॥ १ ९ त्रिष्टुप्; २-८, १०-११, १५, १८ गायत्री; जगती १३,
१४ प्रगाथः= (विपमा बृहती, समा सतो बृहती); १६, २० अनुष्टुप्; १७ द्विपदा विराट्; १९ उष्णिक् ॥

११७५ शिशुं जजानः हयते मृजन्ति गुम्भन्ति विप्रं मरुतो गणेन ।

कविर्गोभिः काव्येना कविः सन्त्सामः पवित्रमन्येति रेभन् ॥ १ ॥

११७६ ऋषिमना य ऋषिकुम्भर्षाः सहस्रजीथः पदवीः कवीनाम् ।

तृतीयं धाम महिषः सिपामन्त्सोमो विराजमनु गज्जति पटुप् ॥ २ ॥

११७७ चमूपच्छयेनः शकुनो विभृत्वा गोविन्दद्रुप्स आयुधानि विभ्रत ।

अपामूर्मिः सचमानः समुद्रं तुरीये धाम महिषो विवन्ति ॥ ३ ॥ ॥१(रु)॥

[भा० २६ । उ० ना० । स्व० ५]

११७८ गते सोमा अग्निं प्रियमिन्द्रस्य कामक्षरन । वर्धन्तो अस्य वीर्यम् ॥ १ ॥

११७९ पुनानासश्चमूपदो गच्छन्तो वायुमश्विना । ते नो अन्नं सुवीर्यम् ॥ २ ॥

११८० इन्द्रस्य सोम राधसे पुनानो हार्दि चोदय । देवानां योनिमासदम् ॥ ३ ॥

११८१ मृजन्ति त्वा दश क्षिपो द्विन्वन्ति सप्त धीतयः । अनु विप्रा अमादिपुः ॥ ४ ॥

११८२ देवेभ्यस्त्वा मदाथ कः सृजानमनि मेयः । सं गोभिवांसयामसि ॥ ५ ॥

११८३ पुनानः कलशेषा वस्त्राण्यरुषो हरिः । पग्नि गव्यान्वव्यत ॥ ६ ॥

११८४ मधोन आ पवस्व नो जहि विश्वा अप द्विषः । इन्द्रो सखायमा विश ॥ ७ ॥

११८५ नृक्षम् त्वा नयमिन्द्रपीतं स्वर्चिदम् । अश्रीमहि प्रजामिपम् ॥ ८ ॥

११८६ ^{३० ३१ २२ ३१ २ ३ २ १ २ ३ १ २} वृष्टिं दिवः परि स्रव युञ्जं पृथिव्या अग्निं । सहो नः सोम पृत्सु धाः ॥ ९ ॥ २(ति) ॥
॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० ३९ । उ० १ । स्व० १३]

११८७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमः पुनानो अर्षति सहस्रधारो अत्यविः । वायोरिन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १ ॥
११८८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पवमानमवस्यवो विप्रमभि प्र गायत । सुष्वाणं देववीतये ॥ २ ॥
११८९ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पवन्ते वाजसातये सोमाः सहस्रपाजसः । गृणाना देववीतये ॥ ३ ॥
११९० ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उत नो वाजसातये पवस्व बृहतीरिषः । द्युमदिन्दो सुवीर्यम् ॥ ४ ॥
११९१ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अत्या हियाना न हेतुभिरसृग्रं वाजसातये । वि वारमन्यमाशवः ॥ ५ ॥
११९२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ते नः सहस्रिणः रयिं पवन्तामा सुवीर्यम् । स्वाना देवास इन्द्रवः ॥ ६ ॥
११९३ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वाश्वा अर्षन्तीन्दवोऽभि वत्सं न मातरः । दधन्विरे गभस्त्योः ॥ ७ ॥
११९४ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जुष्ट इन्द्राय मत्सरः पवमानः कनिक्रदत् । विश्वा अप द्विषो जहि ॥ ८ ॥
११९५ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अपघ्नन्तो अराणः पवमानाः स्वर्दशः । योनावृतस्थ सीदत ॥ ९ ॥ ३(द्व) ॥
॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ३९ । उ० ३ । स्व० ६]

११९६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमा असृग्रमिन्द्रवः सुता ऋतस्य धारया । इन्द्राय मधुमत्तमाः ॥ १ ॥
११९७ ^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि विप्रा अनूषत गावो वत्सं न धेनवः । इन्द्रः सोमस्य पीतये ॥ २ ॥
११९८ ^{२ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मदच्युक्षेति सादने सिन्धोरूमा विपश्चित् । सोमो गौरी अग्नि श्रितः ॥ ३ ॥
११९९ ^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} दिवो नाभा विचक्षणोऽव्या वारे महीयते । सोमो यः सुकतुः कविः ॥ ४ ॥
१२०० ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यः सोमः कलशेषा अन्तः पवित्र आहितः । तमिन्दुः परि पस्वजे ॥ ५ ॥
१२०१ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र वाचमिन्दुरिष्यति समुद्रस्याग्नि विष्टपि । जिन्वन्कोशं मधुश्चुतम् ॥ ६ ॥
१२०२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} नित्यस्तोत्रो वनस्पतिधेनामन्तः सबर्दुधाम् । हिन्वानो मानुषा युजा ॥ ७ ॥
१२०३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ पवमान धारया रयिः सहस्रवर्चसम् । अस्मे इन्दो स्वाभुवम् ॥ ८ ॥
१२०४ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अभि प्रिया दिवः कविर्विप्रः स धारया सुतः । सोमो हिन्वे परावति ॥ ९ ॥ ४(मे) ॥
॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ४० । उ० ४ । स्व० ७]

१२०५ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उक्ते शुष्मास ईरते सिन्धोरूमेरिव स्वनः । वाणस्य चोदया पविम् ॥ १ ॥
१२०६ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्रसवे त उदीरते तिस्रो वाचो मखस्युवः । यदव्य णि सानवि ॥ २ ॥
१२०७ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अव्या वारैः पणि प्रियः हग्निः हिन्वन्त्यद्रिभिः । पवमानं मधुश्चुतम् ॥ ३ ॥

- १२०८ आ पवस्व मदन्तिम पवित्रं धारया कवे । अर्कस्य योनिमासदम् ॥ ४ ॥
 १२०९ स पवस्व मदन्तिम गोभिरजानो अक्तुभिः । एन्द्रस्य जठरं विश ॥ ५ ॥ ॥५(का)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ३१ । उ० १ । स्व० २]

- १२१० अया वीती पारि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव ॥ १ ॥
 १२११ पुरः सद्य इत्थाधिथे दिवोदासाय शंवरम् । अध त्यं तुर्वशं यदुम् ॥ २ ॥
 १२१२ परि नो अश्वमश्वविद्रोमदिन्दो हिरण्यवत् । क्षरा सहस्रिणोरियः ॥ ३ ॥ ॥६(हि)॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- १२१३ अपघ्नन्पवते मृधोऽप सोमो अरावणः । गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १ ॥
 १२१४ महो नो राय आ भर पवमान जही मृधः । रास्वेन्दो वीरवद्यशः ॥ २ ॥
 १२१५ न त्वा शतं च न हुतो राधो दिस्सन्तमा मिनन् । यत्पुनानो मखस्यसे ॥ ३ ॥ ॥७(खा)॥

[धा० ११ । उ० २ । स्व० २]

- १२१६ अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः । हिन्वानो मानुषीरयः ॥ १ ॥
 १२१७ अयुक्त सूर एतशं पवमानो मनावधि । अन्तरिक्षेण यातवे ॥ २ ॥
 १२१८ उत त्या हरितो रथे सूर्यो अयुक्त यातवे । इन्दुरिन्द्र इति ब्रुवन् ॥ ३ ॥ ॥८(का)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० ११ । उ० १ । स्व० २]

- १२१९ अग्निं वो देवमग्निभिः सजोषा यजिष्ठं दूतमध्वरे कृणुष्वम् ।
 यो मर्त्येषु निधुविर्ऋतावा तपुर्मूर्धा घृताश्वः पावकः ॥ १ ॥
 १२२० प्रोथदश्वो न यवसेऽविष्यन्यदा महः संवरणाद्वयस्थात् ।
 आदस्य वातो अनु वाति शोचिरध स्म ते व्रजनं कृष्णमस्ति ॥ २ ॥
 १२२१ उद्यस्य ते नवजातस्य वृष्णोऽग्ने चरन्त्यजरा इधानाः ।
 अच्छा घामरुषो धूम एषि सं दूतो अग्न ईयसे हि देवान् ॥ ३ ॥ ॥९(टी)॥

[धा० १८ । उ० १ । स्व० ४]

- १२२२ तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे । स वृषा वृषभो भुवत् ॥ १ ॥
 १२२३ इन्द्रः स दामने रुत ओजिष्ठः स बले द्वितः । युक्ती श्लोकी स सोम्यः ॥ २ ॥

१२२४ गिरा वज्रो न सम्भृतः सखलो अनपच्युतः । ववक्ष उग्रो अस्तुतः ॥ ३ ॥ ॥१०(छ)॥
 ॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० १७ । उ० २ । स्व० ७]

१२२५ अध्वर्यो अद्रिभिः सुतः सोमं पवित्र आ नय । पुनाहीन्द्राय पातवे ॥ १ ॥

१२२६ तव न्य इन्द्रो अन्धसो देवा मथोर्व्याशत । पवमानस्य मरुतः ॥ २ ॥

१२२७ दिवः पीयूषमुत्तम सोममिन्द्राय वज्रिणे । सुनोता मधुमत्तमम् ॥ ३ ॥ ॥११(स्त्रा)॥
 [धा० ११ । उ० २ । स्व० २]

१२२८ धर्ता दिवः पवते कृत्व्यो रसो दक्षो देवानामनुमाद्यो नृभिः ।
 हरिः सृजानो अन्यो न मन्तमिर्वृथा पाजांसि कृणुषे नदीष्वाम् ॥ १ ॥

१२२९ शूरो न धत्त आयुधा गमस्व्योः स्वः सिंघासत्रथिरो गविष्टिषु ।
 इन्द्रस्य शुभमीरः अपस्युभिरिन्दुर्हिन्वातो अज्यते मनीषिभिः ॥ २ ॥

१२३० इन्द्रस्य सोम पवमान ऊर्मिणा तविष्यमाणो जडरेण्वा विश ।
 प्र नः पितृ विश्वदध्रेव गदसी धिया नो वाजा उप माहि शश्वतः ॥ ३ ॥ ॥१२(चा)॥
 [धा० २७ । उ० १ । स्व० २]

१२३१ यदिन्द्र प्रागपागुदङ्गयन्वा ह्यसे नृभिः । सिमा पुरु नृषतो अस्यानवेऽस्मि प्रशार्थ नुर्वगे ॥ १ ॥

१२३२ यद्वा रुमे रुशमे श्यावके रूप इन्द्र मादयसे सचा ।
 कण्वासस्त्वा स्तोमभिर्ब्रह्मवाहस इन्द्रा यच्छन्त्या गहि ॥ २ ॥ ॥१३(कि)॥
 [धा० ११ । उ० १ । स्व० ३]

१२३३ उभयः शृणधच्च न इन्द्रो अर्वागिदं वचः । सत्राच्या मघवान्सोमपीतये धिया शविष्ट आ गमन् ॥ १ ॥

१२३४ तः हि स्वराजं वृषभं तमोजन्मा धिषणे निष्टतक्षतुः ।
 उत्तोपमानां प्रथमो नि षोदसि सोमकामः हि ते मनः ॥ २ ॥ ॥१४(ची)॥
 ॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० १७ । उ० १ । स्व० ४]

१२३५ पवम् देव आयुर्पगिन्द्र गच्छतु ते मदः । वायुमा गेह धर्मणा ॥ १ ॥

१२३६ पवमान नि तोशसे रयिः सोम श्रवाय्यम् । इन्द्रो समुद्रमा विश ॥ २ ॥

१२३७ अपघ्नन्पवमे मृधः ॥ ३ ॥ ॥१५(लि)॥
 [धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- १२३८ अभी नो वाजसातमम् ॥ १ ॥
 १२३९ वयं ते अस्य राधसो वसोर्वसो पुरुस्पृहः । नि नेदिष्ठतमा इषः स्याम सुग्ने ते अग्निगो ॥ २ ॥
 १२४० परि स्य स्वानो अक्षरादिन्दुरव्ये मदच्युतः ।
 धारा व ऊर्ध्वो अध्वरे भ्राजा न याति गव्ययुः ॥ ३ ॥ ॥ १६ (ली) ॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ४]

- १२४१ पवस्व सोम महान्तसमुद्रः पिता देवानां विश्वाभि धाम ॥ १ ॥
 १२४२ शुक्रः पवस्व देवेभ्यः सोम दिवे पृथिव्यै शं च प्रजाभ्यः ॥ २ ॥
 १२४३ दिवो धर्तासि शुक्रः पीयूषः सत्ये विधर्मन्वाजी पवस्व ॥ ३ ॥ ॥ १७ (हि) ॥
 ॥ इत्यष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३]

- १२४४ प्रेष्ठं वो अतिथिं स्तुषे मित्रमिव प्रियम् । अग्ने रथं न वेद्यम् ॥ १ ॥
 १२४५ कविमिव प्रशंस्यं यं देवास इति द्विता । नि मर्त्येष्ववादधुः ॥ २ ॥
 १२४६ त्वं यविष्ठ दाशुषो नः पाहि शृणुही गिरः । रक्षा तोकमुत त्मना ॥ ३ ॥ ॥ १८ (यी) ॥
 [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४]

- १२४७ एन्द्र नो गाधि प्रिय सत्राजिदगोह्य । गिरिर्न विश्वतः पृथुः पतिर्दिवः ॥ १ ॥
 १२४८ अभि हि सत्य सोमपा उमे बभूथ रोदसी । इन्द्रासि सुन्वतो वृधः पतिर्दिवः ॥ २ ॥
 १२४९ त्वं हि शश्वतीनामिन्द्र धर्ता पुरामसि । हन्ता दस्योर्मनोवृधः पतिर्दिवः ॥ ३ ॥ ॥ १९ (फे) ॥
 [धा० २० । उ० २ । स्व० ७]

- १२५० पुरां भिन्दुर्युवा कविरमितौजा अजायत । इन्द्रो विश्वस्य कर्मणो धर्ता वज्री पुरुषदुतः ॥ १ ॥
 १२५१ त्वं वलस्य गोमतोऽपावरद्विवो बिलम् । त्वां देवा अबिभ्युषस्तुज्यमानास आविषुः ॥ २ ॥
 १२५२ इन्द्रमीशानमोजसाभि स्तोमैरनूषत । सहस्रं यस्य रातय उत वा सन्ति भूयसीः ॥ ३ ॥ ॥ २० (ही) ॥

॥ इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]

इति पञ्चमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ५-१ ॥

नवमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ९ ॥

- १२६३ एष दिवं व्यासरत्तिरो रजाः स्वस्तुतः । पवमानः स्वध्वरः ॥ ८ ॥
 १२६४ एष प्रत्नेन जन्मना देवो देवेभ्यः सुतः । हरिः पवित्रे अर्षति ॥ ९ ॥
 १२६५ एष उ स्य पुरुषतो जज्ञानो जनयन्निषः । धारया पवते सुतः ॥ १० ॥ ॥ २(इ) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [भा० ३४ । उ० ३ । स्व० ६]

- १२६६ एष धिया यात्यण्व्या शूरो रथेभिराशुभिः । गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १ ॥
 १२६७ एष पुरु धियायते बृहते देवतातये । यशामृतास आशत ॥ २ ॥
 १२६८ एतं मृजन्ति मर्त्यमुप द्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणं महीरिषः ॥ ३ ॥
 १२६९ एष हितो वि नीयतेऽन्तः शुन्ध्यावता पथा । यदी तुञ्जन्ति भूर्णयः ॥ ४ ॥
 १२७० एष रुक्मिभिरायते वाजी शुभ्रेभिरशुभिः । पतिः सिन्धूनां भवन् ॥ ५ ॥
 १२७१ एष शृङ्गाणि दोधुवच्छिशीते यूथ्योऽवृषा । नृम्णा दधान ओजसा ॥ ६ ॥
 १२७२ एष वसूनि पिबदनः परुषा ययिवाऽति । अव शादेषु गच्छति ॥ ७ ॥
 १२७३ एतमु त्वं दश क्षिपौ हरिः हिन्वन्ति यातवे । स्वायुधं मदिन्तमम् ॥ ८ ॥ ॥ ३(के) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [भा० ३५ । उ० १ । स्व० ७]

- १२७४ एष उ स्य वृषा रथोऽव्या वारोभिरव्यत । गच्छन्वाजः सहस्रिणम् ॥ १ ॥
 १२७५ एतं त्रितस्य योषणो हरिः हिन्वन्त्यद्रिभिः । इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ २ ॥
 १२७६ एष स्य मानुषीष्वा श्येनो न विश्रु सीदति । गच्छं जारो न योषितम् ॥ ३ ॥
 १२७७ एष स्य मद्यो रसोऽव चष्टे दिवः शिशुः । य इन्दुर्वारमाविशत् ॥ ४ ॥
 १२७८ एष स्य पीतये सुतो हरिरर्षति धर्णसिः । कन्दन्योनिमभि प्रियम् ॥ ५ ॥
 १२७९ एतं त्वं हरितो दश मर्मज्यन्ते अपस्युवः । याभिर्मदाय शुम्भते ॥ ६ ॥ ॥ ४(बी) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [भा० २५ । उ० ८ । स्व० ४]

- १२८० एष वाजी हितो नृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः । अव्य वारं वि धावति ॥ १ ॥
 १२८१ एष पवित्रे अक्षरत्सोमो देवेभ्यः सुतः । विश्वा धामान्याविशन् ॥ २ ॥
 १२८२ एष देवः शुभायतेऽधि योनावमर्त्यः । वृत्रहा देववीतमः ॥ ३ ॥
 १२८३ एष वृषा कनिकदहशभिर्जामिभिर्यतः । अभि द्रोणानि धावति ॥ ४ ॥
 १२८४ एष सूर्यमरोचयत्पवमानो अधि द्यवि । पवित्रे मत्सरो मदः ॥ ५ ॥

१२८५ एष सूर्येण हासते संवसानो विवस्वता । पतिवीचो अदाभ्यः ॥ ६ ॥ ५(के) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [भा० २६ । उ० १ । स्व० ७]

१२८६ एष कविरभिष्टुतः पवित्रे अधि तोशते । पुनानो धनन्नप द्विषः ॥ १ ॥

१२८७ एष इन्द्राय वायवे स्वर्जित्परि पिच्यते । पवित्रे दक्षसाधनः ॥ २ ॥

१२८८ एष नृभिर्वि नीयते दिवो मूर्ध्ना वृषा सुतः । सोमो वनेषु विश्ववित् ॥ ३ ॥

१२८९ एष गव्युरचिक्रदत्पवमानो हिरण्ययुः । इन्दुः सन्नाजिदस्तुतः ॥ ४ ॥

१२९० एष शुष्मसिन्धुदन्तरिक्षे वृषा हरिः । पुनान इन्दुरिन्द्रमा ॥ ५ ॥

१२९१ एष शुष्मदाभ्यः सोमः पुनानो अर्षति । देवावीरघशसहा ॥ ६ ॥ ६(गु) ॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [भा० ३१ । उ० ३ । स्व० ५]

१२९२ स सुतः पीतये वृषा सोमः पवित्रे अर्षति । विघ्नन्नक्षांसि देवयुः ॥ १ ॥

१२९३ स पवित्रे विचक्षणो हरिरर्षति धर्णसिः । अभि योनिं कनिकदत् ॥ २ ॥

१२९४ स वाजी रोचनं दिवः पवमानो वि धावति । रक्षोहा वारमव्ययम् ॥ ३ ॥

१२९५ स त्रितस्याधि सानवि पवमानो अरोचयत् । जामिभिः सूर्यसह ॥ ४ ॥

१२९६ स वृत्रहा वृषा सुतो वरिवोविददाभ्यः । सोमो वाजमिवासरत् ॥ ५ ॥

१२९७ स देवः कविनेषितोऽभि द्रोणानि धावति । इन्दुरिन्द्राय मंहयन् ॥ ६ ॥ ७(खे) ॥

॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [भा० २१ । उ० २ । स्व० ७]

१२९८ यः पावमानीरध्येत्यृषिभिः संभृतस्सम् । सर्वस पूतमश्नाति स्वदितं मातरिष्वना ॥ १ ॥

१२९९ पावमानीर्यो अध्येत्यृषिभिः संभृतस्सम् । तस्मै सरस्वती दुहे क्षीरसर्पिर्मधूदकम् ॥ २ ॥

१३०० पावमानीः स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतक्षुतः । ऋषिभिः संभृतो रसो ब्राह्मणेष्वमृतहितम् ॥ ३ ॥

१३०१ पावमानीर्दधन्तु न इमं लोकमथो अमुम् । कामान्तसमर्धयन्तु नो देवीर्देवैः समाहृताः ॥ ४ ॥

१३०२ येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा । तेन सहस्रधारेण पावमानीः पुनन्तु नः ॥ ५ ॥

१३०३ पावमानीः स्वस्त्ययनीस्ताभिर्गच्छति नान्दनम् ।

पुण्याश्च भक्षान्भक्षयत्यमृतत्वं च गच्छति

॥ ६ ॥ ८ (ती) ॥

॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

[भा० ४४ । उ० १ । स्व० ४]

१३०४ अगन्म महा नमसा यविष्ठं यो दीदाय समिद्धः स्वे दुरोणे ।

चित्रभानु रोदसी अन्तरुर्वी स्वाहुतं विश्वतः प्रत्यञ्जम्

॥ १ ॥

१३०५ स महा विश्वा दुरितानि साह्वानग्निं ध्रुवे दम आ जातवेदाः ।

स नो रक्षिषद्दुरितादवद्यादस्मान्मृणत उत नो मघोनः

॥ २ ॥

१३०६ त्वं वरुण उत मित्रो अग्ने त्वां वर्धन्ति मतिभिर्वसिष्ठाः ।

त्वे वसु सुषणनानि सन्तु यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः

॥ ३ ॥ ॥ १९ (ही) ॥

[धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१३०७ महा९ इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमा९ इव । स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे

॥ १ ॥

१३०८ कण्वा इन्द्रं यदकृत स्तोमैर्वत्सस्य साधनम् । जामि ब्रुवत आयुधा

॥ २ ॥

१३०९ प्रजामृतस्य पिप्रतः प्र यद्भरन्त वह्नयः । विप्रा ऋतस्य वाहसा

॥ ३ ॥ ॥ १० (टि) ॥

। इति ऋषमः खण्डः ॥ ८ ॥

[धा० ८ । उ० १ । स्व० ३]

१३१० पवमानस्य जिघ्नतो हरेश्चन्द्रा असृक्षत । जीरा अजिरशोचिषः

॥ १ ॥

१३११ पवमानो रथीतमः शुभ्रेभिः शुभ्रशस्तमः । हरिश्चन्द्रो मरुद्गणः

॥ २ ॥

१३१२ पवमान व्यश्नुहि रश्मिभिर्वाजसातमः । दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम्

॥ ३ ॥ ॥ ११ (ह) ॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १]

१३१३ परीतो पिञ्चता सुत९ सोमो य उत्तम९ हविः ।

दधन्वा९ यो नयो अण्वश्नन्तरा सुषाव सोममद्भिभिः

॥ १ ॥

१३१४ नूनं पुनानोऽविभिः परि स्रवादन्धः सुर्भितरः ।

सुते चित्वाप्सु मदामो अंधसा श्रीणन्तो गोभिरुत्तरम्

॥ २ ॥

१३१५ परि स्वानश्चक्षसे देवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः

॥ ३ ॥ ॥ १२ (खा) ॥

[धा० १६ । उ० २ । स्व० २]

१३१६ असावि सोमो अरुषो वृषा हरी राजेव दस्मो अभि गा अचिक्रदत् ।

पुनानो वारमत्येष्यव्यथ९ श्येनो न योनिं घृतवन्तमासदत्

॥ १ ॥

१३१७ पर्जन्यः पिता महिषस्य पणिनो नाभा पृथिव्या गिरिषु क्षयं दधे ।

स्वसार आपो अभि गा उदासरन्त्सं त्रावभिर्वसते वीते अध्वरे

॥ २ ॥

१३१८ कविर्वेधस्या पर्येधि माहिनमत्यो न मृष्टो अभि वाजमर्षसि ।

अपसेधन् दुरिता सोम नो मृड घृता वसानः परि यासि निर्णिजम्

॥ ३ ॥ ॥ १३ (गृ) ॥

॥ इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥ [धा० २६ । उ० ३ । स्व० ६]

१२ ३ २ १ २२ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१२१९ आर्यान्त इव सूर्य विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत । बभूवि जातो जनिमान्योजला प्रति भागं न दीधिमः ॥ १ ॥

१२ ३१२४ ३१२४ ३३२
१३२० अलर्षिराति वसुदामुप स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य रातयः।

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
यो अस्य कामं विधत्ते न रोषति मनो दानाय जोदयन् ॥२॥ ॥१४(लु)॥

[धा० १९ । उ० नासि । स्व० ६]

१२ ३१२ ३१२ ३१२ १२ ३१२ ३१२ ३१२ ३१२ ३१२ ३१२ ३१२ ३१२
१३१२ यत् इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि । मघवन् छधि तव तन्न ऊतये वि द्विषो वि सृयो जहि ॥१॥

१३२२ त्वं हि राधसस्यते राधसो महः क्षयस्यासि विधर्ता ।

तं त्वा वयं मघवन्निन्द्रं गिरिणः सुतावन्तो हवामहे ॥ २ ॥ ॥ १५ (वा) ॥

इति दशमः खण्डः ॥ १० ॥ [अ० २० । उ० ३ । स्थ० २]

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

१२२४ त्वं सुतो मदिन्तमो दधन्वान्मत्सरिन्तमः । इन्द्रः सत्राजिदहृतः ॥ २ ॥

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २०
१३२५ त्वं सुष्वाणो अद्रिभिरभ्यर्च्य कनिकदत् । द्रुमन्तं शुष्ममा भर ॥ ३ ॥ ॥ १६ ॥ (ली) ॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २
१२२६ पवस्व देवकीतय इन्द्रा धाराभिरोजसा । आ कलशं मधुमान्तसोम नः सदः ॥ १ ॥

१२२७ तव इत्या उद्यमत इह मदाय वावृषुः । त्वां देवास्तो अमृताय कं पपुः ॥ २ ॥

१५२८ आ नः सुतास इन्द्रवः पुनाना वावता ययिम् । वृष्टिषावो रित्यापः स्वर्धिदः ॥ ३ ॥ ॥ १७ (बौ) ॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१३२९ परि त्य^{१३} ह्येत^{१४} हर्षि^{१५} वधु^{१६} पुनस्ति^{१७} वारेण^{१८} । यो देवान्निश्वा^{१९} इत्यपि^{२०} मदेन^{२१} सह गच्छति^{२२} ॥ १ ॥

१३३० द्विरे पञ्च स्वयंशसः सखायो अद्रिसं हृतम् । प्रियमिन्द्रस्य काम्यं प्रस्तापयन्त उर्मयः ॥ २ ॥

१५१९ १.२८ ३३४ ७९ २६ १२ ७३२ ३९२ ३९२
 नमोऽयं सोम पातवे सुप्रभे परि विलयसे । नरे च दक्षिणावते वैराग्य सद्भासदे ॥ ३ ॥ १८(जी)॥

[भा० २२। उ० ६। सू० ४]

१२ ३२ ३२ ३२ ३२ ३१ २२
१२३३ पवस्व सोम महे दक्षायाश्चो न नित्तो वाजी धनाय ॥ १ ॥

१२३ प्रवृत्तौ तारो रसं मदाय पनन्ति लोभं मह्यं दुष्प्रभाय

१३३८ शिशो ज्ञानं हृदि सृजन्ति पवित्रं सोमं देवैर्भ्य इन्दुम् ॥ ३ ॥ ॥ १९ (का) ॥

[धा० ११ । उ० १ । स्त० २]

१३३५ उपोषु जातमन्तरं गोभिर्मन्त्रं परिकृतम् । इन्द्रं देवा अयासिषुः ॥ १ ॥

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

१३५० अग्ने सुखतमे रथे दवाँ ईडित आ वह । असि होता मनुर्हितः ॥ ४ ॥ ॥ १(रा) ॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० २]

१३५१ यदद्य सूर उदितेऽनागा मित्रो अर्यमा । सुवाति सविता भगः ॥ १ ॥

१३५२ सुप्रावीरस्तु स क्षयः प्र नु यामन्त्सुदानवः । ये नो अहोऽतिप्रति ॥ २ ॥

१३५३ उत स्वराजो अदितिरदब्धस्य व्रतस्य ये । महो राजान ईशते ॥ ३ ॥ ॥ २(खि) ॥

[धा० ११ । उ० २ । स्व० ३]

१३५४ उ त्वा मदन्तु सोमाः कृणुष्व राधो अद्रिवः । अव ब्रह्मद्विषो जहि ॥ १ ॥

१३५५ पदा पणीनराधसो नि बाधस्व महाँ असि । न हि त्वा कश्च न प्रति ॥ २ ॥

१३५६ त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र त्वमसुतानाम् । त्वँ राजा जनानाम् ॥ ३ ॥ ॥ ३(ठि) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० १३ । उ० २ । स्व० ३]

१३५७ आ जागृविप्रिष ऋतं मतीनाँ सोमः पुनानो असदच्चमूषु ।

सपन्ति यं मिथुनासो निकामा अध्वर्यवो रथिरासः सुहस्ताः ॥ १ ॥

१३५८ स पुनान उप सूरै दधान ओभे अप्रा रोदसी वी ष आवः ।

प्रिया चिद्यस्य प्रियसास ऊती सतो धनं कारिणे न प्र यँ सत् ॥ २ ॥

१३५९ स वर्धिता वर्धनः पूयमानः सोमो मीद्वाँ अभि नो ज्योतिषावित् ।

यत्र नः पूर्वं पितरः पदज्ञाः स्वर्विदो अभि गा अद्रिमिण्णन् ॥ ३ ॥ ॥ ४(तै) ॥

[धा० १९ । उ० १ । स्व० ८]

१३६० मा चिदन्यद्वि शँसत सखायो मा रिपण्यत ।

इन्द्रमिस्तोता वृषणँ सचा सुते मुहुस्त्वथा च शँसत ॥ १ ॥

१३६१ अवक्रक्षिण वृषभं यथा जुवं गां न चर्षणीसहम् ।

विद्वेषणँ संवननमुभयङ्करं मँहिष्ठुमुभयाविनम् ॥ २ ॥ ५ ॥ (यी) ॥

[धा० १७ । उ० ना । स्व० ४]

१३६२ उदु त्ये भधुमन्तमा गिरः स्तोमास ईशते । सत्राजितो धनसा अक्षितोतथो वाजयन्तो रथा इव ॥ १ ॥

१३६३ कण्वा इव भृगवः सूर्या इव विश्वमिद्धीतमाशत ।

इन्द्रँ स्तोमेभिर्महयन्त आयवः प्रियमेधासो अस्वरन् ॥ २ ॥ ॥ ६(ला) ॥

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० २]

१३६४ पर्युषु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि सक्षणिः । द्विषस्तरध्या ऋणया न ईरसे ॥ १ ॥

१३६५ अजीजनो हि पवमान सूर्य विधारे शक्मना पयः । गोजीरया रंहमाणः पुरन्ध्या ॥ २ ॥

१३६६ अनु हि त्वा सुतः सोम मदामसि ॥ ३ ॥ ॥ ७(ल) ॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १]

१३६७ परि प्र धन्व ॥ १ ॥

१३६८ एवामृताय महे क्षयाय स शुक्रो अर्ष दिव्यः पीयूषः ॥ २ ॥

१३६९ इन्द्रस्ते सोम सुतस्य पेयात्कत्वे दक्षाय विश्वे च देवाः ॥ ३ ॥ ॥ ८(ला) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २]

१३७० सूर्यस्येव रश्मयो द्रावयित्वा मत्सरासः प्रसुतः साकमीरते ।
तन्तुं ततं परि सर्गास आशवो नेन्द्रादते पवते धाम किं चन ॥ १ ॥

१३७१ उपो मतिः पृच्यते सिच्यते मधु मन्द्राजनी चोदते अन्तरासनि ।
पवमानः सन्तानिः सुन्वतामिव मधुमान् द्रप्सः परि वारमर्षति ॥ २ ॥

१३७२ उक्षा मिमेति प्रति यान्ति धेनवो देवस्य देवीरुप यान्ति निष्कृतम् ।
अत्यक्रमीदर्जुनं वारमव्ययमत्कं न निक्तं परि सोमो अव्यत ॥ ३ ॥ ॥ ९(ग) ॥

[धा० २६ । उ० ३ । स्व० १]

१३७३ अग्निं नरो दीधितिभिर्गरण्योर्हस्तच्युतं जनयत प्रशस्तम् । दूरेदृशं गृहपतिमथव्युम् ॥ १ ॥

१३७४ तमग्निमस्ते वसवो न्युण्वन्त्सुप्रतिचक्षमवसे कुतश्चित् । दक्षाय्यो यो दम आस नित्यः ॥ २ ॥

१३७५ प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो नोऽजस्रया सूर्या यविष्ठ । त्वां शश्वन्त उप यन्ति वाजाः ॥ ३ ॥ ॥ १०(डी) ॥

[धा० २८ । उ० ३ । स्व० ४]

१३७६ आयं गौः पृश्निरकमीदसदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्तस्वः ॥ १ ॥

१३७७ अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती । व्यख्यन्मदिपो दिवम् ॥ २ ॥

१३७८ त्रिंशद्भाम वि राजति वाक्पतङ्गाय धीयते । प्रति वस्तोरह द्युभिः ॥ ३ ॥ ॥ ११(छि) ॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १७ । उ० २ । स्व० ३]

इति षष्ठप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ६-१ ॥

एकादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

अथ द्वादशोऽध्यायः ।

[२]

अथ षष्ठप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥६-२॥

(१-२०) १ (१-२) गोतमो राहुगणः; १ (३), ८, ११ वसिष्ठो मैत्रावरुणः; २, ७ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ प्रजा-
पतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा; ४, १३ सोमरिः काण्वः; ५ मेधातिथि-मेधातिथी काण्वः; ६ (१) ऋजिष्वा भारद्वाजः;

६ (२) ऊर्ध्वसद्या आंगिरसः; ९ तिरश्चीराङ्गिरसः; १० सुतंभर आत्रेयः; १२, १९ नृमेध-पुरुमेधावाङ्गिरसौ;

१४ शुनःशेष आजीगर्तिः; १५ नोधा गौतमः १६ मेधातिथिः काण्वः; १७ रेणुर्वैश्वामित्रः; १८ कुत्स आङ्गि-
रसः; २० अगस्त्यो मैत्रावरुणः ॥ १-२, ७, १०, १३-१४ अग्निः; ३, ६, ८, ११, १५, १७-१८ पवमानः

सोमः; ४, ५, ९, १२, १६, १९, २० इन्द्रः ॥ १-२, ७, १०, १४, गायत्री; ३, ९, १९ (१-२) २०

(२-३) अनुष्टुप्; ४, ६-१३ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); ५, १९

(३), बृहती; ८, ११, १५, १८ त्रिष्टुप्; १२, १६ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती);

१७ जगती; २० (१) स्कन्धोग्रीवी बृहती ॥

१३७९ उपप्रयन्तो अध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्नये । आरे अस्मे च शृण्वते ॥ १ ॥

१३८० यः स्त्रीहितीषु पूर्व्यः संजग्मानासु कृष्टिषु । अरक्षद्वाशुषे गयम् ॥ २ ॥

१३८१ स नो वेदो अमात्यमग्नी रक्षतु शन्तमः । उतास्मान्पात्व ऽहसः ॥ ३ ॥

१३८२ उत ब्रुवन्तु जन्तव उदग्निर्वृत्रहाजनि । धनञ्जयो रणेरणे ॥ ४ ॥ ॥ १ (ति) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० १९ । उ० १ । स्व० ३]

१३८३ अग्ने युश्वा हि ये तवाश्वासौ देव साधवः । अरं वहन्त्याशवः ॥ १ ॥

१३८४ अच्छा नो याह्या बहाभि प्रयांसि वीतये । आ देवान्सोमपीनये ॥ २ ॥

१३८५ उदग्ने भारत धुमदजस्त्रेण दविद्युतन् । शौचा वि भाह्यजर ॥ ३ ॥ ॥ २ (यी) ॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१३८६ प्र सुन्वानाथान्धसो मर्तो न वष्टु तद्वचः । अप श्वानमराधसं हता मखं न भृगवः ॥ १ ॥

१३८७ आ जामिरत्के अव्यत भुजे न पुत्र ओणयोः । सरज्जारो न योषणां वरो न योनिमासदम् ॥ २ ॥

१३८८ स वीरो दक्षसाधनो वि यस्तस्तम्म रोदसी । हरिः पवित्रे अव्यत वेधा न योनिमासदम् ॥ ३ ॥ ॥ ३ (खै) ॥

[धा० २१ । उ० २ । स्व० ८]

१३८९ अम्रातृव्यो अना त्वमनापिरिन्द्र जनुषा सनादसि । युधेदापित्वमिच्छसे ॥ १ ॥

१३९० न की रेवन्तं सख्याय विन्दसे पीयन्ति ते सुराश्वः ।

यदा कृणोषि नदनुं समूहस्यादित्पितेव ह्यसे

॥ २ ॥ ॥ ४ (पि) ॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]

१३९१ आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिरण्यये । ब्रह्मयुजो हरय इन्द्र केशिनो बहन्तु सोमपीतये ॥ १ ॥

१३९२ आ त्वा रथे हिरण्यये हरी मयूरशेष्या । शितिपृष्ठा बहतां मध्वो अन्धसो विवक्षणस्य पीतये ॥ २ ॥

१३९३ पिबा त्वस्य गविणः सुतस्य पूर्वपा इव । परिष्कृतस्य रस्तिन इयमासुतिश्चार्मदाय पत्यते ॥ ३ ॥ ५(प)

[धा० २० । उ० १ । स्व० १]

१३९४ आ सोता परि पिञ्चताश्वं न स्तोममपतुरश्चरजस्तुरम् । वनप्रक्षमुदमुतम् ॥ १ ॥

१३९५ सहस्रधारं वृषभं पयोदुहं प्रियं देवाय जन्मने ।

ऋतेन य ऋतजातो विवावृधे राजा देव ऋतं बृहत् ॥ २ ॥ ६(या)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० २]

१३९६ अग्निवृत्राणि जह्वनद्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्र आहुतः ॥ १ ॥

१३९७ गर्भे मातुः पितुः पिता विदिद्युतानो अक्षरे । सीदन्नुतस्य योनिमा ॥ २ ॥

१३९८ ब्रह्म प्रजावदा भर जातवेदो विचर्षणे । अग्रे यद्दीदयदिवि ॥ ३ ॥ ७(व)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १]

१३९९ अस्य प्रेषा हेमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम् ।

सुतः पवित्रं पयति रेभन्मितेव सन्न पशुमन्ति होता ॥ १ ॥

१४०० भद्रा वस्त्रा समन्याः वसानो महान्कविर्निवचनानि शंसन् ।

आ वच्यस्व चम्बोः पूयमानो विचक्षणो जागृविद्ववीतौ ॥ २ ॥

१४०१ समु प्रियो मृज्यते सानो अव्ये यशस्तरो यशसां क्षेतो अस्मे ।

अभि स्वर धन्वा पूयमानो यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥ ८(रि)॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१४०२ एतो न्विन्द्रस्तवाम शुद्धं शुद्धेन साक्षा । शुद्धैस्त्वैर्वावृध्वास्स शुद्धैराशीर्वात्ममत्तु ॥ १ ॥

१४०३ इन्द्र शुद्धो न आ गहि शुद्धः शुद्धाभिरूतिभिः । शुद्धो रथि वि धारय शुद्धो ममाद्धि सोम्य ॥ २ ॥

१४०४ इन्द्र शुद्धो हि नो रथि शुद्धो रत्नानि दाशुषे ।

शुद्धो वृत्राणि जिघ्रसे शुद्धो वाजसिषाससि ॥ ३ ॥ ९(यी)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१४०५ अग्रे स्तोमं मनामहे सिध्ममद्य दिविस्पृशः । देवस्य द्रविणस्यवः ॥ १ ॥

१४०६ अग्निर्जुषत नो गिरो होता यो मानुषेष्वा । स यक्षदैव्यं जनम् ॥ २ ॥

१४०७ त्वमग्ने सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः । त्वया यज्ञं वि तन्वते ॥ ३ ॥ ॥१०(रि)॥
[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१४०८ अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामङ्गोषिणमवावशंत वाणीः ।
वना वसानो वरुणो न सिन्धुर्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ १ ॥

१४०९ शूरग्रामः सर्ववीरः सहावान् जेता पवस्व सनिता धनानि ।
तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वा समत्स्वपादः साह्यान्पुतनासु शत्रून् ॥ २ ॥

१४१० उरुगव्यूतिरभयानि कृण्वन्त्समीचीने आ पवस्वा पुरन्धी ।
अपः सिषासन्नुपसः स्वऽर्गाः सं चिक्रदे महो अस्मभ्यं वाजान् ॥ ३ ॥ ॥११(५)॥
[धा० ३० । उ० १ । स्व० ६]

१४११ त्वमिन्द यशा अस्यजीषी शवसस्पतिः । त्वं वृत्राणि ह२ स्यप्रतीन्येक इत्पुर्वनुत्तश्चर्षणीधृतिः ॥१॥

१४१२ तमु त्वा नूनमसुर प्रचेतस२ राधो भागमिवेमहे ।
महीव कृत्तिः शरणा त इन्द्र प्र ते सुम्ना नो अइनवन् ॥ २ ॥ ॥१२(त)॥
[धा० १४ । उ० १ । स्व० १]

१४१३ यजिष्ठं त्वा ववृमहे देवं देवत्रा होतारममर्त्यम् । अस्य यज्ञस्य सुकृतुम् ॥ १ ॥

१४१४ अपां नपात२ सुभग२ सुदीदितिमग्निमु श्रेष्ठशोचिषम् ।
स नो मित्रस्य वरुणस्य सो अपामा सुप्तं यक्षते दिवि ॥ २ ॥ ॥१३(ता)॥
॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥४॥ [धा० १४ । उ० १ । स्व० २]

१४१५ यमग्ने पृतसु मर्त्यमवा वाजेषु यं जुनाः । स यन्ता शश्वतीरिपः ॥ १ ॥

१४१६ न किरस्य सहन्त्य पर्येता कयस्य चित् । वाजो अस्ति श्रवाय्यः ॥ २ ॥

१४१७ स वाजं विश्वचर्षणिर्वह्निस्तु तरुता । विप्रभिरस्तु सनिता ॥ ३ ॥ ॥१४(डा)॥
[धा० १८ । उ० २ । स्व० २]

१४१८ साकमुक्षो मर्जयन्त स्वसारो दश धीरस्य धीतयो धनुत्रीः ।
हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी ॥ १ ॥

१४१९ सं मातुर्भिर्न शिशुर्वावशानो वृषा दधन्वे पुरुवारो अङ्गिः ।
मर्यो न योषामभि निष्कृतं यन्त्सं गच्छते कलश उस्त्रियाभिः ॥ २ ॥

१४२० उत प्र पिण्य ऊधरन्त्याया इन्दुर्धाराभिः सञ्चते सुमेधाः ।
मूर्धानं गावः पयसा चमूष्वभि श्रीणन्ति वसुभिर्न नक्तैः

॥ ३ ॥ ॥ १५ (बू) ॥

[धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० ६]

१४२१ पिबा सुतस्य रसिनो मत्स्वा न इन्द्र गोमतः ।
आपिनो बोधि सधमाद्ये वृधेऽस्माँ अवन्तु ते धियः

॥ १ ॥

१४२२ भूयाम ते सुमतौ वाजिनो वयं मा न स्तरभिमातये ।
अस्माँ चित्राभिरवतादभिष्टिभिरा नः सुक्षेपु यामय

॥ २ ॥ ॥ १६ (ल) ॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १]

१४२३ त्रिरस्मै सप्त धेनवो दुदुहिरे सत्यामाशिरं परमे व्योमनि ।
चत्वार्यन्या भुवनानि निर्णिजे चारुणि चक्रे यदतैरवधत

॥ १ ॥

१४२४ स भक्षमाणो अमृतस्य चारुण उभे द्यावा काव्येना वि शश्वथे ।
तेजिष्ठा अपो मंहना परि व्यत यदी देवस्य श्रवसा सदो विदुः

॥ २ ॥

१४२५ ते अस्य सन्तु केतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासो जनुषी उभे अनु ।
येभिर्नृम्णा च देव्या च पुनत आदिद्राजानं मनना अगृभ्णत
॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

॥ ३ ॥ ॥ १७ (चे) ॥

[धा० ३२ । उ० १ । स्व० ७]

१४२६ अमि वायुं वीत्यर्षा गृणानोऽभि मित्रावरुणा पूयमानः ।
अमी नरं धीजवनं रथेष्टामभीन्द्र वृषणं वज्रबाहुम्

॥ १ ॥

१४२७ अमि वस्त्रा सुवसनान्यर्षाभि धेनूः सुदुघाः पूयमानः ।
अमि चन्द्रा भर्तवे नो हिरण्याभ्यश्वाग्रथिनो देव सोम

॥ २ ॥

१४२८ अमी नो अर्प दिव्या वसून्त्यभि विश्वा पार्थिवा पूयमानः ।
अमि येन द्रविणमश्रवामाभ्याषेयं जमदग्निवन्नः

॥ ३ ॥ ॥ १८ (ख) ॥

[धा० २१ । उ० २ । स्व० ७]

१४२९ यज्जायथा अपूर्व्यं मघवन्वृत्रहत्याय । तत्पृथिवीमग्रथयस्तदस्तभ्ना उतो दिवम् ॥ १ ॥

१४३० तत्ते यज्ञो अजायत तदकं उत हस्कृतिः । तद्विश्वमभिभूरसि यज्जातं यच्च जन्त्वम् ॥ २ ॥

१४३१ आमासु पक्मैरय आ सूर्यं रोहयो दिवि ।

॥ ३ ॥ ॥ १९ (पे) ॥

घर्मं न सामं तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे बृहत्

[धा० ३० । उ० १ । स्व० ७]

१४३२ मत्स्यपायि ते महः पात्रस्येव हरिषो मत्सरो मदः । वृषा ते वृष्ण इन्दुर्वाजी सहस्रसातमः ॥ १ ॥

१४३३ आ नस्ते गन्तु मत्सरो वृषा मदी वरेण्यः । सहावाँ इन्द्र सानसिः पृतनाषाडमर्त्यः ॥ २ ॥

१४३४ त्वँ हि शूरः सनिता चोदयो मनुषा रथम् ।

सहावान्दस्युमव्रतमोषः पात्रं न शोचिषा

॥३॥ ॥(२०)वि॥

॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[धा० २५ । उ० ३ । स्व० ३]

॥ इति षष्ठप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ६-२ ॥

इति द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १२ ॥

अथ त्रयोदशोऽध्यायः ।

[३]

अथ षष्ठप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ६-३ ॥

(१-२०) १ कविर्भार्गवः; २, ९, १६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ असितः काश्यपो देवको वा, ४ सुकशः आंगिरसः;

५ विश्वात्सौर्यः; ६, ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १०-१७ भार्गवः प्रागाथः; १०, १७ विश्वामित्रो गाथिनः; ११ मेधातिथिः

काण्वः; १२ शतं वैखानसाः; १३ यजत आत्रेयः; १४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १५ उशना काव्यः; १८ हर्यतः प्रागाथः;

१९ बृहद्विष आथर्वणः; २० गुत्समदः शौनकः ॥ १, ३, १५ पवमानः सोमः; २, ४, ६, ७, १४, १९, २०

इन्द्रः; ८ सरस्वान्; ९ सरस्वती; १० सविता; ११ ब्रह्मणस्पतिः; १२ अग्निः पवमानः; १३ मित्रावरुणौ;

१६-१८ अग्निः; १८ हवींषि वा; ५ सूर्यः ॥ १, ३-४, ८-१४, १६ (२-३) १८ गाथिः; २ (१-३)

अनुष्टुप्, २ (४) बृहती, ६, ७ प्रगाथः=(विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६ (१) वर्धमाना,

१९ त्रिष्टुप्; २० (१) अष्टिः; २० (२-३) अतिशकरी, ५ जगती ॥ १५

१४३५ पवस्व वृष्टिमा सु नोऽपामूर्मि दिवस्पतिः । अयक्ष्मा बृहतीरिषः ॥ १ ॥

१४३६ तथा पवस्व धारया यथा गाव इहागमन् । जन्यास उप नो गृहम् ॥ २ ॥

१४३७ घृतं पवस्व धारया यज्ञेषु देववीतमः । अस्मभ्यं वृष्टिमा पव ॥ ३ ॥

१४३८ स न ऊर्जे व्यश्न्ययं पवित्रं धाव धारया । देवासः शृणवन् हि कम ॥ ४ ॥

१४३९ पवमानो आसिष्यदद्रक्षाँस्यपजङ्घनत् । प्रत्नवद्रोचयन्नुचः ॥ ५ ॥ ॥(२१)॥

[धा० २२ । उ० १ । स्व० ४]

१४४० प्रत्यस्मै पिपीषते विश्वानि विदुषे भर । अरङ्गमाय जग्मयेऽपश्चादध्वने नरः ॥ १ ॥

१४४१ एमेनं प्रत्येतन सोमेभिः सोमपातमम् । अमत्रेभिर्ऋजीषिणमिन्द्रँ सुतेभिरिन्दुभिः ॥ २ ॥

१४४२ यदी सुतेभिरिन्दुभिः सोमेभिः प्रतिभूषथ । वेदा विश्वस्य मेधिरो धृषत्तन्तमिदेषते ॥ ३ ॥

१४४३ अस्माअस्मा इदन्धसोऽध्वर्यो प्र भरा सुतम् । कुवित्समस्य जेन्यम्य शर्धतोऽभिशास्तेरवस्वरत् ४ ॥ २ (३)

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० २३ । उ० २ । स्व० १]

- १४४४ वभ्रवे नु स्वतवसेऽरुणाय दिविस्पृशे । सोमाय गाथमर्चत ॥ १ ॥
 १४४५ हस्तच्युतेभिरद्रिभिः सुतः सोमं पुनीतन । मधवा धावता मधु ॥ २ ॥
 १४४६ नमसेदुप सीदत दधेदमि श्रीणीतन । इन्दुमिन्द्रे दधातन ॥ ३ ॥
 १४४७ अमित्रहा विचर्षणिः पवस्व सोम शं गवे । देवेभ्यो अनुकामकृत् ॥ ४ ॥
 १४४८ इन्द्राय सोम पातवे मदाय पारि पिच्यसे । मनश्चिन्मनसस्पतिः ॥ ५ ॥
 १४४९ पवमान सुवीर्यः रयिः सोम रिरिहि णः । इन्द्रविन्द्रेण नो युजा ॥ ६ ॥ ३(यू) ॥
 [धा० ३२ । उ० नास्ति । स्व० ६]

- १४५० उद्धेदमि श्रुतामघं वृषमं नर्यापसम् । अस्तारमेपि सूर्य ॥ १ ॥
 १४५१ नव यो नवति पुरो विभेद बाह्वोजसा । अहिं च वृत्रहावधीत् ॥ २ ॥
 १४५२ स न इन्द्रः शिवः सखाश्वावद्गोमयवमत् । उरुधारेव दोहते ॥ ३ ॥ ४(ती) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ९ । उ० १ । स्व० ४]

- १४५३ विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधयन्नपतावविहुतम् । ॥ १ ॥
 वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पिपतिं बहुधा वि राजति ॥ १ ॥
 १४५४ विभ्राड् बृहत्सुभृतं वाजसातमं धर्मं दिवो धरुणे सत्यमर्पितम् । ॥ २ ॥
 अमित्रहा वृत्रहा दस्युहन्तमं ज्योतिर्जज्ञे असुरहा सपन्नहा ॥ २ ॥
 १४५५ इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरुत्तमं विश्वजिद्धं नजिदुच्यते बृहत् । ॥ ३ ॥ ५(जि)
 विश्वभ्राड् भ्राजो महि सूर्यो दश उरु पप्रथे सह ओजो अच्युतम् ॥ ३ ॥ ५(जि)
 [धा० २७ । उ० ३ । स्व० ३]

- १४५६ इन्द्रं कर्तुं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा । शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ॥ १ ॥
 १४५७ मा नो अज्ञाता वृजना दुराध्योऽ माशिवासोऽव क्रमुः । ॥ २ ॥ ६(ल) ॥
 त्वया वयं प्रवतः शश्वतीरपोति शूर तरामासि ॥ २ ॥ ६(ल) ॥
 [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १]

- १४५८ अद्याद्या श्वःश्व इन्द्र त्रास्व परे च नः । विश्वा च नो जरितृन्तसत्पते अहा दिवा नक्तं च रक्षिषः ॥ १ ॥
 १४५९ प्रभङ्गी शूरो मधवा तुवीमघः सम्मिश्रो वीर्याय कम । ॥ २ ॥ ७(वी) ॥
 उभा ते बाह्व वृषणा शतक्रतो नि या वज्रं मिमिक्षतुः ॥ २ ॥ ७(वी) ॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१४६० ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २} जनीयन्तौ न्वग्रवः पुत्रीयन्तः सुदानवः । सरस्वन्तं हवावहे ॥ १ ॥ ॥८(रौ)॥

[धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१४६१ ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २} उत नः प्रिया प्रियासु सप्तस्वसा सुजुष्टा । सरस्वती स्तोम्या भूत ॥ १ ॥ ॥९(हौ)॥

[धा० १ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१४६२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २} तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ १ ॥

१४६३ ^{३ २ ३ १ २} सोमानां स्वरणं । ॥ २ ॥

१४६४ ^{२ ३ १ २ ३} अग्न आयूँषि पवसे । ॥ ३ ॥ ॥१०(य)॥

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० १]

१४६५ ^{१ २ ३ १ २} ता नः शक्तं पार्थिवस्य ॥ १ ॥

१४६६ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ऋतुमृतेन सपन्तेषिरं दक्षमाशाते । अद्रुहा देवौ वधेते ॥ २ ॥

१४६७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृष्टिद्यावा रीत्यापेयस्पती दानुमत्याः । वृहन्तं गर्तमाशाते ॥ ३ ॥ ॥११(पा)॥

[धा० ५ । उ० १ । स्व० २]

१४६८ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} युञ्जन्ति ब्रध्नमरुपं चरन्तं परितस्थुपः । रोचन्ते रोचना दिवि ॥ १ ॥

१४६९ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथे । शोणा धृष्णू नृवाहसा ॥ २ ॥

१४७० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे । समुपद्गिरजायथाः ॥ ३ ॥ ॥१२(य)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १]

१४७१ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अयंसोम इन्द्र तुभ्यंसुन्वे तुभ्यं पवते त्वमस्य पाहि ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वंह्यं चकृषे त्वं ववृष इन्दुं मदाय युज्याय सोमम् ॥ १ ॥

१४७२ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स ईँरथो न भुरिषाडयोजि महः पुरुणि सातये वसूनि ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आदी विश्वा नहुष्याणि जाता स्वर्षाता वन ऊर्ध्वा नवन्त ॥ २ ॥

१४७३ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शुष्मी शर्धो न मास्तं पवस्वानभिस्ता दिव्या यथा विद् ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आपो न मक्षु सुमतिर्भवा नः सहस्राप्ताः पृतनापाणन यज्ञः ॥ ३ ॥ ॥१३(घी)॥

[धा० २६ । उ० ४ । स्व० ४]

१४७४ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वमग्ने यज्ञानाँहोता विश्वेषाँहितः । देवभिर्मानुषे जने ॥ १ ॥

१४७५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स नो मन्द्रभिरध्वरे जिह्वाभिर्यज्ञा महः । आ देवान्वाक्षि यक्षि च ॥ २ ॥

१४७६ वेत्था हि वेथो अध्वनः पथश्च देवाञ्जसा । अग्ने यज्ञेषु सुकृतो ॥ ३ ॥ ॥१४(हौ)॥
[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१४७७ होता देवो अमर्त्यः पुरस्तादेति मायया । विदथानि प्रचोदयन् ॥ १ ॥

१४७८ वाजी वाजेषु धीयतेऽध्वरेषु प्रणीयते । विप्रो यज्ञस्य साधनः ॥ २ ॥

१४७९ धिया चक्रे वरेण्यो भूतानां गर्भमा दधे । दक्षस्य पितरं तना ॥ ३ ॥ ॥१५(रा)॥
इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० २]

१४८० आ सुते सिञ्चत श्रियं रोदस्योरभिश्चियम् । रसा दधीत वृषभम् ॥ १ ॥

१४८१ ते जानत स्वमोक्यं सं वत्सासो न मातृभिः । मिथो न सन्त जामिभिः ॥ २ ॥

१४८२ उप स्रक्षे बप्सतः कृण्वते धरुणं दिवि । इन्द्रे अग्रा नमः स्वः ॥ ३ ॥ ॥१६(च)॥
[धा० १२ । उ० १ । स्व० १]

१४८३ तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनुग्मः ।
सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रून्नु यं विश्वे मदन्त्यूमाः ॥ १ ॥

१४८४ वावृधानः शवसा भूर्योजाः शत्रुर्दासाय भियसं दधाति ।
अव्यनच्च व्यनच्च सस्त्रि सं ते नवन्त प्रभृता मदेषु ॥ २ ॥

१४८५ त्वे कतुमपि वृञ्जन्ति विश्वे द्विर्यदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः ।
स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः सु मधु मधुनाभि योधीः ॥ ३ ॥ ॥१७(णी)॥
[धा० २३ । उ० ५ । स्व० ४]

१४८६ त्रिकटुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तृम्पत्सोममपिवद्विष्णुना सुतं यथावशम् ।
स ई ममाद महि कर्म कर्तवे महामुरुं सैनं सश्वदेवो देवं सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ १ ॥

१४८७ साकं जातः कतुना साकमोजसा ववक्षिथ साकं वृद्धो वीर्यैः सासहिर्मृधो विचरषणिः ।
दाता राध स्तुवते काम्यं वसु प्रचेतन सैनं सश्वदेवो देवं सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ २ ॥

१४८८ अध त्विषीमा अभ्योजसा कृवि युधामवदा रोदसी आपृणदस्य मज्जना प्र वावृधे ।
अधत्तान्यं जठरे प्रेमरिच्यत प्र चेतय सैनं सश्वदेवो देवं सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ ३ ॥ ॥१८(थि)॥
इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० ५४ । उ० २ । स्व० १३]

॥ इति षष्ठप्रपाठके तृतीयोऽर्धः षष्ठः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ६ ॥

इति त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

अथ चतुर्दशोऽध्यायः ।

[१]

अथ सप्तमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ७-१ ॥

(१-१६) १, ९ प्रियमेध आङ्गिरसः; २ नृमेध-पुरुमेधावाङ्गिरसौ; ३, ७ व्यरुणस्त्रैवृष्णः, त्रसदस्युः पौरुक्त्सः; ४ शुनः-
शेष आजीगर्तिः; ५ वत्सः काण्वः; ६ अग्निस्तापसः; ८ विश्वमना वैयश्वः; १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ११ सौभरिः काण्वः;
१२ शतं वैखानसः; १३ वसूयव आत्रेयः; १४ गोतमो राहुगणः; १५ केनुराग्नेयः; १६ विरूप आङ्गिरसः ॥ १-२,
५, ८-९ इन्द्रः; ३, ७ पवमानः सोमः; ४, १०-११, १३-१६ अग्निः; ६ विश्वे देवाः, १२ अग्निः पवमानः ॥
१, ४-५, १२-१६ गायत्री; २, १० प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ३, ७ ऊर्ध्वा बृहती;
६ अनुष्टुप्, ८-९ उष्णिक्; ११ बृहती ॥

१४८९ अग्निं प्र गोपतिं गिरेन्द्रमर्चं यथा विदे । सनुं सत्यस्य सत्पतिम् ॥ १ ॥

१४९० आ हरयः ससृजिरेऽरुषीरधि बर्हिषि । यत्राभि संनवामहे ॥ २ ॥

१४९१ इन्द्राय गाव आशिरं दुदुहे वज्रिणे मधु । यत्सीमुपह्वरे विदत् ॥ ३ ॥ ॥१(हा)॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २]

१४९२ आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्रं समत्सु भूषत । उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहन्परमज्या ऋचीपम ॥ १ ॥

१४९३ त्वं दाता प्रथमो राधसामस्यसि सत्य ईशानकृत् ।

तुविद्युमस्य युज्या वृणीमहे पुत्रस्य शवसो महः ॥ २ ॥ ॥२(या)॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

१४९४ प्रत्नं पीयूषं पूर्व्यं यदुक्थ्यं महो गाहादिव आ निरधुक्षत । इन्द्रमभि जायमानं समस्वरन् ॥ १ ॥

१४९५ आदीं के चित्पश्यमानास आप्यं वसुरुचो दिव्या अभ्यनूषत । दिवो न वारं सविता व्यूर्णुते ॥ २ ॥

१४९६ अथ यदिमे पवमान रोदसी इमा च विश्वा भुवनाभि मज्जना ।

यूथे न निष्ठा वृषभो वि राजसि ॥ ३ ॥ ॥३(ख)॥

[धा० १६ । उ० २ । स्व० ६]

१४९७ इममूषु त्वमरमकं सनि गायत्रं नव्यासम् । अग्ने देवेषु प्र वोचः ॥ १ ॥

१४९८ विभक्तांसि चित्रमानो सिन्धोरुर्मा उपाक आ । सद्यो दाशुशे क्षरासि ॥ २ ॥

१४९९ आ नो भज परमेशा वाजेषु मध्यमेषु । शिक्षा वस्वो अन्तमस्य ॥ ३ ॥ ॥४(टा)॥

[धा० १३ । उ० १ । स्व० २]

१५०० अहमिद्धि पितुष्वरि मेधामृतस्य जग्रह । अहं सूर्य इवाजनि ॥ १ ॥

१५०१ अहं प्रत्नेन जन्मना गिरः शुम्भामि कण्ववत् । येनेन्द्रः शुष्ममिद्धे ॥ २ ॥

१५०२ ये त्वामिन्द्र न तुष्टुवृष्टुषयो ये च तुष्टुवृष्टुः । ममेद्वर्धस्व सुष्टुतः ॥ ३ ॥ ॥ ५(थु)॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १४ । उ० २ । स्व० ५]

१५०३ अग्ने विश्वेभिरग्निभिर्जोषि ब्रह्म सहस्कृत । ये देवत्रा य आयुषु तेभिर्नो महया गिरः ॥ १ ॥

१५०४ प्र स विश्वेभिरग्निभिरग्निः स यस्य वाजिनः । तन् तोके अस्मदा सम्यङ्वाजैः परीवृतः ॥ २ ॥

१५०५ त्वं नो अग्ने अग्निभिर्ब्रह्म यज्ञं च वर्धय । त्वं नो देवताये रायो दानाय चोदय ॥ ३ ॥ ॥ ६(डि)॥

[धा० १८ । उ० ३ । स्व० ३]

१५०६ त्वे सोम प्रथमा वृक्तवर्हिणो महे वाजाय श्रवसे धेयं दधुः । स त्वं नो वीर वीर्याय चोदय ॥ १ ॥

१५०७ अभ्यभि हि श्रवसा ततर्दिथोत्सं न कं चिज्जनपानमक्षितम् । शयोभिर्न भरमाणो गभस्त्योः ॥ २ ॥

१५०८ अजीजनो अमृत मर्त्याय अमृतस्य धर्मममृतस्य चारुणः ।

सदासरो वाजमच्छा सनिष्यदत्

॥ ३ ॥ ॥ ७(ले) ॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ७]

१५०९ एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत पिबाति सोम्यं मधु । प्र राधांसि चोदयते महित्वना ॥ १ ॥

१५१० उपो हरीणां पतिं राधः पृश्नन्तमब्रवम् । नूनंश्रुधि स्तुवतो अश्वस्य ॥ २ ॥

१५११ न ह्यंशग पुरा च न जज्ञे वीरतरस्वत् । न की राया नैवथा न भन्दना ॥ ३ ॥ ॥ ८(चा)॥

[धा० १७ । उ० १ । स्व० २]

१५१२ नदं व ओदतीनां नदं योयुवतीनाम् । पतिं वो अकन्यानां धेनूनामिषुधसि ॥ १ ॥ ॥ ९(व) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१५१३ देवो वो द्रविणोदाः पूर्णा विवर्णासिचम् । उद्रा सिञ्चध्वमुप वा पृणध्वमादिद्रो देव ओहते ॥ १ ॥

१५१४ तंहोतारमध्वरस्य प्रचेतसं वर्हिं देवा अकृण्वन् ।

दधाति रत्नं विधते सुवीर्यमग्निजनाय दाशुषे

॥ २ ॥ ॥ १०(लि)॥

[धा० १४ । उ० ना० । स्व० ३]

१५१५ अदर्शि गानुविक्तमो यस्मिन्वतान्यादधुः । उपो पु जातमार्यस्य वर्धनमग्निं नक्षन्तु नो गिरः ॥ १ ॥

१५१६ यस्माद्रेजन्त कृष्टयश्चकृत्यानि कृण्वन्तः । सहस्रसां मेधसाताविव त्मनर्गिन् धीभिर्नमस्यत ॥ २ ॥

१५१७ प्र देवोदासो अग्नि

॥ ३ ॥ ॥ ११(हा)॥

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० २]

१५१८ अग्न आयूषि पवस

॥ १ ॥

१५१९ अग्निर्ऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः । तमीमहे महागयम्

॥ २ ॥

१५२० अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम् । दधद्रयि मयि पोषम्

॥ ३ ॥ ॥१२(फ)॥

[धा० १० । उ० २ । स्व० १]

१५२१ अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वा । आ देवान्वक्षि यक्षि च

॥ १ ॥

१५२२ तं त्वा घृतस्नवीमहे चित्रभानो स्वर्दशम् । देवाँ आ वीतये वह

॥ २ ॥

१५२३ वीतिहोत्रं त्वा कवे द्युमन्तँ समिधीमहि । अग्ने बृहन्तमध्वरे

॥ ३ ॥ ॥१३(टौ)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥३॥ [धा० १८ । उ० १ । स्व० नास्ति ।]

१५२४ अवा नो अग्न ऊतिभिर्गायत्रस्य प्रभर्मणि । विश्वासु धीषु वन्द्य

॥ १ ॥

१५२५ आ नो अग्ने रयि भर सत्रासाहं वरेण्यम् । विश्वासु पृतसु दुष्टरम्

॥ २ ॥

१५२६ आ नो अग्ने सुचेतुना रयि विश्वायुपोपसम् । मार्दकं धेहि जीवसे

॥ ३ ॥ ॥१४(वौ)॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१५२७ अग्निँ हिन्वन्तु नो धियः सप्तिमाशुमिवाजिषु । तेन जेष्म धनं धनम्

॥ १ ॥

१५२८ यया गा आकरामहै सेनयाग्ने तवात्या । तां नो हिन्व मघत्तये

॥ २ ॥

१५२९ आग्ने स्थूरँ रयि भर पृथुं गोमन्तमश्विनम् । अङ्घ्रिं खं वर्तया पविम्

॥ ३ ॥

१५३० अग्ने नक्षत्रमजरमा सूर्यँ रोहयो दिवि । दधत्तशोतिर्जनेभ्यः

॥ ४ ॥

१५३१ अग्ने केतुर्विशामसि प्रेष्ठः श्रेष्ठ उपश्वसत् । बोधा स्तोत्रे वयो दधत्

॥ ५ ॥ ॥१५(था)॥

[धा० १९ । उ० २ । स्व० २]

१५३२ अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् । अपाँ रेताँ शसि जिह्वति

॥ १ ॥

१५३३ ईशिवे वार्यस्य हि दात्रस्याग्ने स्वः पतिः । स्तोता स्यां तव शर्मणि

॥ २ ॥

१५३४ उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते । तव ज्योतीँष्यर्वयः

॥ ३ ॥ ॥१६(ली)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥४॥ [धा० ४ । उ० नास्ति । स्व० ४]

॥ इति सप्तमप्रपठके प्रथमोऽर्धः ॥ ७-१॥]

॥ इति चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

अथ पञ्चदशोऽध्यायः ।

[२]

अथ सहस्रप्रपाठके द्वितीयोऽर्थः ॥७-२॥

(१-१४) १, ११ गोतमो राहुगणः; २, ९ विश्वामित्रो गायिनः; ३ विरूप आङ्गिरसः; ४, ७ भर्गः प्रगाथः; ५ त्रित
आपत्यः; १० सोमरिः काण्वः; १२ गोपवन आत्रेयः; १३ भरद्वाजो बाहस्पत्यो, वीतहव्य आङ्गिरसो वा; १३ प्रयोगो
भार्गवः; पावकोऽभिर्बाहस्पत्यो वा, गृहपति-यविष्ठौ सहस्रः पुत्रवान्यतरो वा ॥ अग्निः ॥ १-३, ६, ९, १४ गायत्री;
४, ७, ८ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ५ त्रिष्टुप्; १० काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्,
समा सतोबृहती); ११ उष्णिक्; १२ अनुष्टुप्मुखः प्रगाथः = (अनुष्टुप् + गायत्र्यौ); १३ जगती ॥

१५३५ ^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ २} कस्ते जामिर्जनानामग्ने को दाश्वध्वरः । को ह कस्मिन्नसि श्रितः ॥ १ ॥
१५३६ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं जामिर्जनानामग्ने मित्रो असि प्रियः । सखा सखिभ्य ईड्यः ॥ २ ॥
१५३७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यजा नो मित्रावरुणा यजा देवा ऋतं बृहत् । अग्ने यक्षि स्वं दमम् ॥ ३ ॥ ॥१(रु)॥

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ५]

१५३८ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ईडेन्यो नमस्यस्तिरस्तमांसि दशतः । समग्निरिध्यते वृषा ॥ १ ॥
१५३९ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृषो अग्निः समिध्यतेऽश्वो न देववाहनः । तं हविष्मन्त ईडते ॥ २ ॥
१५४० ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृषणं त्वा वयं वृषन्वृषणः समिधीमहि । अग्ने दीद्यतं बृहत् ॥ ३ ॥ ॥२(लि)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१५४१ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उत्ते बृहन्तो अक्षयः समिधानस्य दीदिवः । अग्ने शुक्रास ईरते ॥ १ ॥
१५४२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उप त्वा जुहो रे मम घृताचीर्यन्तु हर्यत । अग्ने हव्या जुषस्व नः ॥ २ ॥
१५४३ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मन्द्रं होतारमृत्विजं चित्रभानुं विभावसुम् । अग्निमीडे स उ श्रवत् ॥ ३ ॥ ॥३(ह)॥

[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० १]

१५४४ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पाहि नो अग्न एकया पाह्युत द्वितीयया । पाहि गीर्भिस्तिष्ठभिरूर्जां पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥१॥

१५४५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पाहि विश्वस्माद्रक्षसो अरावणः प्र स वाजेषु नोऽव ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वामिद्धि नेदिष्ठं देवतातय आपि नक्षामहे वृधे ॥ २ ॥ ॥४(यि)॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥१॥ [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१५४६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इनो राजन्नरतिः समिद्धो रौद्रो दक्षाय सुषुमां अदर्शि ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} चिकिद्धि भाति भासा बृहतासिक्तीमेति रुशतीमपाजन् ॥ १ ॥

१५४७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कृष्णां यदेनीमभि वर्षसाभूजनयन्योपां बृहतः पितुर्जाम् ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ऊर्ध्वं भानुं सूर्यस्य स्तभायन् दिवो वसुभिररतिर्वि भाति ॥ २ ॥

१५४८ भद्रो भद्रया सचमान आगात्स्वसारं जारो अभ्येति पश्चात् ।

सुप्रकेतैर्द्युभिरग्निर्वितिष्ठन्नुशद्भिर्वर्णैरभि राममस्थात्

॥ ३ ॥ ॥५(यो)॥

[धा० २७ । उ० नास्ति । स्व० ९]

१५४९ कया ते अग्ने अङ्गिर ऊर्जो नपादुपस्तुतिम् । वराय देव मन्यवे

॥ १ ॥

१५५० दाशेम कस्य मनसा यज्ञस्य सहसो यदो । कदु वोच इदं नमः

॥ २ ॥

१५५१ अधा त्वं हि नस्करो विश्वा अस्मभ्यं सुक्षितीः । वाजद्रविणसो गिरः

॥ ३ ॥ ॥६(ट)॥

[धा० १८ । उ० १ । स्व० १]

१५५२ अग्न आ याह्यग्निभिर्होतारं त्वा वृणीमहे । आ त्वामनक्तु प्रयता हविष्मती यजिष्ठं वहिरासदं ॥ १ ॥

१५५३ अच्छा हि त्वा सहसः सूनो अङ्गिरः सुचश्चरन्त्यध्वरे ।

॥ २ ॥ ॥७(या)॥

ऊर्जो नपातं घृतकेशमीमहेऽग्निं यज्ञेषु पूर्व्यम्

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

१५५४ अच्छा नः शीरशोचिषं गिरो यन्तु दर्शतम् । अच्छा यज्ञासो नमसा पुरुवसुं पुरुप्रशस्तमृतये ॥ १ ॥

१५५५ अग्निं सूनुं सहसो जातवेदसं दानाय वार्याणाम् ।

द्विता यो भूदमृतो मर्त्येष्व होता मन्द्राग्नौ विशि

॥ २ ॥ ॥८(टा)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० ८ । उ० १ । स्व० २]

१५५६ अदाभ्यः पुण्यता विशामग्निर्मानुषीणाम् । तूणीं रथः सदा नवः

॥ १ ॥

१५५७ अभि प्रयासि वाहसा दाश्वा अश्नोति मर्त्यः । क्षयं पावकशोचिषः

॥ २ ॥

१५५८ साह्यान्विश्वा अभियुजः क्रतुर्देवानाममृक्तः । अग्निस्तुविश्रवस्तमः

॥ ३ ॥ ॥९(वि)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ३]

१५५९ भद्रो नो अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः । भद्रा ऊत प्रशस्तयः ॥ १ ॥

१५६० भद्रं मनः कृणुष्व वृत्रतूर्ये येना समस्तु सासहिः ।

अव स्थिरा तनुहि भूरि शर्धतां वनेमा ते अभिष्टये

॥ २ ॥ ॥१०(लि)॥

[धा० ४ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१५६१ अग्ने वाजस्य गोमत ईशानः सहसो यदो । अस्मे देहि जातवेदो महि श्रवः ॥ १ ॥

१५६२ स इधानो वसुष्कविराग्निर्रीडेन्यो गिरा । रेवदस्मभ्यं पुर्वणीक दीदिहि ॥ २ ॥

१५६३ क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोपसः । स तिग्मजम्भ रक्षसो दह प्रति ॥ ३ ॥ ॥११(टा)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[धा० १३ । उ० १ । स्व० २]

- १५६४ विशोविशो वो अतिथिं वाजयन्तः पुरुप्रियम् । अग्निं वो दुर्यं वच स्तुषे शूषस्य मन्मभिः ॥ १ ॥
 १५६५ यं जनासो हविष्मन्तो मित्रं न सर्पिरासुतिम् । प्रशंसन्ति प्रशस्तिभिः ॥ २ ॥
 १५६६ पन्यासं जातवेदसं यो देवतात्युद्यता । हव्यान्यैरयद्विवि ॥ ३ ॥ ॥१२(टा)॥
 [धा० १३ । उ० १ । स्व० २]

- १५६७ समिद्धमग्निं समिधा गिरा गृणे शुचिं पावकं पुरो अध्वरे ध्रुवम् ।
 विप्रं होतारं पुरुवारमद्रुहं कविं सुसैरीमहे जातवेदसम् ॥ १ ॥
 १५६८ त्वां दूतमग्ने अमृतं युगेयुगे हव्यवाहं दधिरे पायुमीड्यम् ।
 देवासश्च मतीसश्च जागृविं विभुं विश्पतिं नमसा नि षेदिरे ॥ २ ॥
 १५६९ विभूषन्न उभया अर्धं व्रता दूतो देवानां रजसी समीयसे ।
 यत्ते धीतिं सुमतिमावृणीमहेऽध स्म नस्त्रिवरूथः शिवो भव ॥ ३ ॥ ॥१३(या)॥
 [धा० २२ । उ० नास्ति । स्व० २]

- १५७० उप त्वा जामयो गिरो देदिशतीहविष्कृतः । वायोरनीके अस्थिरन् ॥ १ ॥
 १५७१ यस्य त्रिधात्ववृतं बहिस्तस्यावसन्दिनम् । आपश्चिन्नि दध्ना पदम् ॥ २ ॥
 १५७२ पदं देवस्य मीदुषोऽनाधृष्टाभिरुतिभिः । भद्रा सूर्य हवोपदक् ॥ ३ ॥ ॥१४(इ)॥
 ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ५]

॥ इति सप्तमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ७-२ ॥

॥ इति पञ्चदशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १५ ॥

अथ षोडशोऽध्यायः ।

[३]

अथ सप्तमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ७-३ ॥

- (१-२१) १, ८, १८, मेध्यातिथिः काण्वः; २ विश्वामित्रो गायनः; ३-४ भर्गः प्रागाथः; ५ सोमरिः काण्वः;
 ६, १५ शुनःशेष आजीगर्विः; ७ सुकृष्ण आक्षिरसः; ८ विश्वकर्मा भौवनः; १० अनानतः पारुच्छेपिः; ११ भरद्वाजो
 बार्हस्पत्यः; १२ गोतमो राहुगणः; १३ अजिन्वा भारद्वाजः; १४ वामदेवो गौतमः; १७ देवातिथिः काण्वः; १९ बाल-
 किल्यः (धृष्टिगुः काण्वः); २० पर्वतनारदौ; २१ अत्रिर्भौमः ॥ १, ३-४, ७-८, १५, १७-१९ हन्त्रः;
 २ हन्त्राग्नी; ६ बरुणः; ९ विश्वकर्मा; १०, २०, २१ पवमानः सोमः; ११ पूषा; १२ मरुतः; १३ विश्वे देवाः;
 १४ द्यावापृथिवी, १६ अग्निः इर्वीचि वा ॥ १, ३-५, ८, १७-१९ प्रागाथः= (विश्वमा बृहती, समा
 सतो बृहती); २, ६-७, ११-१६ गायत्री; ९ त्रिष्टुप्, १० अत्यष्टिः; २० उष्णिक्; २१ जगती ॥

- १५७३ अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः । समीचीनास ऋभवः समस्वरब्रुद्रा गृणन्त पूर्यम् ॥ १ ॥

१७ (आ. सं.)

१५७४ ^{३ १ २ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्येदिन्द्रो वावृधे वृण्यंशवो मदे सुतस्य विष्णवि ।

^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २} अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु णुवन्ति पूर्वथा

॥ २ ॥ ॥ १ (रि) ॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१५७५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २} प्र वामर्चन्त्युक्थिनो नीथाविदो जरितारः । इन्द्राग्नी इष आ वृणे

॥ १ ॥

१५७६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी नवति पुरो दासपत्नीरधूनुतम् । साकमेकेन कर्मणा

॥ २ ॥

१५७७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी अपसस्प्युप प्र यन्ति धीतयः । ऋतस्य पथ्याऽनु

॥ ३ ॥

१५७८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्राग्नी तविषाणि वाऽसधस्थानि प्रयांसि च । युवोरन्तूर्येऽहितम्

॥ ४ ॥ ॥ २ (टा) ॥

[धा० १३ । उ० १ । स्व० १]

१५७९ ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शग्ध्युः षु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरुतिभिः । भगं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ १ ॥

१५८० ^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पौरो अश्वस्य पुरुकुद्रवामस्युत्सो देव हिरण्ययः ।

^{२ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न किहिं दानं परि मधिषत्वे यद्यद्यामि तदा भर

॥ २ ॥ ॥ ३ (चु) ॥

[धा० १७ । उ० १ । स्व० ५]

१५८१ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं ह्येहि चैरवे विदा भगं वसुत्तये । उद्रावृषस्व मधवन्गाविष्टय उदिन्द्राश्वमिष्टये ॥ १ ॥

१५८२ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं पुरु सहस्राणि शतानि च यूथा दानाय मंहसे ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ पुरंदरं चक्रम विप्रवचस इन्द्रं गायन्तोऽवसे

॥ २ ॥ ॥ ४ (फौ) ॥

[धा० १५ । उ० २ । स्व० नास्ति]

१५८३ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् । मघोर्न पात्रा प्रथमान्यस्मै प्र स्तोमा यन्त्वग्नये ॥ १ ॥

१५८४ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अश्वं न गीर्भी रथ्यं सुदानवो मर्मज्यन्ते देवयवः ।

^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उमे तौके तनये दस्म विदपते पणि राधो मघोनाम्

॥ २ ॥ ॥ ५ (पु) ॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ५]

१५८५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय । त्वामवस्युरा चके

॥ १ ॥ ॥ ६ (व) ॥

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१५८६ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कया त्वं न ऊत्याभि प्र मन्दसे वृषन् । कया स्तोतृभ्य आ भर

॥ १ ॥ ॥ ७ (य) ॥

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० १]

१५८७ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इद्रमिदेवतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे । इन्द्रं समीके वनिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये ॥ १ ॥

१५८८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रो मत्वा रोदसी पप्रथच्छव इन्द्रः सूर्यमरोचयत् ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रे ह विश्वा भुवनानि येमिर इन्द्रे स्वानास इन्दवः

॥ २ ॥ ॥ ८ (वा) ॥

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० २]

१५८९ विश्वकर्महविषा वावृधानः स्वयं यजस्व तन्व ३५ स्वा हि ते ।

मुह्यन्त्वन्ये अभितो जनास इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु

॥ १ ॥ ॥ ९(ला) ॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २]

१५९० अथा रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति सयुग्वभिः सूरौ न सयुग्वभिः ।

धारा पृष्ठस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः । विश्वा यद्रूपा परियास्युकभिः सप्तास्येभिर्ऋक्वभिः ॥ १ ॥

१५९१ प्राचीमनु प्रदिशं याति चेकितत्सं रश्मिभिर्यतते दशतो रथो दैव्यो दशतो रथः ।

अगमन्नकथानि पौंस्येन्द्रं जैत्राय हर्षयन् । वज्रश्च यद्भवथो अनपच्युता समत्स्वनपच्युता ॥ २ ॥

१५९२ त्वं ह त्यत्पणीनां विदो वसु सं मातृभिर्मर्जयसि स्व आ दम ऋतस्य धीतिभिर्दमे ।

परावतो न साम तद्यत्रा रणान्ति धीतयः । त्रिधातुभिररुषीभिर्वयो दध्रे रोचमानो वयो दध्रे ॥ ३ ॥ ॥ १०(डे) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० ४१ । उ० ५ । स्व० ७]

१५९३ उत नो गोर्षणि प्रियमश्वसां वाजसामुत । नृवत्कणुहूतये

॥ १ ॥ ॥ ११(यौ) ॥

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१५९४ शशमानस्य वा नरः स्वेदस्य सत्यशवसः । विदा कामस्य वेनतः

॥ १ ॥ ॥ १२(व) ॥

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१५९५ उप नः सूनवो गिरः शृण्वन्त्वसृतस्य ये । सुमृडीका भवन्तु नः

॥ १ ॥ ॥ १३(रौ) ॥

[धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१५९६ प्र वां महि द्यवी अभ्युपस्तुतिं भरामहे । शुची उप प्रशस्तये

॥ १ ॥

१५९७ पुनाने तन्वा मिथः स्वेन दक्षेण राजथः । ऊह्याथे सनादतम्

॥ २ ॥

१५९८ मही मित्रस्य साधथस्तरन्ती पिप्रती ऋतम् । परि यन्नं षेदथुः

॥ ३ ॥ ॥ १४(का) ॥

[धा० ६ । उ० १ । स्व० २]

१५९९ अयमु ते समतसि कपोत इव गर्भधिम् । ववस्तच्चिन्न ओहसे

॥ १ ॥

१६०० स्तोत्रं राधानां पते गिर्वाहो वीर यस्य ते । विभूतिरस्तु सूनृता

॥ २ ॥

१६०१ उर्ध्वस्तिष्ठा न उतयेऽसिन्वाजे शतक्रतो । समन्येषु ब्रवावहै

॥ ३ ॥ ॥ १५(ह) ॥

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० १]

१६०२ गाव उप वदावटे मही यज्ञस्य रप्सुदा । उभा कर्णा हिरण्यया

॥ १ ॥

१६०३ अभ्यारमिद्वयो निषिक्तं पुष्करे मधु । अवटस्य विसर्जने

॥ २ ॥

१६०४ ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} सिञ्चन्ति नमसावटमुच्चाचक्रं परिजमानम् । नीचीनवारमक्षितम् ॥ ३ ॥ ॥१६(रा)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० २]

१६०५ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मा भेम मा भ्रमिष्मोग्रस्य सख्ये तव । महत्ते वृष्णो अभिचक्ष्य कृतं पश्येम तुर्वशं यदुम् ॥१॥

१६०६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सव्यामनु सिफ्यं वावसे वृषा न दानो अस्य रोषति ।

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मध्वा संपृकताः सारघेण धेनवस्तूयमेहि द्रवा पिब

॥ २ ॥ ॥१७(वी)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ४]

१६०७ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इमा उ त्वा पुरुवसो गिरो वर्धन्तु या मम । पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोऽभि रतोमिरनूयत ॥१॥

१६०८ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्र इव पप्रथे ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये

॥ २ ॥ ॥१८(रि)॥

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१६०९ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यस्यायं विश्व आर्यो दासः शेषधिपा अरिः । तिरश्चिदर्थं रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सो अज्यते रयिः ॥१॥

१६१० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तुरण्यवो मधुमन्तं घृतश्चुतं विप्रासो अर्कमानुचुः ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्मे रयिः पप्रथे वृष्णयं शवोऽस्मे स्वानास इन्द्रवः

॥ २ ॥ ॥१९(त)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० १]

१६११ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गोमन्न इन्द्रो अश्ववत्सुतः सुदक्ष धनिव । शुचिं च वर्णमग्नि गोषु धारय ॥ १ ॥

१६१२ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स नो हरीणां पत इन्द्रो देवप्सरस्तमः । सखेव सख्ये नर्यो रुचे भव ॥ २ ॥

१६१३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सनेमि त्वमस्मदा अदेव कं चिदत्रिणम् । साह्यं इन्द्रो परि बाधो अप द्रुयम् ॥ ३ ॥ ॥ २०(ल)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १]

१६१४ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अज्यते व्यज्यते समज्यते क्रतुं रिहन्ति मध्वाभ्यज्यते ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सिन्धोरुहञ्जसे पतयन्तमुक्षणं हिरण्यपावाः पशुमभ्यु गृभ्णते

॥ १ ॥

१६१५ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विपश्चिते पवमानाय गायत मही न धारात्यन्धो अर्षति ।

^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अहिर्न जूर्णामति सर्पति त्वचमत्यो न क्रीडन्नसरद्रुषा हरिः

॥ २ ॥

१६१६ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अग्रेगो राजाप्यस्तविष्यते विमानो अह्नां भुवनेष्वर्पितः ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हरिर्घृतस्तनुः सुदृशीको अर्णवो ज्योतीरथः पवते राय ओक्वयः

॥ ३ ॥ ॥ २१(ले)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ३९ । उ० नास्ति । स्व० ७]

॥ इति सप्तमप्रपाठकस्य तृतीयोऽर्धः, सप्तमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ७-३ ॥

॥ इति षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

अथ सप्तदशोऽध्यायः ।

[१]

अथाष्टमप्रपाठके प्रथमोऽर्थः ॥ ८-१ ॥

(१-१४) १, ७ जुनःशेष आजीर्गतिः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ शंयुर्बाह्वस्पत्यः; (तृणपाणिः) ४ वसिष्ठो मैत्रा-
वरुणिः; ५ वामदेवो गांतमः; ६ रेभसून् काश्यपो; ८ नृमेध आंगिरसः; ९, ११ गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ; १०
श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; १२ विरूप आंगिरसः; १३ वरसः काण्वः ॥ १, ३, ७, १२ अग्निः; २, ८—११,
१३ इन्द्रः; ४ विष्णुः; ५ (१) वायु, ५ (२-३) इन्द्रवायू; ६ पवमानः सोमः ॥ १-२, ७, ९, १०, १२,
१३ गायत्री; ३, ८ प्रगाथः= (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ४ त्रिष्टुप्; ५, ६ अनुष्टुप्; ११ उष्णिक् ।

१६१७ विश्वेभिरग्ने अग्निभिरिमं यज्ञमिदं वचः । चनो धाः सहसो यहो ॥ १ ॥
१६१८ यञ्जिहि शश्वता तना देवंदेवं यजामहे । त्वे इङ्गयते हविः ॥ २ ॥
१६१९ प्रियो नो अस्तु विश्वपतिर्होता मन्द्रो वरेण्यः । प्रियाः स्वग्नयो वयम् ॥ ३ ॥ ॥१(ही)॥
[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१६२० इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः । अस्माकमस्तु केवलः ॥ १ ॥
१६२१ स नो वृषन्नमुं चरुं सत्रादावन्नपा वृधि । अस्मभ्यमप्रतिष्कृतः ॥ २ ॥
१६२२ वृषा यूथेव वःसगः कृष्टीरित्योजसा । ईशानो अप्रतिष्कृतः ॥ ३ ॥ ॥२(र)॥
[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १]

१६२३ त्वं नश्चित्र ऊत्या वसो राधांसि चोदय । अस्य रायस्त्वमग्ने रथीरसि विदा गाधं तुचे तु नः ॥ १ ॥
१६२४ पर्षिं तोकं तनयं पर्वभिष्टमदधैरप्रयुत्वभिः ।
अग्ने हेडांसि दैव्या युयोधि नोऽदेवानि हरांसि च ॥ २ ॥ ॥३(की)॥
[धा० ११ । उ० १ । स्व० ४]

१६२५ किमिच्छे विष्णो परिचक्षि नाम प्र यद्वक्षे शिपिविष्टो असि ।
मा वर्षो अस्मदप गूह एतद्यदन्यरूपः समिथे बभूथ ॥ १ ॥
१६२६ प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट हव्यमर्यः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।
तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः पराकै ॥ २ ॥
१६२७ वषट् ते विष्णवांस आ कृणोमि तन्मे जुषस्व शिपिविष्ट हव्यम् ।
वर्धन्तु त्वा सुष्टुतयो गिरो मे यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ३ ॥ ॥४(ते)॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १॥ [धा० ४४ । उ० १ । स्व० ७]

१६२८ वायो शुक्रो अयामि ते मध्वो अग्रं दिविष्टिषु । आ याहि सोमपीतये स्पाहो देव नियुत्वता ॥ १ ॥

१६२९ इन्द्रश्च वायवेपांसोमानां पीतिमर्हथः । युवांसि ह्यन्तीन्दवो निस्त्रमापो न सध्र्यक् ॥ २ ॥

१६३० वायविन्द्रश्च शुष्मिणा सरथः शवसस्पती । नियुत्वन्ता न ऊतय आ यातंसोमपीतये ॥ ३ ॥ ५(ता) ॥

[धा० १९ । उ० १ । स्व० २]

१६३१ अध क्षपा परिष्कृतो वाजांसि प्र गाहसे । यदी विवस्वतो धियो हरिंहिन्वन्ति यातवे ॥ १ ॥

१६३२ तमस्य मर्जयामसि मदो य इन्द्रपातमः । यं गाव आसभिर्दधुः पुरा नूनं च सूरयः ॥ २ ॥

१६३३ तं गाथया पुराण्या पुनानमभ्यनूषत । उतो कृपन्त धीतयो देवानां नाम विभ्रतीः ॥ ३ ॥ ६(लु) ॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ५]

१६३४ अश्वं न त्वा वारवन्तं वन्दध्या अग्निं नमोभिः । सप्राजन्तमध्वराणाम् ॥ १ ॥

१६३५ स घा नः स्रुः शवसा पृथुप्रगामा सुशेवः । मीढ्वांसमाकं बभूयात् ॥ २ ॥

१६३६ स नो दूराच्चासाच्च नि मर्त्यादघायोः । पाहि सदमिद्विश्वायुः ॥ ३ ॥ ७(टि) ॥

[धा० १३ । उ० १ । स्व० ६]

१६३७ त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वमि विश्वा असि स्पृधः । अशस्तिहा जनिता वृत्रनृसि त्वं तूर्य तरुण्यतः ॥ १ ॥

१६३८ अनु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं न मातरा ।

विश्वास्ते स्पृधः शथयन्त मन्यवे वृत्रं यदिन्द्र तूर्वसि ॥ २ ॥ ८(टा) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १८ । उ० १ । स्व० २]

१६३९ यज्ञ इन्द्रमवर्धयद्यद्गुर्मि व्यवर्तयत् । चक्राण ओपशं दिवि ॥ १ ॥

१६४० व्यश्नन्तिरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना । इन्द्रो यदमिनद्वलम् ॥ २ ॥

१६४१ उद्रा आजदङ्गिरोभ्य आविष्कण्वन्गुहा सतीः । अर्वाञ्च नुनुदे वलम् ॥ ३ ॥ ९(पी) ॥

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४]

१६४२ त्यमु वः सत्रासाहं विश्वासु गीर्णायतम् । आ च्यावयस्यूतये ॥ १ ॥

१६४३ युष्मसन्तमनर्वाणंसोमपामनपच्युतम् । नरमवार्यकतुम् ॥ २ ॥

१६४४ शिक्षा ण इन्द्र राय आ पुरु विद्राः ऋचीषम । अवा नः पायं धने ॥ ३ ॥ १०(ता) ॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० २]

१६४५ तव त्यदिन्द्रियं वृहत्तव दक्षमुत कतुम् । वज्रं शिशति धिषणं वरेण्यम् ॥ १ ॥

१६४६ तव द्यौरिन्द्र पौंस्यं पृथिवी वर्धति श्रवः । त्वामापः पर्वतासश्च हिन्विरे ॥ २ ॥

१ २२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ २ ३ १ २
१६४७ त्वां विष्णुर्वृहन्क्षयो मित्रो गृणाति वरुणः । त्वां शङ्खो मदत्यनु माखतम् ॥ ३ ॥ ॥११(डी)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १३ । उ० २ । स्व० ४ ।]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१६४८ नमस्ते अग्न ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः । अमेरमित्रमर्दय ॥ १ ॥

३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६४९ कुवित्सु नो गविष्टयेऽग्ने संवेषिषो रयिम् । उरुकुदुरु णस्कृधि ॥ २ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५० मा नो अग्ने महाधने परा वर्गारभृद्यथा । संवर्गं सꣳ रयिं जय ॥ ३ ॥ ॥१२(प)॥

[धा० १५ । उ० १ । स्व० १]

१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५१ समस्य मन्यवे विशो विश्वा नमन्त कृष्टयः । समुद्रायैव सिन्धवः ॥ १ ॥

१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५२ वि चिद्वत्रस्य दोधतः शिरो विभेद वृष्णिना । वज्रेण शतपर्वणा ॥ २ ॥

२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५३ ओजस्तदस्य तित्विष उभे यत्समवर्तयत् । इन्द्रश्चमेव रोदसी ॥ ३ ॥ ॥१३(तौ)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० नास्ति]

३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५४ सुमन्मा वस्वी रन्ती सूनरी ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५५ सरूप वृषन्ना गह्वीमो भद्रौ धुर्यावभि । ताविमा उप सर्पतः ॥ २ ॥

२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६५६ नीव शीर्षाणि मृद्वं मध्य आपस्य तिष्ठति । शृङ्गेभिर्दशभिर्दिशन् ॥ ३ ॥ ॥१४(यि)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

इत्यष्टम-प्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ८-१ ॥ ॥ इति सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

अथाष्टादशोऽध्यायः ।

[२]

अथाष्टमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ८-२ ॥

(१-१२) १ मेधातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चाङ्गिरसः; २ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; ३ शुनःशेष आजीगर्तिः;

४ शंयुर्बाह्विस्पत्यः; ५ मेधातिथिः काण्वः; ६, ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ७ वालखिल्यम् (आयुः काण्वः); ८ अम्ब-

रिषो वार्षागिरः, ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १० विश्वमना वैयश्वः; ११ सोमरिः काण्वः; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो

बाह्विस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गायिनः, ६ जनदग्निर्भार्गवः,

७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १३ कलिः प्रागाथः; १४, १७ विश्वामित्रः प्रागाथः; १५ मेधातिथिः काण्वः,

१६ निधुविः काश्यपः; १८ भरद्वाजो बाह्विस्पत्यः ॥ १-२, ४, ६-७, ९-१०, १३, १५ इन्द्रः; ३, ११

१८ अग्निः; ५ विष्णुः, ५ (६) देवो वा; ८, १२, १६ पवमानः सोमः; १४, १७ इन्द्राग्नी ॥ १-५,

१४ १६-१८ गायत्री; ६, ७, ९, १२, १३ प्रागाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती);

८ अनुष्टुप् १० उष्णिक्, ११ काकुभः प्रागाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); १५ बृहती ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१६५७ पन्यपन्यमित्सोतार आ धावत मद्याय । सोमं वीराय शूराय ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१६५८ एह हरी ब्रह्मयजा शग्मा वक्षतः सखायम् । इन्द्रं गीर्भिर्गिर्वणसम् ॥ २ ॥

१२ ३ २ ३१ २२ ३२ ३ २ १ २ ३१ २
१६५९ पाता वृत्रहा सुतमा धा गमन्तारे अस्मत् । नि यमते शतमूतिः ॥ ३ ॥ ॥१(ति)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

१ २ ३ १ २ ३१ २ ३ १ २ २३ ३ १ २
१६६० आ त्वा विशन्तिवन्दवः समुद्रमिव सिन्धवः । न त्वामिन्द्राति रिच्यते ॥ १ ॥

२ १ २ २ १ २ ३१ २ २ १ २ ३१ २
१६६१ विव्यकथ महिना वृषन्भक्षः सोमस्य जागृवे । य इन्द्र जठरेषु ते ॥ २ ॥

१२ ३ २ ३ १ २ २३ १ २ ३ १ २
१६६२ अरं त इन्द्र कुक्षये सोमो भवतु वृत्रहन् । अरं धामभ्य इन्द्रवः ॥ ३ ॥ ॥२(क)॥

[धा० ११ । उ० १ । स्व० १]

१ २ ३ १ २ ३१ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २ ३ २
१६६३ जराबोध तद्विविड्ढि विशेविशे यज्ञियाय । स्तोमं रुद्राय दृशीकम् ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
१६६४ स नो महाः अनिमानो धूमकेतुः पुरुश्चन्द्रः । धिये वाजाय ह्रिन्वतु ॥ २ ॥

२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २
१६६५ स रेवाः इव विश्वपतिर्देव्यः केतुः शृणोतु नः । उक्थैरग्निर्बृहद्भानुः ॥ ३ ॥ ॥३(ह)॥

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १]

१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २
१६६६ तद्वो गाय सुते सचा पुरुहूताय सत्वने । शं यद्वै न शाकिने ॥ १ ॥

२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २
१६६७ न धा वसुर्नि यमते दानं वाजस्य गोमतः । यत्सीमुपश्रवद्भिरः ॥ २ ॥

३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ १ २ ३ १ २
१६६८ कुवित्सस्य प्र हि वज्रं गोमन्तं दस्युहा गमत् । शचीभिरप नो वरत् ॥ ३ ॥ ॥४(फी)॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० १५ । उ० २ । स्व० ४]

३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २ १ २ ३ २
१६६९ इदं विष्णुर्वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदम् । समूढमस्य पांसुले ॥ १ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७० त्रीणि पदा वि चक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः । अतो धर्माणि धारयन् ॥ २ ॥

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७१ विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ३ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७२ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूर्यः । दिवीव चक्षुराततम् ॥ ४ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २ ३ १ २
१६७३ तद्विप्रासो विपन्युवो जागृवांसः समिन्धते । विष्णोर्यत्परमं पदम् ॥ ५ ॥

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७४ अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्या अधि सानवि ॥ ६ ॥ ॥५(हृ)॥

[धा० ३३ । उ० २ । स्व० ६]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७५ मो पु त्वा वाघतश्च नारे अस्मिन्नि रीरमन् । आरात्ताद्वा सधमादं न आ गहीह वा सन्नुप श्रुधि ॥ १ ॥

३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७६ इमे हि ते ब्रह्मकृतः सु ते सचा मधौ न मक्ष आसते ।

२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
इन्द्रे कामं जरितारो वसूयवो रथे न पादमा दधुः ॥ २ ॥ ॥६(डी)॥

[धा० १३ । उ० ४ । स्व० ४]

१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २
१६७७ अस्तावि मन्म पूर्य ब्रह्मेन्द्राय वोचत । पूर्वाङ्कितस्य बृहतीरनूषत स्तोतुमेषा असृक्षत ॥ १ ॥

१६७८ समिन्द्रो रायो बृहतीरधूनुत सं क्षौणी समु सूर्यम् ।

सं शुक्रासः शुचयः सं गवाशिरः सोमा इन्द्रममन्दिषुः

॥ २ ॥ ॥ ७ (ठा) ॥

[धा० १३ । उ० २ । स्व० २]

१६७९ इन्द्राय सोम पातवे वृत्रघ्ने परि पिच्यसे । नरे च दक्षिणावते वीराय सदनासदे ॥ १ ॥

१६८० तं सखायः पुरुषं वयं यूयं च सूरयः । अद्याम वाजगन्धं सनेम वाजस्पत्यम् ॥ २ ॥

१६८१ परि त्यं हर्यतं हरिं

॥ ३ ॥ ॥ ८ (हा) ॥

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० २]

१६८२ कस्तमिन्द्र त्वा वस [वसो । आ]

॥ १ ॥

१६८३ मघोनः स्म वृत्रहृत्पेषु चोदय ये ददति प्रिया वसु ।

तष प्रणीती हर्यश्च सूरिभिर्विश्वा तरेम दुरिता

॥ २ ॥ ॥ ९ (यि) ॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१६८४ एवु मधोमदिन्तरं सिञ्चाध्वयो अन्धसः । एवा हि वीर स्तवते सदावधः ॥ १ ॥

१६८५ इन्द्र स्थातर्हरीणां न किष्टे पूर्व्यस्तुतिम् । उदानं श शवसा न भन्दना ॥ २ ॥

१६८६ तं वो वाजानां पतिमहमहि श्रवस्यवः । अप्रायुभिर्यज्ञेभिर्वावृधेभ्यम् ॥ ३ ॥ ॥ १० (क) ॥

[धा० १९ । उ० १ । स्व० १]

१६८७ तं गूर्द्धया स्वर्णं देवासो देवमरति दधन्विरे । देवत्रा हव्यमूहिषे

॥ १ ॥

१६८८ विभूतरतिं विप्र चित्रशोचिषमग्निमीडिष्व यन्तुरम् ।

अस्य मेधस्य सोमस्य सोमरे प्रेमध्वराय पूर्व्यम्

॥ २ ॥ ॥ ११ (या) ॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २]

१६८९ आ सोम स्वानो अद्रिभिस्तिरो वाराण्यव्यया । जनो न पुरि चम्बोर्विशद्वरिः सदो वनेषु दध्रिषे १

१६९० स मामृजे तिरो अण्वानि मेप्यो मीढ्वात्सतिर्न वाजयुः ।

अनुमाद्यः पवमानो मनीषिभिः सोमो विप्रेभिर्ऋकभिः

॥ २ ॥ ॥ १२ (तु) ॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ५ ।]

१६९१ वयमेनमिदा ह्योऽपीपेमैह वज्रिणम् । तस्मा उ अद्य सवने सुतं भरा नूनं भूषत श्रुते ॥ १ ॥

१६९२ वृकश्चिदस्य वारण उरामथिरा वयुनेषु भूषति ।

सेमं न स्तोमं जुजुषाण आ गहीन्द्र प्र चित्रया धिया

॥ २ ॥ ॥ १३ (खा)

[धा० १६ । उ० २ । स्व० २]

१६९३ इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषथः । तद्वां चेति प्र वीर्यम्

॥ १ ॥

१६९४ इन्द्राग्नी अपसस्परि

॥ २ ॥

१६९५ इन्द्राग्नी तविषाणि वां

॥ ३ ॥ ॥१४(क)॥

[धा० ६ । उ० १ । स्व० १]

१६९६ क ई वेद सुते सचा

॥ १ ॥

१६९७ दाना मृगो न वारणः पुरुत्रा चरथं दधे । न किष्वा नि यमदा सुते गमो महाश्चरस्योजसा ॥ २ ॥

१६९८ य उग्रः सन्ननिपृतः स्थिरो रणाय सस्कृतः ।

यदि स्तोतुर्मघवां शृणवद्भवं नेन्द्रो योषत्या गमत्

॥ ३ ॥ ॥१५(ही)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१६९९ पवमाना असृक्षत सोमाः शुक्रास इन्दवः । अभि विश्वानि काव्या

॥ १ ॥

१७०० पवमाना दिवस्पयन्तरिक्षादसृक्षत । पृथिव्या अधि सानवि

॥ २ ॥

१७०१ पवमानास आशवः शुभ्रा असृग्रमिन्दवः । ग्नन्तो विश्वा अप द्विषः

॥ ३ ॥ ॥१६(फ)॥

[धा० १५ । उ० २ । स्व० १]

१७०२ तोशा वृत्रहणा हुवे सजित्वानापराजिता । इन्द्राग्नी वाजसातमा

॥ १ ॥

१७०३ प्र वामर्चन्त्युक्थिनः

॥ २ ॥

१७०४ इन्द्राग्नी नवति पुरो

॥ ३ ॥ ॥१७(र)॥

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १]

१७०५ उप त्वा रण्वसंदशं प्रयस्वन्तः सहस्कृत । अग्ने ससृजमहे गिरः

॥ १ ॥

१७०६ उप च्छायामिव घृणेरगन्म शर्म ते वयम् । अग्ने हिरण्यसंदशः

॥ २ ॥

१७०७ य उग्र इव शर्यहा तिग्मशृङ्गो न वशसगः । अग्ने पुरो खरोजिथ

॥ ३ ॥ ॥१८(य)॥

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १]

१७०८ ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् । अजस्रं घर्ममीमहे

॥ १ ॥

१७०९ य इदं प्रतिपप्रथे यन्नस्य स्वरुत्तिरन् । ऋतूनुत्सृजते वशी

॥ २ ॥

१७१० अग्निः प्रियेषु धामसु कामो भूतस्य भव्यस्य । सम्राडेको विराजति

॥ ३ ॥ ॥१९(का)॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[धा० ११ । उ० १ । स्व० २]

इत्यष्टमपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ८-२ ॥

॥ इत्यष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अथैकोनविंशोऽध्यायः ।

[१]

अथाष्टमप्रपाठके तृतीयोऽध्यायः ॥ ८-३ ॥

(१—१८) १ विरूप आङ्गिरसः; २, १८ अंशस्तारः काश्यपः; ३ विश्वामित्रो गाथिनः; ४ देवातिथिः काण्वः; ५, ८, ९, १६ गौतमो राहुगणः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ प्रस्कण्वः काण्वः; १० वसुधुत आत्रेयः; ११ सत्यश्रवा आत्रेयः; १२ अवस्थुरात्रेयः; १३ बुधगविष्टिरावात्रेयौ; १४ कुत्स आङ्गिरसः; १५ अत्रिर्भौमः, १७ दीर्घतमा औचध्यः ॥ १, १०, १३ अग्निः; २, १८ पवमानः सोमः; ३-५ इन्द्रः; ६, ८, ११, १४ (१ उत्तरार्धः रात्रिश्च), १६ उषाः; ७, ९, १२, १५, १७ अश्विनौ ॥ १-२, ६-७, १८ गायत्री; ३, १३-१५ त्रिष्टुप्; ४-५ प्रगाथः= (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ८-९ उष्णिक् १०-१२ पङ्क्तिः; १६, १७ जगती ॥

१७११ अग्निः प्रत्नेन जन्मना शुम्भानस्तन्व ३ स्वां । कविर्विप्रेण वावृधे ॥ १ ॥
 १७१२ ऊर्जो नपातमा हुवेऽग्निं पावकशोचिषम् । अस्मिन्यज्ञे स्वध्वरे ॥ २ ॥
 १७१३ स नो मित्रमहस्त्वमग्ने शुक्रेण शोचिषा । देवैरा सत्सि बर्हिषि ॥ ३ ॥ ॥१ (ली)॥
 [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१७१४ उक्ते शुष्मासो अस्थू रक्षो भिन्दन्तो अद्रिवः । नुदस्व याः परिस्पृधः ॥ १ ॥
 १७१५ अया निजग्निरोजसा रथसङ्गे धने हिते । स्तवा अबिभ्युषा हृदा ॥ २ ॥
 १७१६ अस्य व्रतानि नाधृषे पवमानस्य दूढ्या । रुज यस्त्वा पृतन्यति ॥ ३ ॥
 १७१७ तं हिन्वन्ति मदच्युतं हरिं नदीषु वाजिनम् । इन्दुमिन्द्राय मत्सरम् ॥ ४ ॥ ॥२ (पी)॥
 [धा० २० । उ० १ । स्व० ४]

१७१८ आ मन्द्रैरिन्द्र हरिमिर्याहि मयूररोमभिः । मा त्वा के चिन्नि येमुरिन् पाशिनोऽति धन्वेव तां इहि १
 १७१९ वृत्रखादो वलं रुजः पुरां दमो अपामजः । स्थाता रथस्य ह्यौरमिस्वर इन्द्रो हृदा चिदारुजः ॥ २ ॥
 १७२० गम्भीरा उदधीरिव क्रतुं पुष्यसि गा इव ।
 प्र सुगोपा यवसं धेनवो यथा हृदं कुल्या इवाशत ॥ ३ ॥ ॥३ (छा)॥
 [धा० १७ । उ० २ । स्व० २]

१७२१ यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् । आपित्वे नः प्रपित्वे तूयमा गहि कण्वेषु सु सच्चा पिब ॥ १ ॥
 १७२२ मन्दन्तु त्वा मघवन्निन्द्रेन्दवो राधोदेयाय सुन्वते ।
 आमुष्या सोममपिबश्चमू सुतं ज्येष्ठं तद्दधिषे सहः ॥ २ ॥ ॥४ (घ)॥
 [धा० २१ । उ० ४ । स्व० १]

१७२३ त्वमङ्ग प्र शरसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् । न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्दितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ १ ॥

१७२४ मा ते राधाँसि मा त ऊतयो वसोऽस्मान्कदा चना दभन् ।

विश्वा च न उपमिमोहि मानुष वसूनि चर्षणिभ्य आ

॥ २ ॥ ॥५(का)॥

॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० २१ । उ० १ । स्व० १]

१७२५ प्रति ध्या सूनरी जनी व्युच्छन्ती परि स्वसुः । दिवो अदर्शि दुहिता

॥ १ ॥

१७२६ अश्वेव चित्रारुषी माता गवामृतावरी । सखा भूदश्विनोरुषाः

॥ २ ॥

१७२७ उत सखास्यश्विनोरुत माता गवामसि । उतौषो वस्व ईशिषे

॥ ३ ॥ ॥६(लि)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१७२८ षणो उषा अपूर्व्या व्युच्छति प्रिया दिवः । स्तुषे वामश्विना बृहत्

॥ १ ॥

१७२९ या दक्षा सिन्धुमातरा मनोतरा रयीणाम् । धिया देवा वसुविदा

॥ २ ॥

१७३० ब्रह्मन्ते वां ककुहासो जूर्णायामधि विष्टपि । यद्वाँ रथो विमिष्यतात्

॥ ३ ॥ ॥७(लि)॥

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१७३१ उपस्तच्चित्रमा भरासभ्यं वाजिनीवति । येन तोकं च तनयं च धामहे

॥ १ ॥

१७३२ उषो अद्येह गोमत्यश्वावति विभावरि । रेवदस्मे व्युच्छ सूनृतावति

॥ २ ॥

१७३३ युंश्वा हि वाजिनीवत्यश्वाँ अद्यारुणाँ उपः । अथा नो विश्वा सौभगान्या बह ॥ ३ ॥ ॥८(हि)॥

[धा० ६ । उ० ना० । स्व० ३]

१७३४ अश्विना वर्तिरस्मदा गोमह्क्षा हिरण्यवत् । अवीग्रथँ समनसा नि यच्छतम् ॥ १ ॥

१७३५ एह देवा मयोभुवा दक्षा हिरण्यवर्तनी । उपर्वुधो बहन्तु सोमपीतये

॥ २ ॥

१७३६ यावित्था श्लोकमा दिवो ज्योतिर्जनाय चक्रथुः । आ न ऊर्जे बहतमश्विना युवम् ॥ ३ ॥ ॥९(भा)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० २० । उ० ४ । स्व० २]

१७३७ अग्निं तं मन्ये यो वसुरस्तं यं यन्ति धेनवः ।

अस्तमर्वन्त आशवोऽस्तं नित्यासो वाजिन इषँ स्तोतृभ्य आ भर

॥ १ ॥

१७३८ अग्निर्हि वाजिनं विशे ददाति विश्वचर्षणिः ।

अग्नी राये स्वाभुवँ स प्रीतो याति वार्यमिषँ स्तोतृभ्य आ भर

॥ २ ॥

१७३९ सो अग्निर्यो वसुर्गुणे सं यमायन्ति धेनवः ।

समर्वन्तो रघुद्रुवः सँ सुजातासः सूरय इषँ स्तोतृभ्य आ भर

॥ ३ ॥ ॥१०(घु)॥

[धा० १६ । उ० ४ । स्व० ५]

- १७४० महे नो अद्य बोधयोषो राये दिवित्मती ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}
 यथा चित्रो अबोधयः सत्यश्रवसि वाग्ये सुजाते अश्वसूनुते ॥ १ ॥
- १७४१ या सुनीथे शौचद्रथे व्यौच्छो दुहितर्दिवः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 सा व्युच्छ सहीयसि सत्यश्रवसि वाग्ये सुजाते अश्वसूनुते ॥ २ ॥
- १७४२ सा नो अद्याभरद्वसुव्युच्छा दुहितर्दिवः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यो व्यौच्छः सहीयसि सत्यश्रवसि वाग्ये सुजाते अश्वसूनुते ॥ ३ ॥ ॥११(तु)॥
 [धा० १९ । उ० १ । स्त० ५]
- १७४३ प्रति प्रियतमं रथं वृषणं वसुवाहनम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 स्तोता वामश्विनावृषि स्तोमेभिर्भूषति प्रति माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ १ ॥
- १७४४ अत्यायातमश्विना तिरो विश्वा अहं सना ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 दक्षा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा सिन्धुवाहसा माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ २ ॥
- १७४५ आ नो रत्नानि बिभ्रतावश्विना गच्छतं युवम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 रुद्रा हिरण्यवर्तनी जुषाणा वाजिनीवसू माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ ३ ॥ ॥१२(वा)॥
 ॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० २]
- १७४६ अबोधयिनिः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यद्वा इव प्र वयामुज्जिहानाः प्र भानवः सस्रते नाकमच्छ ॥ १ ॥
- १७४७ अबोधि होता यजथाय देवानूर्ध्वो अग्निः सुमनाः प्रातरस्थात् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 समिद्धस्य रुशददर्शि पाजो महान् देवस्तमसो निरमोचि ॥ २ ॥
- १७४८ यदीं गणस्य रशनामजीगः शुचिरङ्गते शुचिभिर्गोभिरग्निः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 आदक्षिणा युज्यते वाजयंत्युत्तानामूर्ध्वो अधयज्जुह्वभिः ॥ ३ ॥ ॥१३(लि)॥
 [धा० १९ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १७४९ इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरागाच्चित्रः प्रकेतो अजनिष्ट विश्वा ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 यथा प्रसूता सवितुः सवायैवा रात्र्युषसे यानिमारैक् ॥ १ ॥
- १७५० रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागादारैर्गु कृष्णा सदनान्यस्याः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
 समानबन्धू अमृते अनूची द्यावा वर्णं चरत आमिनाने ॥ २ ॥

१७५१ ^{३ २३ ३ १ २ ३२३ ३ १ २ ३१ २} समानो अध्वा स्वस्त्रोरनंतस्तमन्यान्वा चरतो देवशिष्टे ।
^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} न मेधेत न तस्थतुः सुमेके नक्तोपासा समनसा विरूपे

॥ ३ ॥ ॥ १४(म) ॥

[धा० ३० । उ० ५ । स्व० १]

१७५२ ^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आ भात्यग्निरुषसामनीकमुद्विप्राणां देवया वाचो अस्थुः ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अर्वाञ्चा नूनं रथ्येह यातं पीपिवां समश्विना घर्ममच्छ

॥ १ ॥

१७५३ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न सस्कृतं प्रमिमीतो गमिष्टान्ति नूनमश्विनोपस्तुतेह ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} दिवाभिपित्वेऽवसागमिष्टा प्रत्यवर्ति दाशुषे शम्भविष्टा

॥ २ ॥

१७५४ ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उता यातं संगवे प्रातरह्नो मध्यन्दिन उदिता सूर्यस्य ।
^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} दिवा नक्तमवसा शन्तमेन नेदानीं पीतिरश्विना ततान

॥ ३ ॥ ॥ १५(लो) ॥

॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[धा० २४ । उ० नास्ति । स्व० ९]

१७५५ ^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} एता उ त्या उषसः कतुमकृत पूर्वे अर्धे रजसो भानुमञ्जते ।
^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} निष्कृण्वाना आयुधानीव धृष्णवः प्रति गावोऽरुषीर्यन्ति मातरः

॥ १ ॥

१७५६ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} उदपन्नरुणा भानवो वृथा स्वायुजो अरुषीर्गा अयुक्षत ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अकृण्वसासो वयुनानि पूर्वथा रुशन्तं भानुमरुषीरशिश्रयुः

॥ २ ॥

१७५७ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अर्चन्ति नारीरपसो न विष्टिभिः समानेन योजनेना परावतः ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इषे वहन्तीः सुकृते सुदानवे विश्वेदह यजमानाय सुन्वते

॥ ३ ॥ ॥ १६(कि) ॥

[धा० २६ । उ० १ । स्व० ३]

१७५८ ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अवोध्यग्निर्म उदेति सूर्यो व्यूषाश्चन्द्रा महावो अर्चिषा ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आयुक्षातामश्विना यातवे रथं प्रासावीदेवः सविता जगत्पृथक्

॥ १ ॥

१७५९ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यद्युज्जाथे वृषणमश्विना रथं घृतेन नो मधुना क्षत्रमुक्षतम् ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अस्माकं ब्रह्म पृतनासु जिन्वतं वयं धना शूरसाता भजेमहि

॥ २ ॥

१७६० ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अर्वाङ् त्रिचक्रो मधुवाहनो रथो जीराश्वो अश्विनोर्यातु सुष्टुतः ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्रिवन्धुरो मधवा विश्वसौभगः शं न आ वक्षद्विपदे चतुष्पदे

॥ ३ ॥ ॥ १७(छा) ॥

[धा० २२ । उ० २ । स्व० २]

१७६१ ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र ते धारा असञ्चतो दिवो न यन्ति वृष्टयः । अच्छा वाजं सहस्रिणम्

॥ १ ॥

१७६२ ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अमि प्रियाणि काव्या विश्वा चक्षाणो अर्षति । हरिस्तुजान आयुधा

॥ २ ॥

१७६३ स मर्मृजान आयुभिरिभौ राजेव सुव्रतः । श्येनो न व९सु षीदति

॥ ३ ॥

१७६४ स नो विश्वा दिवो वसुतो पृथिव्या अधि । पुनान इन्द्रवा भर

॥ ४ ॥ ॥१८(ती)॥

॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ [धा० १४ । उ० १ । स्व० ४]

॥ इति अष्टमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः, अष्टमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ८ ॥

॥ इत्येकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथ विंशोऽध्यायः ।

[१]

अथ नवमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ९-१ ॥

(१-१८) १ नृमेघ आङ्गिरसः; २... ३ श्विमेघ आङ्गिरसः; ४ दीर्घतमा औचथ्यः; ५ वामदेवो गौतमः; ६ प्रस्कण्वः काण्वः; ७ बृहदुक्थो वामदेव्यः; ८ बिन्दुः पूतदक्षो वा आंगिरसः; ९, १७ जमदग्निर्भागवः; १० सुकृक्ष आंगिरसः; ११-१३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १४ सुदाः पैजवनः; १५ मेधातिथिः काण्वः; १६ नीपातिथिः काण्वः; १८ परुच्छेपो देवोदासिः ॥ १, १७ पवमानः सोमः; ३, ७, १०, १६ इन्द्रः; ४-६, १८ अग्निः; ९ मरुतः; १० सूर्यः; २..... ॥ १, ८, १०, १५-१७ गायत्री; (१७ नित्यपदा) २... ..; ३ अनुष्टम्बुखः प्रगाथः= (१ अनुष्टुप्+गायत्र्यौ); ४, ११, १३ विराट्; ५ पदपंक्तिः; ६, ९, १२ प्रगाथः (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ७ त्रिष्टुप्; १४ शकरी; १८ अत्यष्टिः ॥

१७६५ प्रास्य धारा अक्षरन्वृणः सुतस्याजसः । देवा अनु प्रभूषतः

॥ १ ॥

१७६६ सप्ति मृजन्ति वेधसो गृणन्तः कारवो गिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यम्

॥ २ ॥

१७६७ सुषहा सोम तानि ते पुनानाय प्रभूवसो । वर्धो समुद्रमुक्थ्य

॥ ३ ॥ ॥१(यि)॥

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१७६८ एष ब्रह्मा य ऋत्विग्य इन्द्रो नाम श्रुतो गृणे

॥ १ ॥

१७६९ त्वामिच्छवस्स्पते यन्ति गिरा न संयतः

॥ २ ॥

१७७० वि स्तुतयो यथा पथः

॥ ३ ॥ ॥२(प)॥

[धा० ५ । उ० १ । स्व० १]

१७७१ आ त्वा रथं यथोतये

॥ १ ॥

१७७२ तुविशुष्म तुविक्रतो शचीवो विश्वया मते । आ पप्राथ महित्वना

॥ २ ॥

१७७३ यस्य ते महिना महः परि ज्मायन्तमीयतुः । हस्ता वज्रं हिरण्ययम्

॥ ३ ॥ ॥३(व)॥

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १]

१७७४ आ यः पुरं नार्मिणीमदीदेदत्यः कविर्नमन्यो न नावा । सूरौ न रुक्कां छतात्मा

॥ १ ॥

१७७५ अग्निं द्विजन्मा त्री रोचनानि विश्वा रजाँसि शुशुचानो अस्थात् । होता यजिष्ठो अपाँ सधस्थे ॥२॥

१७७६ अयँ स होता यो द्विजन्मा विश्वा दधे वार्याणि श्रवस्या । मतो यो अस्मै सुतुको ददाश ॥३॥४(छ)॥
[धा० १२ । उ० २ । स्व० १]

१७७७ अग्ने तमद्याध्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रं हृदिस्पृशम् । ऋध्यामा त ओहैः ॥ १ ॥

१७७८ अधा ह्यग्ने क्रतोर्भद्रस्य दक्षस्य साधोः । रथीर्ऋतस्य बृहतो बभूथ ॥ २ ॥

१७७९ एभिर्नो अकैर्मवा नो अर्वाङ्क्स्वर्णं ज्योतिः । अग्ने विश्वेभिः सुमना अनीकैः ॥ ३ ॥ ॥५(चि)॥
॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥ [धा० ७ । उ० १ । स्व० ३]

१७८० अग्ने विवस्वदुषसाश्चित्रं राधो अमर्त्य । आ दाशुषे जातवेदो बहा त्वमद्या देवाँ उपवृधः ॥ १ ॥

१७८१ जुष्टो हि दूतो असि हव्यवाहनोऽग्ने रथीरध्वराणाम् ।
सजूरध्विभ्यामुषसा सर्वायमस्मे धेहि श्रवो बृहत ॥ २ ॥ ॥६(ला)॥
[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २]

१७८२ विधुं वद्राणँ समने बहूनां युवानँ सन्तं पालितो जगार ।

देवस्य पदय काव्यं महित्वाद्या ममार स ह्यः समान ॥ १ ॥

१७८३ शाक्षमना शाको अरुणः सुपर्ण आ यो महः शूरः सनादनीडः ।

यच्चिकेत सत्यमित्तन्न मोक्षं वसु स्पार्हमुत जेतोत दाता ॥ २ ॥

१७८४ ऐभिर्ददे वृष्ण्या पौँस्यानि येभिरौक्षद्ब्रह्मत्याय वर्ज्जि ।

ये कर्मणः क्रियमाणस्य महं ऋते कर्ममुदजायन्त देवाः ॥ ३ ॥ ॥७(घे)॥

[धा० ३१ । उ० ४ । स्व० ७]

१७८५ अस्ति सोमो अयँ सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः । उत स्वराजो अश्विना ॥ १ ॥

१७८६ पिबन्ति मित्रो अर्यमा तना पूतस्य वरुणः । त्रिषधस्थस्य जावतः ॥ २ ॥

१७८७ उतो न्वस्य जोषमा इन्द्रः सुतस्य गोमतः । प्रातर्होतेव मत्सति ॥ ३ ॥ ॥८(ली)॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१७८८ बण्महाँ असि सूर्यं बडादित्यं महाँ असि । महस्ते संतो महिमा पनिष्ठम मद्वा देव महाँ असि ॥१॥

१७८९ बट् सूर्यं श्रवसा महाँ असि सन्ना देव महाँ असि ।

मद्वा देवानामसूर्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ॥ २ ॥ ॥९(त)॥

॥ इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ [धा० १४ । उ० १ । स्व० १]

१७९० उप नो हरिभिः सुतं याहि मदानां पते । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ १ ॥

१७९१ द्विता यो वृत्रहन्तमो विद इन्द्रः शतक्रतुः । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ २ ॥

१७९२ त्वं हि वृत्रहन्नेषां पाता सोमानामसि । उप नो हरिभिः सुतम् ॥ ३ ॥ ॥१०(री)॥

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ४]

१७९३ प्र वो महे महेवृधे भरध्वं प्रचेतसे प्र सुमतिं कृणुध्वम् । विशः पूर्वाः प्र चर चर्षणिप्राः ॥ १ ॥

१७९४ उरुव्यचसे महिने सुवृक्तिमिन्द्राय ब्रह्म जनयन्त विप्राः । तस्य व्रतानि न मिनन्ति धीराः ॥ २ ॥

१७९५ इन्द्रं वाणीरनुत्तमन्युमेव सत्रा राजानं दधिरे सहधै । हर्यश्वाय पर्हया समापीन् ॥ ३ ॥ ॥११(हि)॥

[धा० २६ । उ० नास्ति । स्व० ३]

१७९६ यदिन्द्र यावत्स्त्वमेतावद्दहमीशीय । स्तोतारमिदधिषे रदावसो न पापत्वाय रक्षिषम् ॥ १ ॥

१७९७ शिक्षेयमिन्महयते दिवेदिवे राय आ कुहचिद्विदे ।

न हि त्वदन्यन्मघवन्न आप्यं वस्यो अस्ति पिता च न

॥ २ ॥ ॥१२(ता)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० २]

१७९८ भूधी हवें विपिपाः नस्याद्रिषेधा विप्रस्यार्चतो मनीषाम् । कृष्वा दुवा रस्यन्तमा सचेमा ॥ १ ॥

१७९९ न ते गिरो अपि मृष्ट्ये तुरस्य न सुष्टुतिमसुर्यस्य विद्वान् । सदा ते नाम स्वयशो विवाक्मि ॥ २ ॥

१८०० भूरि हि ते सवना मानुषेषु भूरि मनीषी हवते त्वामित् । मारे अस्मन्मघवं ज्योक्कः ॥ ३ ॥ ॥१३(वा)॥

॥ इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥ [धा० १५ । उ० ३ । स्व० २]

१८०१ प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत । अभीके चिदु लोककृतसङ्गे समत्सु वृत्रहा ।

अस्माकं वोधि चोदिता नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ १ ॥

१८०२ त्वं सिधूँ रवासुजोऽधराचो अहन्नहिम् । अशत्रुरिन्द्र जज्ञिषे विश्वं पुण्यासि वार्यम् ।

तं त्वा परि त्वजामहे नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ २ ॥

१८०३ वि षु विश्वा अरातयोऽर्यो नशन्त नो धियः । अस्तासि शत्रवे दधे यो न इन्द्र जिघांसति ।

या ते रातिर्दिवसु नभन्तामन्यकेषां ज्याका अधि धन्वसु ॥ ३ ॥ ॥१४(टि)॥

[धा० ४३ । उ० ६ । स्व० ३]

१८०४ रवाँ इद्रेवत स्तोता स्यात्वावतो मघोनः । प्रेदु हरिवः सुतस्य ॥ १ ॥

१८०५ उक्थं च न शस्यमानं नागो रयिरा चिकेत । न गायत्रं गीयमानम् ॥ २ ॥

१८०६ मा न इन्द्र पीयत्नवे मा शर्धते परा दाः । शिक्षा शचीवः शन्वीभिः ॥ ३ ॥ ॥१५(ति)॥

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३]

१८०७ एन्द्र याहि हरिभिरुप कण्वस्य सुष्टुतिम् । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १ ॥

१८०८ अत्रा वि नेमिरेषामुरां न धूनुते वृकः । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ २ ॥

१८०९ आ त्वा ग्रावा वदन्निह सोमी घोषेण वक्षतु । दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ३ ॥ १६(व) ॥

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १]

१८१० पवस्व सोम मन्दयन्निन्द्राय मधुमत्तमः ॥ १ ॥

१८११ ते सुतासो विपश्चितः शुक्रा वायुमसृक्षत ॥ २ ॥

१८१२ असृग्रं देववीतये वाजयन्तो रथा इव ॥ ३ ॥ ॥ १७(रौ) ॥

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥ [धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति]

१८१३ अग्निं होतारं मन्ये दास्वन्तं वसोः सूनुं सहसो जातवेदसं विप्रं न जातवेदसम् ।

य ऊर्ध्वरो स्वर्ध्वरो देवो देवाच्या कृपा । घृतस्य विभ्राष्टिमनु शुक्रशोचिष आहुहानस्य सर्पिषः ॥ १ ॥

१८१४ यजिष्ठं त्वा यजमाना हुवेम ज्येष्ठमङ्गिरसां विप्रं गन्मभिर्विप्रेभिः शुक्र मन्मभिः ।

परिजमानमिव द्यां होतारं चर्षणीनाम् । शोचिष्केशं वृषणं यमिमा विशः प्रावन्तु जूतये विशः ॥ २ ॥

१८१५ स हि पुरु चिदोजसा विस्वमता दीद्यानो भवति द्रुहन्तरः परशुर्न द्रुहन्तरः ।

वीडु चिदस्य समृतौ श्रुवद्वनेव यत्स्थिरम् । निष्पहमाणो यमते नायते धन्वासहा नायते ॥ ३ ॥ १८(डी) ॥

[धा० ४३ । उ० २ । स्व० ४]

॥ इति नवमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ९-१ ॥

[२]

अथ नवमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ९-२ ॥

(१-१३) १ अग्निः पावकः; २ सोमरिः काण्वः; ३ अरुणो वैतद्व्यः; ४-६ अवत्सारः काश्यपः; ९ गोधूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ; १० त्रिशिरास्वाहट्, सिन्धुद्वीप आम्बरीषो वा; ११ उलो वातायनः; १३ वेनो भार्गवः; ४, ७, ८, १२ । १-४; ७-८, १२ अग्निः; ५-६ विश्वे देवाः; ९ इन्द्रः; १० आपः; ११ वायुः १३ वेनः, १ (१-२) बिष्टार-पंक्तिः; १ (३-५) सतोवृहती, १ (६) उपरिष्टाज्योतिः, २ काकुभः प्रगाथः= (विषमा ककुप, समा सतोवृहती); ३ जगती; ५-६, १३ त्रिष्टुप्; ४, ७-११, गायत्री; ४, ७, ८, १२ ।

१८१६ अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्ते अर्चयो विभावसो ।

वृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्या २३ दध्यासि दाशुषे कवे ॥ १ ॥

१८१७ पावकवर्चाः शुक्रवर्चा अनूनवर्चा उदियर्षि भानुना ।

पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणाक्षि रोदसी उभे ॥ २ ॥

- १८१८ ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
 त्वे इषः सं दधुर्भूरिवर्षसश्चिन्नोतयो वामजाताः ॥ ३ ॥
- १८१९ इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य ।
 स दर्शतस्य वपुषो वि राजसि पृणश्चि दर्शतं क्रतुम् ॥ ४ ॥
- १८२० इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तं राधसो महः ।
 रातिं वामस्य सुभगां महीमिषं दधासि सानसि रयिम् ॥ ५ ॥
- १८२१ ऋतावानं महिषं विश्वदर्शतमग्निं सुज्ञाय दधिरे पुरो जनाः ।
 श्रुत्कर्णं सप्रथस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥ ६ ॥ १(दि)॥
 [धा० ५९ । उ० ३ । स्व० ३]
- १८२२ प्र सो अग्ने तवोतिभिः सुवीराभिस्तरति वाजकर्मभिः । यस्य त्वं सख्यमाविथ ॥ १ ॥
- १८२३ तव द्रप्सो नीलवान्वाश ऋत्विय इन्धानः सिष्णवा ददे ।
 त्वं महीनामुपसामसि प्रियः क्षपो वस्तुषु राजसि ॥ २ ॥ २(यी) ॥
 [धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४]
- १८२४ तमोषधीर्दधिरे गर्भमुत्वियं तमापो अग्निं जनयन्त मातरः ।
 तमित्समानं वनिनश्च वीरुधोऽन्तर्वतीश्च सुवते च विश्वहा ॥ १ ॥ ३(रि)॥
 [धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३]
- १८२५ अग्निरिन्द्राय पवते दिवि शुक्रो वि राजति । महिषीव वि जायते ॥ १ ॥ ४(या) ॥
 [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८२६ यो जागार तमृचः कामयन्ते यो जागार तमु सामानि यन्ति ।
 यो जागार तमयं सोम आह तवाहमस्मि सख्ये न्योकाः ॥ १ ॥ ५(या) ।
 [धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८२७ अग्निर्जागार तमृचः कामयन्तेऽग्निर्जागार तमु सामानि यन्ति ।
 अग्निर्जागार तमयं सोम आह तवाहमस्मि सख्ये न्योकाः ॥ १ ॥ ६(वा) ॥
 [धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २]
- १८२८ नमः सखिभ्यः पूर्वसद्गयो नमः साकंनिपेभ्यः । युञ्जे वाचं शतपदीम् ॥ १ ॥
- १८२९ युञ्जे वाचं शतपदीं गायै सहस्रवर्तनि । गायत्रं त्रैष्टुभं जगत् ॥ २ ॥

१८३० गायत्रं त्रैष्टुभं जगद्विध्वा रूपाणि सम्भृता । देवा ओकांसि चक्रिरे ॥ ३ ॥ ॥७(यु)॥
[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ५]

१८३१ अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निरिन्द्रो ज्योतिर्ज्योतिरिन्द्रः । सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः ॥ १ ॥

१८३२ पुनरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्न इषायुषा । पुनर्नः पाह्यं हसः ॥ २ ॥

१८३३ सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वस्न्या विद्वतस्परि ॥ ३ ॥ ८ ॥ (ठा)॥
॥ इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ [धा० ८ । उ० २ । स्व० २]

१८३४ यद्विन्द्राहं यथा त्वमीशीय वस्व एक इत् । स्तोता मे गोसखा स्यात् ॥ १ ॥

१८३५ शिक्षेयमस्मै दिक्सेयं शचीपते मनीषिण । यदहं गोपतिः स्याम् ॥ २ ॥

१८३६ धेनुष्ट इन्द्र सूनृता यजमानाय सुन्वते । गामश्वे पिप्युषी दुहे ॥ ३ ॥ ॥९(पि)॥
[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३]

१८३७ आपो हि ह्य मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥ १ ॥

१८३८ यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशनीरेव मातरः ॥ २ ॥

१८३९ तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥ ३ ॥ ॥१०(वा)॥
[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २]

१८४० वात आ वातु भेषजं शम्भु मयोभु नो हृदे । प्र न आयूषि तारिषत् ॥ १ ॥

१८४१ उत वात पितासि न उत भ्रातोत नः सखा । स नो जीवातवे कृधि ॥ २ ॥

१८४२ यददो वात ते गृहेऽमृतं निहितं गुहा । तस्य नो धेहि जीवसे ॥ ३ ॥ ॥११(पौ)॥
[धा० १० । उ० १ । स्व० नास्ति]

१८४३ अभि वाजी विश्वरूपो जनित्रं हिरण्ययं विश्वदत्कं सुपर्णः ।
सूर्यस्य भानुमृतुथा वसानः परि स्वयं मेभ्रमृजो जजान ॥ १ ॥

१८४४ अप्सु रेतः शिश्रिये विश्वरूपं तेजः पृथिव्यामग्निं यत्संवभूव ।
अन्तरिक्षे स्वं महिमानं मिमानः कनिक्रन्ति वृष्णो अश्वस्य रेतः ॥ २ ॥

१८४५ अयं सहस्रा परि युक्ता वसानः सूर्यस्य भानुं यज्ञो दाधार ।
सहस्रदाः शतदा भूरिदावा धर्ता दिवो भुवनस्य विद्वपतिः ॥ ३ ॥ ॥१२(पु)॥
[धा० २० । उ० १ । स्व० ५]

१८४६ नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तं हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा ।
हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य धोनौ शकुनं भुरण्युम् ॥ १ ॥

१८४७ ऊर्ध्वो गन्धर्वो अधि नाके अस्थात्प्रत्यङ्चित्रा विभ्रदस्यायुधानि ।

वसानो अत्कः सुरभिं ददो कः स्वाङ्गं नाम जनत प्रियाणि ॥ २ ॥

१८४८ द्रुप्तः समुद्रमभि यजिगाति पश्यन् गृध्रस्य चक्षसा विधर्मन् ।

भानुः शुक्रेण शोचिषा चकानस्तृतीये चक्रे रजसि प्रियाणि ॥ ३ ॥ ॥ १३ (ख) ॥

॥ इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥ [धा० २६ । उ० २ । स्व० ५]

॥ इति नवमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ९-२ ॥ ॥ इति विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

अथैकविंशोऽध्यायः ।

[३]

अथ नवमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ९-३ ॥

(१-९) १-४, ५ (१-२), अप्रतिरथ ऐन्द्रः; ५ (३), ६ (३), ८ (१, २) पायुभरिद्वाजः; ७ (१-२) शासो भारद्वाजः; ९ (१) जय ऐन्द्रः; ९ (२-३) गोतमो राहूगणः; ४ (३) ६ (१-२)-? ७ (३)... ८ (२)...

॥ १, २ (२-३), ३-४, ५ (२), ६, ७, ९ (१) इन्द्रः; ५ (२) इन्द्रो मरुतो वा; २ (१) बृहस्पतिः;

५ (१) अप्वा देवी, ५ (३) इषवः; ६ (३) (संग्रामाशिषः) युद्धभूमि-कवच-ब्राह्मणस्पृथादितयः;

८ (१, ३ [संग्रामाशिषः १ वर्म-सोम-वरुणाः, ३ देवब्रह्माणि]; ९ सोमावरुणौ । (२-३) विश्वे

देवाः; ८ (३)... ॥ ३ ॥ १-४, ५ (१), ६ (१) ८ (१) ९ (१-२) त्रिष्टुप्;

५ (२-३), ६ (२) ७ (१-२), ८ (२) अनुष्टुप्; ६ (३) पंक्तिः;

९ (३) विराट्स्थाना; ७ (३) विराड् जगती ८ (२)... ॥

१८४९ आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।

सङ्क्रन्दनोऽनिमिष एकवीरः शतः सेना अजयत्साकमिन्द्रः ॥ १ ॥

१८५० सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ।

तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥ २ ॥

१८५१ स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी सः स्रष्टा स युध इन्द्रो गणेन ।

सः सृष्टजित्सोमपा बाहुशर्षूश्च घन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥ ३ ॥ ॥ १ (फे) ॥

[धा० ४५ । उ० २ । स्व० ७]

१८५२ बृहस्पते परि दीया रथेन रक्षोहामित्राः अपबाधमानः ।

प्रमज्जन्तसेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेधविता रथानाम् ॥ १ ॥

१८५३ बलाविधायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमान उग्रः ।

अभिवीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित् ॥ २ ॥

१८५४ गोत्रमिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमजम प्रमृणन्तमोजसा ।

इमं सजाता अनु वीरयध्वमिन्द्रं सखायो अनु स रभध्वम्

॥ ३ ॥ ॥२(हे)॥

[धा० ३६ । उ० नास्ति । स्व० ७]

१८५५ अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदयो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।

दुश्चयवनः पृतनापाडयुध्योऽस्माकं सेना अवतु प्र युत्सु

॥ १ ॥

१८५६ इन्द्र आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः ।

देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रम्

॥ २ ॥

१८५७ इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुताः शर्ध उग्रम् ।

महामनसां भुवनच्यवानां घोपो देवानां जयतामुदस्थात्

॥ ३ ॥ ॥३(च)॥

[धा० २७ । उ० १ । स्व० १]

१८५८ उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सवनां मामकानां मनांसि ।

उद्धृन्नहन्वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतां यन्तु घोषाः

॥ १ ॥

१८५९ अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मा उ देवा अवता हवेषु

॥ २ ॥

१८६० असौ या सेना मरुतः परेषामभ्येति न ओजसा स्पर्धमाना ।

तां गूहन तमसापव्रतेन यथैतेषामन्यो अन्यं न जानात्

॥ ३ ॥ ॥४(चु)॥

[धा० ३२ । उ० १ । स्व० ५]

१८६१ अमीषां चित्तं प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यप्ये परेहि ।

अभि प्रेहि निर्दह हत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम्

॥ १ ॥

१८६२ प्रेता जयता नर इन्द्रो वः शर्म यच्छतु । उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ ॥२॥

१८६३ अवसृष्टा परा पत शरव्ये ब्रह्मसंशिते । गच्छामित्रान् पथस्व मामीषां कं च नोच्छिषः ३ ॥५(ठा)

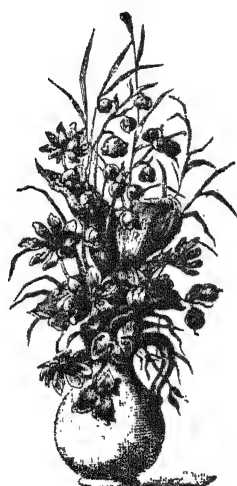
[धा० १८ । उ० २ । स्व० २]

१८६४ कङ्गाः सुपर्णा अनु यन्त्वेनान् गृध्राणामजमसावस्तु सेना ।

मेषां मोच्यघहारश्च नेन्द्र वयाः स्येनाननुसंयन्तु सर्वान्

॥ १ ॥

१८६५ अमित्रसेनां मघवन्नस्मां छत्रयतीमभि । उभौ तामिन्द्र वृत्रहन्नश्चि दहतं प्रति ॥ २ ॥

सामवेदमन्त्राणां वर्णानुक्रमसूची ।

अक्रांत्समुद्रः प्रथमे (५२९; १२५३) १.६.१.४.७; २.५.२.१.१.१
अक्षत्रमीमदन्त (४१५) १.५.१.३.७ ।
अगन्म महा नमसा (१३०४) २.५.२.९.१ ।
अगन्म वृत्रहन्तमं (८९) १.१.२.४.९ ।
अग्न आ याहि वीतये (१; ६६०) १.१.१.१.१; २.१.१.४.१ ।
अग्न आ याह्यग्निभिर्होतारं (१५५२) २.७.२.७.१ ।
अग्न आर्युषि पवस (६२७; १४६४; १५१८) २.६.३.१०.३;
२.७.१.१२.१ ।
अग्न ओजिष्ठमा भर (८१) १.१.२.४.१ ।
अग्निः प्रत्नेन जन्मना (१७११) २.८.३.१.१ ।
अग्निः प्रियेषु धामसु (१७१०) २.८.२.१९.३ ।
अग्निं तं मन्ये (४२५; १७३७) १.५.१.४.७; २.८.३.१०.१ ।
अग्निं दत्तं वृणीमहे (३; ७९०) १.१.१.१.३; २.२.१.६.१ ।
अग्निं नरो दीधितिभिः (७२; १३७३) १.१.२.२.१०;
२.६.१.१०.१ ।
अग्निं वो देवमग्निभिः (१२१२) २.५.१.९.१ ।
अग्निं वो ब्रवन्तम् (२१; ९४६) १.१.१.३.१; २.३.१.२०.१ ।
अग्निं सूनुं सहस्रो (१५५५) २.७.२.८.२ ।
अग्निं हिन्वन्तु नो (१५२७) २.७.१.१५.१ ।
अग्निं होतारं मन्ये (४६५; १८१३) १.५.२.३.९; २.९.१.१८.१ ।
अग्निनाग्निः समिध्यते (८४४) २.२.२.५.१ ।
अग्निमग्निं हवीमभिः (७२१) २.२.१.६.२ ।
अग्निमिधानो मनसा (१९) १.१.१.२.९ ।
अग्निमीडिष्वावसे (४९) १.१.१.५.५ ।
अग्निमीडे पुरोहितं (६०५)
अग्निरस्मि जन्मना (६१३)
अग्निरिन्द्राय पवते (१८२५) २.९.२.४.१ ।
अग्निरुक्थे पुरोहितो (४८) १.१.१.५.४ ।
अग्निर्ऋषिः पवमानः (१५१२) २.७.१.१२.२ ।
अग्निर्जागार तमूचः (१८२७) २.२.२.६.१ ।
अग्निर्जुषत नो गिरो (१४०६) २.६.२.१०.२ ।
अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः (१८३१) २.९.२.८.१ ।
अग्निर्मूर्धा दिवः (२७; १५३२) १.१.१.३.७; २.७.१.१६.१ ।
अग्निर्वृत्राणि जंघनद् (४; १३९६) १.१.१.१.४; २.६.२.७.१ ।
अग्निर्हि वाजिनं विशे (१७३८) २.८.३.१०.१ ।

१७ (सा. सं.)

अग्निस्तिग्मेन शोचिषा (२२) १.१.१.३.२ ।
अग्ने केतुर्विशामसि (१५३१) २.७.१.१५.५ ।
अग्ने जरितर्विशपतिः (३९) १.१.१.४.५ ।
अग्ने तमयाश्वं (४३४; १७७७) १.५.१.५.८; २.९.१.५.१ ।
अग्ने तव श्रवो वयो (१८१६) २.९.२.१.१ ।
अग्ने त्वं नो अन्तम (४४८; ११०७) १.५.२.२.२;
२.४.१.२२.१ ।
अग्ने देवां इहा (७९२) २.२.१.६.३ ।
अग्ने नक्षत्रमजरमा (१५३०) २.७.१.१५.४ ।
अग्ने पवस्व स्वपा (१५२०) २.७.१.१२.३ ।
अग्ने पावक शोचिषा (१५२१) २.७.१.१३.१ ।
अग्ने मृड मर्ह्य अस्यय (२३) १.१.१.३.३ ।
अग्ने यजिष्ठो अध्वरे (१००) १.२.१.१.४ ।
अग्ने युंक्ष्वा हि ये तव (२५; १३८३) १.१.१.३.५;
२.६.२.२.१ ।
अग्ने रक्षा णो अंहसः (२४) १.१.१.३.४ ।
अग्ने वाजस्य गोमत (२९; १५६१) १.२.१.१.३;
२.७.२.११.१ ।
अग्ने विवस्वदा (१०) १.१.१.१.१० ।
अग्ने विवस्वदुषसः (४०; १७८०) १.१.१.४.६; २.९.१.६.१ ।
अग्ने विश्वेभिरग्निभिर्जोषि (१५०३) २.७.१.६.१ ।
अग्ने सुखतमे रथे (१३५०) २.६.१.१.४ ।
अग्ने स्तोमं मनामहे (१४०५) २.६.२.१०.१ ।
अग्नेगो राजाप्यस्तविष्यते (१६१६) २.७.३.२१.३ ।
अग्ने सिन्धूनां पवमानो (१०३३) २.४.१.१.३ ।
अचिक्रददध्रुवा हरिः (४९७; १०४२) १.६.१.२.१;
२.४.१.३.६ ।
अचैत्यग्निश्चिकितिः (४४७) १.५.२.२.१ ।
अचोदसो नो धन्वन्तिवन्दवः (५५५) १.६.२.२.२ ।
अच्छा कोशं मधुश्चुतं (६५८) २.१.१.३.२ ।
अच्छा नः शीरशोचिषं (१५५४) २.७.२.८.१ ।
अच्छा नो याह्या (१३८४) २.६.२.२.२ ।
अच्छा व इन्द्रं मतयः (३७५) १.४.२.४.६ ।
अच्छा समुद्रमिन्दवो (६५९) २.१.१.३.३ ।
अच्छा हि त्वा सहसः (१५५३) २.७.२.७.२ ।
अजीजनो अमृत (१५०८) २.७.१.७.३ ।

अजीजनो हि पवमान (१३६५) २.६.१.७.२ ।
 अजते व्यजते समजते (५६४; १६१४) १.६.२.२.११;
 २.७.३.२१.१ ।
 अतश्चिन्द्र न उपा (२१५) १.३.१.३.२ ।
 अतस्त्वारयिः (८३८) २.२.२.३.३ ।
 अतीहि मन्युषाविणं (२२३) १.३.१.४.१ ।
 अतो देवा अवन्तु नो (१६७४) २.८.२.५.६ ।
 अत्यायातमश्विना तिम्रो (१७४४) २.८.३.१२.२ ।
 अत्या हियाना न (११९१) २.५.१.३.५ ।
 अत्रा वि नेमिरेषामुरां (१८०८) २.९.१.१६.२ ।
 अत्राह गोरमन्वत (१४७; ९१५) १.२.२.१.३; २.३.१.८.३ ।
 अथा ते अन्तमानां (१०८९) २.४.१.१५.३ ।
 अदर्दस्तमसजो (३१५) १.४.१.३.३ ।
 अदर्शि गातुवित्तमो (४७; १५१५) १.१.१.५.३;
 २.७.१.११.१ ।
 अदाभ्यः पुरता (१५५६) २.७.२.९.१ ।
 अहश्नस्य केतवो (६३४)
 अयाद्या श्वः श्व इन्द्र (१४५८) २.६.३.७.१ ।
 अया नो देव सवितः (१४१) १.२.१.५.७ ।
 अध क्षपा गरिष्ठतो (१६३१) २.८.१.६.१ ।
 अध ज्मो अध वा दिवो (५२) १.१.१.५.८ ।
 अध त्विषीमां अभ्योजसा (१४८८) २.६.३.१८.३ ।
 अध धारया मध्वा (१०९०) २.३.२.२०.२ ।
 अध यदिमे पवमान (१४९६) २.७.१.३.३ ।
 अधा त्वं हि नस्करो (१५५१) २.७.२.६.३ ।
 अधा हिन्वान इन्द्रियं (८३९) २.२.२.३.४ ।
 अधा हीन्द्र गिर्वण (४०६; ७१०) १.५.१.२.८; २.१.१.२३.१ ।
 अधा ह्यग्ने कतोः (१७७८) २.९.१.५.२ ।
 अधि यदस्मिन्वाजिनीव (५३९) १.६.१.५.७ ।
 अधुक्षत प्रियं मधु (१०३९) २.४.१.३.३ ।
 अध्वर्यो अत्रिमिः (४९९; १२२५) १.६.१.२.३; २.५.१.११.१ ।
 अध्वर्यो द्रावया त्वं (३०८) १.४.१.२.६ ।
 अनवस्ते रथं (४४०) १.५.२.१.४ ।
 अन्तु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः (१६३८) २.८.१.८.२ ।
 अन्तु त्वा रोदसी उमे (२८९) २.३.२.२.२ ।
 अन्तु प्रयत्नस्यौकसो (७४४) २.१.२.११.२ ।
 अन्तु प्रत्नास आयवः (५०२) १.६.१.२.६ ।
 अन्तु हि त्वा सुतं (४३२; १३६६) १.५.१.५.६; २.६.१.७.३ ।
 अनूपे गोमान् गोभिः (९९८) २.३.१.१२.२ ।
 अन्तश्चरति रोचनास्य (६३१; १३७७) २.६.१.११.२ ।

अन्धा अमित्रा भवता (१८७१) २.२.३.८.२ ।
 अपघ्नन्तो अरावणः (११९५) २.५.१.३.९ ।
 अपघ्नन्पवते सृष्टो (५१०; १२१३) १.६.१.२.१४; २.५.१.७.१ ।
 अपघ्नन्पवसे सृष्टः (४९२; १२३७) १.६.१.१.६; २.५.१.१५.३ ।
 अपत्यं वृजिनं रिपुं (१०५) १.२.१.१.९ ।
 अपत्ये तायवो (६३३)
 अप द्वारा मतीनां (११२४) २.४.२.१.९ ।
 अपां नपातं सुभगं (१४१४) २.६.२.१३.२ ।
 अपां फेनेन नमुचेः (२११) १.३.१.२.८ ।
 अपादु क्षिप्यन्वसः (१४५) १.२.२.१.१ ।
 अपामीवामपस्त्रिध (३९७) १.५.१.१.७ ।
 अपामिवेदुर्मयस्ततुराणाः (५४३) १.६.१.५.१२ ।
 अपिवत्कद्रुवः (१३१) १.२.१.४.७ ।
 अपूर्व्यां पुरतमा (३२२) १.४.१.३.१० ।
 अप्सा इन्द्राय वायवे (९९५) २.३.२.११.२ ।
 अप्सु रेतः क्षिप्रिये (१८४४) २.९.२.१२.२ ।
 अबोधि होता यजथाय (१७४७) २.८.३.१३.२ ।
 अबोध्यनिनः समिधा (७३; १७४६) १.२.२.३.१; २.८.३.१३.१ ।
 अबोध्यनिनजर्म उदेति (१७५८) २.८.३.१७.१ ।
 अमिह्न्दन्कलशं (१०३२) २.४.१.१.२ ।
 अमि गव्यानि वीतये (१०६२) २.४.१.६.२ ।
 अमि गावो अधन्विषुरापो (९६२) २.३.२.३.२ ।
 अमिगोत्राणि सहसा (१८५५) २.९.३.३.१ ।
 अमि ते मधुना (६५२) २.१.१.१.२ ।
 अमित्यं देवं सविता (४६४) १.५.२.३.८ ।
 अमि त्वं मेघं (३७६) १.४.२.४.७ ।
 अमि त्रिपुष्टं वृषणं (५१८; १४०८) १.६.१.४.६; २.६.२.११.१ ।
 अमि त्वा पूर्वपीतय (२५६; १५७३) १.३.२.२.४; २.७.३.१.१ ।
 अमि त्वा वृषभा मुते (१६१; ७३१) १.२.२.२.७; २.१.२.७.१ ।
 अमि त्वा शूर नोनुमो (२३३; ६८०) १.३.१.५.१;
 २.१.१.११.१ ।
 अमि युष्टं वृद्धयश (५७२; १०११) १.६.२.४.२; २.३.२.१७.१ ।
 अमि द्रोणानि बभ्रवः (७६५) २.१.१.१९.२ ।
 अमि द्विजन्मा त्री (१७७५) २.९.१.४.२ ।
 अमि प्रगोपति (१६८; १४८९) १.२.२.३.४; २.७.१.१.१ ।
 अमि प्रयांसि वाहसा (१५५७) २.७.२.९.२ ।
 अमि प्रवः सुराधसं (२३५; ८११) १.३.१.५.३; २.१.१.३.१ ।
 अमि प्रियं दिवस्पदम् (११२७) २.४.२.१.१२ ।
 अभिप्रियाणि काव्या (१७६२) २.८.३.१८.२ ।
 अभि प्रियाणि पवते (५५४; ७००) १.६.२.२.१; २.१.१.१९.१ ।

अभि प्रिया दिवः (१२०४) २.५.१.४.९ ।
 अभि ब्रह्मीरनूषत (८७०) २.२.२.१४.२ ।
 अभि वज्रा सुवसनान्धर्षाभि (१४२७) २.६.२.१८.२ ।
 अभि वाजी विश्वरूपो (१८४३) २.९.२.१२.१ ।
 अभि वायुं विध्यर्षा (१४२६) २.६.२.१८.१ ।
 अभि विप्रा अनूषत (११९७) २.५.१.४.२ ।
 अभि वो वीरमन्धरो (२६५) १.३.२.३.३ ।
 अभि व्रतानि पवते (१०२१) २.३.२.२०.३ ।
 अभि सोमास आयवः (५१८; ८५६) १.६.१.३.८; २.२.२.९.१ ।
 अभि हि सत्य सोमपा (१२४८) २.५.१.१९.२ ।
 अभी नवन्ते अद्रुहः (५५०) १.६.२.१.६ ।
 अभी नो अर्ष दिव्या (१४२८) २.६.२.१८.३ ।
 अभी नो वाजसातमं (५४९; १२३८) १.६.२.१.५; २.५.१.१६.१ ।
 अभीषतस्तदा (३०९) १.४.१.२.७ ।
 अभी पु णः सखीनाम् (६८४) २.१.१.१२.३ ।
 अभ्यभि हि श्रवसा (१५०७) २.७.१.७.२ ।
 अभ्यर्ष वृहद्यशो (९७१) २.३.२.४.४ ।
 अभ्यर्ष स्वायुध (१०५३) २.४.१.४.७ ।
 अभ्यर्षानपच्युतो (१०५४) २.४.१.४.८ ।
 अभ्यारमिद्वयो (१६०३) २.७.३.१६.२ ।
 अत्रातृव्यो अना (३९९; १३८९) १.५.१.२.१; २.६.२.४.१ ।
 अमित्र सेनां मघवन् (१८६५) २.९.३.६.२ ।
 अमित्रहा विचर्षणिः (१४४७) २.६.३.३.४ ।
 अभी ये देवाः (३६८) १.४.२.३.९ ।
 अभीषां चित्तं प्रति (१८६१) २.९.३.५.१ ।
 अयं त इन्द्र सोमो (१५९; ७२५) १.२.२.२.५; २.१.२.५.१ ।
 अयं दक्षाय साधनोऽयं (११००) २.४.१.१९.३ ।
 अयं पुनान उषसो (८२३) २.२.१.१७.३ ।
 अयं पूषा रथिर्भगः (५४६; ८१८) १.६.२.१.२; २.२.१.१६.१ ।
 अयं भराय सानसिः (६९५) २.१.१.१७.२ ।
 अयं यथा न आभुवत् (९४७) २.३.१.२०.२ ।
 अयं वां मधुमत्तमः (३०६) १.४.१.२.४ ।
 अयं वां मित्रावरुणा (९१०) २.३.१.७.१ ।
 अयं विचर्षणिर्हितः (५०८) १.६.१.२.१२ ।
 अयं विश्वा अभि (९४८) २.३.१.२०.३ ।
 अयं विश्वानि तिष्ठति (७५७) २.१.२.१६.३ ।
 अयं स यो दिवस्परि (२००) २.३.१.४.३ ।
 अयं सहस्रमानवो (४५८) १.५.२.३.२ ।
 अयं सहस्रमृषिभिः (१६०८) २.७.३.१८.२ ।
 अयं सहस्रा परि युक्ताः (१८४५) २.९.२.१२.३ ।

अयं स होता यो (१७७६) २.९.१.४.३ ।
 अयं सूर्य इवोपहग्यं (७५६) २.१.२.१६.२ ।
 अयं सोम इन्द्र (१४७१) २.६.३.१३.१ ।
 अयमग्निः सुवीर्यस्य (६०) १.१.२.१.६ ।
 अयमु ते समतसि (१८३; १५९९) १.२.२.४.९; २.७.३.१५.१ ।
 अया चित्तो विपानया (८०५) २.२.१.१०.३ ।
 अया धिया च गव्यया (१८८) १.२.२.५.४ ।
 अया निजघ्निरौजसा (१७१५) २.८.३.२.२ ।
 अया पवस्य देवयु (७७२) २.१.२.२२.१ ।
 अया पवस्व धारया (४९३; १२१६) १.६.१.१.७; २.५.१.८.१ ।
 अया पवा पवस्वैना (५४१; १२०४) १.६.१.५.९; २.४.१.२१.१ ।
 अया रुचा हरिण्या (४६३; १५९०) १.५.२.३.७; २.७.३.१०.१ ।
 अया वाजं देवहितं (४५४) १.५.२.२.८ ।
 अयावीती परित्त्व (४९५; १२१०) १.६.१.१.९; २.५.१.६.१ ।
 अया सोम सुकृत्यया (५०७) १.६.१.२.११ ।
 अयुक्त सप्त शुन्ध्युवः (६३९)
 अयुक्त सूर एतशं (१२१७) २.५.१.८.२ ।
 अयुद्ध इयुद्धा वृतं (१३४०) २.५.२.२१.३ ।
 अरं त इन्द्र कुक्षये (१६६२) २.८.२.२.३ ।
 अरं त इन्द्र श्रवसे (२०९) १.३.१.२.६ ।
 अरण्योर्निहितो जातवेदा (७९) १.१.२.३.७ ।
 अरमन्थाय गायत (११८) १.२.१.३.४ ।
 अरुरुचदुषसः पृथिः (५९६; ८७७) २.२.२.१६.३ ।
 अर्चत प्राचत (३६२) १.४.२.३.३ ।
 अर्चति नारीरपसो (१७५७) २.८.३.१६.३ ।
 अर्चत्यर्कं मरुतः (४४५; १११४) १.५.२.१.९; २.४.१.२४.२ ।
 अर्वाङ् त्रिचक्रो (१७६०) २.८.३.१७.३ ।
 अर्षो नः सोम वां गवे (१३३७) २.५.२.२०.३ ।
 अर्षो सोम द्युमत्तमो (५०३; २९४) १.६.१.२.७; २.३.२.११.१ ।
 अलर्षिराति वसुदामुप (१३२०) २.५.२.१४.२ ।
 अवकक्षिणं वृषभं (१३६१) २.६.१.५.२ ।
 अव द्युतानः कलशौ (७०२) २.१.१.१९.४ ।
 अवद्रप्सो अंशुमतीः (३२३) १.४.१.४.१ ।
 अवसृष्टा परापत (१८६३) २.९.३.५.३ ।
 अव स्म दुर्हृणावतो (१०९२) २.४.१.१६.३ ।
 अवा नो अग्न ऊतिभिः (१५२४) २.७.१.१४.१ ।
 अव्या वारे परि (११३३) २.४.२.२.६ ।
 अव्या वारैः परि (१२०७) २.५.१.५.३ ।
 अश्वं न गीर्मा रथ्यं (१५८४) २.७.३.५.२ ।
 अश्वं न त्या वारवन्तं (१७; १६३४) १.१.१.२.७; २.८.१.७.१ ।

अश्विना वर्तिरस्मदा (१७३४) २.८.३.९.१ ।
 अश्वी रथी सुरूप (२७७) १.३.२.४.५ ।
 अश्वेव चित्रारुषी (१७२६) २.८.३.६.२ ।
 अश्वो न चक्रदो वृषा (७८३) २.२.१.३.३ ।
 अषाढमुग्रं पृतनासु (११५६) २.४.२.८.२ ।
 असर्जि कलशां अस्मि (९४२) २.३.१.१.८.३ ।
 असर्जि रथ्यो यथा (४९०) १.६.१.१.४ ।
 असर्जि वक्त्रा रथ्ये (५४३) १.६.१.५.११ ।
 असावि देवं (३१३) १.४.१.३ ।
 असावि सोम इन्द्र (३४७; १०२८) १.४.२.१.६; २.३.२.२३.१ ।
 असावि सोमो अरुषो (५६२; १३१६) १.६.२.२.९;
 २.५.२.१३.१ ।
 असाव्यर्धुर्मदायाप्सु (४७३; १००८) १.५.२.४.७; २.३.२.१६.१ ।
 असि हि वीर सेन्यो (१००३) २.३.२.१४.२ ।
 असृक्षत प्र वाजिनो (४८२; १०३४) १.५.२.५.६; २.४.१.२.१ ।
 अमृग्रं देववीतये (१८१२) २.९.१.१७.३ ।
 असृग्रमिन्दवः पथा (११२८) २.४.२.२.१ ।
 असृग्रमिन्द्र ते गिरः (२०५) १.३.१.२.२ ।
 असौ या सेना मरुतः (१८६०) २.९.३.४.३ ।
 अस्तावि मन्म पूष्य (१६७७) २.८.२.७.१ ।
 अस्ति सोमो अयं सुतः (१७४; १७८५) १.२.२.३.१०;
 २.९.१.८.१ ।
 अरमु श्रौषद् पुरो (४६१) १.५.२.३.५ ।
 अस्मभ्यं त्वा वसुविदममि (५७५) १.६.२.३.१० ।
 अस्मभ्यं रोदसी (११३६) २.४.२.२.२ ।
 अस्मभ्यमिन्द्रविन्द्रियं (१०४६) २.४.१.३.१० ।
 अस्माअस्मा इदं धसो (१४४३) २.६.३.२.४ ।
 अस्माकमिन्द्रः समृतेषु (१८५२) २.९.३.४.२ ।
 अस्य प्रत्नामनुयुतं (७५५) २.१.२.१६.१ ।
 अस्य प्रेषा हेमना (५२६; १३९९) १.६.१.४.४; २.६.२.८.१ ।
 अस्य व्रतानि धृषे (१७१६) २.८.३.२.३ ।
 अस्येदिन्द्रो मदेष्वा (६९६) २.१.१.१७.३ ।
 अस्येदिन्द्रो वावृधे (१५७४) २.७.३.१.२ ।
 अहं प्रत्नेन जन्मना (१५०१) २.७.१.५.२ ।
 अहमस्मि प्रथमजा (५९४)
 अहमिद्धि पितृष्परि (१५२; १५००) १.२.२.१.८; २.७.१.५.१ ।
 आ गन्ता मा विष्यत (४०१) १.५.१.२.३ ।

आग्निं न स्ववृक्मिभिः (४२०) १.५.१.४.२ ।
 आग्ने स्थूरं रयिं (१५२९) २.७.१.१५.३ ।
 आ घा गमयदि श्रवत् (७४५) २.१.२.११.३ ।
 आ घा त्वावान् त्मना (१०८५) २.४.१.१४.२ ।
 आ घा ये अग्निमिधते (१३३; १३३८) १.२.१.४.९;
 २.५.२.२१.१ ।
 आ जागृविर्विप्र ऋतं (१३५७) २.६.१.४.१ ।
 आ जामिरत्के अव्यत (१३८७) २.६.२.३.२ ।
 आ जुहोता हविषा (६३) १.१.२.२.१ ।
 आ तिष्ठ वृत्रहन्त्रथं (१०२९) २.३.२.२३.२ ।
 आ तू न इन्द्रश्चमरतं (१६७; ७२८) १.२.२.३.३; २.१.२.६.१ ।
 आ तू न इन्द्र वृत्रहन् (१८१) १.२.२.४.७ ।
 आ ते अग्न इषीमहि (४१९; १०२२) १.५.१.४.१;
 २.३.२.२१.१ ।
 आ ते अग्न ऋचा हविः (१०२३) २.३.२.२१.२ ।
 आ ते दक्षं मयोभुव (४२८; ११३७) १.६.१.२.२; २.४.२.२.१० ।
 आ ते वत्सो मनो (८; ११६६) १.१.१.१.८; २.४.२.१२.१ ।
 आ त्वा गिरो (३४९) १.४.२.१.८ ।
 आ त्वा प्रावा वदन्निह (१८०९) २.९.१.१६.३ ।
 आ त्वा रथ सबर्हुषां (२९५) १.४.१.१.३ ।
 आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी (६६७) २.१.१.६.२ ।
 आ त्वा रथं यथो (३५४; १७७१) १.४.२.२.३; २.९.१.३.१ ।
 आ त्वा रथे हिरण्यये (१३९२) २.६.२.५.२ ।
 आ त्वा विशन्तिवन्दवः (१९७; १६६०) १.३.१.१.४;
 २.८.२.२.१ ।
 आ त्वा सखायः (३४०) १.४.१.५.९ ।
 आ त्वा सहस्रमा (२४५; १३९१) १.३.२.१.३.२.६.२.५.१ ।
 आ त्वा सोमस्य (३०७) १.४.१.२.५ ।
 आ त्वेता नि षीदते (१६४; ७४०) १.२.२.२.१०;
 २.१.२.१०.१ ।
 आदह स्त्रधामनु (८५१) २.२.२.७.२ ।
 आदित्यप्रत्नस्य रेतसो (२०) १.१.१.२.१० ।
 आदित्यैरिन्द्रः सगणो (१११२) २.४.१.२३.३ ।
 आदौ हंसो यथा गणं (७७०) २.१.२.२१.२ ।
 आदौ केचित्पदयमानासु (१४९५) २.७.१.३.२ ।
 आदौ त्रितस्य येषणो (७७१) २.१.२.२१.३ ।
 आदीमध्वं न (१०१०) २.३.२.१६.३ ।
 आ न इन्द्रो शातविनं (८३५) २.२.२.२.३ ।

आ नः सुतास (१३२८) २.५.२.१७.३ ।
 आ नः सोम संयते (११५४) २.४.२.७.३ ।
 आ नः सोम सहो (८३४) २.२.२.२.२ ।
 आ नस्ते गन्तु मत्सरो (१४३३) २.६.२.२०.२ ।
 आ नो अग्ने रयि (१५२५) २.७.१.१४.२ ।
 आ नो अग्ने वयोवृथ (४३) १.१.१.४.९ ।
 आ नो अग्ने सुचेतुना (१५२६) २.७.१.१४.३ ।
 आ नो भज परमेष्वा (१४९९) २.७.१.४.३ ।
 आ नो मित्रावरुणा (२२०; ६६३) १.३.१.३.७; २.१.१.५.१ ।
 आ नो रत्नानि विभ्रतौ (१७४५) २.८.३.१२.३ ।
 आ नो वयो वयः (३५३) १.४.२.२.२ ।
 आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्रं (२६३; १४९२) १.३.२.३.७;
 २.७.१.२.१ ।
 आ पप्राथ महिना (८६३) २.२.२.११.२ ।
 आ पवमान धारया (१२०३) २.५.१.४.८ ।
 आ पवमान सुष्टुति (९०६) २.३.१.५.३ ।
 आ पवस्व सुवीर्य (७८६) २.२.१.४.३ ।
 आ पवस्व मदन्तम (१२०८) २.५.१.५.४ ।
 आ पवस्व महीमिषं (८९५) २.३.१.३.४ ।
 आ पवस्व सहस्रिणं (५०१) १.६.१.२.५ ।
 आपानासो विवस्वतो (११२३) २.४.२.१.८ ।
 आपो हि धा मयोभुवः (१८३७) २.२.२.१०.१ ।
 आ प्रागाद्वा (६०८)
 आ बुन्दं वृत्रहा ददे (२१६) १.३.१.३.३ ।
 आ भात्यमिरुषसां (१७५२) २.८.३.१५.१ ।
 आम्निष्ट्वमभिष्टिमिः (६४२)
 आ मन्द्रमा वरेण्यमा (११३८) २.४.२.२.११ ।
 आ मन्द्रैरिन्द्र हरिमिः (२४६; १७१८) १.३.२.१४;
 २.८.३.३.१ ।
 आमामु पक्रमैरय (१४३१) २.६.२.१२.३ ।
 आ मित्रे वरुणे भगे (११३५) २.४.२.२.८ ।
 आ यः पुरं नार्मिणीम् (१७७४) २.२.१.४.१ ।
 आर्यं गोः वृश्निरकमीद् (६३०; १३७६) २.६.१.११.१ ।
 आ यद् दुवः शतक्रतवा (१०८६) २.४.१.१४.३ ।
 आ ययोजिशतं (१०६०) २.४.१.५.४ ।
 आ याहि वनसा (४४३) १.५.२.१.७ ।
 आ याहि सुपुमा हि त (१९१; ६६६) १.२.२.५.७;
 २.१.१.६.१ ।

आ याह्यमिन्द्रवे (४०२) १.५.१.२.४ ।
 आ याह्यप नः सुते (२२७) १.३.१.४.५ ।
 आ योनिमरुणो (९२५) २.३.१.१२.२ ।
 आ रयिमा सुचेतुनमा (११३९) २.४.२.२.१२ ।
 आ व इन्द्रं कृवि यथा (२१४) १.३.१.३.१ ।
 आ वंसते मघवा (८७९) २.२.२.१७.२ ।
 आ वच्यस्व महि (१०३८) २.४.१.३.२ ।
 आ वच्यस्व सुदक्ष (१०१२) २.३.२.१७.२ ।
 आविर्मर्या आ वाजं (४३५) १.५.१.५.९ ।
 आविवासन्परावतो अथो (९०२) २.३.१.४.५ ।
 आविशन्कलशं सुतो (४८९) १.६.१.१.३ ।
 आ वो राजानमध्वरस्य (६९) १.१.२.२.७ ।
 आशुः विशानो वृषभो (१८३९) २.९.३.१.१ ।
 आशुरर्षं बृहन्मते (८९८) २.३.१.४.१ ।
 आ सुते मिश्रत थियं (१४८०) २.६.३.१६.१ ।
 आ सोता परि (५८०; १३९४) १.६.२.४.३; २.६.२.६.१ ।
 आ सोम स्वानो (५१३; १६८९) १.६.१.३.३; २.८.२.१२.१ ।
 आ हरयः ससृजिरे (१४९०) २.७.१.१.२ ।
 आ हर्यताय शृण्वे (५५१) १.६.२.१.७ ।
 आ हर्यतो अर्जुनो (७६८) २.१.२.२०.२ ।
 इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं (७२१) २.१.२.३.३ ।
 इच्छन्नश्वस्य यच्छिरः (९१४) २.३.१.८.२ ।
 इडामग्ने पुरुदंसे (७६) १.१.२.३.४ ।
 इत ऊति वो अजरं (२८३) १.३.२.५.१ ।
 इत एत उदारुहन् (९२) १.१.२.५.२ ।
 इत्या हि सोम (४१०) १.५.१.३.२ ।
 इदं त एकं पर उ त (६५) १.१.२.२.३ ।
 इदं वसो सुतमन्वः (१२४; ७३४) १.२.१.३.१०;
 २.१.२.८.१ ।
 इदं वा मदिरं (१०७५) २.४.१.१०.३ ।
 इदं विष्णुर्विचक्रमे (२२२; १६६९) १.३.१.३.९;
 २.८.२.५.१ ।
 इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां (१७४९) २.८.३.१४.१ ।
 इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां (१४५५) २.६.३.५.३ ।
 इदं ह्यन्वोजसा सुतं (१६५; ७३७) १.२.२.३.१; २.१.२.९.१ ।
 इनो राजन्नरतिः समिद्धो (१५४६) २.७.२.५.१ ।
 इन्दुः पविष्ट (४३१) १.५.१.५.५ ।
 इन्दुः पविष्ट चेतनः (४८१) १.५.२.५.५ ।
 इन्दुरिन्द्राय पवत (८७३) २.२.२.१५.२ ।

इन्द्रुर्वाजी पवते (५४०; १०१९) १.६.१.५.८;
२.३.२.२०-२१ ।
इन्द्रो यथा तव (९७६) २.३.२.५.२ ।
इन्द्रो यदद्रिभिः (९६४) २.३.२.३.४ ।
इन्द्र आसां नेता (१८५६) २.९.३.३.२ ।
इन्द्र इक्षुर्योः सचा (५९७; ७९७) २.२.१.८.२ ।
इन्द्र इषो महोनां (७१५) २.१.२.१.३ ।
इन्द्र इषे ददातुन (१९९) १.३.१.१.६ ।
इन्द्र उक्थेभिर्मन्दिष्ठो (२२६) १.३.१.४.४ ।
इन्द्रः स दामने (१२२३) २.५.१.१०.२ ।
इन्द्रं वयं महाधन (१३०) १.२.१.४.६ ।
इन्द्रं वाणीरनुत्तमयुं (१७९५) २.९.१.११.३ ।
इन्द्रं विश्वां अवी (३४३; ८२७) १.४.२.१.२;
२.२.१.१९.१ ।
इन्द्रं वो विश्वतस्परि (१६२०) २.८.१.२.१ ।
इन्द्रं कर्तुं न आ भर (२५९; १४५६) १.३.२.२.७;
२.६.३.६.१ ।
इन्द्रं जठरं नव्यं (९५३) २.३.१.२२.२ ।
इन्द्रं जुषस्व प्र वहा (९५२) २.३.१.२२.१ ।
इन्द्रं ज्येष्ठं न आ भर (५८६)
इन्द्रं तुभ्यमिदद्रिवो (४१२) १.५.१.३.४ ।
इन्द्रं त्रिधातु शरणं (२६६) १.३.२.३.४ ।
इन्द्रं नेदीय एदिहि (२८२) १.३.२.४.१० ।
इन्द्रं तं शुम्भ पुरुहन् (९३४) २.३.१.१५.२ ।
इन्द्रं नरो नेमधिता (३१८) १.४.१.३.६ ।
इन्द्रं धनस्य सातये (६४७)
इन्द्रमग्निं कविच्छदा (६७१) २.१.१.७.३ ।
इन्द्रमच्छ सुता (५६६; ६९४) १.६.२.३.१; २.१.१.१७.१ ।
इन्द्रमिद्राथिनो बृहत् (१९८; ७९६) १.३.१.१.५; २.२.१.८.१ ।
इन्द्रमिद्वेवतातय (२४९; १५८७) १.३.२.१.७; २.७.३.८.१ ।
इन्द्रमिद्धरी बृहत् (१०३०) २.३.२.२३.३ ।
इन्द्रमिशानमोजसामि (१२५२) २.५.१.२०.३ ।
इन्द्रं वाजेषु नोऽव (५९८; ७९८) २.२.१.८.३ ।
इन्द्रं शुद्धो न आगहि (१४०३) २.६.२.९.२ ।
इन्द्रं शुद्धो हि नो (१४०४) २.६.२.९.३ ।
इन्द्रश्च वायवेषां (१६२९) २.८.१.५.२ ।
इन्द्रं सुतेषु सोमेषु (३८१; ७४६) १.४.२.५.१; २.१.२.१२.१ ।
इन्द्रस्तुरावाग्भिर्वा (९५४) २.३.१.२२.३ ।
इन्द्रस्ते सोम सुतस्य (१३६९) २.६.१.८.३ ।

इन्द्रं स्थातर्हरीणां (१६८५) २.८.२.१०.२ ।
इन्द्रस्य नु वीर्याणि (६१२)
इन्द्रस्य बाहू स्थविरी (१८६९) २.९.३.७.३ ।
इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य (१८५७) २.९.३.३.३ ।
इन्द्रस्य सोम पवमान (१२३०) २.५.१.१२.३ ।
इन्द्रस्य सोम राधसे (११८०) २.५.१.२.३ ।
इन्द्रामि अपसस्पयुप (१५७७; १६९४) २.७.३.२.३;
२.८.२.१४.२ ।
इन्द्राग्नी अपादियं (२८१) १.३.२.४.९ ।
इन्द्राग्नी आगतं सुतं (६६९) २.१.१.७.१ ।
इन्द्राग्नी जरितुः सचा (६७०) २.१.१.७.२ ।
इन्द्राग्नी तविषाणि वां (१५७८; १६९५) २.७.३.२.४;
२.८.२.१४.३ ।
इन्द्राग्नी नवतिं पुरो (१५७६; १७०४) २.७.३.२.२;
२.८.२.१७.३ ।
इन्द्राग्नी युवामिमे (९९१) २.३.२.१०.१ ।
इन्द्राग्नी रोचना दिवः (१६९३) २.८.२.१४.१ ।
इन्द्रा नु पूषणा वयं (२०२) १.३.१.१.९ ।
इन्द्रा पर्वता बृहता (३३८) १.४.१.५.७ ।
इन्द्राय गाव आशिर् (१४९१) २.७.१.१.३ ।
इन्द्राय गिरो अनिशित (३३९) १.४.१.५.८ ।
इन्द्राय नूनमर्चत (९५१) २.३.१.२.३ ।
इन्द्राय पवते मदः (५२०) १.६.१.३.१० ।
इन्द्राय मद्रने सुतं (१५८; ७२२) १.२.२.२.४; २.१.२.४.१ ।
इन्द्राय साम गायत (३८८; १०२५) १.४.२.५.८; २.३.२.२२.१ ।
इन्द्राय सोम सुषुतः (५६१) १.६.२.२.८ ।
इन्द्राय सोम पातवे मदाय (१४४८) २.६.३.३.५ ।
इन्द्राय सोम पातवे वृत्रघ्ने (१३३१; १६७९) २.५.२.१८.३;
२.८.२.८.१ ।
इन्द्रा याहि चित्रमानो (११४६) २.४.२.५.१ ।
इन्द्रा याहि दूतुजानः (११४८) २.४.२.५.३ ।
इन्द्रा याहि धियेषितो (११४७) २.४.२.५.२ ।
इन्द्रायैन्द्रो मरुत्वते (४७२; १०७६) १.५.२.४.६; २.४.१.११.१ ।
इन्द्रे अग्ना नमो बृहत् (८००) २.२.१.९.१ ।
इन्द्रेण सं हि दक्षसे (८५०) २.२.२.७.१ ।
इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो (१८०) १.२.२.४.६ ।
इन्द्रो अंग महद्भयम् (२००) १.३.१.१.७ ।
इन्द्रो दर्शोचो अस्थभिः (१७९; ९१३) १.२.२.४.५; २.३.१.८.१ ।
इन्द्रो दीर्घाय चक्षस (७९९) २.२.१.८.४ ।
इन्द्रो मदाय वावृधे (४११; १००२) १.५.१.३.३; २.३.२.१४.१ ।

इन्द्रो महा रोदसी (१५८८) २.७.३.८.२ ।
 इन्द्रो राजा जगतः (५८७)
 इन्द्रो विश्वस्य (४५६) १.५.२.२.१० ।
 इन्धे राजा समर्थो (७०) १.१.२.२.८ ।
 इम इन्द्र मदाय ते (२९४) १.४.१.१.२ ।
 इम इन्द्राय सुन्विरे (२९३) १.४.१.१.१ ।
 इमा उ त्वा पुरुवसो (१४६) १.२.२.१.२ ।
 इम उ त्वा विचक्षते (१३६) १.२.१.५.२ ।
 इमं स्तोममर्हते (६६; १०६४) १.१.२.२.४; २.४.१.७.१ ।
 इममिन्द्र सुतं पिब (३४४; ९४९) १.४.२.१.३; २.३.१.२१.१ ।
 इममू षु त्वमस्माकं (२८; १४९७) १.१.१.३.८; २.७.१.४.१ ।
 इमं मे वरुण श्रुषी (१५८५) २.७.३.६.१ ।
 इमं वृषणं कृणुतैकमिन्माम् (५९१)
 इमा उ त्वा पुरुवसो गिरो (२५०; १६०७) १.३.२.१.८;
 २.७.३.१८.१ ।
 इमा उ त्वा सुतेसुते (२०१) १.३.१.१.८ ।
 इमा उ वां दिविष्टय (३०४; ७५३) १.४.१.२.२; २.१.२.१५.१ ।
 इमा उ कं भुवन (४५२; १११०) १.५.२.२.६; २.४.१.२३.१ ।
 इमास्त इन्द्र पृथ्वी (१८७) १.२.२.५.३ ।
 इमे त इन्द्र ते वयं (३७३) १.४.२.४.४ ।
 इमे त इन्द्र सोमाः (२१२) १.३.१.२.९ ।
 इमे हि ते ब्रह्मकृतः (१६७६) २.८.२.६.२ ।
 इयं वामस्य मन्मन (९१६) २.३.१.९.१ ।
 इरज्यन्ते प्रथयस्व (१८१९) २.९.२.१.४ ।
 इषं तोकाय नो दधत् (९९६) २.३.२.१.३ ।
 इषे पवस्व धारया (५०५; ८४१) १.६.१.२.९; २.२.२.४.१ ।
 इष्कतरिमध्वरस्य (१८२०) २.९.२.१.५ ।
 इष्टा होत्रा अस्तुत (१५१) १.२.२.१.७ ।
 इह त्वा गोपरीणसं (७३३) २.१.२.७.३ ।
 इहेव शृण्व एषां (१३५) १.२.१.५.१ ।
 इडिष्वा हि प्रतीक्यां (१०३) १.२.१.१.७ ।
 ईक्षयंतीरपस्युव (१७५) १.२.२.४.१ ।
 ईडेन्यो नमस्यस्तिरस्तमांसि (१५३८) २.७.२.२.१ ।
 ईशान इमा भुवनानि (९५७) २.३.२.१.३ ।
 ईशिषे वार्यस्य हि (१५३३) २.७.१.१६.२ ।
 ईशो हि शकस् (६४६)
 उग्रं च न शस्यमानं (२२५; १८०५) १.३.१.४.३;
 २.९.१.१५.२ ।
 उक्थमिन्द्राय शंस्यम् (३६३) १.४.२.३.४ ।

उक्षा मिमेति प्रति (१३७२) २.६.१.९.३ ।
 उग्रा विषमिना मृष (८५४) २.२.२.८.२ ।
 उच्चा ते जातमन्वसो (४६७; ६७२) १.५.२.४.१; २.१.१.८.१ ।
 उत स्या हरितो रथे (१२१८) २.५.१.८.३ ।
 उत न एना पवया (११०५) २.४.१.२.१.२ ।
 उत नः प्रिया प्रियासु (१४६१) २.६.३.९.१ ।
 उत नो गोमतीरिषो (१०६३) २.४.१.६.३ ।
 उत नो गोविदश्ववित् (९७७) २.३.२.५.३ ।
 उत नो गोषणि (१५९३) २.७.३.१.१.१ ।
 उत नो वाजसातये (११९०) २.५.१.३.४ ।
 उत प्र पिप्य उधरघ्नयाया (१४२०) २.६.२.१५.३ ।
 उत ब्रुवन्तु जन्तवः (१३८२) २.६.२.१.४ ।
 उत वात पितासि नः (१८४१) २.९.२.१.१.२ ।
 उत सखास्यश्विनोस्त (१७२७) १.१.८.२.६.३ ।
 उत स्या नो दिवा (१०२) १.२.१.१.६ ।
 उत स्वराजो अदितिरदब्धस्य (१३५३) २.६.१.२.३ ।
 उता यातं संगवे (१७५४) २.८.३.१५.३ ।
 उतो न्वस्य जोषमा (१७८७) २.९.१.८.३ ।
 उत्तिष्ठन्नोजसा सह (९८८) २.३.२.९.१ ।
 उत्ते वृहन्तो अर्चयः (१५४१) २.७.२.३.१ ।
 उत्ते शुष्मास ईरते (१२०५) २.५.१.५.१ ।
 उत्ते शुष्मासो अस्थू (१७१४) २.८.३.२.१ ।
 उत्त्वा मंदन्तु सोमाः (१९४; १३५४) १.३.१.१.१;
 २.६.१.३.१ ।
 उदग्ने भारत वुमत् (१३८५) २.६.२.२.३ ।
 उदग्ने शुचयस्तव (१५३४) २.७.१.१६.३ ।
 उदपत्तन्नरुणा भानवो (१७५६) २.८.३.१६.२ ।
 उदुत्तमं वरुण पाशमस्मद् (५८९)
 उदुत्थं जातवेदसं (३१) १.१.१.३.११ ।
 उदु त्ये मधुमत्तमा (२५१; १३६२) १.३.२.१.९; २.६.१.६.१ ।
 उदु त्ये सूनवो गिरः (२२१) १.३.१.३.८ ।
 उदु ब्रह्माण्यैरत (३३०) १.४.१.४.८ ।
 उदुस्त्रियाः सृजते सूर्यः (७५२) २.१.२.१४.२ ।
 उद्गा आजदङ्गिरोभ्यः (१६४१) २.८.१.९.३ ।
 उद्वेदमि श्रुतामर्घं (१२५; १४५०) १.२.१.४.१; २.६.३.४.१ ।
 उद्वर्षय मघवन (१८५८) २.९.३.४.१ ।
 उद्यस्य ते नवजातस्य (१२२१) २.५.१.९.३ ।
 उद्यामेषि रजः (६३८)
 उपच्छायामिव घृणेः (१७०६) २.८.२.१८.२ ।

उप त्रितस्य पाष्यो (१०१४) २.३.२.१८.२ ।
 उप त्वा कर्मन्तूतये स नो (७०९) २.१.१.२२.२ ।
 उप त्वामे दिवेदिवे (१४) १.१.१.२.४ ।
 उप त्वा जामयो गिरो (१३; १५७०) १.१.१.२.३;
 २.७.२.१४.१ ।
 उप त्वा जुहोरे मम (१५४२) २.७.२.३.२ ।
 उप त्वा रण्वसंहसो (१७०५) २.८.२.१८.१ ।
 उप नः सवना गहि (१०८८) २.४.१.१५.२ ।
 उप नः सुनवो गिरः (१५९५) २.७.३.१३.१ ।
 उप नो हरिभिः (१५०; १७९०) १.२.२.१.६; २.९.१.१०.१ ।
 उप प्रक्षे मधुमति (४४४; १११५) १.५.२.१.८;
 २.४.१.२.४ ।
 उपप्रयन्तो अध्वरं (१३७९) २.६.२.१.१ ।
 उप शिक्षापतस्थुषो (७६१) २.१.२.१८.१ ।
 उप खक्केषु वप्सतः (१४८२) २.६.३.१६.३ ।
 उपह्वरे गिरीणाम् (१४३) १.२.१.५.९ ।
 उपास्मै गायता नरः (६५१; ७६३) २.१.१.१.१;
 २.१.२.१८.३ ।
 उपो मतिः पृच्यते (१३७१) २.६.१.९.२ ।
 उपो षु जातमन्तुरं (४८७; ७६२; १३३५) १.६.१.१.१;
 २.१.२.१८.२; २.५.२.२०.१ ।
 उपोषु शृणुहि (४१६) १.५.१.३.८ ।
 उपो हरीणां पतिं (१५१०) २.७.१.८.२ ।
 उभयं शृणवच्च न (२९०; १२३३) १.३.२.५.८;
 २.५.१.१४.१ ।
 उभयतः पवमानस्य (८८७) २.३.१.१.२ ।
 उभे यदिन्द्र रोदक्षी (३७९; १०९०) १.४.२.४.१०;
 २.४.१.१६.१ ।
 उरुगव्यूतिरभयानि (१४१०) २.६.२.११.३ ।
 उरुव्यचसे महिने (१७९४) २.९.१.११.२ ।
 उरुशंसा नमोवृधा (६६४) २.१.१.५.२ ।
 उषस्तच्चित्रमा भरा (१७३१) २.८.३.८.१ ।
 उषा अप स्वसुष्ठमः (४५१) १.५.२.२.५ ।
 उषो अयेह गोमत्य (१७३२) २.८.३.८.२ ।
 उखा वेद वसूनां (१०५८) २.४.१.५.२ ।
 ऊर्जा मित्रो वरुणः (४५५) १.५.२.२.९ ।
 ऊर्जो नपाज्जातवेदः (१८१८) २.९.२.१.३ ।
 ऊर्जो नपातमा (१७१२) २.८.३.१.२ ।
 ऊर्जो नपार्त स (७०४) २.१.१.२०.२ ।

ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये (५७) १.१.२.१.३ ।
 ऊर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतये (१६०१) २.७.३.१५.३ ।
 ऊर्ध्वो गन्धर्वो अधि (१८४७) २.९.२.१३.२ ।
 ऋचं साम यजामहे (३६९) १.४.२.३.१० ।
 ऋजुनीती नो वरुणो (२१८) १.३.१.३.५;
 ऋतमृतेन सपन्तेषिरं (१४६६) २.६.३.११.२ ।
 ऋतस्य जिह्वा पवते (७०१) २.१.१.१९.२ ।
 ऋतावानं महिषं (१८२१) २.९.२.१.६ ।
 ऋतावानं वैश्वानरं (१७०८) २.८.२.१९.१ ।
 ऋतेन मित्रावरुणा (८४८) २.२.२.६.२ ।
 ऋतेन यावृतावृधा (७३४) २.२.१.७.२ ।
 ऋधक्सोम स्वस्तये (६५६) २.१.१.२.३ ।
 ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः (११७६) २.५.१.१.२ ।
 ऋषिर्विप्रः पुरएता (६७९) २.१.१.१०.३ ।
 एतं त्वं हरिती दश (१२७९) २.५.२.४.६ ।
 एतं त्रितस्य योषणो (१२७५) २.५.२.४.२ ।
 एतसु त्वं दश (१०८१) २.४.१.१३.१ ।
 एतसु त्वं दश क्षिपो (१२७३) २.५.२.३.८ ।
 एतसु त्वं मदच्युतं (५८१) १.६.२.४.४ ।
 एतं मृजन्ति मर्ज्यमुष (१२६८) २.५.२.३.३ ।
 एता उ त्या उपसः (१७५५) २.८.३.१६.१ ।
 एते अमृग्रमिन्दवः (८३०) २.२.२.१.१ ।
 एते सोमा अभि (११७८) २.५.१.२.२ ।
 एते सोमा असृक्षत (१०६१) २.४.१.६.१ ।
 एतो निवन्द्रं स्तवाम शुद्धम् (३५०; १४०२) १.४.२.१.९;
 २.६.२.९.१ ।
 एतो निवन्द्रं स्तवाम सखायः (३८७) १.४.२.५.७ ।
 एदु मधोर्मदिन्तरं (३८५; १६८४) १.४.२.५.५; २.८.२.१०.१ ।
 एना विध्वान्यर्थ आ (५९३; ६७४) २.१.१.८.३ ।
 एना वो अग्निं नमसो (४५; ७४९) १.१.१.५.१;
 २.१.२.१३.१ ।
 एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत (३८६; १५०९) १.४.२.५.६;
 २.७.१.८.१ ।
 एन्द्र नो गधि प्रिय (३३३; १२४७) १.५.१.१.३;
 २.५.१.१९.१ ।
 एन्द्र पृथु कासु (२३१) १.३.१.४.९ ।
 एन्द्र याहि हरिभिः (३४८; १८०७) १.४.२.१.७ ।
 २.९.१.१६.१ ।

एन्द्र यादयुष नः (४५९) १.५.२.३.३ ।
 एन्द्र सानसिं रथिं (१२९) १.२.१.४.५ ।
 एभिर्नो अकैर्भवा (१७७९) २.२.१.५.३ ।
 एमेनं प्रत्येतन (१४४१) २.६.३.२.२ ।
 एवा नः सोम परि (८६१) २.२.२.१०.३ ।
 एवा पवस्व मदिरा (८०८) २.२.१.११.३ ।
 एवामृताय महे (१३६८) २.६.१.८.२ ।
 एवा रातिस्तुविमष (८२५) २.२.१.१८.२ ।
 एवा ह्यसि वीरयुरेवा (२३२; ८२४) १.३.१.४.१०;
 २.२.१.१८.१ ।
 एवा हि शकौ (६४३)
 एवाह्येऽऽऽऽऽ व (६५०)
 एष इन्द्राय वायवे (१२८७) २.५.२.६.२ ।
 एष उ स्य पुरुवतो (१२६५) २.५.२.२.१० ।
 एष उ स्य वृषा (१२७४) २.५.२.४.१ ।
 एष कविरभिष्टुतः (१२८६) २.५.२.६.१
 एष गव्युरचिक्रदत् (१२८९) २.५.२.६.४ ।
 एष दिवं वि धावति (१२६२) २.५.२.२.७ ।
 एष दिवं व्यासरतिरो (१२६३) २.५.२.२.८ ।
 एष देवः शुभायते (१२८९) २.५.२.५.३ ।
 एष देवो अमर्त्यः (१२५६) २.५.२.२.१ ।
 एष देवो रथयति (१२५९) २.५.२.२.४ ।
 एष देवो विपन्युमिः (१२६०) २.५.२.२.५ ।
 एष देवो विपा कृतो (१२६१) २.५.२.२.६ ।
 एष धिया धात्यण्व्या (१२६६) २.५.२.३.१ ।
 एष नृमिर्वि नीयते (१२८८) २.५.२.६.३ ।
 एष पवित्रे अक्षरत्सोमो (१२८१) २.५.२.५.२ ।
 एष पुरु धियायते (१२६७) २.५.२.३.२ ।
 एष प्र कोशे मधुमौ (५५६) १.६.२.२.३ ।
 एष प्रत्नेन जन्मना (७५८; १२६४) २.६.२.१७.१; २.५.२.२.९ ।
 एष प्रत्नेन मन्मना (७५९) २.१.२.१७.२ ।
 एष ब्रह्मा य ऋत्विष (४३८; १७६८) १.५.२.१.२;
 २.२.१.२.१ ।
 एष रुक्मिभिरीयते (१२७०) २.५.२.३.५ ।
 एष वसूनि पिबन्नः (१२७२) २.५.२.३.७ ।
 एष वाजी हितो (१२८०) २.५.२.५.१ ।
 एष विप्रैरभिष्टुतो (१२५७) २.५.२.२.२ ।
 एष विश्वानि वार्या (१२५८) २.५.२.२.३ ।
 १८ (सा. सं.)

एष वृषा कनिकदत् (१२८३) २.५.२.५.४ ।
 एष शुष्मदाभ्यः (१२९१) २.५.२.६.६ ।
 एष शुष्मसिष्यदत् (१२९०) २.५.२.६.५ ।
 एष ऋगाणि दोधुवच्छिरीते (१२७१) २.५.२.३.६ ।
 एष सूर्यमरोचयत् (१२८४) २.५.२.५.५ ।
 एष सूर्येण हासते (१२८५) २.५.२.५.६ ।
 एष स्य ते मधुमौ (५३१) १.६.१.४.९ ।
 एष स्य धारया (५८४) १.६.२.४.७ ।
 एष स्य पीतये सुतो (१२७८) २.५.२.४.५ ।
 एष स्य मद्यो रसोऽव (१२७७) २.५.२.४.४ ।
 एष स्य मानुषीणा (१२७३) २.५.२.४.३ ।
 एष हितो वि नीयते (१२६९) २.५.२.३.४ ।
 एतो उषा अपूर्य्या (१७८; १७२८) १.२.२.४.४; २.८.३.७.१ ।
 एह देवा मयोभुवा (१७३५) २.८.३.९.२ ।
 एह हरो ब्रह्मयुजा (१६५८) २.८.२.१.२ ।
 एह्येषु ब्रवाणि तेऽम (७; ७०५) १.१.१.१.७; २.१.२.१.१ ।
 ऐभिर्ददे वृण्व्या (१७८४) २.९.१.७.३ ।
 ओजस्तदस्य तित्विष (१८२; १६५३) १.२.२.४.८;
 २.८.१.१३.३ ।
 ओमे सुश्वन्द्र विशपते (१०२४) २.३.२.२.१.३ ।
 और्वभृगुवन्लुचिम् (१८) १.१.१.२.८ ।
 क इमं नाहुषीणा (१९०) १.२.२.५.६ ।
 क ई वेद सुते सचा (२९७; १६९६) १.४.१.१.५;
 २.८.२.१५.१ ।
 क ई व्यक्ता नरः (४३३) १.५.१.५.७ ।
 कङ्काः सुपर्णा अनु (१८६४) २.९.३.६.१ ।
 कण्वा इन्द्रं यदकत (१३०८) २.५.२.१०.२ ।
 कण्वा इव भृगवः (१३६३) २.६.१.६.२ ।
 कण्वेभिर्धृष्णा वृषद् (८६६) २.२.२.१२.३ ।
 कदा चन स्तरीरसि (३००) १.४.१.१.८ ।
 कदा मर्तमराधसं (१३४३) २.५.२.२.२.३ ।
 कदा वतो स्तोत्रं हर्यत (२२८) १.३.१.४.६ ।
 कदु प्रचेतसे महे (२२४) १.३.१.४.२ ।
 कनिक्रन्ति हरिरा (५३०) १.६.१.४.८ ।
 कया ते अग्ने अङ्गिर (१५४९) २.७.२.६.१ ।
 कया त्वं न ऊत्याभि (१५८६) २.७.३.७.१ ।
 कया नश्चित्र आ (१६९; ६८२) १.२.२.३.५; २.१.१.२.१ ।
 कविमग्निमुप स्तुहि (३२) १.१.३.३.१२ ।

कविमिव प्रशंस्य (१२४५) २.५.१.१८.२ ।
 कविर्वैधस्या पर्येषि (१३१८) २.५.२.१३.३ ।
 कवी नो गित्रावरुणा (८४९) २.२.२.६.३ ।
 कश्यपस्य स्वविदो (३६१) १.४.२.३.२ ।
 कस्तमिन्द्र त्वा वसवा (२८०; १६८२) १.३.२.४.८; २.८.२.९.१ ।
 कस्ते जामिर्जनानामग्ने (१५३५) २.७.२.१.१ ।
 कस्त्वा सस्यो मदानां (६८३) २.१.१.१२.२ ।
 कस्य नूनं परीणसि (३४) १.२.१.३.१४ ।
 कायमानो वना त्वं (५३) १.१.१.५.२ ।
 किमित्ते विष्णो परिचक्षि (१६२५) २.८.१.४.१ ।
 कुविस्सस्य प्र हि (१६६८) २.८.२.४.३ ।
 कुविस्सु नो गविष्टये (१६४९) २.८.१.१२.२ ।
 कुष्ठः को वामक्षिना (३०५) १.४.१.२.३ ।
 कृण्वन्तो वरिवो गवे (८३२) २.२.२.१.३ ।
 कृष्णां यदेनीमभि (१५४७) २.७.२.५.२ ।
 केतुं कृण्वं दिवस्पति (९५९) २.३.२.२.२ ।
 केतुं कृण्वन्नकेतवे (१४७०) २.६.३.१२.३ ।
 को अद्य युङ्क्तं (३४१) १.४.१.५.१० ।
 क्त्वा महौ अनुष्वयं (४२३) १.५.१.४.५ ।
 क्रीडुर्मखो न मंहयुः (९७३) २.३.१.४.७ ।
 क्वरस्य वृषभो (१४२) १.२.१.५.८ ।
 क्वेयथ क्वेदसि (२७१) १.३.२.३.२ ।
 क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने (१५६३) २.७.२.११.३ ।
 गम्भीरौ उदधीरिव (१७२०) २.८.३.३.३ ।
 गर्भे मातुः पितृपिता (१३९७) २.६.२.७.२ ।
 गव्यो शु णो यथा पुरा (१८६) १.२.२.५.२ ।
 गायत्रं त्रैष्टुभं जगत् (१८३०) २.९.२.७.३ ।
 गायन्ति त्वा गायत्रिणं (३४२; १३४४) १.४.२.१.१;
 २.५.२.२३.१ ।
 गाव उप वदावटे (११७; १६०२) १.२.१.३.३; २.७.३.१६.१ ।
 गावश्चिद् वा समन्यवः (४०४) १.५.१.२.६ ।
 गिरस्त इन्द्र ओजसा (१०४३) २.४.१.३.७ ।
 गिरा वज्रो न सम्भूतः (१२२४) २.५.१.१०.३ ।
 गिर्वैणः पाहि नः सुतं (१९५) १.३.१.१.२ ।
 गृणाना जमदग्निना (६६५) २.१.१.५.३ ।
 गृणे तदिन्द्र ते शव (२९१) १.५.१.१.१ ।
 गोत्रभिर्द गोविदं (१८५४) २.९.३.२.३ ।
 गोमत्र इन्द्रो अश्ववत् (५७४; १६११) १.६.२.३.९;
 २.७.३.२०.१ ।

गोवित्पवस्व वसुविन् (२५५) २.३.२.१.१ ।
 गोषा इन्द्रो नृषा (१०४५) २.४.१.३.९ ।
 गौर्धयति मरुतां (१४९) १.२.२.१.५ ।
 घृतं पवस्व धारया (१४३७) २.६.३.१.३ ।
 घृतवती भुवनानाम् (३७८) १.४.२.४.९ ।
 चक्रं यदस्याप्स्वा (३३१) १.४.१.४.९ ।
 चन्द्रमा अप्स्वां (४१७) १.५.१.३.९ ।
 चमूषन्त्यनः शकुनो (११७७) २.५.१.१.३ ।
 चर्वणीघृतं मघवानं (३७४) १.४.२.४.५ ।
 चित्रं देवानामुदगादनीकं (६२९)
 चित्र इच्छिंशोस्तरुणस्य (६४) १.१.२.२.२ ।
 जगृह्णा ते दक्षिगम् (३१७) १.४.१.३.५ ।
 जग्निर्वृत्रममित्रियं (८१६) २.२.१.१५.२ ।
 जज्ञानः सप्त मातृभिः (१०१) १.२.१.१.५ ।
 जज्ञानो वाचमिष्यसि (९६०) २.३.२.२.३ ।
 जनस्य गोषा अजनिष्ट (९०७) २.३.१.६.१ ।
 जनीयन्तो न्वप्रवः (१४६०) २.६.३.८.१ ।
 जराबोध तद्विविद्धि (१५; १६६३) १.१.१.२.५; २.८.२.३.१ ।
 जातः परेण धर्मणा (९०) १.१.२.४.१० ।
 जुष्ट इन्द्राय मत्सरः (१२९४) २.५.१.३.८ ।
 जुष्टो हि दूनो असि (१७८१) २.९.१.६.२ ।
 ज्योतिर्वृक्षस्य पवते (१०३१) २.४.१.१.१ ।
 तं वः सखायो मदाय (५६२; १०९८) १.६.२.३.४;
 २.४.१.१९.१ ।
 तं वो दस्ममृतीषहं (२३६; ६८५) १.३.१.५.४; २.१.१.१३.१ ।
 तं वो वाजानां पतिं (१६८६) २.८.२.१०.३ ।
 तं सखायः पुरुषं (१६८०) २.८.२.८.२ ।
 तं हिन्वन्ति मदच्युतं (१७१७) २.८.३.२.४ ।
 तं हि स्वराज्यं वृषभं (१२३४) २.५.१.१४.२ ।
 तं होतारमध्वरस्य (१५१४) २.७.१.१०.२ ।
 तक्षयदी मनसो (५३७) १.६.१.५.५ ।
 तं गाथया पुराण्या (१६३३) २.८.१.६.३ ।
 तं गृध्रया स्वर्णरं (१०९; १६८७) १.२.१.२.३; २.८.२.११.१ ।
 ततो विराडजायत (६२१)
 तप्तं यज्ञो अजायत (१४३०) २.६.२.१९.२ ।
 तत्सवितुर्वरेण्यं (१४६२) २.६.३.१०.१ ।
 तदग्ने युष्ममा भर (११३) १.२.१.२.७ ।
 तदद्या चित्त उक्थिनी (८८२) २.२.२.१८.३ ।
 तदिदास भुवनेषु (१४८३;) २.६.३.१७.१ ।

तद्विप्रासो विपन्यवो (१६७३) २.८.२.५.५ ।
 तद्विष्णोः परमं पदं (१६७२) २.८.२.५.४ ।
 तद्वो गाय सुते सचा (११५; १६६६) १.२.१.३.१; २.८.२.४.१ ।
 तं ते मदं गृणीमसि (१८३; ८८०) १.४.२.५.३; २.२.२.१८.१ ।
 तं ते यच्च यथा गोभिः (७३६) २.१.२.८.३ ।
 तं त्वा गोपवने (२९) १.१.१.३.२ ।
 तं त्वा वृत्तस्त्रीमहे (१५२२) २.७.१.१३.२ ।
 तं त्वा धर्तारमोष्योः (८०४) २.२.१.१०.२ ।
 तं त्वा नृपानि बिभ्रतं (८३६) २.२.२.३.१ ।
 तं त्वा मदाय धृष्वय (१०४४) २.४.१.३.८ ।
 तं त्वा विप्रा वचोविदः (१०५७) २.४.१.११.२ ।
 तं त्वा शोचिष्ठरीदिवः (११०९) २.४.१.२२.३ ।
 तं त्वा समिद्धिरंगिरो (६६१) २.१.१.४.२ ।
 तं दुरोधमभी नरः (६९९) २.१.१.१८.३ ।
 तपोष्पवित्रं निततं (८७६) २.२.२.१६.२ ।
 तमभिमरते वधवो (१३७७) २.६.१.१०.२ ।
 तमस्य मर्जयामसि (१६३२) २.८.१.६.२ ।
 तमिद्धर्धन्तु नो गिरो (१३३६) २.५.२.२०.२ ।
 तमिन्द्रं जोहवीमि (४६०) १.५.२.३.४ ।
 तमिन्द्रं वाजयामसि (११९; १२२२) १.२.१.३.५; २.५.१.१०.१ ।
 तमीडिष्व यो अर्चिषा (११४९) २.४.२.६.१ ।
 तमु अभि प्रगायत (३८२) १.४.२.५.२ ।
 तमु त्वा नूनमसुर (१४१२) २.६.२.१२.२ ।
 तमु छ्वाम यं गिर (८८५) २.२.२.१९.३ ।
 तमु हुवे वाजसातय (७४८) २.१.२.१२.३ ।
 तमोषधीर्दधिरे (१८२४) २.९.२.३.१ ।
 तया पवस्व धारया (१४३६) २.६.२.१.२ ।
 तरणि वो जनानाम् (२०४) १.३.१.२.१ ।
 तरणिरिन्धिषासति (२३८; ८६७) १.३.१.५.६; २.२.२.१३.१ ।
 तरणिविश्वदर्शतो (६३५)
 तरस्व मन्दी धावति (५००; १०५७) १.६.१.२.४; २.४.१.५.१ ।
 तरस्वमुद्रं पवमान (८५७) २.२.२.९.२ ।
 तरोभिर्बो विदद्वदुमिन्द्रं (२३७; ६८७) १.३.१.५.५;
 २.१.१.१४.१ ।
 तव क्रत्वा तवोतिमिः (१०५२) २.४.१.४.६ ।
 तव त्य इन्दो अन्वयो (१२२६) २.५.१.११.२ ।
 तव त्यदिन्द्रियं बृहत्तव (१६४५) २.८.१.११.१ ।
 तव त्यन्त्रं नृतोऽय (४६६) २.५.२.३.१० ।
 तव यौदिन्द्र पौंस्यं (१६४६) २.८.१.११.२ ।

तव द्रप्सा उदपुन (१३२७) २.५.२.१७.२ ।
 तव द्रप्सो नीत्रवान् (१८२३) २.९.२.२.२ ।
 तव श्रियो वर्धस्येव (९८२) २.३.२.७.१ ।
 तवाहं नक्तमुत सोम (९२३) २.३.१.११.२ ।
 तवाहं सोमं रारण (५१६; ९२२) १.६.१.३.६; २.३.१.११.१ ।
 तवेदिन्द्रावमं वसु (२७०) १.३.२.३.८ ।
 तस्मा अरं गमाम वो (१८३९) २.९.२.१०.३ ।
 ता अस्य नमसा सहः (१०७७) २.३.२.१५.३ ।
 ता अस्य पृथानायुवः (१००६) २.३.२.१५.२ ।
 ता नः शक्तं पार्थिवस्य (११४५; १४६१) २.४.२.४.३;
 २.६.३.११.१ ।
 ता नो वाजवतीरिष (११५१) २.४.२.६.३ ।
 तामिरा गच्छतं (९९३) २.३.२.१०.३ ।
 ता वां सम्यगदुह्राण (९८६) २.३.२.८.२ ।
 ता वां गीर्भिर्विपन्युवः (८०२) २.२.१.९.३ ।
 तावानस्य महिमा (६२०)
 ता सम्राजा धृतासुती (९१२) २.३.१.७.३ ।
 ता हि शश्वन्त ईडत (८०१) २.२.१.९.२ ।
 ता हुवे ययोरिदं (८५३) २.२.२.८.१ ।
 तिष्ठो वाच ईरयति (५२५; ८५२) १.६.१.४.३; २.२.२.१०.१ ।
 तिष्ठो वाच उदीरते (४७१; ८६९) १.५.२.४.५; २.२.२.१४.१ ।
 तुचे तुनाय तन्सु नो (३९५) १.५.१.१.५ ।
 तुभ्यं सुतासः सोमाः (२१३) १.३.१.२.१० ।
 तुभ्येमा भुवना कवे (७७७) २.२.१.१.३ ।
 तुरण्यवो मधुमन्तं (१६१०) २.७.३.१९.२ ।
 तुविशुष्म तुविकृतो (१७७२) २.३.१.३.२ ।
 ते अस्य सन्तु केतवो (१४२५) २.६.२.१७.३ ।
 ते जानत स्वमोक्षं (१४८१) २.६.३.१६.२ ।
 ते नः सहस्रिणं (११९२) २.५.१.३.६ ।
 ते नो वृष्टिं दिवस्पति (११६५) २.४.२.११.३ ।
 ते पूतासो विपश्चितः (११०२) २.४.१.२०.२ ।
 ते मन्वत प्रथमं (६०६)
 ते विश्वा दाशुषे (१०३६) २.४.१.२.३ ।
 ते सुतासो विपश्चितः (१८११) २.९.१.१७.२ ।
 ते स्याम देव वरुण (१०६२) २.४.१.३.३ ।
 तोशा वृत्रहणा हुवे (१७०२) २.८.२.१७.१ ।
 तोशासा रथयादाना (१०७४) २.४.१.१०.२ ।
 त्यमु वः सत्रासाहं (१७०; १६४२) १.२.२.३.६; २.८.१.१०.१ ।
 त्यमु वो अप्रहणं (३५७) १.४.२.२.६ ।

त्वम् पु बाजिनं (३३२) १.४.१.५.१ ।
 त्वं सु मेघं महया (३७७) १.४.२.४.८ ।
 त्रातारमिन्द्रं (३३३) १.४.१.५.२ ।
 त्रिशद्वाम वि राजति (६३२; १३७८) २.६.१.११.३ ।
 त्रिकद्वेषु चेतनं (७२४) २.१.२.४.३ ।
 त्रिकद्वेषु महिषो (४५७; १४८६) १.५.२.३.१; २.६.३.१८.१ ।
 त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः (६१८)
 त्रिरस्मै सप्त धेनवो (५६०; १४२३) १.६.२.२.७; २.६.२.१७.१ ।
 त्रीणि त्रितस्य धारया (१०१५) २.३.२.१८.३ ।
 त्रीणि पदा वि चक्रमे (१६७०) २.८.२.५.२ ।
 त्वं यविष्ठ दाशुषो (१२४६) २.५.१.१८.३ ।
 त्वं राजेव सुव्रतो (९७२) २.३.२.४.५ ।
 त्वं वरुण उत मित्रो (१३०३) २.५.२.९.३ ।
 त्वं वलस्य गोमतो (१२५१) २.५.१.२०.२ ।
 त्वं विप्रस्त्वं कविर्मधु (१०९४) २.४.१.१७.२ ।
 त्वं समुद्रिया अपो (७७६) २.२.१.१.२ ।
 त्वं सिंशूरवाग्जो (१८०२) २.९.१.१४.२ ।
 त्वं सुतो मदन्तमो (१३२४) २.५.२.१६.२ ।
 त्वं सुष्वाणो अत्रिभिः (१३२५) २.५.२.१६.३ ।
 त्वं सूर्ये न आ भज (१०५१) २.४.१.४.५ ।
 त्वं सोम नुमादनः (९६५) २.३.२.३.५ ।
 त्वं सोम परि स्त्रव (९८१) २.३.२.६.३ ।
 त्वं सोमासि भारयुर्मन्द्र (१३२३) २.५.२.१६.१ ।
 त्वं ह त्वत्पणीनां (१५९२) २.७.३.१०.३ ।
 त्वं ह त्वत्सप्तभ्यो (३२६) १.४.१.४.४ ।
 त्वं हि क्षैतवद्यशो (८४) १.१.२.४.४ ।
 त्वं हि नः पिता वसो (११७०) २.४.२.१३.२ ।
 त्वं हि राधसरूपते (१३२२) २.५.२.१५.२ ।
 त्वं हि वृत्रहन्त्रेषां (१७९२) २.९.१.१०.३ ।
 त्वं हि शश्वतीनामिन्द्र (१२४९) २.५.१.१९.३ ।
 त्वं हि शूरः सनिता (१४३४) २.६.२.२०.३ ।
 त्वं ह्यार्क्ष दैव्यं (५८३; ९३८) १.६.२.४.६; २.३.१.१७.१ ।
 त्वं हेहि चेरवे (२४०; १५८१) १.३.१.५.८; २.७.३.४.१ ।
 त्वं जामिर्जनानामग्ने (१५३६) २.७.२.१.२ ।
 त्वं दाता प्रथमो राधसां (१४९३) २.७.१.२.२ ।
 त्वं द्यौं च महिषत (१०१८) २.३.२.१९.३ ।
 त्वं न इन्द्र वाजयुस्त्वं (७१८) २.१.२.२.३ ।

त्वं न इन्द्राभर (४०५; ११६९) १.५.१.२.७; २.४.२.१३.१ ।
 त्वं नश्चित्र ऊधा (४१; १६२३) १.१.१.४.७; २.८.१.३.१ ।
 त्वं नृचक्षा अग्नि गोम (९५६) २.३.२.१.२ ।
 त्वं नो अग्ने अग्निमिर्ब्रह्म (१५०५) २.७.१.६.३ ।
 त्वं नो अग्ने महोसिः (६) १.१.१.१.६ ।
 त्वमग्ने गृहपतिस्त्वं (६१) १.१.२.१.७ ।
 त्वमग्ने यज्ञानां होता (२; १४७४) १.१.१.१.२; २.६.३.१४.१ ।
 त्वमग्ने वसूरिह (९६) १.१.२.५.६ ।
 त्वमग्ने सप्रथा अग्नि (१४०७) २.६.२.१०.३ ।
 त्वमङ्ग प्र शंसिषो देवः (२४७; १७२३) १.३.२.१.५; २.८.३.५.१ ।
 त्वमिन्द्रसप्रथा अस्यग्ने (४२) १.१.१.४.८ ।
 त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वग्नि (३११; १६३७) १.४.१.२.३; २.८.१.८.१ ।
 त्वमिन्द्र बलादधि (१२०) १.२.१.३.६ ।
 त्वमिन्द्र यशा अस्यृजी (२४८; १४११) १.३.२.१.६;
 २.६.२.१२.१ ।
 त्वमिन्द्राभिभूरसि (१०२६) २.३.२.२२.२ ।
 त्वमिमा ओषधीः (६०४)
 त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र (१३५६) २.६.१.३.३ ।
 त्वं पुरु सहस्राणि (१५८२) २.७.३.४.२ ।
 त्वमेतदधारयः कृष्णासु (५९५)
 त्वया वयं पवमानेन (५९०)
 त्वया ह स्विष्टुजा (४०३) १.५.१.२.५ ।
 त्वष्टा नो दैव्यं वचः (२९९) १.४.१.१.७ ।
 त्वां यज्ञैरविब्रधन् (१०५५) २.४.१.४.९ ।
 त्वां रिहन्ति धीतयो (१०१७) २.३.२.१९.२ ।
 त्वां विभ्रे अमृत जायमानं (११४१) २.४.२.३.२ ।
 त्वां विष्णुर्बृहन्क्षयो (१६४७) २.८.१.११.३ ।
 त्वां शुष्मिन्पुरुहूत (११७१) २.४.२.१३.३ ।
 त्वां दूतमग्ने अमृतं (१५६८) २.७.२.१३.२ ।
 त्वामग्ने अङ्गिरसो गुहा (२०८) २.३.१.६.२ ।
 त्वामग्ने पुष्करादध्य (९) १.१.१.१.९ ।
 त्वामिन्द्रावसस्पते (१७६९) २.९.१.२.२ ।
 त्वामिन्द्र ह्यो नरो (३०२; ८१३) १.४.१.१.२०; २.२.१.१४.१ ।
 त्वामिन्द्रि हवामहे (२३४; ८०९) १.३.१.५.२; २.१.१२.१ ।
 त्वावतः पुरुवसो (१९३) १.२.२.५.९ ।
 त्वे अग्ने स्वाहुत (३८) १.१.१.४.४ ।
 त्वे कलुमपि वृजन्ति (१४८५) २.६.३.१७.३ ।

त्वे विश्वे सजोषवो (१०९५) २.४.१.१७.३ ।
 त्वेषस्ते धूम ऋष्वति (८३) १.१.२.४.३ ।
 त्वे सोम प्रथमा (१५०६) २.७.१.७.१ ।
 दधन्वे वा यदीमनु (९४) १.१.२.५.४ ।
 दक्षिक्वाणो अकारिषं (३५८) १.४.२.२.७ ।
 दक्षिणतया रुचा (६५४) २.१.१.२.१ ।
 दाना मृगो न वारणः (१६९७) २.८.२.१५.२ ।
 दाशेम कस्य मनसा (१५५०) २.७.२.६.२ ।
 दिवः पीयूषमुत्तमं (१२२७) २.५.१.११.३ ।
 दिवो धर्तासि शुक्रः (१२४३) २.५.१.१७.३ ।
 दिवो नाभा विचक्षणा (११९९) २.५.१.४.४ ।
 दीर्घं ह्यङ्कुशं यथा (१०९१) २.४.१.१६.२ ।
 दुहान ऊर्ध्वर्द्ध्वं (६७६) २.१.१.९.२ ।
 दुहानः प्रानमित्ययः (७६०) २.१.२.१७.३ ।
 दृतं वो विश्ववेदसं (२२) १.१.१.२.२ ।
 दूरार्दिदेव यत्सतो (२१९) १.३.१.३.६ ।
 देवानामिदवो महत् (१३८) १.२.१.५.४ ।
 देवेभ्यस्त्वा मदाय (११८२) २.५.१.२.५ ।
 देवो वो हविणोदाः (५५; १५१३) १.२.१.१.१; २.७.१.१०.१ ।
 दोषो आगाद् वृद्धाय (१७७) १.२.२.४.३ ।
 द्युक्षं सुदानुं तविषीभिः (६८६) २.१.१.१३.२ ।
 द्रप्सः समुद्रमभि यत् (१८४८) २.९.२.१३.३ ।
 द्विता यो वृत्रहन्ममो (१७९९) २.९.१.१०.२ ।
 द्विर्यं पंच स्वयशसं (१३३०) २.५.२.१८.२ ।
 धर्ता दिवः पवते (५५८; १३२८) १.६.२.२.५ । २.५.१.१२.१ ।
 धानावन्तं करम्भिणम् (२१०) १.३.१.२.७ ।
 धिया चक्रे वरेण्यो (१४७२) २.६.३.१५.३ ।
 धीभिर्मृजन्ति वाजिनं (२४१) २.३.१.१८.२ ।
 धेनुष्ट इन्द्र सज्जना (१८३६) २.९.२.२.३ ।
 ध्वस्योः पुष्पन्थोरा (१०५९) २.४.१.५.३ ।
 न कि इन्द्र त्वदुत्तरं (२०३) १.३.१.१.१० ।
 नकि देवा इनीमसि (१७६) १.२.२.४.२ ।
 न किरस्य सहस्य (१४१६) २.६.२.१४.२ ।
 नकिष्टं कर्मणा (२४३; ११५५) १.३.२.१.१; २.४.२.८.१ ।
 न किष्टवद्रथीतरो (९५०) २.३.१.५१.२ ।
 न की रेवन्तं सख्याय (१३९०) २.६.२.४.२ ।
 न पा वसुनि यमते (१६६७) २.८.२.४.२ ।
 न वेमन्यदा पपन (७२०) २.१.२.३.२ ।

न तमहो न दुरितं (४२६) १.५.१.४.८ ।
 न तस्य मायया च (१०४) १.२.१.१.८ ।
 न ते गिरा अपि मृष्ये (१७९९) २.९.१.१३.२ ।
 न त्वा वृद्धन्तो अद्रथो (२९६) १.४.१.१.४ ।
 न त्वावाँ अन्यो (६८१) २.१.१.१.२ ।
 न त्वा शतं च न (१२१५) २.५.१.७.३ ।
 नदं व ओदतीनां (१५१२) २.७.१.९.१ ।
 न दुष्टुतिर्द्विणोदेषु (८६८) २.२.२.१३.२ ।
 नमः सखिभ्यः (१८२८) २.९.२.७.१ ।
 नमसेदुप सीदत (१४४६) २.६.३.३.३ ।
 नमस्ते अग्न ओजसे (११; १६४८) १.१.१.२.१; २.८.१.१२.१ ।
 न यं दुध्रा वरन्ते न स्थिरा (६८८) २.१.२.१४.२ ।
 नराशंसमिह (१३४९) २.६.१.१.३ ।
 नव यो नवति पुरो (१४५१) २.६.३.४.२ ।
 न संस्कृतं प्र मिमीतो (१७५३) २.८.३.१५.२ ।
 न सीमदेव आप (२६८) १.३.२.३.६ ।
 न हि ते पूर्वमक्षिपद्भुवन्मानां (७०७) २.१.१.२१.३ ।
 न हि त्वा शूर देवा न (७३०) २.१.२.६.३ ।
 न हि वश्वरमं च न (२४१) १.३.१.५.९ ।
 न ह्यंश पुरा च न (१५११) २.७.१.८.३ ।
 नाके सुपर्णमुप (३२०; १८४६) १.४.१.३.८; २.९.२.१३.१ ।
 नाभा नामि न आ ददे (११२६) २.४.२.१.११ ।
 नाभि यज्ञानां सदनं (११४२) २.४.२.३.३ ।
 नित्यस्तेजो वनस्पतिः (१२८२) २.५.१.४.७ ।
 नि त्वा नक्ष्य विरपते (२६) १.१.१.३.६ ।
 नि त्वामग्ने मनुर्दधे (५४) १.१.१.५.१० ।
 नियुत्वान्वायवा गह्वर्यं (६००)
 नीव शीर्षाणि सृष्ट्वं (१६५६) २.८.१.१४.३ ।
 नूनं पुनानोऽविभिः (१३१४) २.५.२.१२.२ ।
 नू नो रयि महामिन्दो (९२६) २.३.१.१२.३ ।
 नृचक्षसं त्वा वयमिन्द्रपीतं (११८५) २.५.१.२.८ ।
 नृभिर्घोतः सुतो अश्नैरव्या (७३५) २.१.२.८.२ ।
 नृभिर्घेमाणो हर्यतो (८५८) २.२.२.९.३ ।
 नेमि नमन्ति चक्षसा (९३१) २.३.१.१४.२ ।
 पदं देवस्य मीढुषो (१५७२) २.७.२.१४.३ ।
 पदा पणीनराधसो (१३५५) २.६.१.३.२ ।
 पञ्चपञ्चमिस्सोतारः (१२३; १६५७) १.२.१.३.९; २.८.२.१.१ ।

पन्यासं जातवेदसं (१५६६) २.७.२.१२.३ ।
 परि कोशं मधुस्तुतं (५७७) १.६.२.३.२२ ।
 परि त्वं हृथेतं (५५२; १३२९; १६८१) १.६.२.१.८;
 २.५.२.१८.१; २.८.२.८.३ ।
 परि शुश्रूषं सनह्रियं (४९६) १.६.१.१.१० ।
 परि णः शर्मयन्त्या (८९७) २.३.१.३.६ ।
 परि णो अश्वमश्वविद् (१२१२) २.५.१.६.३ ।
 परि प्र धन्वेन्द्राय (४२७; १३६७) १.५.१.५.१; २.६.१.८.१ ।
 परि प्रासिष्यदक्विः (४८६) १.५.२.५.१० ।
 परि प्रिया दिवः (४७६; ९३५) १.५.२.४.१०; २.३.१.१६.१ ।
 परि यत्काव्या (११३१) २.४.२.२.४ ।
 परि वाजपतिः कविः (३०) १.१.१.३.१० ।
 परि विश्वानि चेतसा (९७०) २.३.२.४.३ ।
 परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं (८९९) २.३.१.४.१ ।
 परि स्य स्वानो (१२४०) २.५.१.१६.३ ।
 परि स्वानश्चक्षसे (१३१५) २.५.२.१२.३ ।
 परि स्वानास इन्द्रवो (४८५; ११२२) १.५.२.५.९; २.४.२.१.७ ।
 परि स्वानो गिरिष्ठाः (४७५; १०९३) १.५.२.४.९;
 २.४.१.१७.१ ।
 परीतो विष्वता सुतं (५१२; १३१३) १.६.१.३.२; २.५.२.१२.१ ।
 पर्जन्यः पिता महिषस्य (१३१७) २.५.२.१३.२ ।
 पर्युषु प्र धन्व (४२८; १३६४) १.५.१.५.२; २.६.१.७.१ ।
 पर्षिं तोकं तनयं (१६२४) २.८.१.३.२ ।
 पथते हृथेतो हरिरति (५७३; ७७३) १.६.२.३.११;
 २.१.२.२२.२ ।
 पवस्ते वाजसातये (११८९) २.५.१.३.३ ।
 पवमान धिया हितो (९२१) २.३.१.१०.३ ।
 पवमान नि तोशसे (१२३६) २.५.१.१५.२ ।
 पवमानमवस्थवो (११८८) २.५.१.३.२ ।
 पवमान रभस्तव (८९०) २.३.१.२.२ ।
 पवमान रुचारुचा (९०५) २.३.१.५.२ ।
 पवमान व्यस्तुहि (१३१२) २.५.२.११.३ ।
 पवमान सुवीर्यं रथिं (१४४९) २.६.३.३.८ ।
 पवमानस्य जिघ्नतो (१३१०) २.५.२.११.१ ।
 पवमानस्य ते कवे (६५७) २.१.१.३.१ ।
 पवमानस्य ते रथो (८९१) २.३.१.२.३ ।
 पवमानस्य ते वयं (७८७) २.२.१.५.१ ।
 पवमानस्य विरयविष्ट (९५८) २.३.२.२.१ ।

पवमाना असृक्षत पवित्रमति (५२२) १.६.१.३.१२ ।
 पवमाना असृक्षत सोमाः (१६९९) २.८.२.१६.१ ।
 पवमाना दिवस्पर्थन्तरिक्षादसृक्षत (१७००) २.८.२.१६.२ ।
 पवमानास आश्रवः (१७०१) २.८.२.१६.३ ।
 पवमानो अजीजनत् (४८४; ८८९) १.५.२.५.८; २.३.१.२.१ ।
 पवमानो अग्नि स्पृधो (११३२) २.४.२.२.५ ।
 पवमानो असिष्यदत् (१४३९) २.६.३.१.५ ।
 पवमानो रथीतमः (१३११) २.५.२.११.२ ।
 पवस्व दक्षसाधनो (४७४; ९१९) १.५.२.४.८; २.३.१.१०.१ ।
 पवस्व देव आयुष (४८३; १२३५) १.५.२.५.७; २.५.१.१५.१ ।
 पवस्व देववीतय (५७१; १३२६) १.६.२.३.६; २.५.२.१७.१ ।
 पवस्व देववीरति (१०३७) २.४.१.३.१ ।
 पवस्व मधुमत्तम (५७८; ६९२) १.६.२.४.१; २.१.१.१६.१ ।
 पवस्व वाचो अग्रियः (७७५) २.२.१.१.१ ।
 पवस्व वाजसातमो (५२१) १.६.१.३.११ ।
 पवस्व वाजसातये (१०१६) २.३.२.१९.१ ।
 पवस्व विश्ववर्षण (८२६) २.३.१.३.५ ।
 पवस्व वृत्रहन्तम (९६६) २.३.२.३.६ ।
 पवस्व वृष्टिमा सु नो (१४३५) २.६.३.१.१ ।
 पवस्व सोम युष्मन् (४३६) १.५.१.५.१० ।
 पवस्व सोम मधुमाँ (५३२) १.६.१.४.१० ।
 पवस्व सोम मन्दयन् (१८१०) २.९.१.१७.१ ।
 पवस्व सोम महात् (४२९; १२४१) १.५.१.५.३; २.५.१.१७.१ ।
 पवस्व सोम महे (४३०; १३३२) १.५.१.५.४; २.५.२.१९.१ ।
 पवस्वेन्द्रो वृषा सुतः (४७९; ७७८) १.५.२.५.३; २.२.१.२.१ ।
 पवित्रं ते विततं (५६५; ८७१) १.६.२.२.१२; २.२.२.१६.१ ।
 पवीतारः पुनीतन (१०५०) २.४.१.४.४ ।
 पातं नो मित्रा पायुभिः (९८७) २.३.२.८.३ ।
 पाता वृत्रहा सुदमा (१६५९) २.८.२.१.३ ।
 पात्यमिर्विपो अग्ने (६१४)
 पान्तमा वो अन्वस (१५५; ७१३) १.२.२.२.१; २.१.२.१.१ ।
 पावकवर्चाः शुक्रवर्चा (१८१७) २.९.२.१.२ ।
 पावका नः सरस्वती (१८९) २.२.२.५.५ ।
 पावमानीर्दधन्तु न (१३०१) २.५.२.८.४ ।
 पावमानीर्यो अध्येत् (१२९९) २.५.२.८.२ ।
 पावमानीः स्वस्त्ययनीः (१३००) २.५.२.८.३ ।
 पावमानीः स्वस्त्ययनीस्तामिर्गच्छति (१३०३) २.५.२.८.४ ।
 पाहि ना अन्धसो मद (९८९) १.३.२.५.७ ।

प्र तले अथ विपिविष्ट (१६२६) २.८.१.४.२ ।
प्रति त्वं चारुमन्त्रं (१६) १.१.१.२.६ ।
प्रति प्रियतमं रथं (१६८; १७४३) १.५.१.३.१०; २.८.३.१२.१
प्रति वां सुर उदिते (१०६७) २.४.१.८.१ ।
प्रति व्या स्मनरी जनी (१७२५) २.८.३.६.१ ।
प्र तु द्वव परि कोशं (५२३; ६७७) १.६.१.४.१; २.१.१.१०.१ ।
प्र ते अश्वेतु कुक्षयोः (७३९) २.१.२.९.३ ।
प्र ते धारा असन्धतो (१७६१) २.८.३.१८.१ ।
प्र ते धारा मधुमतीः (५३४) १.६.१.५.२ ।
प्र ते घोतारो रसं (१३३३) २.५.२.१९.२ ।
प्र त्वं पीयूषं पूर्वं (१४२४) २.७.१.३.१ ।
प्र त्यमे हरसा हरः (९५) १.१.२.५.५ ।
प्र त्यब् देवानां विशाः (६३६)
प्र त्यस्मै पिपीषते (३५२; १४४०) १.४.२.२.१; २.६.३.२.१ ।
प्र त्यु अदश्यायत् (३०३; ७५१) १.४.१.२.१; २.१.२.१४.१ ।
प्र थश्च यस्य सप्रथश्च (५९९)
प्र देवमच्छा मधुमन्त (५६३) १.६.२.२.१० ।
प्र दैवोदासो (५१; १५१७) १.१.१.५.७; २.७.१.११.३ ।
प्र धन्वा सोम जागृषिः (५६७) १.६.२.३.२ ।
प्र धारा मधो अग्रियो (११२९) २.४.२.२.२ ।
प्र न इन्द्रो महे तु न (५०९) १.६.१.२.१३ ।
प्र पवमान धन्वसि (९६३) २.३.२.३.३ ।
प्र पुनानाय वेधसे (५७३) १.६.२.३.८ ।
प्र प्र क्षयाय पन्यसे (९३७) २.३.१.१६.३ ।
प्र प्र वक्षिष्टममिषं (३६०) १.४.२.३.१ ।
प्र भङ्गो शूरो मघवा (१४५९) २.६.३.७.२ ।
प्र भूर्जयन्तं महां (७४) १.१.२.३.२ ।
प्र भो जनस्य वृत्रहन् (६४९) २.६ ।
प्रं मंहिष्ठाय गायत (१०७; ८७८) १.२.१.२.१; २.२.२.१७.१ ।
प्र मन्दिने पितुमर्द्वता (३८०) १.४.२.४.११ ।
प्र मित्राय प्रार्थ्यन्ते (२५५) १.३.२.२.३ ।
प्र गृह्णो न भूर्णयः (४९१; ८९२) १.६.१.१.५; २.३.१.३.१ ।
प्र युजा वाचो अग्रियो (११३०) २.४.२.२.३ ।
प्र यो राये निनीषति (५८) १.१.२.१.४ ।
प्र यो विरिक्ष ओजसा (३१२) १.४.१.२.१० ।
प्र व इन्द्राय वृहते (२५७) १.३.२.२.५ ।
प्र व इन्द्राय मादनं (१५६; ७१६) १.२.२.२.२; २.१.२.२.१ ।

प्र व इन्द्राय वृत्रहन्तमाय (४४६; १११३) १.५.२.१.१०;
२.४.१.२.४ ।

प्र वामर्चन्युक्थिनो (१५७५; १७०३) २.७.३.२.१;
२.८.२.१.७.२ ।

प्र वां महि शवी (१५९६) २.७.३.१४.१ ।

प्र वाचमिन्दुरिष्यति (१२०१) २.५.१.४.६ ।

प्र वाज्यक्षाः सहस्रधारस्तिरः (११६०) २.४.२.१०.१ ।

प्र वो धियो मन्द्रयुवो (११५३) २.४.२.७.२ ।

प्र वो महे मतयो (४६२) १.५.२.३.६ ।

प्रवो महे महे (३२८; १७२३) १.४.१.४.६; २.९.१.११.१ ।

प्र वो मित्राय गायत (१११४३) २.४.२.४.१ ।

प्र वोः ग्रहं पुरुषाम् (५९) १.१.२.१.५ ।

प्र सन्नाजमसुरस्य (७८) १.१.२.३.६ ।

प्र सन्नाजं चर्षणीनाम् (१४४) १.२.१.५.१० ।

प्र स विश्वेभिरमिभिरमिः (१५०४) २.७.१.६.२ ।

प्रसवे त उदीरते (१२०६) २.५.१.५.२ ।

प्र सुन्वानायान्वसो (५५३; ७७४; १३८६) १.६.२.१.९;
२.१.२.२२.३; २.६.२.३.१ ।

प्र सेनानीः शूरो (५३३) १.६.१.५.१ ।

प्र सो अमे तवातिभिः (१०८; १८२२) १.२.१.२.२; २.९.२.२.१ ।

प्र सोम देववीतये (५१४; ७६७) १.६.१.३.४; २.१.२.२०.१ ।

प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा (११६२) २.४.२.१०.३ ।

प्र सोमासो अधन्विषुः (९६१) २.३.२.३.१ ।

प्र सोमामो मदच्युतः (४७७; ७६९) १.५.२.५.१; २.१.२.२१.१ ।

प्र सोमासो विप्राश्चतो (४७८; ७६४) १.५.२.५.२; २.१.२.१९.१ ।

प्र खानासो रथा इव (१११२) २.४.२.१.४ ।

प्र हंसासस्तृपला (१११७) २.४.२.१.२ ।

प्र हिन्वानो जनिता (५३६) १.६.१.५.४ ।

प्र होता जातो महान् (७७) १.१.२.३.५ ।

प्र होत्रे पूर्व्यं ध्रुवो (९८) १.२.१.१.२ ।

प्राचीमनु प्रदिश याति (१५९१) २.७.३.१०.२ ।

प्राणा शिशुर्महीनां (५७०; १०१३) १.६.२.३.५; २.३.२.१८.१ ।

प्रातरग्निः पुस्तप्रियो (८५) १.१.२.४.५ ।

प्रावीविपद्वाच ऊर्मि (९४५) २.३.१.१९.३ ।

प्रास्य धारा अक्षरन् (१७६५) २.९.१.१.१ ।

प्रियो नो अस्तु विरूपतिः (१६१९) २.८.१.१.३ ।

प्रेता जयता नर (१८६२) २.९.३.५.२ ।

प्रेदो अमे वीविहि (१३७५) २.६.१.१०.३ ।

प्रेष्ठ वो अतिथि (५; १२४४) १.१.१.१.५; २.५.१.१८.१ ।

प्रेक्षभीहि धृष्णुहि (४१३) १.५.१.३.५ ।

प्रेतु ब्रह्मणस्पतिः (५६) १.१.२.१.२ ।

प्रो अयासीदिन्दुरिन्द्रस्य (५५७; ११५२) १.६.२.२.४;
२.४.२.७.४ ।

प्रोथदश्वो न यवसे (१२२०) २.५.१.२.२ ।

प्रो ष्वस्मै पुरोरथं (१८०१) २.९.१.१४.१ ।

वद् सूर्यं श्रवसा महौ (१७८९) २.९.१.९.२ ।

वणमहौ असि सूर्य (५७६; १७८८) १.३.२.४.४; २.९.१.९.१ ।

वभ्रवे तु स्वतवसे (१४४४) २.६.३.३.१ ।

वलविज्ञायः स्थविरः (१८५३) २.९.३.२.२ ।

वृषदुक्थं हवामहे (२१७) १.३.१.३.४ ।

वृहदिन्द्राय गायत (२५८) १.३.२.२.६ ।

वृहद्भिरमे अर्चिमिः (३७) १.१.१.४.३ ।

वृहद्वयो हि भानवे (८८) १.१.२.४.८ ।

वृहन्निदिधम एषां (१३३९) २.५.२.२१.२ ।

वृहस्पते परि दीया रथेन (१८५२) २.९.३.२.१ ।

बोधमना इदस्तु नो (१४०) १.२.१.५.६ ।

बोधा सु मे मववन् (९२९) २.३.१.१३.३ ।

ब्रह्मा ज्ञानं प्रथमं (३२१) १.४.१.३.९ ।

ब्रह्मा प्रजावदा भर (१३९८) २.६.२.७.३ ।

ब्रह्मा देवानां पदवीः (९४४) २.३.१.१९.२ ।

ब्रह्माण इन्द्रं (४३९) १.५.२.१.३ ।

ब्रह्माणस्त्वा युजा वयं (६६८) २.१.१.६.३ ।

ब्राह्मणादिन्द्र राघसः (२२९) १.३.१.४.७ ।

भर्गो न चित्रो (४४९) १.५.२.२.३ ।

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः (१८७४) २.९.३.९.२ ।

भद्रं नो अपि वातय (४२२) १.५.१.४.४ ।

भद्रं भद्रं न आ भरे (१७३) १.२.२.३.९ ।

भद्रं मनः कृणुष्व (१५६०) २.७.२.१०.२ ।

भद्रावस्त्रा समन्याः वसानो (१४००) २.६.२.८.२ ।

भद्रो नो अग्निराहुतो (१११; १५५९) १.२.१.२.५;
२.७.२.१०.१ ।

भद्रो भद्रया सचमान (१५४८) २.७.२.५.३ ।

भरामेष्मं कृणवामा (१०६५) २.४.१.७.२ ।

भिन्वि विश्वा अप द्विषः (१३४; १०७०) १.२.१.४.१०;
२.४.१.९.१ ।

भूयाम ते सुमतौ (१४२२) २.६.२.१६.२ ।

भूरि हि ते सवना (१८००) २.९.१.१३.३ ।
 भ्राजन्त्यग्ने समिधान (६१५)
 मर्षान आ पञ्चस्व (११८४) २.५.१.२.७ ।
 मयोनः स्म वृत्रहृत्स्ये (१६८३) २.८.२.९.२ ।
 मत्सि वायुमिष्टये (१२५४) २.५.२.१.२ ।
 मत्स्यपायि ते महः (१४३२) २.६.२.२०.१ ।
 मत्स्वा सुशिप्रिन्ह (८१४) २.२.१.१४.२ ।
 मदच्युत्क्षेति सादने (११९८) २.५.१.४.३ ।
 मधुमन्तं तनूनपायज्ञं (१३४८) २.६.१.१.२ ।
 मनीषिभिः पवते (८२२) २.२.१.१७.२ ।
 मन्दन्तु त्वा मधवन् (१७२२) २.८.३.४.२ ।
 मन्द्रं होतारमृत्विजं (१५४३) २.७.२.३.३ ।
 मन्द्रया सोम धारया (५०६) १.६.१.२.१० ।
 मन्ये वां द्यावापृथिवी (६२२)
 मर्माणि ते वर्मणा (१८७०) २.९.३.८.१ ।
 महत्सोमो महिषश्चकारापां (५४२; १२५५) १.६.१.५.१०;
 २.५.२.१.३ ।
 महौ इन्द्रः पुरश्चनो (१६६) १.२.२.३.२ ।
 महौ इन्द्रो य ओजसा (१३०७) २.५.२.१०.१ ।
 महान्तं त्वा महीरनु (१०४०) २.४.१.३.४ ।
 महि त्रीणामवरस्तु (१९२) १.२.२.५.८ ।
 मही मित्रस्य साधयः (१५९८) २.७.३.१४.३ ।
 महीमे अस्य वृष नाम (११०६) २.४.१.२१.३ ।
 महं च न त्वाद्विः (२९१) १.३.२.५.९ ।
 महे नो अय बोधयेषो (४२१; १७४०) १.५.१.४.३;
 २.८.३.११.१ ।
 महो नो राय आ भर (१२१४) २.५.१.७.२ ।
 मा चिद्व्यद्वि शंसत (२४२; १३६०) १.३.१.५.१०; २.६.१.५.१ ।
 मा ते राधांसि मा त (१७२४) २.८.३.५.२ ।
 मा त्वा मूरा आविष्यवो (७३२) २.१.२.७.२ ।
 मा न इन्द्र परा वृणु (२६०) १.३.२.२.८ ।
 मा न इन्द्र पीयत्सवे (१८०६) २.९.१.१५.३ ।
 मा न इन्द्राभ्यां दिशः (१२८) १.२.१.४.४ ।
 मा नो अग्ने महाभने (१६५०) २.८.१.१२.३ ।
 मा नो अज्ञाता वृजना (१४५७) २.६.३.६.२ ।
 मा नो हृणीथा अनिधि (११०) १.२.१.४.४ ।

१९ (सा. सं.)

मा पापत्वाय नो (९१८) २.३.१.९.३ ।
 मा भेम मा श्रमिमोक्षस्य (१६०५) २.७.३.१७.१ ।
 मित्रं वयं हवामहे (७९३) २.२.१.७.१ ।
 मित्रं हुवे पूतदक्षं (८४७) २.२.२.६.१ ।
 मूर्धानं दिवो अरति (६७; ११४०) १.१.२.२.५; २.४.२.३.१
 मृगो न भमिः कुत्रगे (१८७३) २.९.३.९.१ ।
 मृजान्तं त्वा दश क्षिपो (११८१) २.५.१.२.४ ।
 मृज्यमानः सुहृत्स्या (५१७; १०७९) १.६.१.३.७; २.४.१.२.२.१
 मेडि न त्वा वज्रिणं (३२७) १.४.१.४.५ ।
 मेधाकारं विदथस्य (२८४) २.३.२.७.३ ।
 मो षु त्वा वाघनश्च (२८४; १६७५) १.३.२.५.२; २.८.२.६.१
 मो षु ब्रह्मैव तन्द्रयुः (८२६) २.२.१.१८.३ ।
 य आनयत्परावतः (१२७) १.२.१.४.३ ।
 य आर्जकेषु कृत्वसु (११६३) २.४.२.१.२.२ ।
 य इदं प्रतिपश्ये (१७०९) २.८.२.१९.२ ।
 य इह आविवासाति (११५०) २.४.२.६.२ ।
 य इन्द्र चमसेष्वा (१६२) १.२.२.२.८ ।
 य इन्द्र सोमपातमो (३९४) १.५.१.१.४ ।
 य उग्र इव शर्यहा (१७०७) २.८.२.१८.३ ।
 य उग्रः सन्ननिष्ठृतः (१६९८) २.८.२.१५.३ ।
 य उस्त्रिया अपि या (५८५) १.६.२.४.८ ।
 य ऋते चिदभिप्रियः (२४४) १.३.२.१.२ ।
 य एक इद्विदयते (३८९; १३४१) १.४.२.५.९; २.५.१.२.२.२.
 य ओजिष्ठस्तमा भर (८२०) २.२.१.१६.३ ।
 यः पावमानीरध्येति (१२९८) २.५.२.८.१ ।
 यः सत्राहा विचर्षणिः (२८६) १.३.२.५.४ ।
 यः सोमः कलशेष्वा (१२००) २.५.१.४.५ ।
 यः स्नीहितीषु पूर्व्यः (१३८०) २.६.२.१.२ ।
 यं रक्षन्ति प्रचेतसो (१८५) १.२.२.५.१ ।
 यं वृत्रेषु क्षितय (३३७) १.४.१.५.६ ।
 यच्चिद्धि शश्वता (१६१८) २.८.१.१.२ ।
 यच्छक्रासि परावति (२६४) १.३.२.३.२ ।
 यज्ञा नो मित्रावरुणा (१५३७) २.७.२.१.३ ।
 यज्ञामह इन्द्रं वज्रं दक्षिणं (३३४) १.४.१.५.३ ।
 यजिष्ठं त्वा यजमाना (१८१४) २.९.१.१८.२ ।
 यजिष्ठं त्वा वृत्रमहे (११२; १४१३) १.२.१.२.६; २.६.२.१.३.
 यज्ञायथा अपुर्व्यं (६०१; १४२३) २.६.२.१९.१ ।

यज्ञ इन्द्रमवर्धयद् (१२१; १६३९) १.२.१.३.७; २.८.१.९.१ ।
 यज्ञं च नस्तन्वं च (११११) २.४.१.२३.२ ।
 यज्ञस्य केतुं प्रथमं (९०९) २.३.१.६.३ ।
 यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा (१०७३) २.४.१.१०.१ ।
 यज्ञायज्ञा वो अग्रये (३५; ७०३) १.१.१.४.१; २.१.१.२०.१ ।
 यं जनासो हविष्मन्तो (१५६५) २.७.२.१२.२ ।
 यत इन्द्र भयामहे (२७४; १३११) १.३.२.४.२; २.५.२.१५.१ ।
 यत्ते दिक्षु प्रार्थ्य मनो (११७४) २.४.२.१४.३ ।
 यत्र क्व च ते मनो (७०६) २.१.१.२१.२ ।
 यत्र बाणाः संपतन्ति (१८६६) २.९.३.६.३ ।
 यत्सानोः सान्त्वारुहो (१३४५) २.५.२.२३.३ ।
 यत्सोम चित्रमुत्थय (९३९) २.३.२.१३.१ ।
 यत्सोममिन्द्र विष्णवि (३८४) १.४.२.५.४ ।
 यथा गौरो अपा कृतं (२५२; १७२१) १.३.२.१.१०; २.८.३.४.१ ।
 यददो वात ते गृहे (१८४२) २.९.२.११.३ ।
 यदङ्घ्रिः परिषिच्यसे (७८५) २.२.१.४.२ ।
 यदद्य कच्च वृत्रहन् (१२६) १.२.१.४.२ ।
 यदद्य सूर उदिते (१३५१) २.६.१.२.१ ।
 यदा कदा च मीढुषे (२८८) १.३.२.५.६ ।
 यदिन्द्र चित्र म इह (३४५; ११७२) १.४.२.१.४; २.४.२.१४.१ ।
 यदिन्द्र नाहुषीष्वा (२६२) १.३.२.२.१० ।
 यदिन्द्र प्रागपागुदन्त्य (२७९; १२३१) १.३.२.४.७;
 २.५.१.१३.१ ।
 यदिन्द्र यावत्स्त्वमेता (३१०; १७९६) १.४.१.२.८;
 २.९.१.१२.१ ।
 यदिन्द्र शासो अत्रतं (२९८) १.४.१.१.६ ।
 यदिन्द्राहं यथा त्वं (१२२; १८३४) १.२.१.३.८; २.९.२.९.१ ।
 यदिन्द्रो अनयद्वितो (१४८) १.२.२.१.४ ।
 यदि वीरो अनुष्याद् (८२) १.१.२.४.२ ।
 यदीं गणस्य रशनाम् (१७४८) १.८.३.१३.३ ।
 यदी वदन्त्याशवो (३५६) १.४.२.२.५ ।
 यदी सुतोभिरिन्दुभिः (१४४२) २.६.३.२.३ ।
 यदुदीरत आजयो (४१४; १००४) १.५.१.३.६; २.३.२.१४.३ ।
 यदद्या इन्द्र ते शतं (२७८; ८६२) १.३.२.४.६; २.२.२.११.१ ।
 यद्युजाथे वृषणम् (१७५९) २.८.३.१७.२ ।
 यद्वचो हिरण्यस्य (६२४) ।
 यद्वा उ विरपतिः (११४) १.२.१.२.८ ।

यद्वा रुमे रुशमं (१२३२) २.५.१.१३.२ ।
 यद्वाहिष्ठं तदग्रये (८६) १.१.२.४.६ ।
 यद्वाविन्द्र यस्स्थिरे (२०७; १०७२) १.३.१.२.४; २.४.१.९.३ ।
 यन्मन्यसे वरेण्यमिन्द्र (११७३) २.४.२.१४.२ ।
 यममे पुत्सु मर्त्यमवा (१४१५) २.६.२.१४.१ ।
 यया गा आकरामहे (१५२८) २.७.१.१५.२ ।
 यवयवं नो अन्धसा (९७५) २.३.२.५.१ ।
 यशो मा यावापृथिवी (६११) ।
 यश्चिद्धि त्वा बहुभ्य आ (१३४२) २.५.२.२२.२ ।
 यस्त इन्द्र नवीयसी (८८४) २.२.२.१९.२ ।
 यस्ते अनु स्वधामसत् (७३८) २.१.२.९.२ ।
 यस्ते नूनं शतक्रतुर्विद्र (११६) १.२.१.३.२ ।
 यस्ते मदो युज्यश्वाहः (९२८) २.३.१.१३.२ ।
 यस्ते मदो वरेण्यः (४७०; ८१५) १.५.२.४.४; २.२.१.१५.२ ।
 यस्ते शृङ्गवृषो गपात् (७२७) २.१.२.५.३ ।
 यस्त्वामग्ने हविष्पतिः (८४५) २.२.२.५.२ ।
 यस्माद्रेजन्त कृष्टयश्चर्कृत्यानि (१५१६) २.७.१.११.२ ।
 यस्मिन्विधा अधि (७२३) २.१.२.४.२ ।
 यस्य त इन्द्रः पिवायस्य (१०९७) २.४.१.१८.२ ।
 यस्य ते पीत्वा वृषभो (६९३) २.१.१.१६.२ ।
 यस्य ते महिना महः (१७७३) २.९.१.३.३ ।
 यस्य ते विश्वमानुषगभूरेर्दत्तस्य (१०७१) २.४.१.९.२ ।
 यस्य ते सहये वयं (७७९) २.२.१.२.२ ।
 यस्य त्यच्छम्बरं (३९२) १.५.१.१.१ ।
 यस्य त्रिधात्ववृतं (१५७२) २.७.२.१४.२ ।
 यस्यायं विश्व आयो (१६०९) २.७.३.१९.१ ।
 यस्येदमा रजोयुजस्तुजे (५८८) ।
 या इन्द्र भुज आभरः (२५४) १.३.२.२.२ ।
 या ते भीमान्यायुधा (७८०) २.२.१.२.३ ।
 या दक्षा सिन्धुमातरा (१७२९) २.८.३.७.२ ।
 या वां सन्ति (९९२) २.३.२.१०.२ ।
 यावित्था श्लोकमा दिवो (१७३६) २.८.३.९.३ ।
 या सुनीथे शौचद्रथे (१७४१) २.८.३.११.२ ।
 यास्ते धारा मधुश्चुतो (९७९) २.३.२.६.१ ।
 युंक्वा हि केशिना (१३४६) २.५.२.२३.३ ।
 युंक्वा हि वाजिनीवती (१७३३) २.८.३.८.३ ।
 युंक्वा हि वृत्रहन्तम् (३०१) १.४.१.१.९ ।

युजन्ति ब्रह्मसंख्ये (१४६८) २.६.३.१२.१ ।
 युजन्ति हरी इधिरस्य (७१२) २.१.१.२३.३ ।
 युजन्त्यस्य काम्या (१४६९) २.६.३.१२.२ ।
 युञ्जे वाचं शतपदी (१८२९) २.९.२.७.२ ।
 युष्मं सन्तमनर्वाणं (१६४३) २.८.१.१०.२ ।
 युवं चित्रं ददधुर्मौजनं (७५४) २.१.२.१५.२ ।
 युवं हि स्थः स्वःपती (१००१) २.३.२.१३.३ ।
 ये ते पन्था अधो दिवो (१७२) १.२.२.३.८ ।
 ये ते पवित्रसूर्मयो (७८८) २.२.१.५.२ ।
 ये त्वामिन्द्र न तुष्टुवुः (१५०२) २.७.१.५.३ ।
 येन ज्योतीष्यायवे (८८१) २.२.१.१८.२ ।
 येन देवाः पवित्रेणात्मानं (१३०२) २.५.२.८.५ ।
 येना नवगवा दध्यङ् (९३९) २.३.१.१७.९ ।
 येना पावक चक्षसा (६३७)
 ये सोमासः परावति (११६३) २.४.२.११.१ ।
 यो अग्निं देववीतये (८४६) २.२.२.५.३ ।
 योगेयोगे तवस्तरं (१६३;७४३) १.२.२.२.९;२.१.२.११.१ ।
 यो जागार तमुचः (१८२६) २.९.२.५.१ ।
 यो जिनाति न जीयते (९७८) २.३.२.५.३ ।
 यो धारया पावकया (६१८) २.१.१.१८.२ ।
 यो न इदमिदं पुरा (४००) १.५.१.२.२ ।
 यो नः स्वोऽरणो यश्च (१८७६) २.९.३.८.३ ।
 योनिष्ठ इन्द्र सदने (३१४) १.४.१.३.२ ।
 यो नो वनुष्यन् (३३६) १.४.१.५.५ ।
 यो महिष्ठो मघोनाम् (६४५)
 यो रथि वो रथिन्तमो (३५१) १.४.२.१.१० ।
 यो राजा चर्षणीनां (१७३;९३३) १.३.२.४.१;२.३.१.१५.१ ।
 यो वः शिवतमो रसः (१८३८) २.९.२.१०.२ ।
 यो विश्वा दयते वसु (४४;१५८३) १.१.१.४.१०;२.७.३.५.१ ।
 रक्षोहा विश्वचर्षणिरग्नि (६९०) २.१.१.१५.२ ।
 रथि नश्चित्रमश्विनम् (१०५६) २.४.१.४.१० ।
 रथं ते मित्रो अयमा (१०७८) २.४.१.११.३ ।
 रसाप्यः पयसा (८०७) २.२.१.११.२ ।
 राजानावनभिद्रुहा (९११) २.३.१.७.२ ।
 राजानो न प्रशस्तिमिः (११२१) २.४.२.१.६ ।
 राजा मेधाभिरायते (८३३) २.२.२.२.१ ।
 रायः समुदांश्चतुरो (८७१) २.२.२.१४.३ ।
 राया हिरण्यया (१०६८) २.४.१.८.२ ।

राये अग्ने महे (९३) १.१.२.५.३ ।
 रशद्रत्सा रशती (१७५०) २.८.३.१४.२ ।
 रैवतीर्नः सधमाद (१५३;१०८४) १.२.२.१.९;२.४.१.१४.१ ।
 रेवौ इद्रेवत स्तोता (१८०४) २.९.१.१५.१ ।
 वच्यन्ते वा ककुहासो (१७३०) २.८.३.७.३ ।
 वयः सुपर्णा उप (३१९) १.४.१.३.७ ।
 वयं व त्वा सुतावन्तः (२६१;८६४) १.३.२.२.९;२.२.२.१२.१ ।
 वयं वा ते अपि स्मसि (२३०) १.३.१.४.८ ।
 वयं ते अस्य राघसो (१२३९) २.५.१.१६.२ ।
 वयमिन्द्र त्वावयो (१३२) १.२.१.४.८ ।
 वयमु त्वामपूर्य (४०८;७०८) १.५.१.२.१०;२.१.१.२२.१ ।
 वयसु त्वा तदिदृथा (१५७;७१९) १.२.२.२.३;२.१.२.३.१ ।
 वयमेनमिदा (२७२;१६९१) १.३.२.३.१०;२.८.२.१३.१ ।
 वयश्चित्ते पतत्रिणो (३६७) १.४.२.३.८ ।
 वरिवोधातमो भुवा (६९१) २.१.१.१५.३ ।
 वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो (७९५) २.२.१.७.३ ।
 वषट् ते विष्णवांस (१६२७) २.८.१.४.३ ।
 वसन्त इन्नु रन्त्यो (६१६)
 वसुरभिर्वसुश्रवा (११०८) २.४.१.२२.२ ।
 वस्यां इन्द्रासि मे (२९२) १.३.२.५.१० ।
 वाचमष्टापदीमहं (९९०) २.३.२.९.३ ।
 वाजी वाजेषु धीयते (१४७८) २.३.३.१५.२ ।
 वात आ वातु भेषजं (१८४;१८४०) १.२.२.४.१०;२.९.२.११.१ ।
 वातोपजुत इषितो (९८३) २.३.२.७.२ ।
 वायविन्द्रश्च शुष्मिणा (१६३०) २.८.१.५.३ ।
 वायो शुक्रो अयामि (१६२८) २.८.१.५.१ ।
 वार्णे त्वा यत्र्याभिर्वर्धन्ति (७११) २.१.१.२३.२ ।
 वावृयानः शवसा (१४८४) २.६.३.१७.२ ।
 वाय्रा अर्षन्तीन्दवो (११२३) २.५.१.३.७ ।
 वास्तोष्पते ध्रुवा (२७५) १.३.२.४.३ ।
 विघ्नन्तो दुरिना (८३१) २.२.२.१.२ ।
 वि चिद् वृत्रस्य दोषतः (१६५२) २.८.१.१३.२ ।
 वि त्वदापो न पर्वतस्य (६८) १.१.२.२.६ ।
 विदा मघवन् विदा (६४१)
 विदा राये सुवीर्यं (६४४)
 विद्या हि त्वा तुविकूर्मि (७२९) २.१.२.६.२ ।
 विष्णु द्वाणं समने (३२५;१७८२) १.४.१.४.३;२.३.१.७.१ ।

वि न इन्द्र मृधो जहि (१८६८) २.९.३.७.२ ।
 विपश्चिते पवमानाय (१६१५) २.७.३.२१.२ ।
 विभक्तासि चित्रभानो (१४९८) २.७.१.४.२ ।
 विभूतरतिं विप्र (१६८८) २.८.२.११.२ ।
 विभूषणम उभयौ (१५६९) २.७.२.१३.३ ।
 विभोष्ट इन्द्र राघसो (३६३) १.४.२.३.७ ।
 विभ्राजं ज्योतिषा (१०२७) २.६.२.२२.३ ।
 विभ्राड् बृहत्पिबतु (६२८; १४५३) २.६.३.५.१ ।
 विभ्राड् बृहत्सुमृतं (१४५४) २.६.३.५.२ ।
 वि रक्षो वि मृधो जहि (१८६७) २.९.३.७.१ ।
 विव्यकथ महिना (१६६१) २.८.२.२.२ ।
 विशोविशो वो अतिथिं (८७; १५६४) १.१.२.४.७; २.७.२.१२.१ ।
 विश्वकर्मन्हुविषा वावृधानः (१५८९) २.७.३.९.१ ।
 विश्वतोदावन्विश्वतो (४३७) १.५.२.१.१ ।
 विश्वस्मा इ स्वर्गेशे (८४०) २.२.२.३.५ ।
 विश्वस्य प्र स्तोम पुरो (४५०) १.५.२.२.४ ।
 विश्वाः पृतना अभिभूतरं (३७०; ९३०) १.४.२.४.१;
 २.३.१.१४.१ ।
 विश्वा धामानि विश्वचक्ष (८८८) २.३.१.१.३ ।
 विश्वानरस्य वरपतिम् (३६४) १.४.२.३.५ ।
 विश्वे देवा मम शृण्वन्तु (६१०)
 विश्वेमिरमे अभिमिरिं (१६१७) २.८.१.१.१ ।
 वि षु विश्वा अरातयो (१८०३) २.९.१.१४.३ ।
 विष्णाः कर्माणि पश्यत (१६७१) २.८.२.५.३ ।
 वि सुतयो यथा पथा (४५३; १७७०) १.५.२.२.७; २.९.१.२.३ ।
 वीडु चिदारुजस्तुभिः (८५२) २.२.२.७.३ ।
 वीतिहोत्रं त्वा कवे (१५२३) २.७.१.१३.३ ।
 वृकश्चिदस्य वारण (१६९२) २.८.२.१३.२ ।
 वृत्रखादो वलं रुजः (१७१९) २.८.३.२.२ ।
 वृत्रस्य त्वा श्वसथा (३२४) १.४.१.४.२ ।
 वृषणं त्वा वयं (१५४०) २.७.२.२.३ ।
 वृषा पवस्व धारया (४६९; ८०३) १.५.२.४.३; २.२.१.१०.१ ।
 वृषा पुनान आर्यूषि (१०००) २.३.२.१३.२ ।
 वृषा मतीनां पवते (५५९; ८२१) १.६.२.२.६; २.२.१.१७.१ ।
 वृषा यूथेव वंसगः (१६२२) २.८.१.२.३ ।
 वृषा शोणो अभि (८०६) २.२.१.११.१ ।
 वृषा सोम शुमां (५०४; ७८१) १.६.१.२.८; २.२.१.३.१ ।
 वृषा ह्यसि भावुना (४८०; ७८४) १.५.२.५.४; २.२.१.४.१ ।

वृषो अग्निः समिध्यते (१५३९) २.७.२.२.२ ।
 वृष्टिं दिवः परि स्रव (११८६) २.५.१.२.९ ।
 वृष्टिद्यावा रीत्यापेषस्पती (१४६७) २.६.३.११.३ ।
 वृणस्ते वृण्यं शवो (७८२) २.२.१.३.२ ।
 वेत्था हि निर्ऋतीनां (३९६) १.५.१.१.६ ।
 वेत्था हि वेधो (१४७६) २.६.३.१४.३ ।
 व्यन्तरिक्षमतिरन्मदे (१६४०) २.८.१.९.२ ।
 शंसिदुक्थं सुदानव (७१७) २.१.२.२.२ ।
 शं नो देवीरभिष्टये (३३) १.१.१.३.१३ ।
 शं पदं मयं (४४१) १.५.२.१.५ ।
 शक्रेम त्वा समिधं (१०६६) २.४.१.७.३ ।
 शम्युक्षु शचीपत (२५३; १५७२) १.३.२.२.१; २.७.३.३.१ ।
 शचीमिर्नः शचीवसू (२८७) १.३.२.५.५ ।
 शतानीकेव प्र जिगाति (८१२) २.२.१.१३.२ ।
 शशमानस्य वा नरः (१५७४) २.७.३.१२.१ ।
 शाक्मना शाको अरुणः (१७८३) २.९.१.७.२ ।
 शाचिगो शाचिपूजनायं (७२६) २.१.२.५.२ ।
 शिक्षा ण इन्द्र राय (१६४४) २.८.१.१०.३ ।
 शिक्षेयमस्मै दित्सेयं (१८३५) २.९.२.९.२ ।
 शिक्षेयमिन्महयते (१७९७) २.१०.२.१२.२ ।
 शिशुं जज्ञानं हरिं (१३३४) २.५.२.१९.३ ।
 शिशुं जज्ञानं हर्यतं (११७५) २.५.१.१.१ ।
 शुक्रः पवस्व देवेभ्यः (१२४२) २.५.१.१७.२ ।
 शुक्रं ते अन्यद्यजतं (७५) १.१.२.३.३ ।
 शुचिः पावक उच्यते (९६७) २.३.२.३.७ ।
 शुनं हुवेम मघवानं (३२२) १.४.१.४.७ ।
 शुभ्रमन्वो देववातमप्सु (१००९) २.३.२.१६.२ ।
 शुभ्रमाना ऋतायुभिः (१०३५) २.४.१.२.२ ।
 शुष्मी शवो न मारुतं (१४७३) २.६.३.१३.३ ।
 शूरग्रामः सर्ववीरः (१४०३) २.६.२.११.२ ।
 शूरो न धत्त आयुधा (१२२९) २.५.१.१२.१ ।
 शृणुतं जरितुः (९१७) २.३.१.९.२ ।
 शृण्वे वृष्टिर्वि स्वनः (८९४) २.३.१.३.३ ।
 शेषे वनेषु मातृषु (४६) १.१.१.५.२ ।
 श्रेते दधामि प्रथमाय (३७१) १.४.२.४.२ ।
 श्रान्त इव सूर्य (२६७; १३१९) १.३.२.३.५; २.५.२.१४.१ ।
 श्रुतं वा वृत्रहन्तमं (२०८) १.३.१.२.५ ।

श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभिः (५०) १.१.१.५.६ ।
 श्रुधी हवं तिरश्चया (३४६; ८८१) १.४.२.१.५; २.२.२.१९.१ ।
 श्रुधी हवं विपिपानस्य (१७९८) २.९.१.१३.१ ।
 श्रुत्कृष्टे नवस्य मे (१०६) १.२.१.१.१० ।
 स इधानो वसुधकविः (१५६२) २.७.२.११.२ ।
 स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिः (१८५१) २.९.३.१.३ ।
 स ई रथो न (१४७२) २.६.३.१३.२ ।
 सं ते पयांसि समु (६०३)
 सं वत्स इव मातृभिः (१०९९) २.४.१.१९.२ ।
 संवृक्तवृष्णमुक्थं (८३७) २.२.२.३.२ ।
 सखाय आ नि (५६८; ११५७) १.६.२.३.३; २.४.२.९.१ ।
 सखाय आ शिषामहे (३९०) १.४.२.५.१० ।
 सखायस्त्वा ववृमहे (६२) १.१.२.१.८ ।
 सख्ये त इन्द्र बाजिनो (८२८) २.२.१.१९.२ ।
 स घा तं वृषणं (४२४) १.५.१.४.६ ।
 स घा नः सूरुः (१३३५) २.८.१.७.२ ।
 स घा नो योग आ (७४२) २.१.२.१०.३ ।
 स घा यस्ते दिवो (३६५) १.४.२.३.६ ।
 संक्रन्देनानिमिषेण (१८५०) २.९.३.१.२ ।
 सत्यमित्था वृषेदसि (२६३) १.३.२.३.१ ।
 सत्राहर्णं दाधुषि (३३५) १.४.१.५.४ ।
 स त्रितस्याधि सानवि (१२९५) २.५.२.७.३ ।
 स त्वं नश्चित्र वज्रहरत (८१०) २.२.१.१२.२ ।
 सदसस्पतिमद्भुतं (१७१) १.२.२.३.७ ।
 सदा गावः शुचयो (४४२) १.५.२.१.६ ।
 सदा व इन्द्रश्चर्कपदा (१२६) १.३.१.१.३ ।
 स देवः कविनेषितो (१२९७) २.५.२.७.६ ।
 स न इन्द्रः शिवः (१४५२) २.६.३.४.३ ।
 स न इन्द्राय यज्यवे (५९२; ६७३) २.१.१.८.२ ।
 स न ऊर्जे व्यङ्ग्ययं (१४३८) २.६.३.१.४ ।
 स नः पवस्व शं गवे (६५३) २.१.१.१.३ ।
 स नः पुनान आ भर (७८९) २.२.१.५.३ ।
 स नः पृथु श्रवाय्यमच्छा (६६२) २.१.१.४.३ ।
 सना च सोम जेषि (१०४७) २.४.१.४.१ ।
 सना ज्योतिः सना (१०४८) २.४.१.४.२ ।
 सना वक्षमुत (१०४९) २.४.१.४.३ ।
 सनादमे मृगसि (८०) १.१.२.३.८ ।
 सनेमि त्वमस्मदा (१६१३) २.७.३.२०.३ ।

स नो दूगात्तासाच्च (१६३६) २.८.१.७.३ ।
 स नो भगाय वायवे (१०८३) २.४.१.१३.३ ।
 स नो मन्द्राभिरध्वरे (१४७५) २.६.३.१४.२ ।
 स नो मर्द्वा अनिमानो (१६६४) २.८.२.३.२ ।
 स नो मित्रमहः (१७१३) २.८.३.१.२ ।
 स नो विश्वा दिवो (१७६४) २.८.३.१८.४ ।
 स नो वृषन्मु चरं (१६२१) २.८.१.२.२ ।
 स नो वेदो अमात्यमर्मा (१३८१) २.६.२.१.३ ।
 स नो हरीणां पत (१६१२) २.७.३.२०.२ ।
 सं देवैः शोभते (९२०) २.३.१.१०.२ ।
 स पवस्व मदिन्तम (१२०९) २.५.१.५.५ ।
 स पवस्व य आविथेन्द्रं (४९४) १.६.१.१.८ ।
 स पवित्रे विचक्षणो (१२९३) २.५.२.७.२ ।
 स पुनान उप सूरै (१३५८) २.६.१.४.२ ।
 स पूव्यो मक्षेनां (३५५) १.४.२.२.४ ।
 सप्त त्वा हरितो रथे (६४०)
 सप्ति मृजन्ति वेधसो (१७६६) २.९.१.१.२ ।
 स प्रथमे व्योमनि देवानां (७४७) २.१.२.१२.२ ।
 स भक्षमाणो अमृतस्य (१४२४) २.६.२.१७.२ ।
 समस्तधर्मिमवसे (११६८) २.४.२.१२.३ ।
 समन्या यन्त्युपयन्त्यन्याः (६०७)
 स मर्धेजान आयुमिः (१७६३) २.८.३.१८.३ ।
 समस्य मन्यवे विशो (१३७; १६५१) १.२.१.५.३; २.८.१.१३.१ ।
 स महा विश्वा (१३०५) २.५.२.९.२ ।
 समानो अध्वा स्वन्नोः (१७५१) २.८.३.१४.३ ।
 स मामृजे तीरो (१६९०) २.८.२.१२.२ ।
 समिद्धमग्निं समिधा (१५६७) २.७.२.१३.१ ।
 समिद्रेणीत वायुना (१०८२) २.४.१.१३.२ ।
 समिद्रे रायो बृहन्तीः (१६७८) २.८.२.७.२ ।
 समी वत्सं न मातृभिः (११५८) २.४.२.९.२ ।
 समीचीना अनूषत (९०३) २.३.१.४.६ ।
 समीचीनास आशत (११२५) २.४.२.१.१० ।
 समुद्रो अप्सु मामृजे (१०४१) २.४.१.३.५ ।
 समु प्रिया अनूषत (८१९) २.२.१.१६.२ ।
 समु प्रियो मृज्यते सानो (१४०१) २.६.२.८.३ ।
 समु रेमासो अस्वरन् (९३२) २.३.१.१४.३ ।
 समेत विश्वा ओजसा (३७२) १.४.२.४.३ ।
 स मातृभिर्न शिशुर्विशानो (१४१९) २.६.२.१५.२ ।
 साम्मिञ्छा अरुषो भुवः (८१७) २.२.१.१५.३ ।

सम्राजा या मृतयोनी (११४४) २.४.२.४.२ ।
 स योजत उरगाग्रस्य (१११८) २.४.२.१.३ ।
 स योजते अरुषा (७५०) २.१.२.१३.२ ।
 सरूप वृषया गहीमौ (१६५५) २.८.१.१४.२ ।
 स रेवो इव विस्पतिर्देव्यः (१६६५) २.८.२.३.३ ।
 स वर्धिता वर्धनः (१३५२) २.६.१.४.३ ।
 स वहिरप्सु दुष्टरो (९७३) २.३.२.४.६ ।
 स वाजं विश्ववर्षणिरवर्द्धिरस्तु (१४१७) २.६.२.१४.३ ।
 सा वाजी रोचनं (१२९४) २.५.२.७.३ ।
 स वाज्यक्षाः सहस्रेताः (११६१) २.४.२.१०.२ ।
 स वायुमिद्रमश्विना (११३४) २.४.२.२.७ ।
 स वीरो दक्षसाधनो (१३८८) २.६.२.३.३ ।
 स वृत्रहा वृषा (१२९६) २.५.२.७.५ ।
 सव्यामनु स्विगर्थं वावसे (१६०६) २.७.३.१७.२ ।
 स सुतः पीतये (१२२२) २.५.२.७.१ ।
 स सुन्वे यो वपुनां (५८२, १०२६) १.६.२.४.१, २.४.१.१८.१ ।
 स सुनुमातरा (९३६) २.३.१.१६.२ ।
 सह रथ्या नि वर्तस्व (१८३३) २.९.२.८.३ ।
 सहर्षभाः सहवल्गाः (६२६)
 सहस्रधारः पवते (८७४) २.२.२.१५.३ ।
 सहस्रधारं वृषमं (१३९५) २.६.२.६.२ ।
 सहस्तत्र इन्द्र (६२५)
 सहस्रशीर्षाः पुरुषः (६१७)
 स हि पुरु चिदोजसा (१८१५) २.२.१.१८.३ ।
 स हि ष्मा जरितुभ्य (९३९) २.३.२.४.२ ।
 साकं जातः क्रतुना (१४८७) २.६.३.१८.२ ।
 साकमुक्षो मर्जयेत् (५३८, १४१८) १.६.१.५.६, २.६.२.१५.१ ।
 सा नो अद्याभरद्रुः (१७४२) २.८.३.११.३ ।
 साह्यान्विष्टा अमियुजः (१५५८) २.७.२.९.३ ।
 सिञ्चन्ति नमसावटमुच्चाचक्रं (१६०४) २.७.३.१६.३ ।
 सीदन्तस्ते वयो (४०७) २.५.१.२.१ ।
 सुत एति पवित्र आ (९०१) २.३.१.४.४ ।
 सुता इन्द्राय वायवे (७६६) २.१.२.१९.३ ।
 सुतासो मधुमतमाः (५४७, ८७२) १.६.२.१.३, २.२.२.१५.१ ।
 सुनीथो वा स मर्त्यो (२०६) १.३.१.२.३ ।

मुनोता सोमपत्रि (२८५) १.३.२.५.३ ।
 सुप्रावीरस्तु स क्षयः (१३५२) २.६.१.२.२ ।
 सुमन्मा वरुषी (१६५४) २.८.१.१४.१ ।
 सुरूपकृतुमृतये (१६०, १०८७) १.२.२.२.६, २.४.१.१५.१ ।
 सुवितस्य वनामहे (८९३) २.३.१.३.२ ।
 सुवमिद्धो न आ वह (१३४७) २.६.१.१.१ ।
 सुषहा सोम तानि ते (१७६७) २.९.१.१.३ ।
 सुष्वाणास इन्द्र (३१६) १.४.१.३.४ ।
 सुष्वाणासो व्याद्रेभिश्चिताना (११०३) २.४.१.२०.३ ।
 सूर्यस्येव रश्मयो (१३७०) २.६.१.९.१ ।
 सो अग्नियो वसुर्गणे (१७३९) २.८.३.१०.३ ।
 सो अर्षेन्द्राय पीतये (९८०) २.३.२.६.२ ।
 सोम उ ष्वाणः सोतृमिराभि (५१५, ९९७) १.६.१.३.५;
 २.३.२.१२.१ ।
 सोमः पवते जनिता (५२७, ९४३) १.६.१.४.५, २.३.१.१९.१ ।
 सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं (५७२, ९४०) १.६.२.३.७, २.३.१.१८.१ ।
 सोमः पुनानो अर्षति (११८७) २.५.१.३.१ ।
 सोमः पूषा च (१५४) १.२.२.१.१० ।
 सोमं गावो धेनवो (८६०) २.२.२.१०.२ ।
 सोमं राजानं वरुणं (९१) १.१.२.५.१ ।
 सोमा असुप्रमिन्दवः (११९६) २.५.२.४.१ ।
 सोमाः पवन्त इन्द्रो (५४८, ११०१) १.६.२.१.४, २.४.१.२०.१ ।
 सोमानां स्वरणं (१३९, १४६३) १.२.१.५.५, २.६.३.१०.१ ।
 स्तोत्रं राधानां पते (१६००) २.७.३.१५.२ ।
 स्वरन्ति त्वा सुते (८६५) २.२.२.१२.२ ।
 स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः (१८७५) २.९.३.९.३ ।
 स्वादिष्ठया मदिष्ठया (४६८, ६८९) १.५.२.४.२, २.१.१.१५.१ ।
 स्वादोरित्य विषुवतो (४०२, १००५) १.५.१.३.१, २.३.२.१५.१ ।
 स्वायुधः पवते देव (६७८) २.१.१.१०.२ ।
 ह्यो वृत्राण्यार्या (८५५) २.२.२.८.३ ।
 हरी त इन्द्र इमश्रूण्युतो (६२३)
 हस्तच्युतेभिरदिभिः (१४४५) २.६.३.३.२ ।
 हिन्वान्ति सूरमुन्मयः (९०४) २.३.१.५.१ ।
 हिन्वानासो रथा (११२०) २.४.२.१.५ ।
 हिन्वानो हेतुभिः (६५५) २.१.१.२.२ ।
 होता देवो अमर्त्यः (१४७७) २.६.३.१५.१ ।

सूची—सङ्केताः ।

सोमानां स्वरणं (१३९, १४६३) १.२.१.५.५; २.६.३.१०.२ ।

विवरणं=एष मन्त्रः पूर्वार्चिके १३९ क्रमसंख्यास्थाने (१० पृष्ठे), उत्तरार्चिके च १४६३ स्थाने (९८ पृष्ठे)
 द्रष्टव्यः । प्रपाठकानुसारेण=(१) पूर्वार्चिकस्य, (२) द्वितीयप्रपाठकस्य, (३) प्रथमार्धे, (४) पञ्चमदशत्या (५) पञ्चमोऽर्थं
 मन्त्रः । तथा (२) उत्तरार्चिकस्य, (६) षष्ठप्रपाठकस्य, (३) तृतीयार्धे, (१०) दशमसूक्ते, (१) द्वितीयोऽर्थं मन्त्रः ।

सामवेदस्य जैमिनीय-संहिता

पाठविशेषाः ।

प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

अथाग्नेयं पर्व ।

[तत्र गायत्र्यश्वतुस्त्रिंशत् ।] (जैमिनीये १।१।१।१—१।१।३।१४)

अग्ने...ते गिरः (१-३३) ॥ इति गायत्र्यः ॥ (खण्डाः १-३) ॥ मन्त्राः ३४ ॥

[अथ बृहत्योऽष्टाविंशतिः] (जै० १।१।४।१—१।१।६।८)

यज्ञायज्ञा... पाद्वत्...वसो (३५-३६) । बृहन्निरग्ने... (३७) त्वे अग्ने... । अग्ने... अमर्त्यम् । ...देवं उषर्बुधः (३८-४०) । त्वं...गिरः (४१-४७) । अग्निस्त्ये...देवाँ अग्रे वरेण्यम् । ...पृण (४८-५२) । कायमानो... अने-हसम् (५३-६२) ॥ इति बृहत्यः ॥ (खण्डाः ४-६) ॥ मन्त्राः २८ ॥

[अथाष्टादश त्रिष्टुभः ।] (जै० १।१।७।१—१।१।८।८)

[तत्र ' चित्र० ' (६४) इति, ' इमं स्तोमं० ' (६६) इत्युच्यते जगत्स्यै, ' अग्निं नरो ' (७२) इति विराट्]

आजुहोता... कृणुध्वम् (६३-६९) । इन्धे... । ...सबाधो अग्नि...मशोचि । ...दैव्यायाः (७०-८०) इति त्रिष्टुभः ॥ (खण्डौ ७-८) ॥ मन्त्राः १८ ॥

[अथ षोडशानुष्टुभः ।] (जै० १।१।९।१—१।१।१।१०।६)

अग्ने... भरा... । ...हवासुवत् (८१-९४) । त्वमग्ने... पुषम् (९६) । प्रत्य... विश्वतः प्रति । ...वीर्यम् (९५) इत्यनुष्टुभः ॥ (खण्डौ ९-१०) ॥ मन्त्राः १६ ॥

[अथाष्टादशोष्णिहः ।] (जै० १।१।११।१—१।१।१२।१०)

[तत्राष्टान्त्यः ककुभः । ततो ' ऽयमग्नि ' सित्यनुष्टुप् । ' आदित्ये ' ति त्रिष्टुप् ।]

पुरु त्वा दाशिवं वोचे... । ...वेधसे (९७-९८) । अग्ने... (९९-१०१) । उत... । ...मयस्करादप... । ...शोचि-षम् (१०२-१०३) । न तस्य...च ना... । ...स्वध्वरः । (१०४-११०) । भद्रो...सुमगा... । ...सुक्रतुम् (१११-११२) । तदग्ने...यत्सासह । ...सेधति (११३-११४) ॥ ८ ॥

अयमग्निः श्रेष्ठतमो अयं वां मधुमत्तमः । अयं सहस्रसातमो अस्मिन्नस्तु सुवीर्यम् ॥ ९ ॥

आदित्यः शुक्र उदगात्पुरस्तात् ज्योतिः कृण्वन् वि तमो बाधमानः ।

आभासमानः प्रदिशोऽनु सर्वा भद्रस्य कर्ता रुच्यन्न आगात् ॥ १० ॥

(खण्डौ ११-१२) ॥ मन्त्राः २० ॥ इत्याग्नेयं पर्व समाप्तम् ॥ (आग्नेयपर्वमन्त्राः ११६)

अथैन्द्रं पर्व ।

(जै० १।२।१।१।१—१।२।१।१२।१०)

[तत्र सप्तदशोत्तराः शतमृचो गायत्र्यः । तन्मध्ये ' पान्तमे ' (१५५) त्यनुष्टुप्]

तद्वो...सुवत् (११५—११६) त्वमिन्द्र...सहसा जात... वृषेदसि (१२०) । यज्ञ...भर (१२१—१२४) । इदेव...नियामैः ऋज्वते (१३१) । इमा...यवाशिरः (१३६—१४५) । इमा उ त्वा पुरोवसो... रक्ष्योर्हितः (१४६—१५४) । पान्तमा... शब्दः (१५५—१६६) । आ तू न...चित्रं रामं... । ...चरामसि (१६७-१७६) । दोषो...सुमहामा...

...धियावसुः (१७७-१८९) । क इमं...तर्पयत् । ... । न देव ऋतः शूर इन्द्रः (१९०-१९६) । आ त्वा... मित्रा
पान्त्यमुहः । (१९७-२०६) । यद्रीडा...अवसे (१९७-२१७) । ऋजुनीती...विद्वांसम् । ...सखा (२१८-२२६) ।
ब्राह्मणादिन्द्रः (२२९) । वयं (२३०) । आयायुषः (२२७) । कदा (२२८) । एन्द्र...चिन्तमणम्... । ...
पौष्यम् (२३१) + ॥ ९ ॥

अथमेनं सचतां सुतो मन्दिमिन्द्राय मन्दिने । चर्कि विश्वानि चक्रये ॥ १० ॥

इति गायत्र्यः ॥ (खण्डः १-१२) ॥ मन्त्राः ११८ ॥

[अथाशीतिवृहत्तयः ।] (जै० १।२।१।११-१।२।१।२।१०)

अभि...।...अवतः (२३३-२३४) । अभिप्र...।...पुरोवसुः...शिक्षति (२३५) । तं वो...संसत (२३६-२४२) ।
नकिष्ट...मृधुवत...ओजसा (२४३) । य ऋते... । पुरोवसु... पुनः (२४४) । आ त्वा...पीतये (२४५) । आमै-
न्द्र...।...नि येमुर्विन्न...इदि (२४६) । त्वमङ्ग...वचः (२४७) । त्वामिन्द्र...।...इत्पुरुनुताश्चर्षणीष्टतिः (२४८) ।
इन्द्रं...सातये (२४९) । इमा...पुरोवसो...अशीमदि (२५०-२५९) । मा न...सधमाद्यः । ...वृणक् (२६०) । वयं...
महौ असि (२६१-२७६) । यदिन्द्र...तुर्वशे (२७३) । कस्तमिन्द्र...दधर्वते । ...सिषासति (२८०) । अधी रथी सुरूपयू
गोमौ य...उप (२७७) । यद्याव...रोदसी (२७८) । इन्द्राग्नी...हिरण्ययः (२८१-२८२) । उभयं...। मधवा सोम...
गमत् (२९०) । महे...मिनाति ते (२९१-२९६) । क ई वेद...पिबन्तः...दधुः । ...शिप्रियन्धसः (२९७) । यादेन्द्र
...।...अशुर्मै...वर्हय (२९८) । त्वष्टा...सूनरी (२९९-३०३) । इमा...अयं वामं ह्यवसे...गच्छथः (३०४) ।
कुष्टः...। ...क्षयमाणो...न्यथा (३०५) । अयं वां...वृत्रहा (३०६-३०८) । अभीषत...। पुरोवसुः...।...ववक्षिथ
(३०९-३१२) ॥ इति वृहत्तयः ॥ (खण्डः १-८) ॥ मन्त्राः ८० ॥

[अथैकौनविंशतिवृष्टयः ।] (जै० १।२।३।११-१।२।३।३।१०)

[तत्र ' प्र वो मह ' (३२८) इति त्रिपदा विराट्]

असावि...रथिदाः (३१३-३१७) इन्द्रं...युनजन्ते...।...जोवात् (३१८-३४१) ॥ इति त्रिष्टुभः ॥ (खण्डः १-३)
॥ मन्त्राः २९ ॥

[अथाष्टाविंशत्यनुष्टुभः ।] (जै० १।२।४।११-१।२।४।१।१०)

गायन्ति...हस्तिया मरा (३४२-३४५) । श्रुधी...रदिमभिः (३४६-३४७) । एन्द्र...। देवा अमुष्य...वसो (३४८) ।
आ त्वा गिरो...विवासति (३४९-३६०) । कश्यपस्य...य आहुः...। ...व्रते निचाद्य (३६१) । विश्वानरस्यः (३६४) ।
स घा...शर्मतः । ...तरति (३६५) ।

अर्चतं (३६२-३६३) । विभोष्टं (३६६) । वयश्चित्ते (३६७) । अमी...मध्ये ये रोचने दिवः । ...वक्षतः
(३६८-३६९) ॥ इत्यनुष्टुभः ॥ (खण्डः ४-६) ॥ मन्त्राः २८ ॥

[अथैकादशजगत्तयः ।] (जै० १।२।४।१।११-१।२।४।१।११)

[तद्भेदा एव महापंक्तिरुभे यदिन्द्रेति (३७९) षड्राष्टाक्षराः पादान्निभिरर्धैः ।]

विश्वाः (३७०) । अत्ते...अहन्यत...अदिवः (३७१) । समेत...हुवेमदि (३७२-३८०) । इति जगत्तयः ॥
खण्डः १ ॥ मन्त्राः ११ ॥

अथ सप्तदश पंक्तयः । [तत्र न तं (४२६) इत्पुपरिष्टाद्वृद्धी] (जै० १।२।४।२।१-१।२।४।३।१८)
स्वादोरित्था...विवक्षसे (४०९-४२०) । ऋत्वा महौ अनुष्वधो...मायसम् (४२३) । स घा...। ...
नयन्ति...द्विषः (४२४-४२६) ॥ इति पंक्तयः ॥ (खण्डौ २-३) ॥ मन्त्राः १८ ॥

+ जैमिनीयसंहितायां अत्रत्य ' एवाहामि ' (२३२) इति मन्त्रं आरण्यके द्वितीयखण्डे पञ्चमो वर्तते ।

[अथ परिप्रथमेति दश] (जै० १।२।४।४।१—१०)

[तत्र 'पयूष' (४२८) 'अनुदी' ति (४३२) च द्वे पिपीलिकमधये त्रिपदेऽनुष्टुभौ । 'आविर्मर्मे' ति (४३५) पुर-
उष्णिक्, 'अग्ने तमये' ति (४३४) पदपंक्तिः, तस्याजयः पञ्चाक्षराः पादाश्चतुर्थश्च चतुरक्षरः पञ्चमः पारः षडक्षरः । शिष्टा षड् द्विपदाः ।
परि प्र...गाहसे (४२७-४३२) । क ई...मर्मा यथा स्वस्थाः (४३३) । अग्ने...मोहैः (४३४) । आवि...सवे ।
...जयत ॥ ... पूष्यैः (४३५—४३६) ॥ इति चतुर्थः खण्डः ॥ मन्त्राः १० ॥

अथ सप्तदशोष्णिहः । (जै० १।२।४।५।१—१।२।४।६।८) [तत्र 'पिबे' ति (३९८) विराट्]

इन्द्र० (३८१—३८३) । यत्सोममिन्द्र विष्णवे ... इन्द्रुभिः (३८३) । एदु ... अन्धसा । ...वृषः (३८५) । एन्द्रु-
मिन्द्राय...पिबत... चोदयता महित्वना (३८६) । एतोन्विन्द्रं...वृष्णवे (३८७-३९०) । एन्द्र० (३९३) । यस्व०
(३९२) । गृणे० (३९१) । य इन्द्र... नार्वा (३९४-३९८) । इत्युष्णिहः ॥ (खण्डौ ५-६) ॥ मन्त्राः १८ ॥

[अथ दश ककुभः ।] (जै० १।२।४।७।१-१०)

अभ्रातृव्यो...उदभिः (३९९-४०६) । सोदन्तस्ते...गोश्रीस्ते मधोर्मदिरो विवक्षणः । ... नोनुमः (४०७) वयमु...
हवामहे (४०८) ॥ इति ककुभः ॥ सप्तमः खण्डः ॥ मन्त्राः १० ॥

[अथैकोनविंशतिर्द्विपदाः ।] (जै० १।२।४।८।१—९।१०)

[तत्र 'इन्द्रो विश्वस्य' (४५६) इत्येकपदा]

विश्वतो ... देवाः (४३७-४५२) । ऊर्जा० (४५१) । विलुप्तयो० (४५३) अया वाजं० (४५४) । इन्द्रो विश्वस्य
राजति (४५६) ॥ (खण्डौ ८-९) ॥ मन्त्राः २० ॥

अथाष्टयः ।

['त्रिकटुके' (४५७) ति दशस्वादिसाष्टिः, द्वितीया (४५८) जगती, 'एन्द्रायाहि' (४५९), 'अस्तु औषट्' (४६१),
'अग्नि होतारं' (४६५), 'अया रुचा' (४६३), इति चतस्रोऽष्टयः । 'अभि त्वं' 'तव त्वं' (४६४, ४६६) इमे-
ऽप्यत्यष्टीति केचित् अष्टी-यपरे । 'प्र वो महे' (४६२), 'तमिन्द्रं' (४६०) इति चातिजगत्यौ ।]

त्रिकटुकेषु... गोः (४५७-४५८) । एन्द्र... । त्रिदधानेव...सातये (४५९) । तमिन्द्रं...प्रतिष्कृतं... । ... वज्री
(४६०) । अभित्वं० (४६४) । तव त्वं...असुं रिणक्षपः...द्विषम् (४६६) । अस्तु औषट् (४६१) । प्र वो महे...
ऋक्भिः (४६२-४६३) । अग्नि होतारं...सर्पिषः (४६५) ॥ इत्यष्टयः ॥ इति दशमः खण्डः ॥ मन्त्राः १० ॥

॥ इति ऐन्द्रं पर्व समाप्तम् ॥ (ऐन्द्रपर्वमन्त्राः ३५२)

अथ पवमानं पर्व ।

[तत्र चतुश्चत्वारिंशद्वायव्यः] (जै० १।३।१।१—१।३।४।१४)

इडा ते...निष्कृतम् (४६७-५१०) ॥ इति गायत्र्यः ॥ (खण्डाः १-४) ॥ मन्त्राः ४४ ॥

[अथ द्वादश वृहदयः] (जै० १।३।५।१—१२)

पुनानः सोम...मिमिक्ष णः (५११-५१९) । पवमानः असु० (५२१) । पवस्व० (५२१) । इन्द्राय पत्रते० (५२०)
॥ इति वृहदयः ॥ इति पञ्चमः खण्डः ॥ मन्त्राः १२ ॥

[अथ द्वाविंशतिर्त्रिपदुभः] (जै० १।३।६।१—७।१२)

प्र तु...होता (५२३-५२६) । अक्रान्तसमुद्रः... इन्द्रगानः (५२९-५३२) । सोमः पवते...वार्वाणि (५२७-५२८) ।
प्र सेनानी...वाजी (५३३-५३८) । इन्द्रुवाजी० (५४०) । अग्नि यदस्मिन्० (५३९) । महत्सोमो (५४१) । अयां०
(५४४) । अया पवा० (५४१) । असर्जि० (५४३) ॥ इति त्रिपदुभः ॥ (खण्डौ ६-७) ॥ मन्त्राः २२ ॥ (जै० १।३।८।१-९)

१० (सा. सं.)

[अथ ' पुरोजिति वो ' इति नवर्चः । तत्र ' आह्वयंत ' (५५१) इति वृहती, शिष्टाष्टावनुष्टुभः ।]

पुरोजिति वो... उभे (५४५-४४६) । आ ह्वयताय... गच्छति (५५१-५५२) । सुतासो... नातरः (५४७-५५०) । प्रसुन्वानाय० (५५३) ॥ इति अष्टमः खण्डः ॥ मन्त्राः ९ ॥

[अथ द्वादश जगत्यः] (जे० १।३।१।१-१२)

अभि प्रियाणि... धियः (५५४-५५५) । एष... । अभिमृतस्य... धेनवः (५५६) । प्रो अयासी० (५५७) । धर्ता... कृत्वियो... नदीष्वा (५५८) । वृषा० (५५९) । असावि... धिरे (५६१-५६३) । त्रिरस्मै... इन्द्रवः (५६०-५६१) । युजते... तदाशत (५६४-५६५) ॥ इति जगत्यः ॥ इति नवमः खण्डः ॥ मन्त्राः १२ ॥

[' इन्द्रमच्छ ' (५५६-५५७) ' पवस्व ' (५७८-५८५) इति खण्डौ द्वादशाष्टको । औडिगः प्रथमः खण्डः । द्वितीयः खण्डोऽत्र तु ' स सुन्वे ' (५८२) ति गायत्री यवमध्येति केचन । अत्ररवपूडनादेया ककुवेवेति केचन । ' य उस्त्रिया ' (५८५) इति सतोवृहती । सा च ' एष स्य ' (५८४) इति ककुपूवेति । ते उभे मिलित्वा काकुभः प्रगाथः ।]

इन्द्रमच्छः... रुज (५६६-५८५) ॥ इत्युष्णिक्कुम्भः ॥ (खण्डौ १०-११) ॥ मन्त्राः २० ॥

॥ इति पवसानं पर्व समाप्तम् ॥ (पवसानमन्त्राः १०९)

आरण्यकं पर्व ।

(जे० २।१।१-२।६।५)

इन्द्रो राजा... अर्वाक् (५८७) । स ते... वृष्णियान्य... धिन्व (६०३) । त्वमिमा... ववर्थ (६०४) । मयि वचो अथो भगमथो... दहतु (६०२) ॥ १-४ ॥

इदं छन्दो जमदग्ने ऋतावृधो येन देवाय अमृतत्वमायन् । तत्र यावापृथिवी धत्तमस्मान्यत्र देवानां गुह्यं निधाम ॥५॥

समन्या... तमोऽशुचं... यन्थापः (६०७) । ते मन्वन्... गावः (६०८) । सहवना... स्त (६२६) ॥ ६-८ ॥ आरसुपर्णाः पततुमाश्चानमाशितं करत् । स्तीर्थानि सुपर्णानि सुगं गोषदनं करत् ॥ ९ ॥

अग्निमीडे... धातमम् (६०५) । [खण्डः १] मन्ये... सुभोजना... अंहसः (६२२) । यशसा मा यावापृथिवी भगे-नेन्द्रा... । यशस्यस्याः... प्रवदिता स्यामहं भूयासमुत्तमः (६११) । प्रक्षस्य... अग्नये (६०९) । विश्वे देवा... मदेमा (६१०) । एवाह्यसि... मनः (६३२) । आपागाव... समीपसति । रात्रिरुग्रं वाङ्मन्यकमीत् (६०८) । अग्निरास्मि० (६१३) । पात्यसि... दशेदाः (६१४-६१५) । [खण्डः २] इन्द्रस्य० (६१२) । विभ्राट्... आयुर्दा... । ... जना... विरजति (६२८) । वसन्त० (६१६) ॥ ३ ॥

तत्र स्थे पितो ददतस्तत्र स्वादिष्ठ ते पितो । प्र स्वादातो रसातो नुवित्रीवा ह्वेरते । (ऋ० १।१८।१५) ॥ ४ ॥

इन्द्रः फलुत वृत्रहा परस्पा नो वरेण्यः । स नो रक्षिषच्चरमं स मध्यमं स पश्चात्पातु नः पुरः । (ऋ० ८।६।१।५) ॥५॥

सहस्रशीर्गा० (६१७) । त्रिपादूर्ध्व... । वियक्रामद्... अभि (६१८) । पुरुष... सर्वं भव्यम् । दिवि (६१९) । तावान् पुरः (६२०-६२१) ॥ १० ॥ [खण्डः ३]

यत्पुरुषेण द्विषा देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यं ग्रीष्म हृध्मः शरद्धविः (ऋ० १०।१०।६) ॥ १ ॥

सतास्यासन्परिधयसिः सप्त समिधः कृताः । देवा यज्ञं तन्वाना अवजन्तुर्गुह्यं हविः ॥ (ऋ० १०।१०।१५) ॥ २ ॥

हरी... हरीता हरी । कारवः... गवः (६२२) ।

ऋक्ष्याम इन्द्र भूजिति मघवाञ्जिन्द्र भूजिति । इन्द्रश्चरपूतः ॥ ४ ॥

यद्वर्चो० (६२४) । चित्रं० (६२९) ॥ ५-६ ॥

यदितस्तन्वो मम दोषा रसस्य भेजिरे । नराशंसेन सोमेनाहं तत्पुनराददे । युष्मदप्सरयस्परि ॥ ७ ॥

यस्येदं० (५८८) । सहस्तज० (६२५) । इन्द्र ज्येष्ठे० (५८६) [खण्डः ४] । उदुत्तनं... वनामदे (५८९-५९३) । त्वं०

(५९५) प्रथमं (५९९) । इन्द्र इन्द्र (५९७) इन्द्र वाजेषु (५९८) । अरुचवुः...मिमति...आदुः (५९६) ।
बजायथा...वृत्रहथाय ।...दिवम् (६०१) । अमं (६०७) आयं गौ...द्युभिः (६२०-६२२) ॥

॥ षष्ठः खण्डः ॥ इत्यारण्यकम् ॥ मन्त्राः ५४ ॥

[अथ शक्यः] । [जै० २।७।१-३]

विदा मघवन्विदा...पुरोवसो (६४१) । अभिष्ट्व...इषे (६४२) । एवाहि शक्रः...मन्स्व (६४३) ॥ १ ॥ विदा
राये...शूराणाम् (६४४) । यो मंहिष्ठो मघोनाम् । चिकित्वाऽभि नो नयेन्द्रो विदे तमु स्तुहि (६४५) । ईशे हिं (६४६)
॥ २ ॥ इन्द्रं धनस्य... । पूर्वस्य यत्ते अद्विवो । सुत्र आ धेहि...सन्धसे (६४७-६४८) । प्रभुर्जनस्य...स्तवामहे ।
शूरो...सुशेवो अद्रयुः (६४९) ॥ ३ ॥ इति शक्यः ॥ मन्त्राः ३ ॥

अथ पुरीषपदानि । (जै० २।७।४)

एवा० (६५०) । इति पुरीषपदानि ॥ मन्त्रः १ ॥ इति प्रकृत्युचः ॥

अथोत्तरार्चिकम् ।

[अथ गायत्रम् ।]

नमः पितृभ्यः पूर्वसङ्गयो नमः साकं निषङ्गयः । (१८२८)

युजे वाचं शतपदीं गये सहस्रवर्तनि ॥ १ ॥ (१८२९)

गायत्रं त्रेष्टुभं जगत् । विश्वा रूपाणि संभृतम् । देवा ओकांसि चक्रे ॥ २ ॥ (१८३०) ॥ मन्त्रौ २ ॥

उपास्मै...धीतये (६५१-६५८) । अच्छा...तृमराताम् । (६५९-६७१) । इति गायत्रम् ॥ खण्डौ १-२ ॥ मन्त्राः २१ ॥

(जै० ३।१।१-३।२।१२)

(उक्त्वा ते...मघोनाम् (६७२-६९१) । अया पवस्व...यशः (७७२-७७३) । पुरोजिति वो...तनूनाम् (६९७-
७०४) । इत्यग्निष्टोमः ॥ खण्डौ ३-५ ॥ मन्त्राः ३० ॥ (जै० ३।३।१-३।५।१२)

[अथातिरात्रः ।]

एष्टुषु...स्वर्विदा (७०५-७१२) । इन्द्र जुषस्व...सोमस्य (९५२-९५४) पान्तमा...महमभिजुह्वा यमत् (७१३-
७१५) । प्र व इन्द्राय... पिबा सुतस्य गिर्वणः (७१६-७३७) । प्र ते अश्वोतु...राधसा (७३९) । यस्ते अनु...सोम्य
(७३८) । आ त्वेता...ऊतये (७४०-७४३) आ वा गमत्...हवम् (७४५) । अनु प्रतस्य...हुवे (७४४) । इन्द्र
सुतेषु...बृधे (७४६-७४८) । इत्यतिरात्रः ॥ खण्डाः ६-९ ॥ मन्त्राः ४७ ॥ [जै० ३।६।१-३।९।१२]

[अथ प्रथममहः ।]

एना वो अग्निं...जनानाम् (७४९-७५०) । प्रति वो इड्यायत्युच्छन्ती...अक्रमुः (७५१-७६९) । पवते...मृगवः
(७७३-७७४) ॥ इति प्रथममहः । खण्डाः १०-१२ ॥ मन्त्राः ५३ ॥ (जै० ३।१०।१-३।१२।८)

[अथ द्वितीयमहः ।]

पवस्व वाचो...जज्ञाना पूतदक्षसा (७७५-७९३) । क्रतेन...ऊतिभिः (७९४-७९८) । इन्द्रो...योनिमा (८००-८१७) ।
पवस्व...मदः (६९९) । इन्द्रमच्छ...स्वर्विदः (६९४) । अये पूषा...मघम् (८१८-८१९) इति द्वितीयमहः । खण्डाः
१३-१६ ॥ मन्त्राः ५६ ॥

[अथ तृतीयमहः ।]

एते...भरत् (८३०-८३८) । विश्वस्मा...विर्मरत् (८४०) । अघा...चर्वणिः (८३९) । इषे पवस्व...शिशुम् (८४१-
८७०) । राये समुद्र...सहन्निगम् (८७१) । आ सोता...उदप्रुतम् (८८०-१३९४) । सखाय...श्रिये (५६८-११५७) ।
सुतामो... (८७२) । इन्द्रः...मघस्य ते...ओत्रमा (८७३) । मदन्धवारः...आशत (८७४-८७५) । तपोष्य...शोचन्तो

अस्य...तिष्ठन्ति तेजसा (८७६) । अरुरुचदु...मिमाति...दधुः (८७७) । प्र मंहि...वनामहे (८७८-८८५) ॥
इति तृतीयमहः ॥ खण्डाः १७-२० ॥ मन्त्राः ५८ ॥

[अथ चतुर्थमहः]

प्र त...वृद्धत् (८८६-८८९) ।

पवमानस्य ते रसो मदो राजन्नदुच्छुनः । वि वारमन्यमर्षति । (८९०)

पवमान रसस्तव दक्षो विराजति धुमान् । ज्योतिर्विश्वं स्वर्दशे । (८९१)

प्र यत्...संयतम् (८९२-९०६) । अग्निर्वृत्राणि...दिवि (१३९६-१३९८) । जनस्य...नार्व (९०७-९२७) ।
बोधा...जुषस्व (९२९) । यस्ते...ममत्तु (९२८) । विश्वा...कविकतुः (९३०-९३५) । प्र प्र...पिनष्टये (९३७) ।
स...ऋतावृधा (९३६) । त्वं ह्यङ्ग...सहः (९३८-९५१) ॥ इति चतुर्थमहः । खण्डाः २१-२४ ॥ मन्त्राः ६९ ॥

[अथ पञ्चमोऽध्यायः ।]

गोवित्...जीवसे (९५५-९५६) । ईशान...वीयसे...सुपर्णयः...ऋष्टयः (९५७) । पवमानस्य...पयः (९५८-९८१) । अग्ने स्तोमं वनामहे...द्रविणस्य वः (१४०५) । अग्नि...तन्वते (१४०६-१४०७) । तव...धक्षतः (९८२-९८३) । मेघाकारं...परिभूतमं...तत् (९८४) । पुरुहणा...सुतम् (९८५-९८८) । अनु...अददातम्...भुवः (९८९) ।
वाचं...स्वां इन्द्र वसौ दधः (९९०-१००४) । स्वादो...द्विता (१००५-१०१३) । त्रीणि...सुकतुः (१०१५) ।
उत...प्रियम् (१०१४) । पवस्व...मधुमत्तमः (१०१६) । त्वां...मानुषाणाम् । (१०१७-१०३०) ॥ इति पञ्चमो-
ऽध्यायः । खण्डाः २५-३० ॥ मन्त्राः ७९ ॥

[अथ षष्ठोऽध्यायः ।]

ज्योतिः...जमदग्निना (१०३१-१०६३) ।

प्राग्नये वाचमीरय वृषभाय क्षितीनाम् । स नः पर्षदति द्विषः ।

यः परस्याः परावतन्निरो धन्वाति रोचते । स नः पर्षदति द्विषः ।

यो विश्वाभि विपश्यति भुवना से च पश्यति । स नः पर्षदति द्विषः । (ऋ० १०।१८७।१-२, ४)

इमं...बोधतम् (१०६४-१०७३) । इदं वाचं...बोधतम् (१०७५) । तोशासा...बोधतम् (१०७४) इन्द्रायेन्दो...
यवि (१०७६-१०८७) । अथा ते...गहि (१०८९) । उप नः...मदः (१०८८) । उमे...अजीजनत् (१०९०-१०९१)

अव त्या वृद्धतीरिषो विश्वश्चन्द्रा अमित्रहन् । शचीभिः शत्रु धूनुषे

इन्द्र विश्वाभिरुतिभिर्देवी जनिष्यजीजनद्गदा जनिष्यजीजनत् ॥ (ऋ० १०।१३।३)

परि...इन्द्र (१०९३-१११५) ॥ इति षष्ठोऽध्यायः ॥ खण्डाः ३१-३४ ॥ मन्त्राः ८८ ॥

[अथ सप्तमोऽध्यायः ।]

प्र काव्यं...आयवः [१११६-११२४] । नाभा...दुहे (११२६) । समीची...जामयः । ...पिप्रतः (११२५) ।
अभि...पुरुस्पृष्टम् (११२७-११३९) ।

वैश्वानरो अजीजनदग्निर्नो नव्यसीं मतिम् । क्षया वृधा न ओजसा ॥ १ ॥

दिविस्पृष्टो अरोचताग्निर्वैश्वानरो वृद्धत् । ज्योतिषा बाधते तमः ॥ २ ॥

स नः पावक दीविहग्ने वैश्वानर धुमान् । जयदग्नेर्भराहुतः ॥ ३ ॥

मूर्धानं...चन (११४०-११४८) । प्रो अयासी...ओजसा (११५२-११५५) । अषाढसुग्रं...जायमानो अनोनहुः
भाव क्षामैरनोनयः (११५६) । पयस्य...इव (५८४) । य उन्विया...रुज (५८५) । सखाय...भर (११५७-११७२) ।
यत्ते...सातये (११७४) । यन्मन्यसे...दावने (११७३) ॥ इति सप्तमोऽध्यायः ॥ खण्डाः ३५-४० ॥ मन्त्राः ६१ ॥

[अथाष्टमोऽध्यायः ।]

शिशुं...सुवीर्यम् (११७५-११९०) । ते नः...इन्द्रवः (११९२) । अत्या...आशवः (११९१) । चाश्रा...विशः (११९३-१२०९) । स पवस्व (११९४) ।

त्वांतासस्तवावसा स्याम वन्वन्त किकरः । सोम वनेषु जागृहि ॥ १ ॥

सुवीरासो वयं धना जयेम सोम मोद्वः । पुनाने वर्धनो गिरः ॥ २ ॥ (ऋ० १।६।१।२४, २३)

अपन्नन् (१२१३) । न त्वा० (१२१५) । महो० (१२१४) । अया० (१२१०) । पुरः० (१२११) परि० (१२१२) ।

त्वमग्ने अग्निना विप्रो विप्रेण सन्सता । सखा सख्या समिध्यसे ॥ १ ॥

त्वं सुन्वतो यजमानाय रयिर्मे हि सहस्त्रिणम् । अग्ने वीरवतीमिषम् ॥ २ ॥

अग्ने आतः सहस्कृत रोहिदश्च शुचिवत । इम स्तोमं जुषस्व नः ॥ ३ ॥

(पाठभेदसहितः मं० २) (ऋ० ८।४३।१४-१६)

आग्निं...देवान् (१२१९-१२२१) । अदद्य...ईशत (१२५१-१२५३) । तमिन्द्र...विभासहम् (१२२२-१२३८) । परि० (१२४०) । वयं० (१२३९) । पवस्व...पुरुषदुतः (१२४१-१२५०) । त्वं देवासो अभि...आविषुः (१२५१) ।

तवाहं शूर रातिभिः प्रत्यायं सिन्धुमावदन् । उपातिष्ठन्त गिर्वणो विदुष्टुतस्य कारवः ॥

इत्यष्टमोऽध्यायः ॥ खण्डाः ४१-४८ ॥ मन्त्राः ८४ ॥

(ऋ० १।११।६ मन्त्रः पाठः)

[अथ नवमोऽध्यायः ।]

अकान्तसमुद्रः (१२५३) । महत्० (१२५५) । मत्सि० (१२५४) । एष० (१२५६) । एष देवो० (१२६१) । एष देवो विप० (१२६०) । एष विश्वानि० (१२५८) । एष देवो रथयं० (१२५९) । एष विप्रै० (१२५७) । एष दिवं...आशत (१२६२-१२६७) । एष हितो...गच्छति (१२६९-१२७२) । एतं० (१२६८) । एतमु० (१२७३) । एष कवि...स्तुतः (१२८३-१२८९) । एष शुष्यदाभः सोमो वाजमिवासरत् । देवावीरवशंसहा (१२९१) । एष...इन्द्र मा (१२९०) । एष वाजी...विश्वानिन्...विश्ववसून्याविशन् (१२८०-१२८१) । एष देवः...धावति (१२८२-१२८४) । एष सूर्येण...पवित्रे मत्सरो मदः (१२८४) । एष सूर्य...विश्वा वसूनि विश्ववित् (१२८५) । एष...आरोभिरर्षति । ...सहस्त्रिणम् (१२७४) । एतं० (१२७५) । एतं त्वं० (१२७९) । एष स्य० (१२७६) । एष स्यपी० (१२७८) । एषस्य मद्यो० (१२७७) । स सुतः...महयन् (१२९२-१२९७) । पवमानस्य...योनिमा (६५७-६५९) । उप त्वा...रुजिथ (१७०५-१७०७) । अगन्म...सदानः (१३०४-१३०६) ।

प्र मित्रयोर्वरुणयोः स्तोमो न एतु श्रुष्यः । नमस्वान्तुविजातयोः ॥ १ ॥

या दक्षपितरो देवाः सुदक्षा धारयन्त । आसूर्याय प्र महसा ॥ २ ॥

ता नः स्तिपा तनूपा वरुण जरितृणाम् । मित्र साधयतं धियः ॥ ३ ॥

(ऋ० ७।६६।१-३)

(द्वितीयस्य मन्त्रः पाठः)

महां इन्द्रो...धनाय (१३०७-१३३२) । शिशुं० (१३३४) । प्र ते० (१३३३) । उपोषु० (१३३५) । अर्षा० (१३३७) । तमित्० (१३३६) । मद्रो० (१५५९) । मद्रं० (१५६०) । य एक...चर (१३४१-१३४६) । इति नवमोऽध्यायः । खण्डाः ४९-५६ ॥ मन्त्राः ९५ ॥

[अथ दशमोऽध्यायः ।]

सुषमिद्वो...ऋणहि वीतयं (१३४७-१३४८) । नराशंसं...हितः (१३४९-१३५०) । ता नः शक्तं...रजायथा (१३६५-१३७०) । तमोडिष्व...वोद्वे (१३४९-१३५१) । प्रत्नं० (१३५४) । अध० (१३५६) । आदीं... । वारं न देवः सविता व्यूणुते (१३५५) । आजगृविः...अस्वरन् (१३५७-१३६३) । पवस्व...वृषभं भरत् (६९२-६९६) । पार्थु पु...अथयुम् (१३६४-१३७३) । प्रेद्धो० (१३७५) । तमग्नि० (१३७४) । आयं गौः...प्रियन्स्ववः (१३७६) ।

अन्त० ...द्युभिः (१३७७-१३७८) ॥ इति दशमोऽध्यायः ॥ खण्डः ५७-५९ ॥ मन्त्राः ४३ ॥

[अथैकादशोऽध्यायः ।]

अया...दधे (१५९०—१५९२) । । प्रोष्व...त्वं सिंधुमरा...जाका...धन्वसु (१८०१—१८०३)

प्र वो वाजा अभिष्वो हविष्मन्तो वृताच्या । देवाजिगाति सुम्नयुः ॥ १ ॥

ईडे अग्निं विपश्चितं गिरा यज्ञस्य साधनम् । श्रुष्टीवानं धितावानम् ॥ २ ॥

अग्ने शक्रेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः । अतिद्वेवांसि तरेम ॥ ३ ॥

उदु० (३१) । तरणि० (६३५) । प्रत्यङ् (६३६) । उद्वेदभि...दोद्वेते (१४५०-१४५२) । इन्द्राग्नी रोचना० (१६९३) इन्द्राग्नी तविषाणि० (१६९५) । इन्द्राग्नी अपस० (१६९४) । विआट्...अच्युतम् (१४५३-१४५५) ।

बण्महौ सूर्य० (१७८८) । सत् सूर्यं श्रवसा...अदाभ्यः (१७८९) । उप० (१५७०) । ये ते सरस्वधूर्मयो मधुमन्ता वृहश्चुतम् । तेभिर्नोऽविता भव । (ऋ० ७।९६।५) । उत० (१४६१) । सोमानां० (१४६३) तत्सवितुं० (१४६२) ।

अग्न० (१४६४) । अग्ने पवस्व० (१५२०) । अग्निः० (१५१९) । अयं०...सुकतो (१४७१—१४७३)

तर्मी हिन्वन्धुयो धमन्ति बाकुरं दतिम् । त्रिधातुसारणं मधु ॥ १ ॥

अभीममन्था उत श्रीणन्ति धेनवः शिशुम् । सोममिन्द्राय पातवे ॥ २ ॥

अस्येदिन्द्रो अदेष्वा विश्वा वृत्राणि जिघ्रते । शूरो मघा च मंहते ॥ ३ ॥ (ऋ० ९।१।८-१०)

सः स्तोम्यः स हव्यः सत्यः स त्वा तुविकूर्मिः । एकश्चित्सत्रभिभूतिः ॥ १ ॥

तमर्कैर्मितं सामभितं गायत्रैश्चर्षणयः । इन्द्रं वर्धन्ति क्षितयः ॥ २ ॥

प्रणेतारं वस्यो अच्छा कर्तारं ज्योतिः समस्तु । सासह्यांसं युधामित्रान् ॥ ३ ॥

स नः पप्रिः पारयाति स्वस्ति नावा पुरुहूतः । इन्द्रो विश्वा अति द्विषः ॥ ४ ॥ (ऋ० ८।१६।८-११)

तदिदास...विश्वेमवन्त्यमोः (१४८३) । वावृधानः...योधीः (१४८४-१४८५) । प्र यो० (३१२) ।

न किः परिष्टिर्मवन्मवस्य ते यद्वाशुषे दशस्यसि । अस्माकं बोध्युचथस्य चोदिता मंहिष्ठो वाजसातये ॥ (ऋ० ८।८।६)

शिशानो वृषभो यथाग्निः शृङ्गे दविध्यत् । तिम्रा अस्य हनवो न प्रतिश्वे सुजम्भः सहसो यहुः ॥ (ऋ० ८।९।१३)

उप०...इवोपहृक् (१५७०-१५७२) । अग्नि० (२२)

सुवीरो रथिमाभर जातवेदो विचर्षणे । जहि रक्षांसि सुकतो ॥ १ ॥

त्वं नः पाह्यहसो जातवेदो अघायतः । रक्षाणो ब्रह्मणस्कवे ॥ २ ॥ (ऋ० ६।१६।२९-३०)

उने...मस्सरः (१७१४-१७१७) । प्र ते...भर (१७६१-१७६४) । उ त्वा...जनानाम् (१३५४—१३५६) ।

समास्य...रोदसी (१६५१-१६५३) । नि त्वाम० (५४)

त्वेषासो अग्नेरवमन्तो अर्चयो भीमासो न प्रतीयते ।

रक्षस्विनः सदमिद्यातुमावतो विश्वं समन्त्रिणे दद ॥ (ऋ० १।३६।२०)

यद्वय० (१२६)

यद्वा प्रवृद्ध सत्पते न मरा इति मन्यसे । उतो तत्पन्यमित्तव ॥

यो सोमासः परावति ये अर्वावति सुन्विरे । सर्वास्तां इन्द्र गच्छसि ॥

(ऋ० ८।९।५-६)

इदं...आततं (१६६९-१६७२) । जराबोध...वत् (१६६३-१६६८) । यत्सोमं...सिष्णवे...आप्ये...इन्दुभिः (३८४) ।

यद्वा शक्र परावति समुद्रे अधिमन्दसे । अस्माकमित्सुते रणा समिन्दुभिः ।

यद्वासु सुन्वतो वृधो यजमानस्य सत्पते । उक्थे वा यस्य रण्यसि समिन्दुभिः ॥ (ऋ० ८।१२।१५-१८)

नहि ते अग्ने तन्वै कतुरम विवेद मर्त्यः । कपिर्वभन्ति ते जनं पुनर्जरायु गौरिव ॥ ३ ॥

त्वेष तु वेत्सं च विवेच ऋण्यसि यदुत्तराद्रा उपरेषु खादसि ।

शीर्ष्णां शिरो वक्षसा वक्षो अर्धयक्षुं विभर्षि [रासद मयासद्वज्री भिनःपुरः] हरिते भिरासभिः ॥ ४ ॥ क्वेयथ० (२७१) ।

प्रास्मै गायत्रमर्चत वावानुर्यः पुरंदरः । याभिः काण्वरयोप बाहिरासदं यासद्वज्री भिनःपुरः ॥ ६ ॥

ये ते सन्ति दशशिवनः शक्तिनो ये सहस्रिणः । अश्वसो ये ते वृषणो रघुद्रुवस्तेभिर्नस्तूयमा गहि । ॥ गौर्ध्वति० (१४९)
(ऋ० ८।१।८-९)

यस्य देवा उपस्थे व्रता विश्वे धारयन्ते । सूर्यामासा इशे कम् ।

तस्सु नो विश्वे अर्थ आ सदा गृणन्ति कारवः । मरुतः सोमपीतये ॥ (ऋ० ८।९।१२-३) सत्राहण० (३३५)

अयं वृतश्चायते समीचीर्य आजिषु मघवा शृण्व एकः । अयं वाजं भरति यं सनीत्यस्य प्रियासः सख्ये स्याम ॥

अयं शृण्वे अध जयन्नुत धनञ्जयमुत प्र कृणुते युधा गाः ।

यदा सत्यं कृणुते मनुमिन्द्रो विश्वं ददं भयत एजदस्मात् ॥

(ऋ० ४।१।९-१०)

विश्वेता विष्णुनाभरदुरुक्रमस्त्वेधितः । शतं महिषान्क्षीरपाकमोदनं वराहमिन्द्र एमुषम् ॥

तुविश्वं ते सुकृतं सूमयं धनुः साधुर्बुन्दो हिरण्ययः । उभा ते बाहू रण्या सुसंस्कृत ऋदूपे चिद्वृथा ॥ (ऋ० ८।७।१०-११)

यो विश्वा...मघोनाम् (१५८३-१५८४) । अग्ने...वृहत् (१७८०-१७८१) इमम् (१४९७) । आ नो० (१४९९) ।

विमक्कासि० (१४९८) । अहं...प्रत्नेन मन्मना...सुष्ठुतः (१५००-१५०२) । अग्न० (१५१८) अग्ने पवस्व० (१५२०) । अग्नि० (१५१९) । अग्ने पावक० (१५२१)

स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवं इहावह । उप यज्ञं हविश्च नः । (ऋ० १।१२।१०) यो अग्नि० (८४६)

अग्निः शुचिर्व्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः । शुची रोचत आहुतः । (ऋ० ८।४।१२१) उदग्ने (१५३४)

शुचिः पावक बन्धोऽक्षे बृहद्विरोचसे । त्वं वृतेभिराहुतः । (ऋ० २।७।४)

कस्ते...श्रवत् (१५३५-१५३६) । इनो...अस्थात् (१५३६-१५३८) । पादि०...वृषे (१५३४-१५३५) । कया...गिरः । (१५३९-१५४१) । अच्छा...विशि (१५५४-१५५५) । अग्नि० (४९) ।

अग्निं द्वेषो योतवै नो गृणीमस्यग्निं शं योश्च दातवे । विश्वासु विक्ष्वविते व हव्यो भुवद्विस्तुरर्षणिम् । (ऋ० ८।७।१।५)

अदाभ्यः ० (१५५६) । साधन् विश्वा० (१५५८) अग्नि० (१५५७) । अग्ने...मवा (१५६१-१५६२)

आ नो यज्ञं दिविस्पृशं वायो याहि सुमन्मभिः । अन्तः पवित्र उपरि श्रीणानोऽयं शुक्रो अयामि त ॥

वेत्यध्वर्युः पथिभी रजिष्ठैः प्रति हव्यानि वीतये ।

अथा नियुत्व उभयस्य नः पिव शुचिं सोमं गवाशिरम् ॥ (ऋ० ८।१०।१।९-१०)

इन्द्र इत्सोमपा एक इन्द्रः सुतपा विश्वायुः । अन्तर्देवान्मत्यांश्च ॥

न यं शुक्रो न दुराशीर्न तृपा उरुःयचसम् । अपस्पृण्वते सुहार्दम् ॥

गोभिर्यदीमन्ये अस्मन्मृगां न वा मृगयन्ते । अभिस्तरन्ति धेनुभिः ॥

त्रय इन्द्रस्य सोमाः सुतासः सन्तु देवस्य । स्वे क्षये सुतपाज्ञः ॥

त्रय कोशासः श्रोतन्ति तिस्रश्चम्बः सुपुर्णाः । समाने अभि भार्मन् ॥

शुचिरसि पुरुनिः षाः क्षीरैर्मध्यत आशीर्तः । दत्ता मन्दिष्टः शूरस्य ॥ (ऋ० ८।२।४-९) इन्द्राय० (१६७९) ।

स वां यज्ञेषु मानवी इन्दुर्जनिष्ट रोदसी । देवो देवी गिरिष्ठा अस्तेधन्तं तुविष्वणि ॥ (ऋ० ९।९।८।९) तं...

यूयं वयं च० (१६७९) । आ वा...सखा (१६३८-४०) ।

एतो न्विन्द्रं स्तवाम सखायः स्तोम्यं नरम् । कृष्टीर्यौ विश्वा अभ्यस्त्येक हत् ॥

अगोरुवाय गविषे युक्षाय दस्म्यं वचः । घृतास्त्वादीयो मधुनश्च वोचत ॥

यस्यामितानि वीर्याः न राधः पर्येतवे । ज्योतिर्न विश्वमभ्यस्ति दक्षिणा ॥ (ऋ० ८।२।४।९-११)

सुमन्वा वस्तिनरन्ति सुमरी (१६५४) सुरूप वृषज्ञागहि (१६५५)

इमौ भद्रौ धुर्यावभि त्वाविमा उपसर्पतः ॥ निव० (१६५६) ।

अग्ने विश्वेभिरा गहि देवेभिर्हव्यदातये । होतारं त्वा वृणीमहे ॥

यजमानाय सुन्वत आग्ने सुवीर्यं वह । देवैरा सन्ति बर्हिषि ॥

समिधानः स हस्त्रजिदग्ने भर्माणि पुण्यमि । देवानां दूत उक्थ्यः ॥ (ऋ० ५।२६।४-६)

विश्वस्य हि प्रचेतसा वरुण मित्र राजथः । ईशाना पिण्यते धियः ॥

आ नो गन्तं रिशादसा वरुण मित्र बर्हणा । उपेमं चारुमध्वरम् ॥

उप नः सुतमा गते वरुण मित्र दाशुषः । अस्य सोमस्य पीतये ॥ (ऋ० ५।७।१-३)

आ नो विश्वेषां रसं मध्वः मिञ्जन्त्वद्वयः । ये परावति सुन्विरे जनेष्वा ये अर्वावतीन्दवः ॥

विश्वा द्वेषांसि जहि चाव चा कृषि विश्वे सुन्वन्त्वा वसु ।

शीष्टेषु चित्ते मदिरासो अंशवो यत्रा सोमस्य तृप्सि ॥ (ऋ० ८।५३।३-४)

आ नो...महः (१४९२-१४९३) । यस्यायं...हन्त्वः (१६०९-१६१०) ।

मन्द्रो होता गृहपतिरग्ने दूतो विशामभि । त्वे विश्वा संगतानि व्रता ध्रुवा यानि देवा अकृण्वत ॥

त्वे इदग्ने सुभगे यविष्ठ्य विश्वमा हूयते हविः । स त्वं नो अद्य सुमना उतापरं यक्षि देवान्सुवीर्या ॥ दूतं (१२)

(ऋ० १।३६।५-६)

स हि वेदा वसुधितिं महौ आरोधनं दिवः । स देवाँ एह वक्षति ॥

स वेद देव आनमं देवाँ ऋतायते दमे । दाति श्रियाणि चिद्वसु ॥ (ऋ० १।८।२-३)

राजा सिन्धूनामवसिष्ठ वास ऋतस्य नावमारुहद्विजिष्ठां ।

अप्सु दुप्सो वावृषे श्येनजूतो दुह ई पिता दुह ई पितुर्जाम् ॥

सिंहं नसन्त मध्वो अयासं हरिमरुषं दिवो अस्य पतिम् ।

शूरो युत्सु प्रथमः पृच्छते गा अस्य चक्षसा परि पात्युक्षा ॥

मधुपृष्ठं घोरमयासमर्थं रथे युञ्जन्त्युरुचक्र ऋष्वम् ।

स्वसार ई जामयो मर्जयन्ति सनाभयो वाजिनमूर्जयन्ति ॥ (ऋ० ९।८।१२-४) मा भे०...विषा (१६०५-१६०६)

सत्यमिथा वृषेदसि वृषवृत्तिर्नोऽवृत्तः । वृषा ह्युग्र शृण्वषे परावति वृषो अर्वावति द्रुतः ॥

वृषणस्ते अभीशवो वृषा कशा हिरण्ययो । वृषा रथो मघवन्वृषणा हरी वृषा त्वं शतक्रतो ॥

वृषा सोता सुनोतु ते वृषन्वृजीपिन्ना भर । वृषा दधन्वे वृषणं नदीन्वा तुभ्यं स्थातर्हरीणाम् ॥

(ऋ० ८।३३।१०-१२)

इमा...विप्रराज्ये (१६०७-१६०८) । अज्रते० (१६१४) । अग्ने गो० (१६१६) । विपश्चिने० (१६१५)

देवो वो...दाशुषे (१५१३-१५१४) । अदर्शि० (१५१५) । अस्मान्...शर्माणि (१५१६-१५१७)

मघोर्धारामनु क्षर तीव्रः मघस्थमासदः । चारुर्कताय पीतये ॥

प्र निञ्जनेव सिन्धवो घ्नन्तो वृत्राणि भूण्यः । सोमा अमृजमाशयः ॥

अभि सुवानास हन्त्वो वृष्टयः पृथिवीमिव । हन्तं सोमासो अक्षरन् ॥ (ऋ० ९।१७।८,१,२)

इमे त हन्तं सोमारतीव्रा अस्मे सुतामः । शुक्रा आशिरं याचन्ते ॥

ताँ आशिरं पुगेलाशमिन्द्रेमं सोमं श्रीणीहि । रेवन्तं हि त्वा शृणोमि ॥

ह्यसु पीतासो युध्यन्ते दुर्मदासो न सुरायाम् । ऊर्ध्वं नग्ना जरन्ते ॥ (ऋ० ८।२।१०-१२)

पयमानं ऋतं वृद्धच्छुक्तं ज्योतिरजीजनत् । कृष्णा तमांसि जङ्गनत् ॥ (ऋ० ९।६६।२४)

पवमानो...सुवीर्यम् (१३११-१३१२) ।

प्र सन्नाजं चषणीनामिन्द्रं स्तोता नव्यं गीर्भिः । नरं वृषाहं मंहिष्ठम् ॥

यस्मिन्नुक्थानि रण्यन्ति विश्वानि च अन्नस्या । अपामवो न समुद्रे ॥

तं सुष्टुवा विवासे ज्येष्ठराजं भरे कृत्नुम् । महो वाजिनं सनिभ्यः ॥ (ऋ० ८।१५।१-३)

प्र वा० (१५७५-१७०३) ० आ वृणे । इन्द्राग्नी० (१५७६-१७०४) ० कर्मणा । इन्द्राग्नी० (१५७७-१६९४) ० पथ्या
अनु । तोशा० (१७०२) ।

प्र व इन्द्राय वृद्धते मरुतो ब्रह्मार्चत । वृत्रं हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥

अभि प्र भर धृषता धृषन्मनः श्रवश्चित्ते असद् वृद्धत् ।

अर्षन्त्वापो जवसा वि मातरो हनो वृत्रं जया स्वः ॥ (ऋ० ८।८९।३, ४)

इन्द्रं...इन्द्रवः (१५८७-१५८८) । प्र तत् (१६२६) । किं० (१६२५) । वयत्...ध्रुवा वहन्तीन्द्रवो युञ्जमापो न स
धृक् (१६२७-१६२९) । वाय...विश्वायुः (१६३०-१६३६) ।

न हि ते अग्ने तन्वै शूरं विवेद मर्त्यः । कपिर्वभस्ति तेजनं पुनर्जरायु गौरिव ॥

अग्ने विश्वेभिरग्निभिर्देवेभिर्महया गिरः । यज्ञेषु य उ चायवः ॥

अग्ने दा दाशुषे रयिं वीरवन्तं परीणसम् । शिशोहि नः सुनुमतः ॥

अग्ने सहस्व पृतना अभिमातीरपास्य । दुष्टरस्तरक्षरातीर्वर्चो धा यज्ञवाहसे ॥

(ऋ० ३।२४।४, ५, ९)

नदं व ओदतीनां नदं योयुवतीनाम् । पतिं वो अघ्न्यानां धेनूनामिपुथ्यसि ।

ता अस्थ सुददोहसः सोमं श्रीणन्ति पृथग्यः । जन्मन्देवानां विशास्त्रिष्वारोचने दिवः ॥

(ऋ० ८।६९।२, ३)

अग्ने...पूर्व्यम् (१५५२-१५५३) । प्र सुन्वा...असदम् (१३८६-१३८८) । मो...मदीपु (१६७५-१६७८) ।

होता...तना (१४७७-१४७९) । त्वसु...धने (१६४२-१६४४) । प्र सोमासो...पीतये (७६९-७७१) । कस्तं...

दुरिता (१६८२-१६८३) ।

तं त्वा यज्ञेभिरिमहे तं गीर्मिर्गिर्वणस्तम । इन्द्र यथा चिदाविथ वाजेपु पुरुमाययम् ॥

यस्य ते स्वादु सख्यं स्वाद्वी प्रणीतिराद्विवः । यज्ञो वितन्तसाययः ॥

उरु णस्तन्वेऽ तन उरु क्षयाय नस्कृधि । उरु णो यन्धि जीवसे ॥

(ऋ० ८।६८।१०-१२)

यद्वाहिष्ठं तदग्नये वृद्धद्वर्चं विभावसो । महिषीव त्वद्वयिस्त्वद्वाजा उदीरते ॥

तव धुमन्तो अर्चयो प्रावेवोच्यते वृद्धत् । उतो ते तन्यतुर्यथा स्वानो अर्तं त्मना दिवः ॥

एवो अग्निं वसूयवः सहस्रानं ववन्दिम । स नो विश्वा अति द्विषः पर्षन्नावेव सुक्रतुः ॥

(ऋ० ५।२५।७-९)

अया...यातवे (१२१६-१२१७) ।

इन्द्रुरिन्द्र इति श्रवमग्नो विवेधा असि होता पावक यक्षि । मन्द्रो यजिष्ठो अध्वरे ॥ ७ ॥

विष्यो विश्नुक मन्मभिरद्रोघमा वहोशते । यिविष्यन्देवमजग्र वीतये ॥ ८ ॥

अभिप्रियं सिपुधिता वसो गहि मन्दाव धीतिभिर्हतः ॥ ९ ॥

शं नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शं योरभि स्रवन्तु नः ॥ १० ॥

ईशाना वार्याणां क्षयन्तीश्वर्षणीनाम् । अपो याचाभि भेषजम् ॥ ५ ॥

आपः पृणीत भेषजं वरूथं तन्वेऽ मम । ज्वोक्च सूर्यं दशे ॥ ७ ॥

(ऋ० १०।९।४, ५, ७)

तं गूर्धया...पूर्व्यम् (१६८७-१६८८) ।

त्वमग्ने गृहपतिस्त्वं होता नो अध्वरे । त्वं पांता विश्ववार प्रचेता यक्षि वेषि च वार्यम् ॥

कृधि रत्नं यजमानाय सुक्रतो त्वं हि रत्नश्चा असि ।

आ न ऋते शिशोहि विश्वमृत्विजं सुशंसो यश्च दक्षते ॥

(ऋ० ७।१६।५, ६)

प्र वो...समापीन् (१७२३-१७२५) । तया...हि कम् (१४३६-१४३८) । वा त० (१८४०) । यददो (१८४२) ।

उत वात० (१८४३) । इन्द्र क्रतुं...तरामसि (१४५६-१४५७) (खण्डः १-३०) ॥ मन्त्राः

इत्युत्तरार्द्धिकः समाप्तः ।